

FREDERIK POL

RAT TRGOVACA

Prvi deo: TENISON TARBE

1.

Žena je izgledala jadno. Pokušala je, patetično, da se dotera za intervju, ali samo je proćerdala vreme. Bila je bledunjava, srpoliko malo stvorenje i lizala je usne dok je zverala po mojoj kancelariji. Nije slučajno što su zidovi kancelarije za intervju pokriveni totalnim - D, totalno-pokretnim reklamnim posterima na kojima se reklamiraju artikli. "Oh", uzdahnula je, "ni sama ne znam šta bih uradila za gutljaj dobre stare Najkafe!"

Pogledao sam je svojim najneiskrenijim pogledom iskrene pometnje i teatralno dotakao njen dosije. "Ovo je smešno. U dosijeu piše da ste upozoravali Venerijance da Najkafa stvara naviku i da ugrožava zdravlje."

"Mister Tarbe, ne mogu to da objasnim!"

"Sem toga, ovde nešto piše i o vašoj molbi za vizu." Klimnuo sam. "Da li je to istina? 'Planeta Zemlja trula je do srži, postala je plen zlonamernih reklamnih kampanja, njeni stanovnici postali su obične životinje i vlasništvo grabljivih reklamnih agencija?'"

Ona se zagrcnu: "Kako ste došli do toga? rekli su da su dokumenti za vizu tajni!" Slegao sam nevoljno ramenima. "Morala sam to da kažem. Teraju vas da se odreknete reklamiranja ili vas, u suprotnom,

ne puštaju da uđete", zaplakala je.

Upotrebio sam svoj standardni izraz - u njemu je bilo sedamdeset pet procenata: "Želeo bih da vam pomognem", i dvadeset pet procenata: "Ali vi ste zaista odvratni." Cela ova predstava mi je već bila dosadna. Tokom svog četvorogodišnjeg boravka na Veneri, viđao sam ovu bednu vrstu barem jednom nedeljno i navika ih nije učinila nimalo privlačnijim. "Znam da sam grdno pogrešila, mister Tarbe", jecala je glasom punim iskrenosti, dok su joj velike oči netremice gledale sa mršavog lica. Iskrenost je bila lažna, mada dobro odglumljena. Ali oči su joj bile pune užasa. Strah je bio stvaran, jer ona zacemento nije više želela da ostane na Veneri. Nije teško prepoznati slučajeve krajnjeg očaja. Bila je mršava od glave do pete. Lekari to nazivaju anorexia ignatua. Eto šta se dešava kada pristojan, lepo vaspitan zemaljski potrošač iz dana u dan zalazi u venerijansku prodavnicu, i ne može da smisli čak ni šta bi kupio za večeru, pošto nije koristio mudre i praktične savete kvalitetnog reklamiranja koji bi ga usmerili. "Najlepše vas molim, mogu li dobiti povratnu vizu?" Završila je sa nečim za šta pretpostavljam da je mislila da je simpatičan molećivi osmeh.

Namignuo sam na hologram Faulera Šokena koji je visio na zidu. Obično bih ostavio ovakve stvorove da se kuvaju u sobi desetak minuta dok bih ja otišao povodom nekog neizbežnog posla. Međutim, instinkti su mi govorili da nju više ne treba smekšavati - sem toga, izvesno golicanje u žlezdama podsetilo me je da ne govorim samo sa bednim stvorom.

Spustio sam čekić; vreme zabave je prošlo. "Elza Dikmen Heniger", zarežao sam čitajući njeno ime sa molbe za vizu, "vi ste izdajica!"

Košćate vilice opustiše se u šoku. Velike oči počele su da se pune suzama. "Sudeći prema dosijeku vi potičete iz dobre potrošačke loze. Kao dete bili ste član mladih reklamoautora. Dobili ste dobro obrazovanje na Dž. Vašington Hil Univerzitetu u Nju Hejvnu. Imali ste odgovoran posao u odeljenju za odnose sa potrošačima u jednom od najvećih kreditnih juvelirskih lanaca - i doživotno refundiranje sa stopom manjom od promila. To su podaci na osnovu kojih ste se visoko kotirali na personalnoj listi. I vi ste svemu tome okrenuli leđa. Odrekli ste se sistema koji vas je stvorio i pobjegli u ovu, što se prodaje tiče, pustu zemlju!"

"Bila sam zavedena", jecala je, dok su joj suze tekle niz lice.

"Naravno da ste bili zavedeni", zarežao sam, "ali je trebalo da imate toliko obične pristojnosti da sprečite da se to desi!"

"Oh, molim vas! Ja ću... učiniću sve! Samo me pustite da se vratim kući!"

Bio je to trenutak istine. Na tren sam nabrao ćutke usne. Dakle, "Sve", ponovio sam kao da nikad pre nisam čuo takvu reč od žutokljunih obraćenika. Pustio sam je da se isplače i da bulji u moje lice sa strahom i očajanjem. Kada je počeo da se pojavljuje prvi traćak nade, bacio sam udicu.

"Možda bi se mogao naći izlaz", rekao sam. I na tome se zaustavio.

"Da, da! Molim vas!"

Neprestano sam se pravio kao da proučavam njen dosije. "Ali ne odmah", konačno sam izustio.

"I to je dobro", zaplakala je sva od nestrpljenja. "Ćekaću ako treba i nedeljama."

Prezrivo sam se nasmejao. "Nedeljama, a?" Klimnuo sam. "Elza",

dodao sam potom, "mislim da ste neozbiljni. Ono što ste učinili ne može se isplatiti sa nekoliko vašljivih nedelja ili meseci. Pogrešno ste se postavili. Zaboravite šta sam vam rekao. Molba se odbija." Udario sam štambilj na njenu molbu, na kojoj je sada velikim crvenim slovima blistala reč Odbijeno, i vratio joj je.

Zavalio sam se u fotelju i čekao ostatak predstave. Sve se odvijalo kao i uvek. Prvo bi nastupio šok; zatim bi usledio suvi, ukočeni besni pogled. Potom bi, lagano, ustala i nasumice se oteturala iz moje kancelarije. Scenario je uvek bio isti, a ja sam svoju ulogu zbilja dobro igrao.

Čim su se vrata otvorila nacerio sam se slici na kojoj je bio Fauler Šoken i rekao: "Kako je bilo?" Slika je iščezla. Mici Ku mi se cerila s leđa.

"Prva liga, Teni", rekla je. "Siđi da proslavimo." Bio je to pravi odgovor i ja sam se zaustavio tek kod prodavnice da uzmem nešto za piće.

Prilikom gradnje Zemaljske ambasade u Kortni Centru - tačnije bi bilo reći prilikom njenog kopanja - korišćena je domaća radna snaga. Tako je bilo ugovoreno. S druge strane, nije teško baratati sa trošnim, isprženim venerijanskim stenjem. Kada su prve količine bile iskopane, njihovi marinci su tokom godine dana obavljali dvostruku dužnost. Četiri sata provodili su u modernim uniformama, stojeći ispred Ambasade; ostala četiri sata nalazili su se ispod nje, radeći poslove kamenolomaca i raščičavajući prostor za naš Ratni kabinet. Venecijanci nikada nisu pretpostavili da ga imamo, uprkos činjenici da je tokom radnih sati pola Ambasade vrvelo od venerijanskih radnika - nije im bilo dopušteno da koriste klozete diplomatskog osoblja, a kroz

jedan od zidova svakog toaleta vodio je tajni prolaz do onoga što je, prvenstveno, bilo mesto gde je naš veoma sposobni ataše za kulturu, Mici Ku, držala svoje nekulturne izveštaje.

Kada sam dospeo tamo, bez daha i pazeći da mi sa poslužavnika ne padnu led i boca originalnog zemaljskog viskija, Mici je unosila podatke u svoju arhivu. Podigla je ruku kako bi me upozorila da je ne prekidam i pokazala mi na stolicu; za to vreme, smučkao sam dva-tri pića i čekao, osećajući se pri tom sasvim dobro.

Mici Ku beše dama kao salivena od bronzne - počev od boje kože, koja je posedovala onaj žućkasti orijentalni ton; sem toga, u tom tonu je i govorila, a tako se i ponašala. Upravo tip kakav se meni sviđa. Imala je zapanjujuće crnu orijentalnu kosu, ali plave oči. Visoka je bila koliko i ja, mada, naravno, kudikamo bolje građena. Posmatrajući je u celini - kao što sam to često činio - moglo se reći da je bila najzgodniji šef špijunske mreže koga smo ikada imali u Ambasadi. "Voleo bih da ne idem kući", rekao sam, u trenutku kada mi se učinilo da je stigla do nečega nalik na pauzu.

"Da, Teni", odvrati ona odsutno, posežući za pićem. "Prava pravcata sramota."

"Ti bi takođe mogla da se rotiraš", predložih joj, ne po prvi put, ali ona ni ovog puta ništa ne odgovori. To od nje nisam ni očekivao. Ona to neće učiniti, a znao sam i zbog čega. Mici je bila na Veneri svega osamnaest meseci, a Braunijevi poeni se od Agencije dobijaju za najmanje tri godine teške dužnosti. Domišljati ljudi zapravo ne plaćaju svoje putne troškove. Pokušao sam sa druge strane: "Misliš li da je možeš privoleti?"

"Nju? Onu jadnicu? Oh, Bože, da", odgovori Mici oholo. "Gledala

sam je na internoj televizijskoj mreži dok je napuštala ambasadu. Bila je besna i bljuvala je vatru. Pričaće svim svojim prijateljima da je Zemlja još trulija nego što je mislila da jeste kada ju je napuštala. Zatim će to početi da je grize. Daću joj još nekoliko dana, a onda ću je pozvati ovamo da - recimo - izravna neke kreditne račune na Zemlji. A onda ću je uhvatiti u mrežu i ona će se vratiti."

Zavalio sam se u fotelju i uživao u piću. "Mogla bi da mi kažeš nešto malo više o tome" ohrabrih je.

Njene plave oči ispitivački se suziše, ali ipak, pomirljivo odgovori: "Uradio si dobar posao sa njom, Teni."

"Možda i više od toga", nastavih. "Poput onog: 'Uradio si dobar posao sa njom, dragi Teni, i zašto se ne bismo ponovo zajedno našli?'"

Sužene oči se namrštiše, sasvim se uozbiljivši. "Do đavola, Teni! Bila je to sjajna stvar - to sa tobom i sa mnom - ali s tim je svršeno. Ja ostajem, a ti se vraćaš i to je kraj."

Nisam bio spreman da se predam. "Ovde sam još jednu nedelju", naglasih, ali ona zbilja planu.

"Dosta s tim, do đavola!"

Naravno, prestadoh, iako uz psovke. Posebno sam ispsovao Heja Lopeza - Hezusa Mariju Lopeza na knjigama - koji nije bio tako zgodan kao ja, ili (nadam se) tako dobar u krevetu kao ja, ali je u odnosu na mene imao jednu veliku prednost. Hej Lopez je ostajao a ja sam odlazio kući, i tako se Mici pobrinula za sutrašnjicu.

"Ti zbilja umeš da budeš pravi davež Teni", požali se ona. Njena mrgodnost je bila stvarna. Kada se Mici mrštila znalo se da je to pravo mrštenje. Čak i pre nego što bi se namrštila, dok se bura tek pomaljala, mogli su se videti oblaci - dve uzane vertikalne linije iznad

njenog nosa, između njenih kao olovkino srce tankih obrva. One su govorile: Pažnja! Dolazi oluja! Potom bi se plave oči zacaklile i sevnula bi munja.

Ili ne. Ovoga puta to se nije desilo. "Teni", reče ona, zastavši malčice, "imam ideju u vezi sa ovom ženom. Misliš li da bismo je zaista mogli uključiti u špijunsku mrežu na Veneri?"

"Što se sekiraš?" zagroktah ja. Venerijanci nisu imali mozgove da bi bili dobri špijuni. Bili su ološ. Polovina onih otkačenih Konzervacionista što su emigrirali na Veneru zažalili su taj korak već tokom prvih šest meseci boravka na ovoj planeti, a dobra polovina pomenutih preklinjala je da se vrati natrag na Zemlju. Ja samo bio jedan od onih čija je dužnost bila da im kaže da im njihove molbe neće pomoći - moja glavna titula u Ambasadi bila je: zamenik šafa za konzularne poslove. Mici je bila jedna od onih koja bi ih nešto malo kasnije skupljala i preobraćala u svoje agente. Ona je imala titulu - pomoćnika direktora za kulturne odnose; ali je glavni kulturni odnos što ga je ona imala sa Venerijancima bila bomba u aerodromskoj garderobi ili požar u nekom stovarištu. Ranije ili kasnije Venerijanci će morati da shvate činjenicu da ne mogu da nadvladaju planetu od četrdeset milijardi ljudi, čak i ako se ova nalazi dosta daleko u svemiru. Zatim će se spustiti na kolena i preklinjati da im se udeli prijateljstvo prosperitetnog, civilizovanog čovečanstva. U međuvremenu, Micin posao bio je da im onemogući osećanje udobnosti tamo u hladnoći. Ili, tačnije rečeno - uzimajući u obzir kakva je vrsta paklene rupe bila njihova planeta - tamo u vrelini. Špijuni? Nismo morali da brinemo o venerijanskim špijunima!

"Šta?" upitah, iznenada postavši svestan da ona još govori.

"Nešto su, izgleda, nanjušili, Teni", reče ona. "Kada sam poslednji put bila u Port Ketiju preturali su mi po sobi."

"Ne misli na to", odvratih nemarno. "Slušaj. Šta ćemo da uradimo sa vremenom koje mi je još ostalo?"

Blizanačke bore iznad njenog nosa za trenutak zatreptaše, a potom ponovo nestadoše. "Dobro", prihvati ona, najzad, "šta imaš na umu?"

"Malo putovanje", predložih. "Šatl je trenutno u Polarnoj kažnjeničkoj koloniji, tako da ću morati da odem tamo da se pogađam oko zatvorenika - mislio sam da ćeš možda hteti da pođeš sa mnom."

"Jao, Teni", uzviknu ona ozbiljno, "ti baš imaš grozne ideje! Zašto bih išla tamo?" Bila je istina da se Polarna kažnjenička kolonija nije visoko kotirala na venerijanskoj listi turističkih atrakcija - mada ni ostalo na njoj nije bilo bog zna šta, budući da je Venera bila takva kakva je bila. "Uostalom, šatl posle toga dolazi ovamo i ja ću dobro načuljiti uši. Hvala ti, ali ne prihvatom." Za trenutak je oklevala. "Pa, ipak, šteta je što nisi video pravu Veneru."

"Pravu Veneru?" Sada je na mene došao red da se narugam. Toplota prave Venere istopila bi plombe u ustima svakog ko bi ih njoj izložio - čak i oko gradova, gde postoji bitna modifikacija klime, temperatura je još užasna, a izvan zatvorenih prostora umesto vazduha imali ste otrovne gasove. Hteli biste da znate kakva je 'prava' Venera? Pogledajte kakvu staru peć na ugalj nakon što se vatra ugasila i videćete da je ipak još toliko topla da se ne može rukom dodirnuti.

"Nisam mislila na divlje predele", objasni ona žurno. "Ipak, šta misliš o Ruskim brdima? Nikada nisi išao da vidiš tamošnji Park, a to je samo sat vremena odavde - mislim, ako bismo želeli da zajedno

provedemo dan."

"Izvršno!" Mogao sam smisliti i bolje stvari koje bismo radili tom prilikom, ali bio sam spreman da se složim sa bilo kakvim predlogom. "Danas?"

"Do đavola, ne, Teni, zar si poludeo? Zar ne znaš da je danas njihov Dan planetarne žalosti? Neće biti ničega za razonodu."

"Pa, onda, kada?" Nisam hteo da odustanem, ali ona samo sleže ramenima. Kako nisam želeo da ponovo vidim bore na njenom licu, promenih temu. "Šta ćeš joj ponuditi?"

Ona me iznenađeno pogleda. "Kome? Ah, da, misliš na onu otpadnicu. Uobičajenu stvar - pet godina će raditi kao naš agent, a onda ćemo je repatrirati. Naravno, pod uslovom da dobro obavi posao."

"Možda ne bi trebalo da ideš tako daleko", primetih. "Posmatrao sam je izbliza i mogu ti reći da je prva liga. Kako bi bilo kada bi joj dali PH-privilegije, bar jedanput mesečno. Kada se jednom nađe u prodavnici i pokupuje neke od onih dobrih starih zemaljskih kvalitetnih roba - učiniće sve za nas."

Mici dokusuri svoje piće i vrati čašu na poslužavnik, čudno me, pri tom, gledajući. "Teni", reče ona napola se osmehujući a napola tresući glavom, "izgubiću te kada odeš natrag. Znaš li na šta mislim ponekad, naročito kada ne mogu odmah da zaspim? Mislim da možda - sa izvesne tačke gledišta - to čime se bavim, nije baš tako moralno ispravna stvar; da li je, naime, u redu pretvarati obične građane u špijune i sabotere...?"

"Trenutak Mici!" usprotivih se. Postojale su stvari koje se nisu mogle reći čak ni u šali. Ona podiže ruku.

"Međutim", nastavi ona, "onda pogledam tebe i vidim da sam, u neku ruku, u poređenju sa tobom, prava svetica. A sada, molim te, gubi se odavde i pusti me da radim svoj posao."

Ustao sam pitajući se da li sam na dobitku ili na gubitku tokom ove male prepirke. Ako ništa drugo bar smo zakazali neku vrstu sastanka, a ja sam, pri tom, imao ideju kako to da iskoristim.

Dan planetarne žalosti bio je jedan od najodvratnijih venerijanskih praznika. Tom prilikom se obeležavala godišnjica smrti starog kopileta Mičela Kortnija, pa je bilo sasvim normalno što su venerijanski pomoćni službenici i vratari imali slobodan dan, tako da sam sam morao da teglim pribor za kafu do drugog sprata, odakle sam imao lep pogled na 'proslavu' izvan Ambassade.

Tipični Venerijanac je troglodit, odnosno stanovnik pećina, a to znači da su - sa Hilšovim cevima ili bez njih - daleko od mogućnosti da odstrane sav onaj smrad od gasova što im zagađuje vazduh. Priznajem, ipak, da su dosta uznapredovali. Napolju se, ukoliko bi to neko poželeo, moglo hodati (barem u predgrađima) u termalnoj odeći sa ugrađenom bocom vazduha; mada, što se mene lično tiče, retko sam imao takvu želju. Pa, čak je i tamo - istinu govoreći - vazduh bio čisti otrov. Tako su Venerijanci izgubili najstrmije i najdublje doline na ispucaloj i stenovitoj površini planete i pokrili ih krovovima. Dugačak, uzan i vetrovit, tipičan venerijanski grad, odista je ličio na 'sklonište za jegulje', kako je to Mici umela da kaže. Naravno da tipičan venerijanski grad nigde ni izdaleka ne podseća na pravi grad. Najveći od njih jedva da ima nekih bednih stotinak hiljada stanovnika, a i to se dešava jedino onda kada se napuni turistima prilikom nekog od njihovih

odvratnih državnih praznika. Zamislite samo - oni slave izdajnika Miča Kortnija! Naravno, Venerijanci ne znaju priču o Miču Kortniju onako kako je ja znam. Otac moje bake bio je Hamilton Harnz, stariji potpredsednik Odbora Faulera Šokena, iste one Agencije koju je Kortni izneverio i osramotio. Kada sam bio mali baka mi je pričala kako je njen otac odmah zapazio da je Kortni čovek koji pravi neprilike - Kortni ga je čak i otpustio, zajedno sa skupinom drugih lojalnih službenika iz filijale u San Dijegu, kako bi prikrrio svoju podlost. Naravno, Venerijanci su toliko blesavi da taj slučaj krste pobedom pravde i istine.

Ambasada se nalazi na glavnoj gradskoj žili kucavici - O'ši Bulevaru - i sasvim je normalno da se na dan poput ovog Venerijanci bave svojim omiljenim sportom - demonstracijama. Bilo je tu transparenata sa natpisima Nećemo reklamiranje! kao i onih na kojima je pisalo Zemljani, odlazite kući! Uobičajena stvar. Zabavljalo me je da posmatram kako moja jutrošnja posetiteljka, otevši zastavu od visokog čoveka riđe kose i zelenih očiju, nastavlja da maršira i izvikuje parole na strane ispred Ambasade. Baš kako treba. Groznica u njoj je narastala, a kada prestane - postaće slaba i neotporna.

Prostorija u kojoj sam se nalazio počela je da se puni važnijim osobljem, a među prvima je došao moj cimer i rival - Hej Lopez. Skočih i prinesoh mu njegov pribor za kafu, ali me on pogleda s podozrenjem. Nas dvojica nipošto nismo bili prijatelji. Delili smo krevet na sprat, pri čemu sam ja koristio gornji ležaj. Bilo je zbilja dobrih razloga što se nismo podnosili. Mogu da zamislim kako se osećao svih ovih meseci slušajući Mici i mene u sobici iznad naše. U stvari, nisam morao da zamišljam pošto sam napokon i sam saznao kako to izgleda kada se čuju zvuci odozgo.

Ipak, postojao je način da se sa njim iziđe na kraj, budući da je imao crnu mrlju u svom dosjeu. Napravio je nekakav pogrešan potez dok je još bio na dužnosti mlađeg direktora za promet u svojoj agenciji. Stoga je bilo prirodno što su ga poslali na gotovo jednogodišnju dužnost u vojsci, u rezervatu, gde je trebalo da Eskime iz Port Beroua privodi civilizacijskim standardima. Nisam tačno znao u čemu se sastojala njegova pogreška. Međutim, Hej nije znao da je ne znam, tako da ga je par dobro tempiranih nagoveštaja s moje strane držalo u stanju zabrinutosti. Osećalo se da ga ožiljak peče i on je pokušavao da izbriše mrlju radeći više od svih ostalih u Ambasadi. Ono što Hej nije želeo bila je još jedna eventualna dužnost severno od arktičkog kruga; nakon okeanskog leda u tundre, bio je jedini među nama koji se nikada nije žalio na Venerinu klimu. "Zbilja, Hej", rekoh mu jednom, "nedostajće mi ovo mesto kad se vratim u Agenciju."

Moja izjava udvostručila je podozrenje u njegovim očima, jer je znao da lažem. Jedino što nije znao bilo je zbog čega sam to rekao. "I ti ćeš nama nedostajati, Teni", uzvratio mi je. "Imaš li predstavu za šta bi te mogli naimenovati?"

Bio je to početak kakav sam želeo. "Razmišljam o ulasku u Personalno", slagao sam. "To je prirodno, zar ne? Jer, prva stvar koju će želeti da čuju je, recimo - kako se stvari ovde odvijaju", rekoh kao da sam se iznenada prisetio. "Mi smo iz iste Agencije! Ti, ja i Mici. Pa, imaću puno toga da im kažem o vama dvoma! Oboje ste prvoklasni saradnici." Naravno, kad bi Lopez malčice razmislio o mojim rečima shvatio bi da je Personalno poslednje mesto na koje bih mogao dospeti, pošto se sva moja obuka sastojala u Reklamoautorstvu i Proizvodnji. Međutim, ja sam jedino rekao da je Hej bio veliki radnik,

nikada nisam pomenuo da je pametan - i pre no što je postao svestan šta se dešava dobio sam od njega obećanje da će preuzeti i obaviti umesto mene putovanje u Polarnu kažnjeničku koloniju - "kako bi ušao u posao u slučaju da ga prebace na moje mesto kad se ja vratim na Zemlju." Ostavio sam ga da o tome mozga i otišao da se pridružim skupini koja je razgovarala o vrstama kola što smo ih posedovali na Zemlji.

Ambasada je imala sto osam ljudi na platnom spisku - Venerijanci su neprestano nastojali da prepolove ovaj broj, ali ih je Ambasador nadjačao. On je znao čemu služe onih šezdeset prekobrojnih - naravno, znali su to i Venerijanci. Ja sam bio tu negde deseti ili jedanaesti u hijerarhiji, kako zbog svojih konzularnih obaveza tako i zbog uzgredne dužnosti Službenika za moral, pa je značilo da sam ja bio taj koji je birao nameštenika za internu TV i - šta se tu može - pazio na ostalih sto sedam da slučajno ne skrenu u konzervacionističku jeres. To mi, uostalom, nije oduzimalo previše vremena. Bili smo pažljivo odabrana družina - više od polovine prethodno je pripadalo osoblju Agencije, pa su čak i potrošači bila respektabilna skupina - za potrošače. Ako ništa drugo, nekolicina mlađih službenika bila je previše lojalna. Dolazilo je i do incidenata. Nekoliko marinaca se pre nekoliko nedelja napilo, i posledica toga bila je da su tri domoročana bila dobro izbubetani. Venerijancima se ovo nije dopalo, pa smo marince, pre deportovanja, morali da stavimo u kućni pritvor. Njih sada ovde nije bilo, naravno; kratki sastanak u jedanaest bio je samo za nas dvadeset petoro viših službenika. Sredio sam da pored mene bude prazno mesto kada dođe Mici, koja je po običaju kasnila; pogledala je Heja Lopeza, koji je sav namrgođen stajao kraj prozora, pa je slegla ramenima, sela

i uključila se u razgovor.

"Bro jutro, Mici", progunđa šef Protokola, koji je sedeo pravo ispred nas i nastavi: "Koristio sam, takođe, i Paf Eder, ali, pumpajući ga ručno, nikako nisam mogao da postignem ubrzanje..."

"Mogli ste, samo da ste malo jače stisnuli, Rodžere", dobacih mu. "Jer, vidite, ionako pola vremena provedete u saobraćaju, zar ne? Tako da vam je jedna ruka potpuno slobodna za upravljanje, a druga, recimo, za signalisanje ili nešto slično."

"Signalisanje?" upita on, buljeći u mene. "Koliko dugo vozite, Teni?" A šef Odeljenja za kodiranje nagnu se preko Mici da bi čuo:

"Trebalo bi da pokušate sa Vajperom, za automatik vožnju. Nema pedala, samo se stave stopala na drum i teraj. Po sistemu - diži se i kreći!"

Rodžer je pogleda prezrivo: "M-da, a šta je sa kočnicama? Možete da slomijete nogu pri naglom kočenju. Ne, kažem vam da su nožna pedala i lančasta vožnja jedini dobar način." Njegov izraz se naglo promeni. "Evo ih, dolaze", progunđa i okrete se licem ka budžama što su upravo ušle.

Ambasador je odista bio imponantna ličnost, Medijalac dole na Zemlji, sa tom krajnje kovrdžavom kosom i tim čvrstim, humornim, tamnoopaljenim licem. On nije poticao iz naše Agencije, kao što je to obično bio slučaj - glavni su imenovali vrhunske ličnosti prema svom nađenju i mi tu ništa nismo mogli - ali sam ga poštovao kao čoveka koji zna svoj posao. A on je zbilja umeo da vodi sastanak. Prvu poslovnu stvar izneo je službenik za politička pitanja, vidno uzbuđen zbog još jedne krize koja mu je zagorčavala život: "Dobili smo još jednu notu od Venerijanaca", reče on kršeći ruke. "Reč je o Hiperionu.

Tvrde da ugrožavamo osnovna ljudska prava kopačima gasa da slobodno biraju svoje sopstvene komunikacione medije - a vi dobro znate šta to znači!"

I znali smo; stoga su se odmah i začula gundanja poput - "Šta oni hoće?" ili "Tipična venerijanska arogancija!" Kopači helijuma-3 na mesecu Hiperion brojali su jedva oko pet hiljada ljudi i nikada nam ne bi nedostajali kao tržište. Međutim, bila je principijelna stvar dobro ih snabdevati reklamama - jedna Venera u Sunčevom sistemu bila je sasvim dovoljna.

Ambasador nije hteo ni da čuje za njihove zahteve: "Odbacite notu", odseče on oštro, hladnim tonom. "To nema nikakve veze sa njihovim prokletim poslom i vi im, Huarde, pre svega, ne smete dozvoliti da vam uručuju takve stvari."

"Ali kako da znam šta mi daju dok to ne pročitam?" zavapi službenik za politička pitanja; Ambasador ga, međutim, samo osmotri sa videćemo-se-kasnije pogledom pre no što se ponovo opusti i nasmeši.

"Kao što vam je svima poznato", nastavi on, "brod sa Zemlje nalazi se u orbiti već deset dana, i treba svakog trena da pošalje šatl ovamo dole. U vezi sam sa kapetanom i mogu vam reći da su vesti i dobre i loše. Dobre vesti su da nam donose finu robu - truppu etničkih igrača, disko i Crno dno, na ime kulturne razmene, i ti ćeš, Mici, naravno, biti zadužena za njih. Donose nam, takođe, deset metričkih tona zaliha - Najkafu, Pilencetovo Meso, trake najnovijih proizvoda, sve ono što nestrpljivo iščekujemo." Nasta opšti žamor odobravanja i radosti. Iskoristih priliku da uhvatim Mici za ruku, i ona, očigledno, nije imala ništa protiv. Ambasador nastavi: "To su dobre vesti. Loše vesti su da

će, kao što svi znate, šatI prilikom uzletanja poneti sa sobom jednog od omiljenih članova naše ovdašnje srećne porodice. Mi ćemo se uoči polaska oprostiti sa njim na najbolji mogući način - ali u međuvremenu, Tenisone Tarbe, molim vas ustanite, pa ćemo vam pokazati koliko ćete nam nedostajati."

Priznajem da to nisam očekivao. Bio je to jedan od najlepših trenutaka u mom životu. Nikakvi aplauzi se ne mogu porediti sa pljeskom vama ravnih, a oni su pljeskali iz sve snage - čak i Hej Lopez, mada je i tom prilikom bio namrgođen.

Ne znam šta sam im rekao; znam samo da sam završivši svoje slovo seo u fotelju i na svoje veliko iznenađenje ustanovio da ne moram ponovo da posežem za Micinom šakom. Preduhitrila me je.

U nastalom uzbuđenju sagnuo sam se ka njoj da joj prišapnem kako sam se ratosiljao putovanja u Polarnu kažnjeničku koloniju prepustivši ga Heju, tako da se možemo sjajno družiti čitave noći. Ali nisam stigao bilo šta od toga da joj kažem. Ona je, smešeći se, klimala glavom, budući da je Ambassador uspeo jutros rano da u diplomatskoj vreći prokrijumčari nove komercijalne trake i sada smo, naravno, svi želeli da vlada tišina dok ih gledamo.

Nikada to nisam uspeo da joj kažem. Sedeo sam nem i srećan, sa rukom prebačenom preko njenog ramena, tako da uopšte nisam smatrao da treba da se brinem kad sam primetio da nas Hej posmatra, sav natmuren i kivan - sve dok nije prišao Ambassadoru čim su se filmovi završili i počeo nešto da mu šapuće na uvo. A tada je već bilo prekasno. Pasji sin je to dobro izveo. Čim su se svetla upalila prišao nam je cereći se i namigujući, topeći se od drugarstva i miline i ja sam znao šta će mi reći: "Do đavola, Teni, družite! Grozna stvar! Ne mogu

obaviti to putovanje u PPK umesto tebe. Biću u velikoj gužvi sutra sa Ambassadorom, znam da ćeš shvatiti kako to izgleda - moraću da posvršavam hiljadu stvari ovih dana umesto tebe."

Ostatak nisam saslušao. Bio je u pravu. Bilo je zaista hiljadu stvari da se uradi. Shvatio sam to zbilja dobro te noći, pokušavajući zlovoljno da namestim glavu na neudobni naslon supersonika što je leteo za Polarnu kažnjeničku koloniju. Daleko bih lakše i udobnije namestio glavu da nisam bio tako siguran da tačno znam gde je Hej Lopez smestio svoju.

2.

U osam sati sledećeg jutra sedeo sam u zatvorskoj konferencijskoj sali nasuprot birokrati iz Odeljenja za venerijansku imigraciju i pasošku kontrolu. "Baš lepo što te opet vidim, Tarbe", reče on bez osmeha na licu.

Polarna kažnjenička kolonija zapravo nije bila baš sasvim 'polarna', pošto se nalazila gore u Akna Montes, gde bi se otprilike nalazio Arkitički krug da ga je Venera imala. Naravno, tu nije moglo biti ni govora o Arktiku. Sumnjam, čak, da je na tom mestu bilo išta hladnije nego na ostalim delovima planete, ali pretpostavljam da su putnici prvih Agencijinih sondažnih brodova mislili suprotno. Zašto bi, inače, polagali pravo na jedan od najnepoželjnih poseda na Veneri? Bilo je to Zemljino vlasništvo, vaspostavljeno pre no što su venerijanski kolonisti ojačali u tolikoj meri da ga ugroze; ostalo je kakvo je i nekad bilo, poput četvrti u Šangaju pre Bokserskog ustanka. Trenutno smo se nalazili na venerijanskoj teritoriji, u jednoj od površinskih zgrada ispred same PPK. Venerijanci su imali čvrste krovove iznad dolina. Zatvorenici

- greki, kako smo ih zvali - obitavali su u pećinama. Čitava PKK nalazila se pravo ispred našeg prozora, ali se nije mogla videti. Ovde je, takođe - pošto je potpuno isušeno venerijansko stenje bilo lako za kopanje - zatvor bio iskopan.

"Tarbe, moram da ti kažem", nastavi on smešeci se, sa zloslutnim tonom u glasu, "da su me posle našeg poslednjeg susreta kritikovali. Kažu da sam previše popustljiv. Ne mislim da ću biti takav i ovog puta."

Nisam nimalo okolišao da mu odgovorim: "Smešno mi je, Harimene, što si to rekao, jer je i sa mnom isti slučaj. Ambasador je pobesneo kada sam ti dopustio da uzmeš ona dva kreditna prestupnika." Istinu govoreći, ambasador mi nije rekao ni reči, ali tada su i Harimenove gazde bile korektnije. Klimnuo je, priznavši da se prva runda završila neodlučeno, i počeo da pretura po dosjeima.

Harimen je bio podmukao i s njim je bilo teško cenkati se. Ali i ja sam bio takav. Obojica smo znali da će onaj drugi pobediti - direktno, mano-a-mano - s tom razlikom što su najlepše bile one pobede kada onaj drugi nikada ne bi saznao šta je izgubio. Zemlja je ispraznila svoje tamnice i ovamo poslala poslednji ološ. Ubice, otmičare, falsifikatore kreditnih kartica, podmetači požara bili su prave cvečke u odnosu na ostale. Ali za neke su oni bili najgori; sve je zavisilo od toga kako ko gleda na stvari. Nismo, na primer, hteli slučajne secikese - nismo hteli da trošimo na njihovu ishranu niti da pazimo kako se privikavaju na poredak. To nisu hteli ni Venerijanci. Venerijanci su, prilikom dolaska kontigenta zatvorenika, bili zainteresovani da pronađu najzagriženije izdajnike. Konzervacioniste. Prekršitelje ugovora. Antireklamatorske zelote - one što uništavaju reklamne panoe i holograme. Hteli su da od

njih naprave punopravne venerijanske građane, a mi nismo želeli da im ih predamo. Bili su od one sorte kojoj smo nekad sagorevali mozak, što još ponekad činimo, i ako su bili dovoljno srećni da dobiju pet ili deset godina u PKK, gde bi ih uputio neko mekšeg srca, osećali smo da bi im mogli u potpunosti dobro poslužiti.

Ti ljudi su zaslužili svoje kazne! Pustiti ih da odu slobodni među venerijansko stanovništvo uopšte nije bila kazna. Sve se, u stvari, između nas dvojice svelo na trgovinu konjima. Obojica smo davali malo i dobijali malo; veština pogađanja sastojala se u tome da se nerado 'daje' ono što se odista želelo da druga strana uzme. Dohvatio sam listu i pročitao ovlaš šest prvih imena sa spiska: "Moskovic, Mek Kestri, Blajven, porodica Farnel - pretposatvaljam da želite ove, ali ih ne možete dobiti pre nego što odsluže barem šest meseci robije."

"Tri meseca", predloži on. Svi pomenuti sa spiska bili su svrstani kao KK-si - kriminalci konzervacionisti - dakle, baš su bili od one fele koju su Venerijanci želeli u svojim redovima.

Ja samouvereno odvratih: "Šest meseci, a morao bih da ih zadržim bar godinu dana. Oni su na Zemlji najgora sorta kriminalaca i moraju dobiti pristojnu lekciju."

On slegnu nevoljno ramenima: "Šta misliš o ovom sledećem zatvoreniku sa spiska, Hamidu?"

"Najgori iz čitave skupine", izjavih. "Ne možete ga dobiti. Osuđen je zbog krađe kreditnih kartica, a - sem toga - konzervacionist je do srži."

Trgao se kad je čuo epitet, ali je - pri tom - posmatrao kakav je utisak ostavio: "Hamid nije osuđen zbog, ovaj, konzervacionizma", naglasi on.

"Dobro, nije. Nismo uspjeli da mu iskamčimo priznanje", nasmeših se poverljivo, kao trgovac trgovcu. "Nismo imali, kako mi se čini, svedoke iz prve ruke, zato što smo pre nekog vremena pohvatali i likvidirali celu njegovu ćeliju tako da mu nikako nije polazilo za rukom da ponovo uspostavi kontakt sa njom. I sem toga, postoje izvesni podaci da Hamid nije njegovo pravo ime - tehničari smatraju da mu je prepravljen utetovirani broj Državne bezbednosti."

"Niste ga vi zbog toga osudili", reče Harimen zamišljeno.

"Nismo morali. Nismo morali da insistiramo na njegovom konzervacionizmu, jer nam je u toj stvari sa kreditnom karticom došao kao poručen. Reci mi", pokušah da ga zbrzim, "šta da radimo sa ovom trojicom? Sve sami Mediker-simulanti, gotovo bezopasni - mogao bih odmah da ih zamenim ako želiš da ih preuzmeš..."

Ako Venerijanci išta mrze, onda je to kada dođu u položaj u kome im njihovi 'ideali' govore jednu stvar a zdrav razum nešto sasvim drugo. On pocrvene i poče da zamuckuje. Mediker-simulanti su teoretski bili savršeni kandidati za dobijanje venerijanskog državljanstva. Oni su, takođe, bili stari, te samim tim skloni onome što je, na kraju krajeva, još bilo neuglađeno pogranično društvo. Ovo ga je odvratilo od Hamida, baš kao što sam i želeo.

Nakon četiri sata bili smo na dnu spiska. Dao sam mu četrnaest grekova - šestoricu odmah, a ostale za nekoliko meseci. Odbio je dvojicu, tako da mi je ostalo njih dvadesetak. Još ne besmo raščistili stvar sa Hamidom. On pogleda u svoje pribeležke: "Rečeno mi je", nastavi on, "da vas obavestim da moja Vlada nije zadovoljna vašim primenjivanjem Protokola iz 53. On nam daje pravo da obilazimo zatvor svake godine."

"Recipročno", ispravih ga. Znao samo Protokol napamet, obe strane su se saglasile, u potpunosti i bespogovorno, da svaka može da vrši inspekciju svih kaznenih, korektivnih ili rehabilitacionih institucija kako bi se uverila da one postupaju u skladu sa humanitarnim standardima. Slaba vajda! Njihov Kseng Vangbo - 'vaspitno-kazneni centar' - nalazio se usred Ekvatorijalne Anti-Oaze i mi tu nismo imali nikakvog pristupa. Međutim, njih se takođe nije nimalo ticalo šta smo mi radili unutar PKK. Venerijanski zakon nastojao je na tome da svaki grek ima sopstvenu prostoriju sa minimumom od dvadeset i četiri kubne stope prostora. To uopšte nije bila kazna! Dole na Zemlji bilo je mnoštvo potrošača dostojnih poštovanja koji su i dalje sanjali o tolikom prostoru. Međutim, nije vredelo boriti se protiv toga. Venerijanski građevinski inspektori insistirali su da sagradimo takve prostorije; međutim, čim je zatvor bio dovršen njegov upravnik je jednostavno stavljao po dva zatvorenika u svaku prostoriju.

"Reč je o osnovnim humanim standardima", prasnu on. Nisam se potrudio da na ovo odgovorim; samo sam mu se ćutke nasmešio - nisam morao da pominjem Kseng Vangbo. "U redu", dobaci mi on osorno, "šta ćemo sa reklamom? Nekoliko primera potvrđuje da ste postupali protiv pravila."

Uzdahnuo sam. Svaki put stari argument. Rekoh mu: "Prema odeljku 6-C Protokola reklama se definiše kao 'nuđenje roba i usluga putem nagovaranja'. U ovom slučaju nema nuđenja, zar ne? Hoću da kažem - stvari se ne mogu ponuditi ako ih nema, a grekovi takve stvari nikada ne mogu nabaviti. To je deo njihove kazne." Ostatak njihove kazne, sigurnosti radi, sastojao se u tome da se neprestano bombarduju reklamama za stvari koje ne mogu nabaviti. Ali to ga se,

takođe, uopšte nije ticalo.

Munjeviti blesak u Harimenovom oku upozorio me je da sam upao u klopku. "Naravno", brzo odvratih, "postoje izuzeci od pravila, koji su u tolikoj meri trivijalni da nisu vredni ni pomena."

"Izuzeci?" ponovi on veselo. "Da, Tarbe, slažem se da postoje izuzeci. Imamo izjave osam svedoka, date pod zakletvom, u kojima se tvrdi da su reklame nagovarale zatvorenike da poruče od rodbine i prijatelja na Zemlji da im pošalju nešto od reklamirane robe. Posebno imamo podatke o tome da su Najkafe, Moka-Koka i Stericelijusove prvoklasne Nik-Ou-Tim žvakaće gume iz tog razloga bili obuhvaćeni paketima Crvenog krsta za zatvorenike..."

Terali smo dalje. Potpuno izgubih nadu da ću uspeti da se vratim iste noći, jer sam znao da ćemo se pogađati malte ne do jutra.

Tako je i bilo, uz mnoštvo konsultacija oko 'razjašnjavajućih primedaba', 'pozicionih tvrđenja', i 'ispravki bez predrasuda'. Znao sam da sve to nije uzimao zdravo za gotovo. Jednostavno je pokušavao da učvrsti svoj položaj prilikom pogađanja oko onoga što je odista želeo. Borio se tvrdoglavo sve dok nisam predložio potpuno ukidanje paketa Crvenog krsta za grekove. No, očito je bilo da on to nije želeo, pa mi je predložio pogodbu. Okaniće se pitanja o reklamama ukoliko odmah smanjimo kaznu nakolicini njegovih omiljenih grekova.

Složismo se i udarih ga dlanom po ručnom zglobu; zabeležih desetodnevne kazne Moskovicu, MekKastriju, Blajvenu, porodici Farnel... i Hamidu.

Baš onako kako sam i planirao.

Harimen je postao med i mleko čim sam mu dao ono što je želeo -

ili što je mislio da želi. Insistirao je da spavam u njegovoj pied-a-terre u Polarnom gradu. Spavao sam loše, jer sam odbio noćnu kapu koju mi je ponudio - pošto sam hteo da predupredim svaku mogućnost odavanja informacija koje nisam želeo da on ima. Sem toga, čitave noći sam se budio uz ono panično agorafobično osećanje koje čovek ima kada se nađe na preterano prostranom mestu. Ludi Venerijanci! Morali su da se bore za svaku kubnu stopu životnog prostora, a Harimen je imao čitave tri sobe! Što je još luđe, on je svoj stan koristio samo desetak dana godišnje! Ustao sam, dakle, rano sledećeg jutra i oko šest sati sam već bio na aerodromu. Ispred mene, u redu za proveru karata, stajao je tinejdžer Venerijanac koji je na sebi imao jednu od onih 'patriotskih' košulja na kojima je s prednje strane pisalo Uljezi idite kući, a sa zadnje Nećemo R*KL*M*R*NJ* - kao da je reklamiranje bila prljava reč! Nisam želeo da mu pružim zadovoljstvo gledajući pa, pa sam okrenuo glavu. Iza mene je bila neka mršava crnka, koja mi je izgledala odnekud poznata.

"Kako ste mister Tarbe", obrati mi se ona, dosta prijateljski. Ispostavilo se da sam je zbilja poznavao - bila je lokalni inspektor vatrogasne službe, ili tako nečega, na aerodromu. Obišla je Ambasadu nekoliko puta, proveravajući da li je sve u redu.

Slučajno se desilo da je sedela pored mene u avionu. Automatski sam pretpostavio da je venerijanski špijun - svi domaći žitelji koji su iz bilo kog razloga dolazili u Ambasadu - znali smo to - gotovo stoprocentno su po povratku referisali o onome što su videli. Međutim, ova dama bila je iznenađujuće otvorena i očigledno mi naklonjena, za razliku od tipičnih Venerijanaca. Nije govorila o politici. Ono o čemu je pričala bilo je kudikamo zanimljivije - govorila je o Mici. Videla nas je

zajedno u Ambasadi i pretpostavila je da smo ljubavnici - što je tada bilo dosta blizu istine! Izrekla je sve same prave stvari o Mici: da je lepa, pametna i energična.

Nameravao sam da spavam u avionu, ali je razgovor bio tako sjajan da sam sve vreme proveo u čavrljanju. Kada smo se spustili upravo sam joj bio trućao o svim svojim snovima i nadanjima: kako moram da se vratim na Zemlju; kako bih želeo da i Mici pođe sa mnom; ali da je ona odlučno protiv toga. Kako sanjam o dugotrajnom odnosu - možda čak i o ženidbi sa njom; o kući u Većem Njujorku, koja bi bila tamo negde prema Forist Prizerv Ejkru u Milfordu... o jedno ili dvoje dece.

Bilo je to smešno. Što sam duže govorio, izgledalo je da ona postaje sve zamišljenija i tužnija.

I ja sam bio dosta tužan, stoga što nisam verovao da će se bilo šta od toga dogoditi.

3.

Međutim, nakon mog povratka u Ambasadu, stvari su počele zaprepašćujuće da se rasvetljavaju. Najpre sam naleteo na Heja Lopeza, koji je izlazio iz WC-a - zapravo iz Micinog skrovišta. Bio sam u to ubeđen. Ali on ne reče ništa, već samo nešto progundā u prolazu. Izraz njegovog lica, natmuren i iritiran, bio je upravo onakav kakav je trebalo da očekujem da će biti. I kada sam ponosno stupio kroz privatna vrata u ratni kabinet, izgled Micinog lica bio je isti takav. Namrgođena, unosila je podatke u liste uzrujano i s dosadom na licu. Ma šta da se dešavalo tokom ove dve noći koliko sam bio odsutan, nije moglo biti reči o idili. "Upecao sam Hamida", izvestio sam je ponosno i

nagnuo se da je poljubim. Nije bilo problema! Ali ni radoznalosti; uzvratila mi je poljubac - mlako.

"Bila sam sigurna da ćeš uspeti, Teni", uzdahnu ona i bore počеше da nestaju: nisu bile namenjene meni.

"Kada će moći da se javi na dužnost?"

"Pa, o tome zapravo nisam sa njim ni razgovarao. Ali posle deset, odnosno četrnaest dana biće napolju."

Izgledala je odista zadovoljno. Nešto je zapisala, a potom gurnu unazad svoju fotelju i zagleda se u prazno. "Dve nedelje", reče zamišljeno. "Volela bih da bude ovde za Dan planetarne žalosti - mogao bi svašta da čuje u onoj gunguli. Sem toga, biće tu još nešto - idućeg meseca održavaju se izbori, pa će tu biti čitav niz političkih mitinga..."

Stavih joj prst na usta i rekoh: "Ono što predstoji, sutra, jeste moje oproštajno veče. Hoćeš li da mi budeš partnerka?"

Ovog puta, bez ikakvog pretvaranja, ona mi se osmehnu: "Za tvoju veliku noć? Naravno da hoću."

"Mogla bi sutra da uzmeš slobodan dan, da nešto zajednički spremimo?"

Bleda senka ponovo se ukaza: "Znaš, zbilja sam užasno pretrpana poslom, Ten..."

Bila je prava prilika: "Ali imaš vremena za Heja Lopeza, zar ne?"

Bore joj se produbiše i zablistaše: "Ni slučajno!" prosikta ona opasnim tonom. "Niko me ne može tretirati onako kako on hoće - misli da sam njegovo vlasništvo!"

Na licu mi se nije ništa videlo. Gledao sam je sa simpatijom, ali sam iznutra likovao. "Dakle, važi za sutra?"

"Što da ne? Možda ćemo - ni sama ne znam - otići do Ruskih brda. Ili tako nešto." Ona se naže ka meni i poljubi me u obraz. "Pošto ću sutra uzeti slobodan dan, moram danas dvostruko više da radim, Teni - zato se čisti, molim te."

Na moje iznenađenje, međutim, sasvim je ozbiljno mislila kada je rekla da pođemo da obiđemo staru rusku raketu. Zabavljao sam je putem. Pretpostavljam da bi mi, na neki način, nešto nedostajalo da sam otišao sa Venere ne pogledavši jedan od njenih najčudesnijih artefakta. Izišli smo rano iz Ambasade i uzeli elektrohek do tramvajske stanice, tako da smo izbegli najgoru gužvu na ulicama.

Okolo svojih većih gradova Venerijanci su uspeli da odgaje nešto trave i korovskih biljaka, pa čak i nešto vretenastih stvari koje su zvali drvećem - naravno, sve to bilje genetski je bilo kontrolisano, na ovaj ili onaj način; ali, činjenica je, da se tu i tamo videlo i nešto zelenila. Ruska brda, međutim, nisu uopšte menjana. I to s razlogom.

Želite li da saznate kakvi su tipični Venerijanci? Dobro, dozvolite mi da vam ispričam jednu jednostavnu anegdotu. Vidite, na toj ogromnoj planeti, oni imaju pet puta više kopna od cele celcate Zemlje; a znate li zbog čega - zato što uopšte nemaju okeane. Da bi pretvorili svoju planetu u nešto pristojno, već više od pedeset godina lome leđa pokušavajući da uzgaje nešto zelenila. Ali to je đavolski teško, zbog prirode same Venere. Rastinje je pipava stvar, a tu - pre svega - nema uopšte dovoljno svetlosti, kao ni vode, i užasno je toplo. Tako, da bi bilo šta moglo da se natera da raste potrebno je primeniti sve moguće tehnološke mudrolije i uložiti ogroman trud. U tom cilju su, prvo, morali da iskoriste određene tektonske strukture kako bi aktivirali

vulkane - na taj način su maltene svu vodenu paru izveli na površinu planete (oni kažu da je tako i Zemlja došla do svojih vodenih resursa, pre nekoliko milijardi godina). Drugo, morali su da pokriju vulkane kako bi došli do vodene pare. Treće, morali su da imaju nešto dovoljno hladno, čime bi kondenzovali paru u tečnost; i to je hladni kraj Hilšovih cevi - što se vide na planinskim vrhovima širom Venere; velike su i podsećaju na pikola sa jednom rupom kada topli kraj bljuje gasove u atmosferu, s ciljem da nestanu u svemiru, dok hladni kraj snabdeva gradove hlađenjem. Uz sve to, cevi tom prilikom generišu i nešto struje. Četvrto, morali su ovako dobijenu vodu da sprovedu do biljnih zasada, i to su uradili tako što su cevi smestili ispod površine zemlje kako ona ne bi mogla da prokuva ispod površinskih desetak stopa zemljišta. Peto, morali su da zasade posebne, genetski obrađene biljke koje mogu brzo da tu vodu sprovode kroz svoja stabla, i lišće pre no što ova prokuva - pravo je čudo kako su bilo šta od ovoga uspeli da urade, naročito kada se uzme u obzir da nisu imali mnogo radne snage koju bi mogli da angažuju za tako velike poduhvate. Venerijanaca, sve u svemu, ima svega oko osam stotina hiljada.

I pored svega toga - to je odista smešna stvar - ako se dovezete tramvajem do Ruskih brda, prvo što ćete videti u parku jeste šestočlana skupina što se iz petnih žila vere po onim ružnim oštrim stenama, noseći na leđima po pedesetak kilograma vegetocida, i čiji svaki član uništava sve zeleno što ugleda!

Ludo? Naravno da je ludo! Reč je o umobolnosti konzervacionizma dovedenoj do svog najluđeg zaključka: konzervacionisti žele da zadrže Venerin okoliš u onakvom stanju u kakvom se nalazio prilikom spuštanja prvih sonde. Međutim, to što su Venerijanci ljudi nije veliko

iznenađenje. "Pre svega, da su bili pametni ostali bi na Zemlji", rekao sam Mici dok smo klopatali po tramvajskim šinama. "Pogledaj samo kako bedno žive." Prolazili smo kroz potkrovljena predgrađa. Važila su za ekskluzivna mesta, ali su i pored toga bila puna zakržljalog korova i kuća od presovane plastike; nisu imali čak ni astro-trkalište!

Ispostavilo se, međutim, da govorim preglasno. Ostali putnici, svi odreda Venerijanci, okrenuli su se da me pogledaju. To baš nije bila neka velika čast. Gotovo svi Venerijanci su strahovito visoki - obično viši čak i od Mici - i izgleda da se ponose svojim kožama belim poput ribljeg trbuha. Naravno, nikada nisu u prilici da uživaju u Suncu, ali mogu da koriste UV-lampe, kao što i mi činimo - svi odreda - čak i Mici kojoj nije potrebno sunčanje da bi dobila tu finu kadifno-bronzanu boju kože.

"Pazi šta pričaš", prošapta Mici nervozno. Jedna venerijanska porodica - Tatica, Mamica i četvoro (da, rekao sam četvoro) dečice - okrenuli su glave da bi nas osmotrili, a izrazi na njihovim licima nisu bili prijateljski. Venerijanci nas baš mnogo ne vole. Smatraju nas gradskim parazitima koji pokušavaju da ih požderu. To je zaista smešno - jer, šta oni uopšte imaju vredno da se smaže? A ako se mi zanimamo za njihove stvari, to je očito za njihovo sopstveno dobro - samo što oni nisu dovoljno inteligentni da bi to shvatili.

Na svu sreću ušli smo u tunel što prolazi kroz prsten vrhova oko Ruskih brda. Svi su počeli da se pripremaju za izlaz. Dok sam ustajao Mici me je munula i ja ugledah užasno visokog Venerijanca, sa zelenim očima i riđeg, uz onu neizbežnu ružnu, mrtvački bledu boju kože, kako me zlovoljno gleda. Razumeo sam šta je Mici htela i pogledah ga svojim najslađim pogledom, koji kao da mu je govorio: oprost mi sve

moje pogreške, i munjevito prošao kraj njega kroz vrata. Dok sam se zaustavljao da kupim suvenir-knjižicu, Mici je stajala iza mene zureći u čoveka sa glavom u obliku semafora. "Vidi ovo", pozvah je otvorivši knjižicu, ali me Mici nije slušala.

"Znaš šta", reče ona, "čini mi se da sam ga već negde videla. Prekjuče. Dok su demonstrirali."

"Ma, pusti to, Mici! Tamo je bilo pet stotina Venerijanaca." Mada je, isto tako, bilo moguće da je pola Venere ćutke paradiralo oko naše Ambasade sa onim svojim glupim parolama - "Nećemo Reklamiranje!" i "Nosite svoje prijave zadnjice tamo gde pripadaju!" Te stvari mi nisu tako mnogo smetale - ali, oh Bože, taj patetični amaterizam pisaca njihovih slogana! "Oni su ludi", rekoh ja - bila je komplikovana skraćunica koja nije značila 'ludi' zbog toga što ih je to uzbuđivalo - kao da mi pod odgovarajućim uslovima ne bismo bili isti.

Tako je, mislio sam 'ludi' u jednom specifičnom kontekstu nekompetentnog reklamoautorstva i to je bilo ono što sam hteo da pokažem Mici.

Bacih za trenutak pogled na bučni terminal - jedan tramvaj upravo je kloparao ka okretnici i spremao se za povratno putovanje u Port Ketí. Nijedan Venerijanac nije ovde mogao da nas čuje. "Pogledaj ovamo", rekoh, otvarajući stranicu označenu sa Olakšice - Hrana i Piće. Pisalo je sledeće:

Ukoliko iz ma kog razloga ne želite
da ponesete sa sobom nešto za osveženje
prilikom posete Ruskim brdima - u Odmorištu
Venera naći ćete u izobilju sitnice poput

hamburgera, viršli i sendviča sa sojom.

Pregledala ih je Planetarna sanitarna služba, ali im je kvalitet osrednji. Možete, takođe, kupiti pivo i ostala pića, po ceni dvostruko nižoj od one u gradu.

"Patetično", progundah.

"Pa, bar su poštteni", promrmlja Mici odsutno.

Podigoh obrve. Kakve je veze imalo poštenje sa prometom proizvoda? Pa, ovo mesto je reklamoautorski san! Kao prvo, imaju stalne mušterije. Kao drugo, imaju o čemu da prave reklamu. I kao treće, i najvažnije od svega, imaju kupce koji su u prazničnom raspoloženju, pa samim tim spremni da kupe sve što im se ponudi! Sve što je trebalo da urade bilo je da svoje viršle nazovu 'originalnom odeskom kobasicom', a hamburgere 'komsomolburgerima', kako bi mušterije imale opravdanje za kupovinu - umesto tako da urade oni su upropastili stvar! Kupci nisu očekivali da će dobiti ono što je reklama obećavala. Oni su samo želeli onaj sićušni tračak nade pre no što se ispostavi da Prirodni Sveži - Zlatni - Eliksir od tropskog voća ima okus pepela, ili pre no što Supermekom i Idealnom za Dobar San madracu ne izlete federu do poda. "Pa", rekoh, "kad smo već tu, hajde da pogledamo tu njihovu prokletu svemirsku sondu."

Doći na Veneru bilo je isto što i doći na deponiju smeća. Vazduh je bio otrovan, a bilo ga je i previše, pa je pritisak bio zaista užasan. Toplota je prokuvavala sve što je stigla. Kada je prvi brod sa Zemlje sleteo, nije moglo biti ni pomena o nekom rastinju, a ni pedeset

godina kolonizacije nije ništa posebno poboljšalo; jedino što je bilo (mikroskopski) manje grozno. Pokušaji Venerijanaca da preobrate atmosferu planete u nešto što je podnošljivo za ljude još nisu bili okončani, mada su na pojedinim mestima odmakli tako daleko da se uokolo moglo kretati bez opreme za amortizovanje pritiska... Na leđima se ipak morao nositi rezervoar sa kiseonikom, pošto ga je bilo u strahovito malim količinama.

Ovaj deo zvali su Planetarnim parkom - tako je pisalo na tramvajskom terminalu - i on, odista, nije bio mnogo gori od ostalih delova Ruskih brda, bez obzira na to što su se venerijanski Konzervacionisti međusobno tapšali po ramenima zato što su sačuvali njegov 'kvalitet netaknute divljine'. Zurio sam u Park kroz prozor i ništa me nije teralo da mu se približim.

"Hajdemo, Ten", požurivala me je Mici.

"Jesi li sigurna da hoćeš tamo?" Bilo je dovoljno odvratno i na tramvajskoj stanici; vozila su pravila groznu buku, baš kao i kikutava venerijanska derišta. Izaći napolje značilo je stupiti na čitav jedan viši nivo grozomornosti. Morali smo da stavimo rezervoare sa vazduhom i da ga sipamo iz cevi u usta, a to je značilo dodatnu toplotu, povrh one što je postojala u unutrašnjosti peći u kojima su Venerijanci živeli.

"Možda bi bilo dobro da najpre nešto prezalogajimo", predložih, imajući u vidu jedno odmorište sa osvežavajućim stvarima. Ispod islikane legende 'Šef preporučuje za danas' neko je dopisao kredom: 'Čuvaj se prženih jaja.'

"Ma, hajde, Ten! Stalno mi govoriš kako uopšte ne podnosiš venerijansku hranu. Idem da nam donesem par kobasica."

Kada nema drugog izbora, postupaj po sistemu daj šta daš - to je

moto Tarbovih. I dobro nas je služio, jer smo pripadali reklamatorskoj branši još od vremena Medison avenije i Pepsi kole. I tako sam stavio prokleti rezervoar na leđa, a prokletu cevčicu u usta i šapćući, jer samo sam to mogao, uzviknuh: "U dolinu smrti, napred marš!"

Mici se, međutim, nije nasmejala. Bila je loše raspoložena čitavog tog dana - pretpostavljam zato što sam odlazio. Ja je blago potapšah po leđima i pođosmo, posrćući, stazom ka Veneri.

Svemirska sonda Venera bila je dobar komad mrtvog metala veličine peditaksija, sa šiljatim štapovima i činjama što su iz njih virile. Nije bila dobro oblikovana. Bilo je to u vreme kada je štrčala visoko na vrhu rakete u snežnom Tjuratamu i prelazila svoj put od milijardu milja da bi u plamenu prošla kroz ključalu Venerinu atmosferu. Mora da je to bio sjajan prizor, ali nikoga - naravno - nije bilo da u njemu uživa. Posle svih silnih muka i troškova, sonda je imala radni vek od svega nekoliko sati. Ali i to je bilo dovoljno da joj omogući da radio-vezom pošalje podatke o pritisku i temperaturi, kao i da emituje nekoliko nedovoljno jasnih i distorziranih fotografija stenja na koje se spustila. Bila je to čitava njena karijera. Posle toga su u nju prodrli otrovni gasovi, tako da su sva strujna kola, uređaji i ostalo, prestali da funkcionišu. Pretpostavljam, zbilja, da biste morali reći da je sonda Venera bila pravo savršenstvo tih starih pretehnoloških dana. Te zamagljene sive oči njenih kamera omogućile su čoveku da po prvi put vidi Venerinu površinu, i kada su Venerijanci počeli da posrću po njoj tokom prvih meseci kolonizacije planete, očekivalo bi se da oni to proslave kao trijumf, zar ne? Ali, do đavola, ne. Razlog zbog koga su Venerijanci digli takvu galamu oko ovog komada starudije u vezi je sa njihovom neprirodnošću. Evo i zašto. U to vreme Rusi su se nazivali

Sovjetima. Nisam u potpunosti siguran šta su Sovjeti bili - uvek sam ih brkao sa Scijentolozima i Gibelinima - ali dobro znam da nisu verovali u - samo trenutak! - u profit! To je tačno. Profit. Nisu verovali u ljude koji prave novac. A ono što se tiče profitovog glavnog pomoćnika, reklamiranja, e, pa, oni za nj jednostavno nisu ni znali! Znam da to čudno zvuči, i kada smo u školi učili Istoriju I nisam mogao da poverujem u to, pa sam morao da proverim tu stvar. Bila je to, međutim, istina. Zamislite nekakve sitne male električne stvarčice kojima se hvališu u proizvodnji čelika, i EPP na TV-u putem koga se preklinju fabrički radnici da ne piju tokom rada i shvatite da tu nema ni govora o reklamiranju. Isti takav slučaj bio je sada sa Venerijancima, pa stoga nije nikakvo čudo što su napravili hram od dve tone starog gvožđa. Velika razlika između Venerijanaca i Rusa je u tome što su se posle izvesnog vremena Rusi opametili i pridružili slobodnom bratstvu ljudi koji vole profit, dok su Venerijanci dali sve od sebe kako bi otišli u suprotnom smeru.

Posle pola sata penjanja oko sonde bio sam sit svega. Mesto je vrvelo od venerijanskih turista, i ja sam se zbilja umorio pijujući vazduh iz rezervoara, tako da sam, dok je Mici bila nagnuta i micala usnama pokušavajući da pročita ćirilčni natpis, posegnuo iza sebe da dohvatim otpusni ventil na rezervoaru. To mi je konačno i uspelo i ja ga malčice okrenuh. Začuo se prodoran pisak dok je gas izlazio, ali ja se u tom trenutku zakašljah; vrisak Hilšovih cevi na brdima oko nas prigušivao je i najslabije zvukove. Zatim je lagano gurnuh laktom.

"Mani se toga, vidi ovo!" uzviknuh i pokazah joj merač kiseonika. Kazaljka je išla nadole preko žutog, gotovo dodirujući crvenu zonu opasnosti - odvrnuh ventil malo više nego što sam nameravao.

"Prokleti Venerijanci, prodali su mi poluprazan rezervoar! Izvini", nastavih tonom što je zaudarao na rezignaciju, "žao mi je što se ovo dogodilo, ali moram da se vratim u stanicu. Tamo bismo mogli da razmislimo i o povratku kući."

Mici me začuđeno pogleda. Ipak, ne reče ništa, već se samo okrete i nastavi da se penje uz strminu. Nisam nimalo sumnjao da je proverila merač na rezervoaru prilikom plaćanja, ali nije bilo verovatno da je bila sigurna da je to učinila. Da bih izgadio stvar, dok smo se vukli natrag, poravnah se sa njom i izvukoh cevčicu iz usta. "Kako bi bilo da popijemo nešto na odmorištu pre no što dođe tramvaj?" predložih joj. Istina je da nisam mogao da podnesem venerijansku hranu - zbog CO₂ u vazduhu stvari zbilja brže rastu, a, sem toga, Venerijanci jedu sve sveže tako da čovek nikada ne oseća onaj oštri ukus divnih smrznutih stvari. Ali liker je liker, bilo gde da ga pijete u Sunčevom sistemu. Pored toga, za ovih osamnaest meseci koliko poznajem Mici naučio sam da je uvek daleko zabavnija kada saspe par pića u sebe. Smesta je sinula i čim smo ostavili po strani rezervoare - ubedio sam je da ne diže galamu oko smanjenog sadržaja kiseonika u mome - pođosmo ka stepenicama što su vodile do odmorišta.

Tramvajska stanica predstavljala je tipično venerijansko zdanje - kod nas na Zemlji ne bi prošla na ispitu za komfornu stanicu Potrošačkog nivoa. Tu nije bilo ni automata ni igara, a da i ne govorimo o obrazovnim prikazima novih proizvoda i usluga. Bila je izdubljena u čvrstom stenju i sve što su uradili da je ulepšaju sastojalo se u tome što su pljusnuli malo boje na zidove i posadili nešto cveća i ostalih stvari. Tramvajska linija je na jednom kraju prolazila kroz tunel. Samo su eksplozivom i kopanjem nepravili prostor za tramvajske

platforme i čekaonice i ostale stvari. Nisu hteli, vidite, da uprljaju veliko P - Prirodnu, i veliko L - Lepotu Parka, pa su sakrili stanicu unutar brda.

Najgora stvar koja je nastala usled toga, pomislio sam, bila je buka. Kada bi tramvaj prolazio kroz taj prostor sa veoma izraženim eho-površinama bilo je to poput rasprijetanja stovarišta starog gvožđa. Gotovo da sam se predomislio u vezi pića, ali nisam hteo da razočaram Mici. Kada smo se smestili za sto na gornjoj platformi odmorišta, saznao sam da ima i gorih stvari od buke. "Vidi ovo", rekoh sa gnušanjem, okrenuvši jelovnik tako da smo oboje mogli da ga čitamo. Reč je, naravno, bila o toj preteranoj i nepodnošljivoj venerijanskoj 'otvorenosti':

Svi kokteli su konzervirani premiksi i imaju takav okus.

Crno vino je plutasto i nije od najbolje berbe. Belo je nešto bolje.

Ukoliko želite nešto da pojedete bolje bi bilo da siđete i da se sami poslužite - jer ćete inače platiti dva dolara više za uslugu.

Mici slegnu ramenima: "Ovo je njihova planeta" reče ona rešena da se lepo provede i podiže vrat kako bi mogla da zuri kroz prozor. I to je nešto o čemu treba reći nekoliko reči. Da ne bi kvarili spoljašnji izgled oni su vešto skrivali prozore u procepe među stenjem. Spolja gledano, to je možda bila dobra ideja; ali ako bi se čovek našao unutra, mogao je da gleda tek uz krajnji napor. A kakva je korist od prozora namenjenog za posmatranje ako ne možete kroz njega da gledate?

Nacerih se i prestadoh da mislim o tome. Bio sam, uostalom, na dobrom putu da zaboravim ovu đavolsku rupu. Snishodljivo smo naručili belo vino, a Mici mi skrenu pažnju: "Pogledaj, tamo pored staze su ambulantna kola. Pitam se da neko nije povređen."

"Verovatno ih drže radi onih ljudi koje su natociljali u vezi sa kiseonikom", našalih se, nagnuvši se da pogledam.

Kola su tu stajala već izvesno vreme, pošto rotori nisu radili. Dva čoveka što su stajala pored njih, nešto su se raspravljala. Malo se iznenadih kada videh da je jedan od njih bio čovek sa glavom u obliku semafora, koga sam video u tramvaju. To i nije bilo neko iznenađenje, pošto Venerijanaca nema baš previše tako da nije nimalo teško sresti jednu te istu osobu više puta. Međutim, ovaj je već počeo da mi ide na nerve. "Ispijmo", rekoh, zaboravivši na njega i istovremeno plaćajući račun, "i nazdravimo za naša zajednička dobra vremena - prošlo, sadašnje i buduće!"

"Ah, Tene", odvrati Mici, podižući svoju čašu, "zaista bih to želela, ali bojim se da ću morati još dosta vremena da provedem ovde."

Vino je bilo dobro i hladno - zapravo, ne, nije bilo baš tako dobro, ali je barem bilo hladno. Misleći na to kako Mici treba da izgubi barem još godinu i po dana na ovoj od čađi zagušljivoj planeti, prođe me svako zadovoljstvo. "Priča se da ako čovek provede previše vremena sa Venerijancima postaje isti kao što su i oni." Rekao sam ovo polušaljivim tonom - ali ostatak je bio ozbiljan. Ipak, Mici istog časa poprimi odbrambeni izgled.

"Moja Agencija nema razloga da bude nezadovoljna mojim radom", odvrati ona suvo. "Venerijanci uopšte nisu tako loši. Samo su malo zastranili."

"Malo." Zverao sam po odmorištu. Stolovi su bili plastični. Nigde unaokolo nije bilo ni pomena o Muzaku, a kamoli o reklamnim posterima što ukrašavaju zidove.

"Reč je samo o drukčijem načinu života", insistirala je ona.

"Naravno, u poređenju sa onim što imamo na Zemlji ovo je patetično. Ali sve što oni traže od nas jeste - da ih ostavimo na miru."

Razgovor se uopšte nije odvijao u pravcu u kome sam ja to želeo. Ponekad, kad bih razgovarao sa Mici dok je bila van dužnosti, pitao sam se da možda ona stara izreka ne važi i za nju. Bila je na Veneri osamnaest meseci i gotovo ju je celu pokrila, kontaktirajući pri tom sa njenim najproblematičnijim građanima - obraćenicima. Ako je iko u Ambasadi trebalo da bude razočaran i zgađen ovim primitivnim mestom, onda je to bila Mici Ku. Ali sa njom to nije bio slučaj. Ona će i dalje nastaviti da vadi kestenje iz vatre. Ona se čak, ponekad, ponašala kao da joj se na Veneri sviđa! Pričalo se, štaviše, da je povremeno odlazila u venerijanske prodavnice umesto u PX. Naravno da im nisam verovao. Ali ponekad sam bio u nedoumici... Pa ipak je ono što mi je rekla bila istina. Njena Agencija, koja je - uostalom - i moja, nije ustanovila ništa loše u njenim izveštajima sa Venere. Ona je u Ambasadi zvanično obavljala poslove 'službenika za vize', ali se njen pravi posao sastojao u vođenju mreže špijuna i sabotera što se prostirala od Port Ketija do Polarne kažnjeničke kolonije. Pri tom je savršeno radila. Kompjuterske analize govore su da se Globalni planetarni proizvod smanjio za dobra tri procenta zahvaljujući Micinoj delatnosti.

A ona je i pored svega toga govorila tako čudne stvari! Nešto u ovom stilu: "Oh, Tene, imaj poverenja u njih. Došli su na planetu na kojoj ne bi preživela ni čegrtuša iz Arizone i za manje od trideset godina napravili su je pogodnom za život."

"Pogodnom za život", nasmejah se podrugljivo, značajno pogledavši kroz prozor.

"Naravno da je pogodna za život! Barem tamo gde su je pokrili. Naravno da ne liči na raj Južnih mora, ali oni su obavili dosta dobar posao, imajući u vidu sa čim su se morali uhvatiti ukoštac." Pogledala je ljutito preko prostorije na mesto gde je neka venerijanska porodica pokušavala da umiri dete što je vrištalo. Zatim sleže ramenima: "Oh, kako su dosadni", morade da prizna. "Ali nisu oni tako loši ljudi. Uzmi u obzir sa čime su počeli - polovina ih je došla zato što im se nije sviđalo na Zemlji, a drugu polovinu smo prognali kao kriminalce."

"Nezadovoljnici i kriminalci! Društveni talog! Zar nemaju ništa bolje od toga ovde?"

Međutim, nije imalo smisla provesti naš poslednji zajednički dan svađajući se oko politike. Reših stoga da popustim i promenih pravac: "Neki od njih i nisu tako loši", priznadoh. "Naročito dečica." Dosta dobro sam se snašao, jer svako voli decu, a jedno malo derište je i dalje vrištalo. "Želeo bih da se nasmešim", rekoah za svaki slučaj, "ali mislim da bih ga još više preplašio kada bih mu prišao."

"Pusti ga neka se isplače", odvrati Mici, zureći kroz prozor.

Odahnuo sam - ali neprimetno. Ponekad sam se pitao da li uopšte ima smisla ići uz dlaku Micinim raspoloženjima i ćudima. Ipak, imalo je smisla. Najvažnija stvar u vezi sa Mici bila je ta što je odista bila sjajna žena. Imala je svilenkastu kožu bronzane boje, sa nijansom što je podsećala na med i badem - i za ženu orijentalnog porekla, sasvim ženstvenu figuru. No, šta je još interesantnije, njene oči nisu imale onu crnu orijentalnu boju što podseća na crnilo za obuću, već su bile svetloplave - što je nesumnjivo bila posledica igre nasleđa među njenim precima. Imala je takođe savršene zube i umela je, kada je bilo potrebno, veoma delikatno da ih koristi. Gledajući u celini - bila je

krajnje poželjna.

Pokušao sam ponovo. Posegnuh za njenom rukom i sentimentalno rekoh: "Ima nečeg u tom dečeviću, dušo. Gledam ga i želeo bih da i ti i ja jednoga dana imamo..."

Ona smesta pade u vatru: "Ne računaj na to, Tarbe!"

"Samo sam mislio..."

"Znam šta si mislio! Dozvoli da ti iznesem činjenice. Pod jedan - ne volim decu. Pod dva - ne moram da volim decu, jer ne moram da ih imam - ima puno potrošača koji se brinu za produženje vrste. Pod tri - znam da ni tebe ne zanimaju deca, već način njihovog pravljenja, tako da je moj odgovor - ne."

Progutao sam i ovu gorku pilulu. Mada to, ipak, nije bila istina. U stvari, možda, malo više od poluistine.

Ali tada su stvari počele da se malčice popravljaju. Imao sam i jednog moćnog saveznika - venerijansko vino. Bez obzira na ukus, umelo je prilično da uhvati čoveka. Drugi saveznik mi je bila sama Mici, jer ju je logička situacija ubedila na isti način kao i mene: nije imalo smisla prepirati se sada kada nam je preostalo tako malo vremena.

Tek što smo završili, prišao sam joj i seo pored nje. Kada sam stavio ruku oko njenog struka podsetilo me je to na stara vremena i, baš kao u starim vremenima, oslonila mi se na ruku. Slobodnom rukom podigao sam čašu, u kojoj je ostalo još samo četvrt inča vina, i predložio da nazdravimo: "Za nas, Mic, i za poslednji zajednički provod." Smešno - pomislio sam - zagledan negde pokraj nje - ona spremačica što raščišćava stolove u najdaljem kraju prostorije strahovito liči na ženu pokraj koje sam sedeo u avionu kada sam putovao na Pol.

Ali već nisam mislio na nju, jer Mici je podigla svoju čašu, smešeci mi se preko ruba, i uzvrćala zdravicu: "Za naš poslednji zajednički dan, Tene, i našu poslednju noć."

Nikada mi to jasnije i razgovetnije nije kazala. Ustali smo i držeći se za ruke, pošli ka stepenicama što vode do tramvajske stanice. Bili smo potpuno pod uticajem vina, ali sam čak i u takvom stanju uspeo da lagano gurnem laktom Mici dok smo prolazili kraj stola što je stajao pored vrata. Činilo mi se da se pola Venerijanaca koje sam ikada sreo danas motalo ovuda; ovoga puta ugledao sam ponovo riđokosog sa zelenim očima. Očigledno je bio sredio stvar kraj ambulantnog vozila jer je sedeo sam za stolom, praveći se da čita jelovnik - kao da mu je za to trebalo više od deset sekundi! Podigao je glavu dok smo prolazili. Šta me se tiče. Kada šatl uzleti nikada više neću gledati ta njihova prokleta bledunjava lica i zato mu se osmehnuh. On mi, međutim, ne uzvрати osmeh.

Na kraju krajeva, to nisam ni očekivao. Izvedoh Mici kroz vrata i niz stepenice i zaboravih na incident - za izvesno vreme. I dalje se držeći za ruke došetismo do najbliže platforme, gde je čekao tramvaj. Mislio sam da sam video ljude kako se penju unutra, ali kada je na nas došao red, Venerijanac, čuvar, reče žurno: "Žao mi je, narode", dahtao je isprekidano, "ali ovaj tramvaj ne radi. Došlo je, uh, do mehaničkog defekta. Sledeći će" - on pokaza prstom - "biti postavljen tamo na platformi Tri."

Na platformi Tri nije bilo nikakvog tramvaja, ali ugledao sam jednog na skrenici, kako je promolio nos iz tunela, čekajući da mu signalna svetla dopuste ulazak na platformu.

Zbog nečega sam se osećao potpuno dezorijentisano i vrtelo mi se

u glavi. Vino, pretpostavljao sam, i to me je odvratilo od svađe. Okrenuli smo se u nameri da pođemo natrag duž platforme, ali nam čuvar mahnu preko šina: "Uštedecete vreme ako presečete ovuda", reče on uslužno.

Mici je takođe izgledala malo zbunjena, ali - ipak - stiže da upita: "Zar to nije opasno?" Čuvar se nasmeja prijatnim, popustljivim osmehom koji kao da je govorio: idući put budite oprezniji s pićem - i povede nas preko šina. Zapravo ne, nije nas poveo, već gurao... dok se sa kraja platforme čulo klopotaње.

Krajičkom oka ugledah kako se tramvaj sjuruje na nas. Bili smo odlična meta.

"Skači!" viknuh. "Skači, Teni!" vrisnu Mici istovremeno i oboje skočismo. Ja sam poslušao nju, a ona mene i sve bi lepo ispalo da samo skočili u istom pravcu. Ali nismo. Sudarili smo se. Da je Mici bila manja umesto što je bila veća od mene, bez po muke bih je odgurnuo ili povukao za sobom; ovako je ispalo da sam ja otišao u jednom pravcu a ona u drugom, ali ne baš na vreme. Tramvaj me je odbacio na platformu, uz krike, proklinjanje, uz škripu kočnica. Bolni plamenovi prolazili su mi kroz noge dok sam klizio na kolenima preko rapavog betona. Negde duž linije zviznuo sam glavom o nešto - ili me je tresnuo tramvaj.

Sledeće čega sam postao svestan bilo je da su mi se kolena i glava takmičili ko će me od njih više boleti. Istovremeno sam slušao glasove koji su vikali...

"Dvoje Zemljana pokušalo je da pređe preko šina..."

"Jedan je poginuo, a drugi je prilično gadno..."

"Dovedite već jednom tog lekara!"

Neko se iz tramvaja iznenađeno nadnosio nadamnom; bila je rumena, lice joj je brzo menjalo izraz, a oči su joj bile raširene od iznenađenja; na svoje zaprepašćenje prepoznao sam Marti Mek Liod, pomoćnicu šefa stanice.

Sledećih nekoliko trenutaka ne sećam se baš najbolje. Samo pojedinih delića sekunde; Marti je zahtevala da me odmah odvedu u Ambasadu, dok je lekar tvrdoglavo bio pri svome - da ambulantne pacijente treba odvesti u bolnicu i nigde drugde; neko je buljio preko Martinog ramena i odjednom izvalio: "Gle! Pa, to je muškarac - Zemljanin, i još je živ!" Taj neko bio je Venerijanac sa glavom u obliku semafora.

Tada se setih svih onih udara i truckanja u ambulantnim kolima koja su me podsećala na mešalicu za cement dok su skakala po okolnim brdima i ja lagano utonuh u san, misleći pri tom o Mici, misleći o tome kako se osećam, misleći da ne bi bilo tačno reći da sam je voleo, a pravo govoreći, ni ona meni nikad ništa slično nije rekla, bilo u krevetu ili van njega... I najviše misleći o tome kako je zbilja žalosno što je poginula.

Ali ona je bila živa.

Držali su me čitav dan u sobi za hitne slučajeve, gde su mi stavili par zavoja i gde su me snimili na rentgenu; a kada su me otpustili i kada sam dospeo pod Martinu pasku, rekoše mi da je Mici zadobila devet preloma i najmanje šest unutrašnjih ruptura, što je ustanovljeno tomografijom. Bila je na intenzivnoj nezi.

Dobre vesti! Ali ni to mi nije raspevalo srce. Jer sam, čuvši ih, počeo da uspravljam glavu i što je postajala uspravnija sve mi je jasnije bilo da naša nesreća nije bila slučajna.

Moram da kažem da me je Marti pri odlasku u našu Ambasadu slušala ozbiljno dok sam joj govorio šta mislim. "Proverićemo", saglasila se natmureno. "Ne možemo da učinimo ništa dok ne vidimo šta Mici ima da kaže, a sad će biti najbolje da malo odspavaš." To nije bio predlog. Čak ni naređenje. Bila je to činjenica, jer su mi dali injekciju dok nisam gledao, tako da sam brzo utonuo u san.

Kada sam se probudio jedva sam smogao snage da se obučem i da siđem na oproštajnu svečanost u moju čast.

Sve te svečanosti zapravo su neka vrsta šale. Venerijanci nemaju mnogo državnih praznika, ali zato one koje imaju proslavljaju sa iskrenim oduševljenjem. To je za nas dosta nezgodna stvar, jer moramo da uzmemo učešća u njihovim proslavama, pošto se diplomatija u tome i sastoji; ali mi odista ne možemo da svarimo neke njihove praznike - poput onih što nose imena kao 'Dan slobode od reklamiranja' i 'Anti-Božić'. Bez obzira na sve naše gnušanje, nešto moramo da uradimo, tako da za svaki praznik izmišljamo izvinjenje i pravimo prijem u isto vreme kad i oni - iz potpuno drukčijih razloga, naravno. Izvinjenje se uvek nađe. Ponekad se to uradi čak i pre no što dođemo na Veneru. Sa nama je, ovde na primer, i stari Džim Holder, iz Kodova i Brojeva; priča se da je poslat ovamo jer se rodio istog datuma kada i izdajnik Mičel Kortni.

Dakle, večerašnja svečanost bila je - nominalno - organizovana u čast moga odlaska. Svi na koje sam naišao čestitali su mi što konačno napuštam ovo mesto, kao i činjenicu (ali, sa daleko manje entuzijazma) što sam srećno izbegao smrt pod točkovima tramvaja. U stvari, to su činili Zemljani; sa Venerijancima je, po običaju, stvar stajala drukčije.

No, budimo fer prema njima. Oni, pretpostavljam, ove ceremonijalne svečanosti mrze isto koliko i mi mi. Ukoliko se nalaze dovoljno visoko na totemskom stubu - pozivamo ih. Kada ih pozovemo - oni dođu. Niko ne tvrdi da treba da uživaju u tome. Ponašaju se učtivo - iz razumljivih razloga. Ako su u pitanju Venerijanke, one tada odigraju dve igre sa dva različita zemaljska partnera. Mislim da im se to dopada, ako ni zbog čega drugog a ono zato što su gotovo po pravilu uvek više od svojih partnera. Konverzacija se skoro uvek vodi o istim stvarima...

"Kako je bilo toplo danas."

"Zar? Nisam primetila."

"Nova Hilšova postrojenja lepo napreduju."

"Hvala."

Potom sledi drugi obavezni ples sa novim partnerom, a onda - ako pokušate da ih potražite (mada ne shvatam zašto bi to čoveku bilo potrebno) - jednostavno ih nema. Sa Venerijancima je ista stvar, s tom razlikom što oni umesto da plešu popiju dva pića za barom i što ne pričaju o vremenu, već o sportu. Ništa bolje nije ni kada mi dođemo na njihove prijeme: nestanemo za tren oka. Mici kaže da su joj njeni špijuni pričali kako njihovi prijemi posle našeg odlaska postaju nešto sasvim drugo; međutim, nikada nas nisu terali da ostanemo duže. Naši prijemi je trebalo da budu diplomatski: nikakvih teških diskusija, bez previše zabave.

Ali ponekad je bivalo i drugačije. Svoj prvi obavezni ples odigrao sam sa mršavim devojčetom iz venerijanskog Odeljenja za vanplanetarne poslove - boja kože joj je, naravno, bila kao riblji trbuh, ali je imala sasvim pristojnu platinastu kosu. Da nisam bio u tolikoj

meri ražalošćen zbog Mici verovatno bih uživao igrajući s njom, no ona bi to ionako upropastila. "Mister Tarb", rekla mi je odjednom, kao iz topa, "mislite li da je u redu da rudari sa Hiperiona slušaju vaše reklamne trice?"

Nikakvo čudo što mi je postavila baš takvo pitanje - bila je veoma mlada. Njene gazde nikad tako nešto ne bi rekle. Problem je bio u tome što su se moje gazde nalazile u blizini, pa je razgovor krenuo u lošem pravcu, kao na primer: Zašto naoružani brodovi sa Zemlje svaki čas orbitiraju oko Venere a da - pritom - ne objašnjavaju svoje namere? I, zašto nismo dozvolili da Venerijanci pošalju 'naučnu' misiju na Mars? I - i sve ostalo je bilo u tom tonu. Spremno sam joj odgovorio braneći se, ali je ona govorila prilično glasno i ljudi su nas gledali. Jedan od njih je bio Hej Lopez; stajao je pokraj Šefa stanice i njih dvojica su izmenjivali poglede na način koji mi se nije mnogo sviđao. Kad se ples najzad okončao, sav srećan sam se uputio ka baru. Tamo je praznog mesta bilo samo kraj Pavela Borkmena, upravnika jednog od odeljenja venerijanskog Komiteta za tešku industriju. Znao sam ga od pre i nameravao sam da neobavezno proćaskam sa njim deset minuta o tome kako funkcioniše njihova nova Hilšova Brana u Anti-Oazi ili da li su zadovoljni novim raketnim postrojenjima. Namera mi nije uspela, jer je on takođe čuo odlomke mog razgovora sa devojkom iz Vanplanetarnog odeljenja. "Ne bi trebalo da ulazite u okršaje u kojima vas nadvladavaju", cerio se on ciljajući i na mog partnera u plesu i na primetne ožiljke što mi ih je ostavio tramvaj. Da sam imao više takta izabrao bih najmanje rizičnu temu i ispričao mu sve o incidentu sa tramvajem. Ali osećanja su mi bila uzburkana, tako da sam krenuo u razgovor sa pogrešne strane: "Nije se držala pravila

pristojnosti", požalih se, tražeći piće koje mi uopšte nije bilo potrebno.

Izgleda da je i Borkmen.naručio piće više nego što mu je trebalo, jer je i on krenuo stazom punom klopki za medvede.

"Oh, zar?" reče on. "Morate razumeti da nama, Slobodnim Venerijancima, moral ne dozvoljava da prisiljavamo ljude da kupuju stvari - naročito ne pod pretnjom oružja."

"Vi znate - Borkmene, da toga nema na Hiperionu. Vi to dobro znate."

"Nema - još", priznade on, "ali zar takvih slučajeva nije bilo baš na vašoj Zemlji?"

Nasmejah se, žaleći ga: "Pretpostavljam da govorite o abosima."

"Da, govorim o onih nekoliko bednih kutaka na Zemlji koji još nisu korumpirani reklamiranjem."

E, tada sam već počeo da se nerviram. "Borkmene", rekao sam mu, "vi znate da stvari ne stoje baš tako. Činjenica je, naravno, da imamo jedinice za održavanje reda. Neke od njih imaju i revolvere, ali nose ih isključivo u cilju zaštite. I ja sam u koledžu prošao obuku za rezervistu; znam o čemu govorim. Oružje se nikada ne upotrebljava u ofanzivne svrhe, već jedino za očuvanje poretka. Morate shvatiti da čak i među najprimitivnijim domorocima ima puno ljudi koji žele da uživaju u blagodetima tržišnog društva. Prirodno je, takođe, što stariji tome pružaju otpor. Kada napredni elementi zatraže pomoć - mi im je, naravno, šaljemo.

"Mislite - šaljete trupe", namignu on.

"Šaljemo reklamne ekipe", ispravih ga. "Nema nikakve ni prinude ni prisile."

"I", sada me je podražavao, "nema bekstva - kao na Novoj

Gvineji."

"Istina je da su nam tamo stvari izmakle iz ruku", priznao sam. "Ali, zapravo..."

"Zapravo", reče on, tresnuvši čašom o sto - "sada bih, Tarbe, morao da idem. Lepo je s tobom razgovarati." I napusti me kipteći od besa. Ne razumem zašto: pa na Novoj Gvineji je sve bilo u redu! Priča se da je bilo manje od hiljadu poginulih. I sada je to ostrvo bilo neotuđivi deo modernog sveta - čak smo imali ogranak Agencije na Papui! Iskapih piće u jednom gutljaju i okrenuh se... i gotovo se sudarih sa Hej Lopezom, koji mi se cerio. Šef stanice je odlazila, gledajući me preko ramena. Video sam je kako prilazi Ambasadoru i šapuće mu nešto na uvo, neprestano me gledajući, i shvatih da se prijem pretvorio u prilično loš dan. Pošto sam odlazio kući, osoblje Ambasade mi nije moglo bog zna kako nauditi; ipak, rešio sam da se do kraja ove večeri ponašam kao pravi bahati Zemljanin.

Međutim, to mi nije polazilo za rukom. Igrom slučaja, druga partnerka koju sam izvukao bila je Prljava Berti, obraćena Zemljanka. Trebalo je da budem brži; valjda sam još bio pod gasom. Tek što sam se okrenuo, natrapao sam na nju. Bazdila je na alkohol. Imala je pomijavo, debelo lice, a kosu je ispravila kako bi izgledala viša. "Moja igra, zar ne Teni?" zakikotala se.

Ja galantno slagah: "Unapred se radujem!" Za Prljavu Berti se moglo reći da čak ni u tim šiljatim potpeticama i sa frizurom u vidu plasta sena nije uspevala da nadvisi partnera na način na koji su to mogli domoroci. To je gotovo sve što se o njoj moglo reći. Konvertiti su uvek najgori, i Berta, koja je sada bila pomoćnik nadzornika celokupnog Venerijanskog bibliotečkog sistema, bila je nekada

potpredsednik Viših istraživanja za Tontonovu, Gečvajlerovu i Šokenovu agenciju! Odrekla se svega toga da bi otišla na Veneru i sada je morala svakom svojom rečju da dokazuje da je veći Venerijanac od pravih Venerijanaca. "Oho, mister Tenison Tarb", dodade ona, naslanjajući se leđima na moju ruku, "izgleda kao kada se nečiji suprug neočekivano vrati sa puta."

Pomislićete da je reč o nekoj neškodljivoj šali, zar ne? Niste u pravu. Šale Prljave Berti su uvek zlonamerne. Umesto pozdrava, ona kaže: "Kako danas ide sa laganjem?", a prilikom odlaska svoje čuveno: "Ne mogu te sprečiti da razdeliš još malo otrovne hrane za bebe". Nama takva vrsta šala nije dopuštena. Istine radi, ni većini Venerijanaca, ali Berta je bila nešto najgore u oba sveta. Naša zvanična politika u odnosu na Bertu je - osmehivanje i ćutanje. Ništa drugo nisam ni radio za sve ovo vreme, ali što je dosta, dosta je. Rekoh joj... Pa, dobro, ne mogu opravdati to što joj bejah rekao. Da biste to shvatili, morali biste znati da je Bertin muž jedan od onih zbog kojih je Berta ostavila svoj sjajni posao na Zemlji: bio je pilot na liniji od Port Ketija do Diskaverija, koji je izgubio deo desne noge i neodređeni broj okolnih delova u sudaru koji se dogodio godinu dana nakon njihovog venčanja. To je stvar u kojoj je bila najosetljivija. Stoga sam joj se, slatko, preslatko nasmešio i rekao: "Samo sam pokušavao da učinim Karlosu uslugu, radeći njegov posao, ali izgleda da sam pogrešio kuću."

Šala mi nije bila naročito smešna. Berta nije čak ni pokušala da mi uzvрати. Samo je stala da ubrzano diše, istrгла se iz mojih ruku; ukipila se nasred podijuma za igru i povikala glasno i jasno: "Ti, kopile!" U očima su joj bile prave pravcate suze - pretpostavljam od besa.

Nisam imao vremena da proučim njenu reakciju. Zamka za medvede zatvorila se na mom ramenu i Šef stanice, lično, učtivo mi se obrati: "Da li biste mi pozajmili Tenija za trenutak, Berta? Treba nešto da raščistimo u pet do dvanaest..." Napolju, u hodniku, unoseći mi se u lice, ona prosikta: "Ti, magarče!" Kapljice pljuvačke poput zmijskog otrova zalepiše mi se za obraze.

Pokušah da se odbranim: "Ona je započela. Rekla je .." "Čula sam šta je rekla, a cela prokleta sala je čula šta si ti rekao! Bože, Tarbe!" Skinula je ruku sa mog ramena i sada je izgledalo kao da želi da me zgrabi za gušu.

Ustuknuo sam: "Bah, znam da sam otkaćio, jer sam malčice rastrojen. Ne zaboravi - gotovo su me ubili danas!"

"Bio je to nesrećan slučaj. Ambasada ga je zvanično tako okvalifikovala. Pokušaj to da shvatiš. Jedino je to logično. Zašto bi se neko trudio da te ubije baš kada odlaziš kući?"

"Ne mene, već Mici. Možda postoji dvostruki agent među špijunima koje je zavrbovala i koji su znali da joj doakaju."

"Tarbe." Ovoga puta nije bilo zmijskog osmeha, ni sikatnja, čak ni ljutnje. Bilo je to samo ledeno upozorenje. Obazrela se brzo oko sebe, kako bi se uverila da nikog nema u blizini. Naravno, ni ja ne bih rekao ništa slično pred Venerijancima u zgradi - bilo je to Pravilo br. 1. Zaustih da nešto kažem, ali ona podiže ruku: "Mici Ku nije mrtva", saopšti mi ona. "Operisali su je. Lično sam je videla pre sat i po. Nije se još bila osvestila, ali je prognoza dobra. Da su hteli da je ubiju učinili bi to u operacionoj sali i mi to ne bismo nikada saznali. Ali nisu."

"Svej..."

"Vrati se u krevet, Tarbe. Povređen si gore nego što smo mislili."

Nije mi dopustila da je prekinem, već mi pokaza rukom na kancelarije. "Odmah. A ja moram natrag do mojih gostiju čim u kancelariji dopunim izveštaj sa nekoliko dodatnih zapažanja kako bi bio efektniji. Izveštaj o tebi." Stajala je i posmatrala me ne gledajući u mene.

I to je bilo poslednje što pamtim o Šefu stanice, i gotovo poslednje što sam uopšte video, barem za izvesno vreme - dve godine i nešto - jer su me sledećeg jutra dvojica čuvara Ambasade izbacili iz kreveta, strpali u službena kola, žurno odvezli do luke i smestili u šatl. Za tri sata bio sam u orbiti. Za tri i po sata ležao sam u čauri za zamrzavanje, čekajući da počne delovanje uspavljujuće droge i da krene proces zaleđivanja.

Brod je trebalo da uključi svoje glavne mašine nakon još devet orbita - dakle, kroz više od pola dana - ali Ambasador je izdao naređenje da me se što pre otarase. I brodovođa je to i učinio.

Sledeća stvar koje se sećam bile je to da su me jeli vatreni mravi - to je ono nepodnošljivo osećanje kad vas podilaze trnci prilikom prvog odmrzavanja. Još sam bio u čauri, odeven u odeću što je prijanjala uz telo i koja se zagrevala pomoću struje; videle su mi se samo oči. Odjednom se iznad mene nadvi neko poznat: "Kako si, Tene?" Bio je to glas Mici Ku. "Jesi li iznenađen što me vidiš ovde?"

Zbilja sam bio iznenađen. Odgovorih da jesam, ali sumnjam da sam uspeo da izrazim jačinu svog uzbuđenja jer je poslednja misao koje se sećam, pre nego što sam se izgubio u vrtlogu sna, bilo skrušeno žaljenje što nisam poslednje oproštajno pojavljivanje imao u Micinom krevetu, jer sam mislio da neću nikada više imati priliku da taj propust ispravim.

Njena pojava me je zaprepastila. Pola lica joj je bilo u zavojima -

videla su joj se samo usta i brada, kao i dva mala proreza za oči. Naravno, to je bilo dosta prirodno. Kada ste zamrznuti nema lečenja. Mici je efektivno, izvan hirurške sale, provela svega nekoliko dana. "Jesi li dobro?" upitah je.

"Naravno da jesam", odgovori ona žustro. "Odlično se osećam! Mislim", dodade ona, "da verovatno neću biti sasvim u redu još nekoliko nedelja, ali sada sam na ambulantnom lečenju. Kao što se vidi iz priloženog", zakikota se odjednom. Bar mislim da se kikotala. "Kada su mi lekari rekli da mogu da napustim bolnicu odlučila sam da nikada više ne vidim Veneru, pa sam iscepala papire za ponovno prijavljivanje, što je bio dovoljan razlog da me strpaju na ovaj šatl. Nisu me još zaledili, jer treba da mi povade šavove - ali, evo me, tu sam."

Svrab je postao gotovo nepodnošljiv. Svet je iznenada postao svetliji i ja počeh da skidam sa sebe tesno pripijenu odeću. Mici mi namignu. "To se zove imati duha, Ten! Za sat i po bićemo na Mesecu - bolje bi bilo da obučeš gaće."

Drugi deo: TARBOV POVRATAK

1.

Na moje iznenađenje, dva deportovana marinca nalazila su se na istom brodu. Bila je to dobra stvar. Sumnjam da bih bez njihove pomoći bio u stanju da skakućem po Mesecu. Mici, sva slomljena i u zavojima, držala se odlično. Ali ja nisam. Bio sam bolestan, i kada to

kažem, mislim, stvarno, bolestan. Uvek sam bio prijemčiv za bolest kretanja, ali mi nikada nije bilo tako loše kao ovog puta na Mesecu.

Venera je, naravno, grozna, ali na Veneri je čovek bar težak onoliko koliko očekuje da bude. Mesec je u tom pogledu sasvim drugačiji. Kažu da posle prvih šest nedelja čovek prestaje da baca kafu preko sobe onda kada samo želi da je prinese ustima, ali ja lični to nisam iskusio - jer mi se Mesec nije dopadao. Da smo stigli redovnom zemaljskom raketom, spustili bismo se odmah šatlom na mesečevu površinu, ali pošto je ovo bilo vanserijsko vozilo, moralo je da se zadrži u karantinu.

A to je bila farsa! Nemam ništa protiv Agencija. One vode Zemlju vrlo dobro. I sama ideja o karantinu nastala je da bi se sprečilo unošenje bolesti venerijanskog porekla. Tu spada i najgora venerijanska bolest - politička kuga konzervacionizma. Čovek bi očekivao da na Mesecu Venerijanci prolaze kroz teška iskušenja i na Carini i na Imigracionom odeljenju. Međutim, na Imigracionom odeljenju njih propuštaju samo uz letimični pogled službenika za pasoše. Kad kažem 'oni' ne mislim samo na grupe koje idu u provod; isto važi i za malobrojne venerijanske poslovne ljude i tranzitne putnike. Ali sa nama Zemljanima postupalo se kudikamo drugačije. Mici i mene posadili su u stolice i magnetskim ispitivačem proverili naša dokumenta i procunjali kroz naše torbe, a potom nagrnuli sa pitanjima. Morali smo da ih obavestimo o svim kontaktima sa venerijanskim državljanima koje smo po službenoj dužnosti imali za poslednjih osamnaest meseci; da navedemo razloge kontakata i prirodu pri tom dobijenih obaveštenja. Trebalo je, zatim, o svim kontaktima referisati neslužbeno - uključujući razloge kontakata i

prikupljena obaveštenja. Proveli smo tri dobra sata u majušnoj, hermetički zatvorenoj prostoriji, popunjavajući formulare i odgovarajući na pitanja, kad propitivač odjednom postade ozbiljan: "Ustanovljeno je" - beknu on odjednom (gramatički govoreći, izražavao se u pasivu, dok mu je glas odzvanjao gađenjem i prezirom) - "da su pojedini zemaljski državljani u cilju lakšeg prispeća na Veneru, izvršili akte obesvećenja."

Pa, to je bilo u priličnoj meri tačno. Bio je to još jedan od tipičnih venerijanskih vašljivih trikova, poput onog koji su koristili Japanci pre nekoliko vekova, terajući Evropljane da se zaklinju nad Biblijom. Kad bi se došlo do venerijanskog Imigracionog centra moglo se birati. Moglo se proći kroz četvoročasovno ili petočasovno intenzivno ispitivanje, uz totalni pretres svega što čovek nosi sa sobom, kao i uz - u većini slučajeva - pretraživanje do golog tela. Ili se čovek mogao zakleti da se odriče 'reklamiranja, publiciteta, ubeđivanja preko medija ili bilo kog drugog oblika manipulisanja javnim mnenjem'; odvaliti nekoliko kletvi na račun svoje Agencije; i tada, zavisno od toga koliko ste dobar glumac, bez problema izići iz Centra. Naravno da je to bila samo jedna velika šala. Pritajeno sam se smejaao u sebi i pokušavao da mu to objasnim, ali me Mici preseče isprečivši se ispred mene. "Oh, da", reče ona, ozbiljno klimajući, dok joj je izraz bio pun neodobravanja kao i njegov, "mi smo o tome takođe čuli". Pogledala me je upozoravajućim pogledom: "Znate li možda da li je to tačno?"

Čovek iz Imigracionog spusti pisaljku kako bi proučio njeno lice. "Hoćete da kažete da ne znate da li se to dešava ili ne?"

"Čovek se nasluša svakojakih priča, to je sigurno", odgovori Mici bezbrižno. "Ali kada pokušate da ustanovite da li su one istinite, ne

možete pronaći nijedan opipljiv dokaz za to. Uvek je u pitanju ista pesma: ne, nemam pojma o tome, ali sam od toga i toga čuo da ima prijatelja koji... Uostalom, ja odista ne mogu da poverujem da bi bilo koji poštenu Zemljanin uradio takvu stvar. Ja sigurno ne bih, niti Tenison. Sem potpune nemoralnosti takvog akta, znamo da bismo po povratku morali da snosimo posledice!"

Posle toga nas je Imigracionist preko volje pustio da prođemo i čim smo se našli napolju, ja prišapnuh Mici: "Spasla si mi rep - hvala ti!"

"Počeli su to da rade pre nekoliko godina", odvrati ona. "Da smo priznali postojanje lažnih zakletvi to bi ušlo u naše izveštaje - pa bismo se našli u lepom sosu."

"Smešno je da si ti čula da se to dešava, a ja ne."

"Drago mi je da vidiš smešnu stranu svega toga", odvrati ona zbog nečega jetka i ja namah shvatih da je besna. Zatim dodade: "Izvini. Loše sam raspoložena. Probaću da skinem još nekoliko zavoja - i tada će već biti vreme za šatl!"

Zemlja! Rodno mesto homo sapiensa. Otadžbina pravog čovečanstva. Procvata civilizacije. Kada smo prišli šatlu i kada sam ugledao odsjaj njegovih grafita znao sam da sam kod kuće. "Everet voli Alisu". "Teni Miljevič ima herpes u ušima". "Nabijaj kad god stigneš." Na Veneri nema ničeg sličnog našoj domaćoj zemaljskoj narodnoj umetnosti! I tako smo silazili s Neba, uz drmusanje i treskanje; brinuo sam se za Micine nezalečene ožiljke, ali je ona samo nešto promrmljala i okrenula se da spava. Napolju je šatl prelazio preko sivozelenog i sluzavo providnog okeana, a zatim nastavio preko velikog severnoameričkog kontinenta, sa njegovim skrpljenim tepihom gradova koji su se gostoljubivo sjajili kroz smog - jer se Sunce koje

smo ostavili za sobom ponovo dizalo ispred nas dok smo klizili preko Atlantika praveći U-okret kako bismo izgubili poslednje kilometre visine i brzine i konačno se spustili na široku pistu njujorškog šatl-droma. Malecki, stari Njujork! Osovina oko koje se okreće Svemir! Osećao sam kako mi srce ponosno udara, a duša kipti od radosti zbog povratka kući... dok je Mici, opružena pored mene, prespavala celu stvar.

Sedela je pospano kraj mene dok smo čekali da nas traktor prikači i odvuče do terminala. Udešavala je lice. "Zar nije divno biti ponovo kod kuće?" dobacih joj, cereći se pri tom.

Nagnula se preko mene da bi zurila kroz prozor. "Divno je", složi se ona, ali joj je ton bio daleko od oduševljenja. "Želela bih..."

Međutim, nikada nisam saznao šta je želela, jer ju je obuzeo žestok napad kašlja. "Gospode Bože!" dahtala je. "Šta je ovo?"

"Dobri stari njujorški vazduh koji udišeš!" podsetih je. "Previše si bila odsutna - zaboravila si kako to izgleda!"

"Mogli su barem da ga prečiste", požali se ona. U stvari, vazduh je bio prečišćen, ali nije mi bilo baš stalo da je ispravljam. Bio sam previše zauzet skidanjem našeg prtljaga sa police za prtljag i gužvom oko iskrcavanja.

Po lokalnom vremenu bilo je sedam časova. Još nije bilo mnogo ljudi na terminalu, što je bilo plus, dok je minus koji je uravnotežavao jednačinu bio - nedostatak ažurnosti oko našeg prtljaga. Mici se mrzovoljno vukla za mnom do mesta za izdavanje prtljaga - i tu nas je čekalo iznenađenje. Ime mu je bilo Valentin Damboa, Stariji potpredsednik i Pomoćnik generalnog direktora; imao je ružičaste obraze i žmirkave plave oči; a njegova bucfasta figura skakutala je dok je žurio da nas pozdravi.

Rekoh sebi da ne bi trebalo da budem iznenađen - uradio sam dobar posao na Veneri i ni za trenutak nisam posumnjao da će Agencija sa mnom postupiti ljubazno kada se vratim. Ali ne ljubazno na ovaj način! Čovek nije mogao u sedam izjutra da očekuje da će mu dobrodošlicu zaželeći neko od glavnih budža, sem ako nije bio poseban. Stoga sam mu radosno i sa velikim nadama pružio ruku. "Baš je sjajno što te opet vidim, Val", započeh...

Ali on prođe pored mene i uputi se pravo ka Mici.

Val Damboa je bio zdepast omanji čovek, a najdeblje na njemu bilo je lice; kada se smejao izgledao je kao svečarska bundeva. Osmeh kojim je počastvovao Mici ličio je na bundevu koja je na ivici da je raspukne na dve polovine.

"Mici-Vici!" povika on, mada se nalazio samo dve stope udaljen od nje i još joj se brzo približavao. "Nedostajala si mi, dušice!" Obgrlio ju je svojim ručerdama i podigao se na prste da bi joj uputio veliki poljubac.

Ona mu ne uzvрати poljubac. Povukla je glavu unazad, tako da joj je poljubac stigao samo do brade. "Zdravo, Vale", odvrati ona.

Njemu se lice smrači. Za trenutak sam pomislio da je Mici izgubila sve šanse za unapređenje, ali Damboa smesta učini veliki napor da vrati pređašnji izgled svom osmehu. Kada ga je ponovo imao na licu, osmeh mu je bio kao nov i on je osećajno, ali žurno, potapša po zadnjici. Zatim koraknu unazad, smejujući se: "Sto-posto si ti sredila taj pokušaj ubistva", dobaci joj on sa toplinom u glasu. "Skidam ti šešir, Mici!"

Ja, naravno nisam znao o čemu je on govorio. Za trenutak sam pomislio da ni Mici, takođe, ne zna, jer joj se lice namah smrači, a

vilica ukoči: ali Damboa je već gledao mene. "Propustio si voz", dobaci mi on dobroćudno - beše to skrušena dobroćudnost, uz malu primesu žaljenja.

Sada mi tek postade jasno zašto je Damboa onako pozdravio Mici. Zuckalo se tu i tamo o Mici i jednom ili dvojici glavnih, uključujući i Vala Damboa. To mi ništa nije značilo. Gadna je bila trka ako je čovek želeo da izbije među prve u reklamoautorskom poslu. Ukoliko je čovek mogao pomoći sebi dajući malo radosti pravim osobama, zašto da ne? Ali ona mi ništa nije rekla o nameštenom ubistvu. "Šta to pričaš, Vale?" upitah ga.

"Zar ti nije rekla?" On napući svoje debele usne, cereći se. "O svom odštetnom zahtevu protiv tramvajske kompanije. Sve je sređeno na sudu - šest megadolara i kusur - i cela ta svota je sada čeka u Agencijskoj banci!"

Pokušao sam dvaput da izgovorim tu cifru: "Šest... Šest mil... Šest miliona dolara oslobođenih poreza, koji se mogu odmah utrošiti!" Zurio je u mene zlorado. Bio je zadovoljan, kao da je on dobio te pare - a možda je, zaista, imao ideju kako da ih se dočepa. Pročistih grlo.

"U vezi tog odštetnog zahteva", započeh ja, ali se Mici naže pored mene i pokaza prstom.

"Ona tamo je moja." Pokazivala je prema torbama koje su upravo počele da pristižu na kontejneru. Val skoči, dahćući, dohvati torbu, i stavi je pored nje. "Mislim", počeh, ali me niko nije slušao.

Damboa reče žovijalno, stavljajući pri tom mesnatu ruku oko Micinog struka, trudeći se da ga u što većem obimu obuhvati: "Ovo je prva od dvadeset, zar ne?"

"Nema drugih, to je jedina. Ne volim da nosim sa sobom puno

stvari", odvrati Mici i iskliznu mu iz zagrljaja.

Damboa je prekorno pogleda: "Mnogo si se promenila", požali se on. "Mislim da si čak postala i viša."

"To je zato što dolazim sa lakše planete." Bila je to šala, naravno. Venera je nešto malo manja od Zemlje. Međutim, ja se nisam nasmejao, jer sam se zaista pitao zašto se Mici toliko mnogo promenila, a ja ne - ali tada prestah o tome da razmišljam pošto videh šta je upravo pristizalo na kontejneru.

"Ah, majku mu", povikah. Bila je to torba na koju sam stavio nalepnicu Pažljivo rukovati - zapravo, parobrodski kovčeg sa debelim stranama i dvostrukom bravom. Ali sve to ništa nije pomoglo. Kovčeg je izgledao tako kao da je neko prešao traktorom za vučenje šatlova preko jednog njegovog ugla. Jedna strana mu je bila spljoštena poput prosutog suflea i odatle je izlazila aromatična mešavina likera, kolonjske vode, paste za zube i Bog zna čega sve još. Normalno - sve lomljive stvari stavio sam u ovu torbu.

"Kakav kaos", požali se Damboa. Nekoliko puta se nestrpljivo uzvrpoljio i pogledao na časovnik. "Mislio sam da te prebacim", dodade on, "ali bi mi to čudo smrdelo u kolima nedeljama - a pretpostavljam da imaš i druge torbe..."

Znao sam svoje granice: "Samo ti idi", rekoh setno. "Uzeću taksi."

Gledao sam ga kako odlazi, duboko se pitajući zašto meni nisu dopustili da podnesem zahtev za odštetu, ali se, zapravo još i više pitajući da li da idem da se žalim zbog upropašćene torbe ili da sačekam ostatak svog prtljaga.

Doneo sam pogrešnu odluku. Rešio sam da sačekam. Nakon što su putnici već poodavno uzeli i poslednju torbu sa kontejnera i ovaj

prestao da se kreće; shvatio sam da sam u nevolji.

Kada sam o svom problemu obavestio dežurnog službenika, ovaj je, dok sam ja popunjavao odgovarajući formular, odbacio svaku odgovornost za bilo šta uopšte, rekavši mi da će, ukoliko ja to želim i mislim da je vredno truda, proveriti da se moj prtljag nije slučajno negde zaturio, mada će - odmah dodade - to biti veliki napor za njega, kao da je oštećenje moga sanduka bila stara stvar.

Imao je dosta vremena za proveravanje, jer je trebalo popuniti mnoštvo formulara. Kada sam mu vratio formulare, ostavio me je da čekam samo još oko pola sata. Pozvao sam Agenciju da im kažem da ću doći kasnije. Izgledalo je da uopšte ne brinu zbog toga... Dali su mi adresu prebivališta što su ga obezbedili za mene i kazali da se smestim, kao i to da me ne očekuju pre sledećeg jutra. Lepo je kad čovek nekome nedostaje. Tada mi dežurni službenik na šalteru za izgubljeni prtljag reče da je, po svoj prilici, ostatak mog prtljaga otišao ili za Pariz ili za Rio de Žaneiro; bilo kako bilo, to je značilo da ga za izvesno vreme neću uopšte videti.

I tako sam se, bez prtljaga, pridružio namrgođenim facama što su čekale u redu na sledeći voz podzemne železnice koji je išao ka gradu.

Pola sata kasnije, maltene pred polazak voza, setio sam se da nisam uopšte promenio venerijanski novac, tako da nisam imao dovoljno gotovine za kupovinu karte; u blizini nađoh automat za izdavanje gotovog novca, probuših svoj I. D. i sve što dobih bio je bestelesni glas koji je gugutao: "Jako mi je žao, gospodine ili gospođo, ali ovaj automat za izdavanje gotovog novca privremeno ne funkcioniše. Molim vas, vidite na mapi gde se nalazi sledeći najbliži." Međutim, kada sam potražio mapu na kiosku, nje nije bilo. Dobro

došao kući, Teni!

2.

Njujork. Njujork. Kakav divan grad! Sve moje razdražujuće neprilike su se povukle; čak nisam više mislio ni na to zašto me je Mici prešla. Izgleda da deset godina nije ništa naudilo visokim zgradama što su iščezavale u sivom, pahuljastom vazduhu. Hladni, sivi, pahuljasti vazduh. Prošla je još jedna zima; još su se samo u ćoškovima mogle videti krpice prljavog snega, kao i poneki potrošač koji ih je, kriomice, zgrabivši ih lopatom, nosio kući kako bi izbegao porez na svežu vodu. Posle Venere, ovo je ličilo na Nebo! Bio sam nespretan kao turista iz Vičite kad se nađe kod Big Epla. Baš kao i oni, sudarao sam se sa žurnim prolaznicima i stvarima koje su bile gore od njih. Izgubio sam osećaj za saobraćaj. Posle godina provedenih na Veneri, nisam mogao odmah da se naviknem na civilizovane ulice. Bili su tu pedibas, tri taksija što su se borila između vozila - ulice su bile krcate, trotoari prepuni pešaka; iz svake zgrade kraj koje sam prolazio izlazilo je i ulazilo na stotine ljudi - oh, bilo je to veličanstveno! Mislim - za mene. Pretpostavljam da onima na koje sam naletao ili ih saplitaio, kao i onima koji su morali da me obilaze, sve to uopšte nije bilo tako zanimljivo. Ali ja za to nisam mario! Brekali su se na mene i nimalo nisam sumnjao u to da mi šalju uvrede; šta me se to ticalo - ta, ja sam leteo sav blažen kroz svu tu čađ, zagušljiv vazduh i hladnoću. Reklamni slogani brzo su se pojavljivali i nestajali u izlozima od tečnog kristala smeštenim na zidovima zgrada; najnoviji su blistali poput izlazećeg sunca; stariji su tamneli sve dok ih konačno ne bi prekrili grafiti. Ponuđači uzoraka stajali su na svakom uglu i nudili besplatno

konzumentima cigarete Dim radosti i Najkafu, kao i kupone s popustom za hiljade različitih proizvoda. Bilo je tu, u vazduhu punom smoga, hologramskih slika, čudnoga kuhinjskog nameštaja i fantastičnih trodnevnih egzotičnih tura: sa svih strana su se čuli zveket i zvonjava iz prodavnica. Nalazio sam se kod kuće. Voleo sam sve to! Ali moram priznati da mi je ipak bilo poteže da se probijem kroz ulice i kada sam ugledao čudesno prazan deo pločnika - zauzeo ga.

Istovremeno sam se pitao zašto me je postariji čovek, koga sam odgurnuo u stranu pokušavajući da se dočepam pločnika, pogledao tako čudno: "Pazi se, daso!" obrecnu se on. Pokazao mi je rukom na znak, ali je ovaj, naravno, bio pokriven grafitima. Nisam bio raspoložen da brinem o tamo nekim minornim građanskim pravilima, te tako pođoh dalje..."

Kao da mi odjednom VAUP eksplozija zvuka potrese lobanju, a FLUP veliki blesak, poput supernove, zaseni oči i ja nastavih posrćući i teturajući se, dok su se sićušni, sićušni glasovi poput igala zabadali u moje uši; kao da su patuljci vikali: Moka-Koka, Koka-Koka, Koka-Koka, Moka-Koka! I nastavljali su da to čine, uz izvesne varijacije, kako mi je izgledalo, sto i više godina. Smrad različitog porekla zapušio mi je nos. Subsonični titraji drmusali su telo. I - posle nekoliko vekova - dok mi je u ušima još zvonilo, a oči me bolele od ove stravične eksplozije zvuka i svetlosti, uspeh da se podignem sa mesta na koje sam se bio opružio.

"Upozorio sam te", vikao je stari mali čovek sa bezbedne udaljenosti. Nisu, dakle, uopšte prošli vekovi. On je još stajao tamo, sa istim neobičnim izrazom na licu - bilo je tu i likovanja, prekora i sažaljenja: "Upozorio sam te! Nisi hteo da me poslušáš, ali ja sam te upozorio!"

I dalje mi je pokazivao rukom znak upozorenja i ja se doteturah blizu njega, teškom mukom pokušavajući da dešifrujem legendu ispod grafita:

Pažnja!

OVO JE REKLAMNA ZONA

Ulazite na sopstveni rizik

Dakle, očigledno da je bilo i promena za vreme mog odsustva. Čovek oprezno ipruži ruku pored znaka i povuče me. Shvatih da uopšte nije bio tako star; bio je pretežno iskorišćen. "Šta je Moka-Koka", upitah ga.

On kao iz topa grunu: "Moka-Koka je osvežavajuća, roboratna mešavina, najfinijeg čokoladnog okusa, sintetičkog ekstrakta kafe i izabranih analoga kokaina. Hoćete li da probate?" Hteo sam. "Imate li novca kod sebe?" Imao sam - nešto malo, uostalom - kusur što mi je preostao kada sam konačno pronašao ispravan aparat za izdavanje gotovog novca.

"Da li biste i meni uzeli jednu, ako vam pokažem kako se to radi?" ulagivao mi se.

Naravno da sam to mogao da uradim i bez njega. Ali nisam mogao a da ne saosećam sa ovim malim jadnikom, pa sam ga pustio da me odvede oko ugla. Tamo se nalazio aparat za Moka-Koku, nalik na sve ostale Moka-Koka aparate koje sam video na Mesecu, šatlovima, duž gradskih ulica. "Ne budi lud pa da uzmeš samo jednu", savetovao me je brižno. "Uzmi pakovanje od šest komada, važi?" I kada mu dadoh prvu bocu iz niza, on izvuče zapušač, prinese je usnama i iskapi joj

sadržinu nadušak. Tada glasno izbacila vazduh i reče: "Zovem se Erni, mister. Dobro došli u klub!"

Radoznalo sam ispijao svoju bocu. Nije bilo loše, mada ništa posebno, tako da sam počeo da se pitam čemu sva ta frka oko Moka-Kole. "O kakvom klubu govoriš?" upitah ga, otvarajući drugu bocu iz čiste radoznalosti. "Dobro su te zaglunule uši. Trebalo je da me poslušáš", odgovori on utešno... "Ali pošto nisi, hoćeš li idem posvuda sa tobom?"

Jadni momak! Tako mi ga je bilo žao da sam podelio pakovanje od šest boca dok smo išli ka odredištu što mi ga je obezbedila Agencija. Svakome po tri boce. Zahvalio mi je sa suzama u očima, ali sam mu - svejedno - iz drugog pakovanja dao samo jednu.

Agencija mi je našla dobar stan. Kada smo prispeli do moje nove kuće, prodrmusah Ernija i požurih unutra. Bio je to adaptirani tanker za prevoz nafte koji je bio nedavno dotegljen iz Persijskog zaliva; imao je blizu stotinu kvadratnih stopa podnog prostora, sa kuhinjskim pogodnostima taman za mene; bio je tako zgodan za agencijsko zdanje kao što se moglo i očekivati, dovučen iz Kipovog zaliva uz samo tri broda, kao susede, na reci.

Razume se, loša strana bila je njegova cena. Sva ušteđevina koju sam prikupio na Veneri otišla je na kartu za podzemnu železnicu, tako da sam morao da potpišem hipoteku na plaćanje kroz tri godine. Stvari i nisu stajale tako loše. Dobro sam služio Agenciji, na Veneri. Gotovo da nisam sumnjao da ću biti unapređen - ne samo unapređen, već i naimenovan - ne samo naimenovan, već i pozvan u blizinu glavne kancelarije! Sve u svemu, bio sam dosta zadovoljan svetom (ne računajući nekoliko manjih pitanja što su mi ključala u mozgu poput

onog zahteva za naknadu štete, kojom prilikom me je Mici iskaširala), uživao sam u Moka-Koki i zurio po svom novom staništu.

Napred na posao! Treba toliko toga učiniti! Dok mi ne pronađu torbe, ako se to uopšte desi, bili su mi neophodni hrana i odeća, kao i sve ostale životne potrepštine. Tako sam ostatak dana proveo u kupovini i nošenju stvari do svog stana. Negde oko vremena za večeru najzad sam se poprilično sredio. Sliku Dž. Vašingtona Hila obesio sam iznad kreveta na rasklapanje, a sliku Faulera Šokena stavio na pisaći sto - sekretar. Rublje mi je bilo na jednom mestu, toaletni pribor u mom osobnom zatvorenom ormariću u kupatilu. Potrošio sam na ovaj posao čitav dan. Bilo je dosta zamorno, pošto je jara vladala u mojoj sobi punom silinom i izgledalo je da nema načina da se otkloni. Otvorio sam Moku i seo da razmislim o tome, uživajući u prostranosti i tihom luksuzu. Bila je tu i posebna traka na videu, tako da sam mogao da vidim šta sve mi, srećni stanari, imamo na raspolaganju. Imali smo i svoj bazen. Pribeležio sam u podsetnik da treba da se prijavim za bazen, čim na mene dođe red, jer je u njemu istovremeno moglo da sedi šesto osoba, a i vreme upotrebe je bilo ograničeno. Budućnost mi je izgledala svetla. Ponovo vratih traku na bazen - bilo je tu galona i galona svetlucave čiste vode, gotovo lakat duboke - i sentimentalne misli počеше da mi se probijaju u mozak: Mici i ja jedno kraj drugog u bazenu... Mici i ja na mom krevetu na rasklapanje... Mici i ja ... Međutim, čak i ako bi Mici rešila da sa mnom živi, sa svojih šest megadolara kojima je mogla da se razbacuje - verovatno bi želela da to bude na nekom mestu lepšem čak i od mog novog stana.

Stoga treba preraditi ovu sanjariju. Treba za trenutak da ostavim Mici po strani; budućnost je i bez nje i dalje bila svetla. Iako sam za

teške pare potpisao da bih došao do ovog stana, još sam zadržao, još sam zadržao izvesnu kupovnu moć. Nova kola? Zašto da ne? Ali kakva - da li model za direktnu vožnju kod koga je jedna noga savijena u kolenu na sedištu a drugom se pritiska pedala, ili nekakva fantastična kola izrađena od zupčanika?

Postajalo je grozno toplo. Ponovo sam pokušao da otklonim toplotu i ponovo nisam uspeo.

Pio sam Moke jednu za drugom. I u jednom trenutku sam sasvim ozbiljno razmišljao o tome da izvučem krevet i da fino odremam.

Bio umoran ili ne, nikako nisam mogao da provedem svoju prvu noć u novom stanu na taj način! Trebalo je proslaviti useljenje.

Međutim, za proslavu je potrebno društvo. Mici? Kada sam pozvao Personalno Agencije, rekli su mi da joj još nisu dodelili kućni telefon i da je već otišla iz kancelarije. A svi ostali brojevi kojih sam se mogao setiti bili su od ljudi koji me više nisu zanimali ili koji su bili milionima milja udaljeni. Nisam čak znao ni gde bih pravio proslavu!

No, ta stvar se mogla srediti. Imao sam sasvim pristojan Omni-V stub, koji sam dobio uz stan, i koji je imao dve stotine četrdeset kanala. Počeo sam da okrećem birač kanala - bilo je tu reklama koje su nudile kućne potrepštine, cveće, odeću za muškarce i žene; na drugim kanalima bile su vesti, restorani - da, to je kanal koji mi treba. Rezervisao sam jedno lepo mestašce koje se nalazilo samo dva bloka od mog stana i to je bilo sve što sam želeo. Pošto sam prethodno rezervisao sto, zadržao sam se u baru samo oko sat vremena pijuću džin sa Mocom i ćaskajući sa susedima; večera se sastojala od najkvalitetnijeg oja-kotleta i rekonstituisane biljne kaše; od pića bio je tu brendi sa kafom, a dva kelnera obigravala su oko mene prazneći

tanjire i sipajući mi piće. Desila se i jedna smešna stvar. Kada sam dobio račun, pogledao sam ga najpre letimično, zatim detaljnije i onda ponovo pozvao kelnera. "Šta je ovo", upitah ga, pokazujući prstom na sledeće stavke u računu:

Moka-Koka \$ 2.75

Moka-Koka \$ 2.75

Moka-Koka \$ 2.75

Moka-Koka \$ 2.75

"To su Moka-Koke, gospodine", objasni mi on, "osvežavajuća roborantna mešavina, najfinijeg čokoladnog ukusa..."

"Znam šta je Moka-Koka", prekidoh ga. "samo se ne sećam da sam ijednu poručio."

"Veoma žalim, gospodine", reče on, uz puno poštovanje. "Ali naručili ste. Vratću natrag vašu snimljenu porudžbinu, ako hoćete."

"Ne morate da se trudite", prekidoh ga. "Nije potrebno. Do viđenja."

Izgledao je šokirano. "Ali gospodine - zbilja ste ih popili!"

Bilo je devet izjutra. Vedro i rano. Isplatio sam peditaksi, izvukao čepove ekstraktora čađi iz nozdrva i šepureći se ušao u glavni hodnik ogromne Kule u kojoj je bila smeštena Agencija Tontona, Gečvajlera i Šokena.

Kako godine prolaze čovek postaje sve ciničniji, ali nakon deset godina odsustvovanja unutra sam našao gotovo epifaniju osećanja koje me je potreslo kada sam ušao. Zamislite da pre dve hiljade

godina ulazite u dvorac Augustusa Cezara, znajući da tu, na tom mestu, poslovi čitavog sveta imaju kontrolni centar i inspiraciju. Sa Agencijom je bila ista stvar. Istina, bilo je i drugih Agencija - ali ovo ovde je takođe veliki svet! Ovde je bila moć. Cela ova ogromna građevina bila je usmerena ka jednoj jedinoj sublimiranoj misiji: poboljšavanju čovečanstva preko nastrojenosti za kupovinu. Više od osamnaest hiljada ljudi radilo je u njoj: bilo je tu iskusnih reklamatora, kao i početnika u ovom zanatu opsenjavanja rečima; stručnjaka za medije koji su mogli da sačine zvučnu reklamnu poruku iz okolnog vazduha ili da je utisnu u vaš očni kapak; istraživačke grupe svakodnevno su izmišljale nova pića, hranu, uređaje, poroke i navike svih vrsta - sve što je moglo da ima dobru prođu; bilo je tu, dalje, umetnika, muzičara, glumaca, direktora, kupaca prostora i kupaca vremena - lista je bila beskonačna - a iznad svih njih, počev od četrdesetog sprata, nalazio se Izvršni odbor gde su geniji koji su svim tim upravljali zamišljali i začinjali svoje bogolike planove. Naravno, šalio sam se kada sam govorio o civilizatorskoj misiji nas koji svoje živote posvetismo reklamiranju; ali kako u svakoj šali ima i zbilje, tako je i kroz ovu probijalo isto ono pravo osećanje časti i obaveze koje sam imao nekada kao žutokljuni skaut u Mladim Reklamatorima, kada sam jurio svoje prve medalje za zasluge i kad sam počinjao da naslućujem kuda bi me život mogao odvesti...

No, šta je tu je. Bio sam u zgradi Agencije - u samom središtu sveta. Bila je tu i jedna smešna pojedinost. Sećao sam je se kao prostrane i zasvođene građevine. Zasvođena jeste bila - ali prostrana? Zapravo je izgledala sićušnija, a gužva u njoj veća, nego na tramvajskoj stanici u Ruskim brdima; eto, kako su godine provedene

na Veneri iskvarile moja čula. Čak su mi i ljudi delovali otrcanije, a žena policajac kraj detektora za otkrivanje oružja pogledala me je osorno i sumnjičavo dok sam joj se približavao.

Nije bilo nikakvih problema. Jednostavno sam stavio svoj zglavak u skener, a njegova memorija je odmah prepoznala moj broj Državne bezbednosti, mada je prošlo deset godina od njegove poslednje upotrebe. "Oh", reče žena policajac, proučavajući moje podatke dok je svetlo za prepoznavanje bleštalo zelenom bojom, "vi ste, mister Tarbe! Baš lepo što ste se vratili!" Bila je to, naravno, lažna implikacija. Sudeći po izgledu, ona je još bila student kada sam poslednji put ušao u zgradu, ali je njeno srce bilo na pravom mestu. Prijateljski je potapšah po zadnjici i pun sebe pođoh ka liftu. A prva osoba koju sam ugledao na 45. spratu dok sam se udaljavao od priručnog bara bila je - Mici Ku.

Imao sam dvadeset četiri sata da prevladam ozlojeđenost u vezi sa odštetnim zahtevom. To, odista, nije bilo dovoljno, ali su ipak oštre ivice ljubomore donekle otupele, a ona je zbilja dobro izgledala. Iako ne u potpunosti. Mada je skinula zavoje, smešne malje oko očiju i usta govore su da je stavila plastične nadomestke tamo gde lečenje nije bilo sasvim okončano. Međutim, ona se ispitujuće smeškala dok me je pozdravljala. "Mici", obratih joj se, dok su mi reči neočekivano izletale iz usta - nisam znao da sam o njima razmišljao - "da i ja tužim tramvajsku kompaniju, a?"

Zbunila se. Ali ne znam šta bi mi odgovorila, jer iza nje odjednom izlete Val Damboa. "Prekasno je, Tarbe", dobaci mi on. Nisu mi smetale njegove reči, već podsmešljivi i prezrivi ton kojim ih je izgovorio. "U pitanju je Statut ograničenja, znaš. Kako ti već rekoh - propustio si voz. Hajde, Mici, ne možemo pustiti Matorog da čeka..."

Jutro je za mene bilo puno šokova; Matorome sam se i ja bio uputio. Mici dopusti Valu da je uzme za ruku, ali se okrete i zagleda u mene: "Je li sve u redu, Teni?" upita me.

"Jeste..." Pa, uglavnom je i bilo, ako se ne uzme u obzir da mi je ego bio malčice povređen. "Možda sam malčice žedan, jer je ovde unutra pretoplo. Da slučajno ne znaš ima li na ovom spratu aparata sa Koka-Mokom?"

Damboa me otrovno pogleda. "Neke šale su", primeti on zajedljivo, "zbilja vašljivog ukusa."

Gledao sam ga kako leprša, vukući Mici sa sobom u svetilište Matorog. Sedoh da sačekam, pokušavajući da izgledam kao da sam jednostavno rešio da, za trenutak, odmorim noge.

Ispostavilo se da je trenutak potrajao čitav sat.

Naravno, na to niko nije obraćao pažnju. Preko puta, u svome uglu ćelije sek Matorog bila je zauzeta oko komunikatora i podataka na njegovom ekranu; s vremena na vreme bi me pogledala i nasmešila se, jer je i za to bila plaćena. Ljudi koji čekaju samo jedan sat da bi videli Matorog u principu su zahvalni za taj blagoslov, pošto većini nikada ne pođe za rukom da ga vide. Matori Gečvajler je u svoje vreme bio legenda; siromašan momak, potrošačkog porekla, koji se uzdigao iz opskurnih početaka da bi napravio pravi dam-mar u reklamnoj delatnosti - o tome se još šapuće u barovima Izvršnog odbora. Dve od najstarijih Agencija starog kova propale su zbog kršenja Ugovora, Fauler Šoken je bio mrtav a njegova Agencija u ruševinama. Njihove Agencije nastavile su sablasno da životare, poput školjki, i pametni ljudi su ih zauvek otpisali. Tada se Horacije Gečvajler pojavio niotkuda kako bi progutao propale Agencije i pretvorio ih u T.

G. i Š. Niko nije otpisao Tontona, Gečvajlera i Šokena! Bili smo glavni u Prodaji i Uslugama, jer ni najskuplji pastuv nije opsluživao tako potpuno svoje kobile kao što smo mi opsluživali naše klijente. Horacije Gečvajler - bilo je to ime kojim se čovek mogao zaklinjati! Gotovo da je uistinu bilo tako, jer je bio nalik neizgovorljivom Božjem imenu. Niko ga nikada nije izgovorio. Iza leđa su ga zvali Matori; kad bi bili s njim licem u lice obraćali su mu se samo sa 'gospodine'.

I tako, sedenje u majušnom predsoblju njegove sek3, dok sam se pretvarao da čitam jednosatne vesti Reklamnog doba na ekranu što se nalazio na gornjoj površini stola, nije bilo ništa novo za mene. Bila je to, štaviše, čast. Ako ništa drugo, bio je to izuzetak od krajnje neprijatne činjenice da je dao prednost Mici i Valu Damboa.

Kada me je najzad sek3 Matorog prebacila na sek2, a ova odvela do sekretarice, a sekretarica pustila u njegovu kancelariju, Matori je pokušao da mi zaželi dobrodošlicu. Nije ustao ili učinio nešto u tom smislu, već je samo zagrmeo žovijalno iz svoje fotelje: "Samo uđite, Farbe. Drago mi je što ste se vratili, momče!"

Gotovo sam bio zaboravio koliko je ovo mesto bilo veličanstveno - imao je dva prozora! Naravno, roletne su bile navučene na oba; nije bilo nikakvih mogućnosti za bilo kakvo prisluškivanje tajnih razgovora što su se unutra vodili.

"Tarb, gospodine", ispravih ga.

"Da, naravno! Vratili ste se sa zadatka na Veneri - dobar posao! Mada", dodade on, prepredeno me gledajući, "nije baš sve bilo dobro, zar ne? Ima jedna mala zabeleška u vašem dosijeu i vi izvesno niste nikoga podmitili da je tamo stavi."

"Mogu da vam dam objašnjenje o tom prijemu u Ambasadi,

gospodine..."

"Naravno da možete! I to vam neće stajati na putu. Vi mladi ljudi koji dobrovoljno idete na Veneru zaslužujete da vam se dosta toga uzme za zlo - niko od vas ne očekuje da podnosite takav način života bez malčice, ah, napetosti." On se sanjivo zavalio u fotelju. "Ne znam da li vam je poznato, Tarbe", reče potom plafonu, "da sam i ja, davno nekad, bio na Veneri. Nisam ostao. Dobio sam premiju na njihovoj lutriji, znate."

Bio sam zaprepašćen. "Lutrija? Nisam pojma imao da su Venerijanci ikada organizovali lutriju. To im uopšte ne priliči."

"Samo jedanput", nasmeja se on grohotom. "Pošto je premiju izvukao Zemljanin! Odmah posle toga su prestali - i sem toga su me proglasili i za personu non grata, pa sam se brzom brzinom vratio natrag!" Nekoliko trenutaka se pritajeno smejujlo bezobzirnosti Venerijanaca. "Naravno", dodade on uozbiljivši se, "sve vreme dok sam bio na Veneri održavao sam svoje sposobnosti." Po načinu na koji je piljio u mene shvatih da je to bilo pitanje.

Međutim, imao sam spreman pravi odgovor: "I ja sam, gospodine", odvratih žustro. "U svakoj prilici! Sve vreme! Na primer - pa, ne znam da li ste ikada bili unutar onoga što Venerijanci zovu bakalnicom..."

"Video sam ih na stotine, momče", zagrme on žovijalno.

"E pa, onda znate u kolikoj meri su neodgovarajuće. Posvuda su obaveštenja poput: 'Ovaj paradajz je sasvim dobar ukoliko ga budete pojeli danas, inače će se pokvariti', i 'Gotove mešavine stajaće vas dvostruko više nego što bi vas koštalo pravljenje jela od osnovnih sastojaka' - i sličnih stvari."

Matori se nasmeja na sav glas i obrisa oči. "Pretpostavljam da se

niste ni za trunku promenili, Tarbe", reče on.

"Ne, gospodine. Ja bih obišao prodavnicu uzduž i popreko, i onda se vratio u Ambasadu i napisao pravu reklamu za njih. Zna li to? Za paradajz u ovom stilu: 'Izvrstan zreli paradajz, očaravajućeg ukusa - pravo savršenstvo!' ili: 'Uštedite! Uštedite! Uštedite dragoceno vreme sa ovim vrhunski zgotovljenim remek-delima spremnim za kuvanje!' Nešto poput toga. I tada bih upoznao osoblje sa svim najnovijim reklamama sa Zemlje - na redovnim dvonedeljnim mitinzima što bi trajali barem dva sata - i održavali bi takmičenja da ustanovimo ko će se pojaviti sa boljim originalnim varijacijama osnovne prodajne teme..."

Pogledao me je sa istinskom blagonaklonošću: "Znate, Tarbe", reče on sa ljubaznošću što je naginjala sentimentalnosti, "vi me podsećate na mene samog kada sam bio vaših godina. Pomalo. Dobro, čujte, raskomotite se dok budemo rešavali šta biste voleli da radite za nas ovde, sada kada ste se vratili. Šta biste da popijete?"

"Može Moka-Koka, gospodine", reko odsutno.

Klima u sobi se trenutno promeni na gore.

Prst Matorog se zaustavi na dugmetu kojim je hteo da pozove svoju sek2, zaduženu za donošenje kafe i ostalih osveženja, "Šta ste to rekli, Tarbe?" procedi on.

Otvorih usta, ali je bilo prekasno. Nije me pustio da govorim.

"Moka? Ovde, u mojoj kancelariji?"

Izbacili su me iz kancelarije Matorog istom onom brzinom kojom su uklanjali leprozne sa očiju Luja XIV. Uostalom, tako su me i tretirali. Dok sam čekao na rezultate testova sedeo sam u čekaonici opšte klinike u Podsuterenu Tri; međutim, iako je bila krcata, na obe strane

od mene bilo je praznih mesta.

Konačno, iz glasnogovornika prasnu glas: "Mister Tenison Tarb." Ustadoh i posrćući kretoh, kroz čestar nogu i nožnih članaka što su se žustro podizali i povlačili u stranu, do sobe za konsultacije. Bilo je to nešto poput prelaženja Poslednje milje u onim starim zatvorima, sem što u mom slučaju nije bilo nikakvog ohrabrujućeg mrmljanja nekog od mojih saputnika. Na svim licima je bio istovetan izraz, koji kao da je govorio: "Hvala Bogu, nadrljao si ti, a ne ja!"

Očekivao sam da ću, kada prođem kroz pokretna vrata, videti lekara koji će mi prepisati sudbinu. Na moje iznenađenje, unutra su bile dve osobe: jedna je bila lekar, što se moglo zaključiti na osnovu obrednog stetoskopa koji joj je bio obešen o vrat, a druga niko drugi do Den Diksmajster, sav vižljast i smrknut. "Hej, Deni!" pozdravih ga, pružajući mu ruku starih dana radi.

Pretpostavljam da je iz istog razloga - bila je to njegova verzija - za trenutak proučavao moju ruku pre no što je nevoljno ispružio svoju. To nije bilo rukovanje. Više je ličilo kao da mi nudi ruku da mu je poljubim - nikakvog stiska, samo mlitavo dodirivanje i povlačenje unazad.

Deni Diksmajster je pre šest godina bio moj đak. Tada sam ja otišao na Veneru, a on je ostao. Jednostavno rečeno - on nije gubio vreme. Imao je na rukavu epolete Zamenika šefa odeljenja, primanja od pedeset hiljada godišnje, i gledao me je kao da sam sada njegov pripravnik. "Pošteno si zaglavio, Tarbe", zastruga on neveselo. "Dr Moskristl će ti objasniti o čemu je reč." Ton njegovih reči mi je govorio da ću čuti loše vesti.

I bile su loše. "Vi imate", reče lekarka, "Kembelovu naviku." Ton joj

nije bio ni ljubazan ni neljubazan. Bio je ton to kojim lekari izveštavaju o broju belih krvnih zrnaca kod laboratorijskih životinja, a pogled kojim me je odmerila bio je isti kao Micin kada je procenjivala potencijalne povratnike s ciljem da ih eventualno regrutuje u svoju špijunsku mrežu. "Nadam se, da je moguće reprogramirati vas", dodade ona proučavajući rezultate na ekranu ispred sebe, "Jedva da je vredno truda rekla bih. Veoma nezanimljiv slučaj."

Progutah pljuvačku. Nikako nisam mogao da prihvatim da oni to razgovaraju o mom životu. "Recite mi šta je po sredi", preklinjao sam. "Možda bih mogao sve da popravim, ako mi objasnite gde sam pogrešio."

"Da popravite? Da popravite? Mislite - da vi sami prevladate programiranje? Oho-ho-ho", nesmeja se ona gledajući u Dikmajstera i podsmešljivo tresući glavom. "Kakve čudne pojmove imate vi laici."

"Ali vi rekoste da postoji lečenje..."

"Mislite - reprogramiranje i detoksikacija", ispravi me. "Mislim da ne biste želeli da prođete kroz to. Možda bi to vredelo pokušati kroz deset godina, mada je stepen mortaliteta oko četrdeset odsto. Ali u ranim stadijumima, odmah posle izlaganja - uf, uf." Ona se nagnu unazad, poče da gnječi prste i ja se spremih za predavanje. "Vi imate Kembelov refleks. Nazvan je po dr H. Dž. Kembelu. Bio je jedan od psihologa-pionira iz stare garde; izmislio je terapiju zadovoljstva stimulisanjem limbičkog sistema."

"Nikada nisam čuo za tu terapiju", rekoah.

"Niste ni mogli", odvrati ona. "Tajna je bila izgubljena tokom niza godina." Ona se ponovo naže unapred, pritisnu dugme i pozva: "Megi, donesite Kembela. Prema Kembelu", nastavi da mi se obraća,

"zadovoljstvo je naziv koji dajemo osećanju što ga imamo kada se limbički delovi našeg mozga stimulišu električnom strujom. Verujem da je on prvi došao do ovog otkrića, kada je opazio da mnogi njegovi studenti veoma uživaju u onome što se nazivalo rok-muzikom. Zasićivanjem čula na taj način, odnosno stimulisanjem limbičkog sistema, proizvodi se zadovoljstvo; tako je Kembel otkrio jevtin i lak način za uslovljavanje subjekata u željenom pravcu. Aha, evo je!" Sek2 beše donela providnu plastičnu kutiju u kojoj je bila - zamislite! - knjiga. Bila je izbledela, pocepana, skrivena unutar svoje plastične kutije - pa ipak je to bio možda najbolji primerak one neobične stare umetničke forme koji sam ikada video. Instinktivno posegnuh za njom, ali je dr Moskristl ukloni: "Ne budite ludi", opomenu me ona, oštro.

Ipak, uspeo sam da pročitam naslov: Oblasti zadovoljstva od H. Dž. Kembela. "Kad biste mi pozajmili", molio sam je, "vratio bih vam je za nedelju dana..."

"Vratićete, đavola. Pročitacete je ovde, ako je uopšte budete čitali, a moja sek2 će paziti na vas za to vreme i proveriti po završetku čitanja da li ste sipali tečni azot posle vraćanja knjige u kutiju. Mada nisam sigurna da je to dobra ideja. Laici ne bi trebalo da se petljaju sa medicinskim problemima, jer za to jednostavno nisu opremljeni. Prosto rečeno, vaš limbički sistem je bio stimulisan; pod uticajem ste velike navale zadovoljstva, postali ste uslovljeni da uzimate Moka-Koku sa radošću, i tu se više ništa ne može učiniti." Nakon ovih reči, ona pogleda na sat i ustade. "Moram da posetim jednog pacijenta", objasni ona. "Vi, Diksmajstere, ako hoćete, možete koristiti ovu sobu za intervju sa pacijentom - ali da to ne traje duže od dvadeset minuta." Posle toga odleprša, čvrsto držeći knjigu.

I ostavi me sa Denijem Diksmajsterom. "Šteta", primeti on, tresući glavom pred ekranom na kome su se i dalje videli rezultati mojih testova. "Jedno vreme bi, po svoj prilici, imao pred sobom razumno dobru budućnost, Tarbe, da se nisi uhvatio na udicu."

"Ali to nije fer, Deni! Nisam znao..."

Izgledao je iskreno smeten. "Fer? Istina, kembelovanje je nešto novo - pretpostavljam da nisi bio dovoljno pažljiv. Međutim, oblasti za limbičko reklamiranje sasvim su jasno obeležene."

"Jasno!" podrugljivo se nasmejah. "To je prljavi, podli trik i ti to znaš! Naša Agencija, razume se, ne bi nikada uradila tako nešto u cilju plasiranja roba!"

Dikmajster nabra usne. "To", reče on, "nije dolazilo u obzir, pošto konkurencija poseduje patente. A sada, porazgovarajmo o tebi. Ti shvataš, Tarbe, da ti je, u ovom trenutku, bilo kakav visoki položaj jednostavno nedostižan."

"E, moj Deni! Ja to uopšte ne razumem. Proveo sam sto godina na toj ušljivoj Veneri za veću slavu naše Agencije!"

"To je jednostavno stvar bezbednosti", objasni on. "Ti si Mokac. Uradio bi sve za Moka-Koku; mogao bi da izdaš rođenu babu - pa čak i Agenciju. Stoga ne možemo rizikovati da te pustimo da radiš na nekom krajnje poverljivom poslu - a da i ne pominjemo to što si - "pokazao određen nedostatak moralne čvrstine dopustivši da se od prve upecaš na udicu."

"Posedujem iskustvo! Imam staž! Izveštaj o..."

On nestrpljivo klimnu glavom. "Naravno da ćemo naći nešto za tebe. Ništa kreativno. Kako kucaš na mašini? Ne kucaš uopšte? Šteta - e, pa, na kraju krajeva, o tome neka razmišlja Personalno."

Za trenutak se pogledasmo u oči. "Deni", rekoh, "trebalo je da te daleko više muštram u vreme kada sam ti bio pretpostavljeni."

On ništa ne odgovori, već me samo osmotri pogledom koji je istovremeno bio i tajanstven i dug. Bio sam već van ordinacije, kraj lifta što vodi na odeljenje za Personalen i opšte poslove koje se nalazi na petom spratu, i čekao zajedno sa žutokljunom dečicom iz koledža i sredovečnim poluslužbenicima pre no što sam uspeo da dešifrujem njegov pogled. Nisu bili u pitanju ni nedopadanje ni trijumf - već sažaljenje.

Doktorka Moskristl mi nije ništa rekla o jednom nuzefektu kembelizacije. O depresiji. Nije me na nju upozorila - i kad sam dospeo u to stanje nisam uspeo da ga prepoznam. Pretpostavljam, uostalom, da je to bila depresija. Kad je čovek ima nije je svestan i misli da to tako treba da bude. O tome se niada ne razmišlja kao o problemu, već samo kao o stanju bivstvovanja.

Imao sam dosta razloga za depresiju. Našli su mi posao - u redu stvar. Radio sam hiljadu stvari - raznosio poštu, nosio cveće zvezdama naših reklama; jurio na ulicu da mašem i zaustavljam peditaksije za budže iz Upravnog odbora; išao po sojaburgere i donosio Najkafu sekretaricama! Radio sam teže kao potrčko Opštih poslova, nego što je to ikada bio slučaj dok sam bio reklamoautor prve klase; ali naravno, za teži posao dobijao sam manje novca. Morao sam da se odreknem svog novog stana. Bilo mi je svejedno. Šta će mi takav luksuz, ako ne za razonodu; a sa kim sam mogao da se provodim? Mici je zakoračila u više sfere. Sve moje stare prijateljice dobile su premeštaj ili su se udale ili su bile unapređene, dok devojke iz nove generacije izgleda nisu želele da se petljaju sa nekim ko je bio duboko zamrznut.

Govoreći o dubokom zamrzavanju, moram da kažem da je najvažnija stvar u vezi Zemlje, o kojoj sam zaboravio da pričam, to što je kod kuće užasno hladno. Kad kažem hladno - onda je to hladno sa velikim H. Hladno u tolikoj meri da je onima što su vukli peditaksije para izlazila na usta, a oni sami su se klizali i posrtali po zaleđenim ulicama; hladno toliko da sam gotovo želeo da se sa njima menjam, jer bi me kretanje ugrejalo, a ovako sam sedeo na tvrdoj, goljoj stolici, dok su mi zubi cvokotali od hladnog njujorškog vazduha - ipak, rekao sam gotovo. Što jeste - jeste. Bolje je iblo biti kurir nego vući taksi.

Naročito sada kada je bivalo sve hladnije. Oni šest godina na Veneri razredilo mi je krv. Čak i da sam mogao da postignem da češće izlazim ništa mi ne bi vredelo, jer nisam imao želje za tako nešto. I tako sam dane provodio u kurirskom pulu, a večeri kod kuće, gledajući reklame na Omni-V, ili razgovarajući sa svojim novim sobnim kolegama kada bi bili tu - i sedeli. Pretežno smo sedeli, pa je bilo pravo iznenađenje kada bi se začulo šaputanje. Ali iznenada, dobio sam posetioca - bila je to Mici.

Ako je došla da me odobrovolji, onda je to izvodila na veoma smešan način. Gledala je unaokolo čvrsto stisnutih usana i nabranog nosa, kao da je u mojoj sobi zaudaralo na strvinu, Izgledalo je kao da stalno ima one dve bore između obrva. "Tene", obrati mi se ona strogim tonom, "moraš se izvući odavde! Pogledaj na šta ličiš! Pogledaj ovu propast! Pogledaj kakvu si kasapnicu napravio od svog života!"

Gotovo istog časa počeh da se osvrćem po sobi, pokušavajući da vidim na šta je mislila. Razume se, kada više nisam bio u stanju da plaćam pređašnji stan morao sam da pribegnem drugim aranžmanima.

No, to baš nije išlo glatko. Raskid ugovora stajao me je gotovo cele ušteđevine i ovaj zajednički stan bio je sve što sam mogao da platim. Istina je da su mi cimeri bili pravi šljam. Jedan od njih se petljao nekakvim poslom, a drugi se upustio u jednu od onih beskonačnih zbirki Gotovo Srebrnih Minijaturnih Predsedničkih Bista iz San Hasinto Kovnice. "Nije ovde baš toliko loše", odvratih odbrambeno.

"Prljavo je. Izbacuješ li ikada ove stare Moka-boce? Tene, znam da to nije lako, ali ima ljudi koji se svake godine podvrgavaju kurama odvikavanja..."

Od sve muke - nasmejao sam se. Odista sam je žalio, jer ona jednostavno nije znala kako to izgleda, pošto se nikada nije upecala na udicu. "Mici", rekoh, "zar si došla samo zato da mi kažeš kakvu sam kasapnicu napravio od svog života?"

Trenutak me je ćutke odmeravala. "Dobro, pretpostavljam da je odvikavanje prilično opasna stvar", priznade ona, gledajući okolo i tražeći mesto gde bi mogla da sedne. Počistih nekakve stvarčice sa druge fotelje. "Ne znam, zapravo, zašto sam uopšte došla ovamo", nastavi ona, pažljivo odmerivši fotelju pre nego što je sela.

Rekoh joj na kraju s gorčinom u glasu: "Ako si došla zbog valjanja u senu, zaboravi." Pokazah joj na zatvorenu krevetsku kutiju, gde je Rokvel, moj drugi cimer, uživao u svom delu odvojenog vremena.

Rekao bih da je pocrvenela, mada bi bilo bolje kada bih rekao da se smrkнула. "Na neki način se osećam donekle odgovornom", objasni ona.

"Zato što mi nisi ništa rekla o odštetnom zahtevu? Zato što si me pustila da propadam, dok si ti sakupljala milione? Zbog takvih sitnica?"

Ona sleže ramenima! "Otprilike zbog toga. Teni? U redu, prihvatam

da se više ne možeš probiti na neki visok položaj u Agenciji - bar sve dok si Mokac, ali ima puno drugih stvari koje možeš da radiš! Zašto se ne vratiš u školu? Nauči novi posao, okušaj se u nekoj drugoj profesiji; ne znam ni sama šta - budi lekar, advokat..."

Pogledah je zaprepašćeno. "I da ostavim reklamoautorstvo?"

"Oh, Bože! Po čemu je reklamoautorstvo tako izuzetan posao?"

Ove njene reči me povратиše. Uspeh samo da joj odgovorim: "Zbilja si se promenila, Mici", rekoh prekornim tonom.

Ona se namršti. "Možda sam pogrešila što sam došla ovamo." A onda joj lice zablista. "Znam! Šta misliš o Specijalnom? Mislim da te mogu tamo ubaciti - ne odmah, naravno, ali čim se ukaže slobodno mesto..."

"Specijalno!" podrugljivo se nasmejah. "Ja se razumem u proizvode, Mici. Ja prodajem robe. To o čemu govoriš nije za mene - uostalom, na osnovu čega misliš da možeš to da postigneš?"

Ona za trenutak zastade, pa reče: "Mislim da mogu. A čini mi se da bi i ti mogao da znaš, iako je to trenutno Kompanijina tajna. Podigla sam novac što sam ga dobila na osnovu odštetnog zahteva i dozvolili su mi da ga plasiram u Agenciju..."

"Da ga plasiraš! Hoćeš da kažeš da si postala akcionar?"

"Da, akcionar." Izgledala je kao da se brani - kao da joj je to uopšte bilo potrebno. Biti akcionar u Agenciji značilo je biti gotovo ravan Bogu. Nikad mi se nije dogodilo da bi neko koga ja znam imao kapital dovoljan za tako nešto.

Međutim, samo odmahnuh glavom. "Ja se bavim Proizvodima", rekoh ponosno.

"Zbilja", sevnu ona, "imaš li nešto bolje da predložiš?"

Naravno da nisam imao.

Konačno se predadoh. "Posluži se Moka-Kokom", rekoah, "i porazgovarajmo o tvom predlogu."

I tako sam te noći otišao na spavanje sam, ali sa nečim što pre nisam imao - sa nadom. Dok sam tonuo u san razmišljao sam o nemogućim stvarima: bio sam opet u školi, i dobio titulu magistra reklamoautorske filosofije - što sam želeo još kao dete; učio sam nekakve dodatne poslove, radio kojekakva istraživanja u Specijalnom.

...i odvikavao se od upotrebe Moka-Koke.

Sve su to bile dobre ideje. Nisam znao da li će nešto od njih preostati u hladnoj svetlosti zore, ali sam stekao veliko samopouzdanje. Probudilo me je lupanje o krevetski poklopac i moj cimer Nelzon Rokvel, mrmljajući i gundajući, reče mi da se zamenio sa Bergholmom i da je sada red na njega.

Onako pospan odmah primetih da izgleda prilično loše - na desnoj jagodici imao je masnicu, koja je podsećala na boju zgnječenog grožđa; kada je koraknuo unazad kako bi me pustio da siđem sa krevetske kutije - primetno je zahramao. "Šta se dogodilo, Nelzone?"

Izgledalo je kao da sam ga optužio za nekakav zločin. "Mali nesporazum", promrmlja on.

"Meni to liči na užasno veliki nesporazum. Čoveče, pa tebe su isprebijali!" On slegnu ramenima i zgrči se, pošto mu se mišići nisu pokoravali kretanjima. "Malčice sam zakasnio sa isplatama, pa je San Hasinto poslao par sakupljača da me opomenu. Kaži, Tene, da li bi mogao da mi pozajmiš pedeset; kako bih mogao da platim na vreme? Jer, inače, sledećeg će puta ubiti Boga u meni."

"Nemam pedeset", odgovorih, što je gotovo bilo tačno. "Zašto ne prodaš par figurica?"

"Da ih prodam? Da prodajem svoje stvari? Hej, Tene", povika on, "pa to je najgluplja stvar koju sam ikad čuo! Sve su to velike investicije! Bitno je samo da imaju tržišnu vrednost. I da se - malčice pričeka. A onda ćeš videti! Kroz dvadeset godina biću slavan. Bez brige. Davaće grdne pare za moje zbirke... samo", dodade on tužno, "ukoliko se ne uhvatim na isplate koje nameravaju da ponude. U tom slučaju sam gotov."

Odjurih potom niz hodnik do kupatila, jer nisam više mogao da podnesem njegovo kukumavčenje. Zbirke izdate u ograničenom broju primeraka! Gospode Bože, to je bila jedna od prvih stvari na kojima sam radio - ograničena izdanja u onoliko primeraka koliko smo mogli da prodamo - prosečno oko pedeset hiljada; sakupljati ih značilo je da kada ih jedanput nabavite, ništa drugo sa njima ne možete da učinite već da ih i dalje sakupljate.

I tako se ja na brzinu okupah, strelovito izletem iz sobe i oko sedam ujutro već sam bio u krugu Kolumbija & P Univerziteta, proučavajući spisak predmeta i prijavljujući se na kurseve. Među onima za koje sam se odlučio bilo je dosta takvih po čijem je završetku čovek mogao da postane magistar; odlučio sam se za najzanimljivije: istoriju i matematiku - to su većinom bile tehnike uzrokovanja, i kreativnog pisanja. Činilo mi se da ću, uglavnom, bez problema doći do titule, ali sam, takođe, negde duboko u moždanim vijugama, znao da će u slučaju da se reklamni posao u Specijalnom ne ostvari, ipak od toga biti neke koristi. Ako mi ne dopuste da napišem nešto stvarno, barem ću moći da se bacim na pisanje romana. Istina, to nije donosilo mnogo

novca, ali je moglo da se proda, jer je uvek postojala nekolicina krivo nasađenih u svetu koji se nisu zadovoljavali gledanjem sportskih prenosa ili praćenjem priča na Omni-V: oni nisu mogli da nađu ništa bolje čime bi se bavili od čitanja. I sam sam to pokušao jedanput ili dvaput sa starim klasicima. Nije bilo previše zabavno; ali tržište je bilo tu i nije predstavljalo nikakvu sramotu ako čovek pokuša da i u tom poslu iskoristi moguće šanse.

Ima još jedna smešna stvar u vezi sa depresijom. Kada se čovek nađe u nekom središtu sve mu izgleda teško i ima mnoštvo stvari zbog kojih je zabrinut, da mu je gotovo apsolutno nemoguće da se pokrene. Ali čim se napravi prvi korak, drugi ide već daleko lakše, kao i treći; u stvari, tog istog dana sam rešio da moram nešto da preuzmem u vezi Moka-Koke. Nisam želeo da odmah počnem sa radikalnim metodama odvikavanja. Prva stvar koju sam hteo da uradim bila je - analiziranje problema. Stoga sam počeo da beležim vreme konzumiranja svake Moke. Činio sam to nedelju dana i, Gospode Bože, da znate samo, dnevno sam u proseku pio četrdeset tih đavolskih flaša. A da pri tom uopšte nisam uživao.

Odlučio sam stoga da napravim neki red u toj stvari. Nisam želeo da u potpunosti odbacim naviku, jer je odista svaka Moka-Koka već sama po sebi bila dovoljno dobra stvar. Ona je stvarno bila prilično osvežavajuća, roborantna mešavina odista dobrog čokoladnog ukusa, sintetičkog ekstrakta kafe i izabраниh analoga kokaina, što ju je činilo osobenom. Ukusna je kad se pije. Nije trebalo prestati, već samo saseći stvar. Posmatrano na taj način, trebalo je jednostavno napraviti dnevni raspored i biti logičan, slično onome kada se pravilno raspoređuje optimalna mešavina konzumnih impakata za naše

reklamne spotove. Četrdeset Moka dnevno bilo je zaista previše. Računo sam da bi osam bilo sasvim dovoljno. Želeo sam da zadržim te poletne trenutke koje sam imao prilikom svakog konzumiranja Moke, ali istovremeno nisam hteo da previše zamaram svoje čulo ukusa.

Jedna Moka na svaka dva sata, izračuno sam, bila bi optimalna stvar. Tako sam napravio mali plan.

06 : 00

08 : 00

10 : 00

...i tako dalje, preko čitavog dana do deset uveče, kada sam menjao Nelzona Rokvela u našoj krevetskoj kutiji, uzimao poslednje dnevno sledovanje Moke i odlazio na spavanje.

Kada sam sve sabrao, ispostavilo se da jedna Moka na svaka dva sata tokom šesnaest budnih časova iznosi devet, a ne osam - osim ako nisam želeo da se odreknem one za buđenje ili one za uspavljivanje. To nisam hteo da uradim. Uostalom, do đavola, ni devet nije bilo previše. Bio sam veoma zadovoljan svojim malim planom. Bila je to tako moćna i efikasna shema da nikako ne mogu da razumem zašto, izgleda, niko o tom nije razmišljao pre mene.

I, bogami, držao sam je se. Gotovo čitav jedan dan.

Nije trebalo mnogo snage volje da iščekam ta prva dva sata do osam ujutro, ali sam odugovlačio sa doručkom i gnjavio sa tušem sve dok ostali stanari nisu počeli da lupaju na vrata. Trebalo je zatim izdržati dugo vreme do deset ujutro, ali ja sam ga utrošio hodajući do zgrade Agencije - i tada sam izradio i malu dopunsku shemu. Odmah

su me poslali da raznosim poštu. Nisam čak ni stigao ni na sat da pogledam dok sam jurio od jednog do drugog mesta - zapravo, uglavnom nisam; čekao sam da stignem do neke od stanica, a onda bih pogledao na časovnik i računao koliko ću se još puta zaustaviti pre no što dođe vreme za konzumiranje Moke. Tako bih govorio samome sebi: "Ne kod grafičkih studija, ne kod banke, ne kraj kioska za Odri Viksove karte - već kad stignem do restorana da uzmem Mister Ksenove naočare što ih je zaboravio prošle noći." Sistem je dobro funkcionisao. Ili, uglavnom, dobro. Malo sam se prešao neposredno posle ručka, kada sam pogrešno očitao vreme na satu i greškom, u jedan sat, popio Moka-Koku predviđenu za dva. Ali to nije bilo ništa ozbiljno. Čak sam odlučio da se nadalje držim neparnih umesto parnih sati. Bilo je mnogo nezgodno tokom jednog izvesnog razdoblja za vreme popodneva, kad sam morao da čekam kraj recepcije sve do 3 : 14 na paket koji nikako nije stizao, ali sam dan izgurao bez teškoća.

Veče, međutim, nije bilo takvo. Moka u pet trebalo je da označi kraj radnog dana i izuzetno mi je prijala. Sedam uveče sam već teže dočekao, mada sam razvlačio večeru koliko god sam duže mogao. A onda sam se vratio u sobu i, dragi Bože, nikako nisam mogao da sačekam da dođe devet sati! Oko osam i četvrt izvadio sam Moku iz pakovanja od šest boca i držao je u rukama. Uključio sam Omni-V i na njemu se prikazivao jedan od onih velikih starih istorijskih epova o ranim danima reklamiranja, ali nisam bio u stanju da ga dobro pratim. Moje oči su se najčešće zadržavale na satu. Osam i osamnaest. Osam i dvadeset. Osam i dvadeset dva... U osam i pedeset oči su mi već bile gledosane, ali sam uspeo da izdržim do devet pre nego što sam otvorio flašu.

Ispio sam je do dna, uživajući pri tom, i ponosan zbog činjenice da sam ispunio svoj plan.

Ali tada sam se suočio sa činjenicom da sledeću Moku treba da popijem tek u šest ujutru - nekon devet dugih sati apstinencije!

Bilo je to, ipak, nepodnošljivo! U vreme kad je Čarli Bergholm, češući se i zevajući, sišao sa kreveta da bi napravio mesta za mene, ja sam već bio ukokao čitavo novo pakovanje od šest boca.

Počeli su i kursevi. S vremena na vreme bih pokušavao da smanjim dnevnu količinu Moke, ali sam - najzad - rešio da je najvažnija stvar srediti ostatak svog života. A jedna oblast mog života počela je da biva važnija nego što sam pretpostavljao.

Smešno je to. Slično onome kada neko ima ljubavi u izobilju i nežnosti za trošenje. Rekao sam sebi da navika na Moku i nije tako loša stvar; nije me uopšte ometala u poslu; sigurno me nije činila ni vrednijim, pa ipak... Nisam verovao u to. Što sam niže padao u svojim sopstvenim očima, ostajalo mi je sve manje samopoštovanja, koje nisam znao gde da denem. Prilično bezizlazno.

Život diplomate je pun komplikovanih tabua i ispraznosti. Na Veneri smo bili okruženi sa osam stotina hiljada nepomirljivih neprijatelja. A nas diplomata bilo je svega sto osam. U takvim okolnostima, ima li uopšte šansi za prijateljstvo? Ili za nešto više od toga - za ljubav, recimo? Izbor vam je sveden na univerzum od možda pedesetak osoba suprotnog pola. Od toga broja desetak je udato; kada to kažem podrazumevam da su te osobe verne muževima - a desetak ili više prestaro, dok ih je isto toliko premlado. Ukoliko čovek ima sreće može se nadati da će u tom polu sresti deset ženskih osoba, zaista dostojnih

za ljubav; ali šta ako se desi neobična stvar, da vas čak makar samo jedna od tih zavrne i, za uzvrat, i sama bude zavrnutu? To uopšte ne bi valjalo. Diplomati na Veneri u istoj su situaciji u kakvoj su bili preživeli sa Bauntija na ostrvu Pitkern. Kada je Mici Ku naišla - usrećila me je. Voleli smo se. Slagali smo se u seksu. Strahovito mi je odgovarala, kao i ja njoj - ne samo zbog fizičkog seksualnog čina, već i zbog svih stvari koje vezuju jedan par i koje uz to idu, kao što su šaputanje na jastuku ili pamćenje rođendana onog drugog. Bilo je lepo imati tamo Mici za takve stvari. Ona je možda bila najvredniji dodatak kojim me je Ambasada snabdela. Cenio sam to naše dopunjavanje. Bili smo krajnje otvoreni jedno prema drugom, ali je postojala jedna reč od pet slova koju nijedno od nas nikada nije reklo onom drugom. Ta reč je bila - ljubav.

A sada, eto, više nije postojao nijedan dobar način da joj to kažem. Mici se uspela istom onom brzinom kojom sam ja pao. Nisam je čak viđao ni jedanput nedeljno, osim na kratko, u prolazu. Zaboravio sam i da mi je obećala da će me ubaciti u Specijalno u svojstvo reklamoautorskog pripravnika. Mislio sam da je obećala - sve dok Valu Damboa nisam doneo ručak i video Mici u njegovoj kancelariji. Nije samo bila tamo - glave su im bile jedna do druge; i kada sam ja otvorio vrata oni su se razdvojili. "Do đavola, Tarbe", povika Damboa, "zar ti ne umeš da kucaš kad ulaziš?"

"Izvini", slegoh ramenima. Bacih mu sojaburger na sto i okrenuh se da idem. Nisam želeo da mu prekidam ovaj mali trenutak zadovoljstva... a i ako sam želeo, izvesno je da to nisam hteo da pokažem. Mici ispruži ruku kako bi me zaustavila. Pogleda me naročitim, ptičjim zanimanjem što joj zablista u očima i klimnu.

"Vale", reče ona, "ovo možemo dovršiti kasnije. Teni? Mislim da su u Specijalnom spremni da učine nešto za tebe. Hajdemo, idemo zajedno tamo da vidimo šta možemo da učinimo."

Bilo je vreme ručku tako da smo morali da čekamo na lift. Bio sam nervozan - pitajući se, ne baš previše srećan, zašto me nije pozvala ako je bilo slobodnog mesta; da li bi se ikada toga ponovo setila da nisam upao u onom trenutku. To nisu bile misli za dalje bogaćenje moga sna. Pokušao sam da otpočnem razgovor: "Dakle, o kakvim ste to tajnama vas dvoje šaputali?" upitah je šaljivim tonom. Način na koji me je pogledala učinio je da pomislim kako je ton mojih reči bio malo oštiji nego što je trebalo. Pokušao sam da izgladim stvar. "Čini mi se da sam malčice zastranio", izvinih joj se, smatrajući da mi neće mnogo zameriti pošto sam bio Mokac. Ali stvar uopšte nije bila u tome. Biće da je ipak u pitanju bila ljubomora. "Izgleda da je dosta vremena prošlo otkako si prestala da vodiš špijunsku mrežu na Veneri", primetih sumorno. Kada sam to rekao imao sam na umu da sam od tada Mici gledao drugim očima. Izgledala mi je - ne znam kako da objasnim. Staloženija? Ljubaznija? Naravno, bilo je nemoguće da se ona promenila. Stvar je bila u tome što sam je sada, izgubivši je, daleko više cenio.

I budući da sam je smatrao izgubljenom, zaprepašćeno sam, otvorenih ustiju, buljio u nju kada je, izašavši iz lifta i čekajući da i ja izađem, rekla: "Ako si slobodan večeras, Teni, dođi da večeraš kod mene. A sada, hajdemo do čoveka sa kojim želim da te upoznam - to je Dezmond Hejzldajn, a ovo ovde je njegova kancelarija."

Ako me je Mici iznenadila neočekivanom toplinom, Hejzldajn je to učinio u suprotnom smislu. Dok nas je Mici upoznavala piljio je u mene

i jedino što sam mogao pročitati na njegovom licu bilo je - gađenje.

Zašto? Nisam mogao da pogodim. Viđao sam ga, naravno, po Agenciji s vremena na vreme. Ali ma koliko pokušavao, nikako mi nije uspevalo da se setim kada sam ga to bilo čime uvredio. A Dezmond Hejzldajn je bio tip čoveka za koga nikad ne biste poželeli da vas zamrzi. Bio je ogroman: visok najmanje šest stopa i šest inča. Ramena su mu bila kao u pastuva, a šake toliko velike da mi je prosto bez traga progutao ruku kada je blagoizvoleo da se sa mnom rukuje. Hejzldajn je bio jedan od onih čudljivih talenata koji reklamoautorski posao postavlja na čudna mesta u svojoj velikoj mašineriji. Čuo sam da je matematičar; i pesnik, takođe; a što je veoma zanimljivo, napravio je izuzetno uspešnu karijeru u uvozno-izvoznim poslovima pre no što se posvetio reklamoautorstvu. Počeo sam da razumevam njegov izraz lica kada je progundao: "Do đavola, Mici, pa taj momak stalno gleda na tvoj sat!"

"On je takođe moj prijatelj", primeti Mici odlučno, "i prvoklasni reklamoautor koji ispašta zbog nesrećnog slučaja što ga je skrivio. Hoću da mu pružiš priliku. Ne možeš nekoga da osuđuješ samo zato što je žrtva nemoralnog reklamiranja, zar ne?"

On malčice omekša: "Sigurno da ne mogu", priznade, i čak se ne pokri, dodavši: "Hvala Bogu, mi u ovoj Agenciji nismo skloni takvoj praksi", kako bi to svako drugi na njegovom mestu bio sklon ponekad da učini. Čovek nikad ne zna ko ga izluđuje. On ustade i protutnja oko stola da bi me bolje video: "Mislim", dopusti on, "da mu možemo dati šansu. Budi bez brige Mici. Vidimo se večeras."

"Ne, imam sastanak. Neki drugi put, Dez", odvrati ona i namignu mi dok je zatvarala vrata.

Hejzldajn uzdahnu i pređe rukom preko lica. Zatim se vrati u fotelju. "Sedite, Tarbe", grmnu mi preko stola. "Znate li zbog čega ste ovde?"

"Mislim da znam, Mister Hej-Dez", odgovorih odlučno. Učinilo mi se da će se prema meni ponašati kao što su se nekada prema meni ponašali, a ne kao prema tamo nekakvom početniku. Ovo uzrokuje da me on oštro pogleda: međutim, sve što je rekao bilo je:

"Ovo je Odeljenje za specijalne poslove. Imamo oko trideset glavnih oblasti eksploatacije, ali dve od njih daleko prevazilaze sve ostale. Jedna je politika. Druga je religija. Znate li nešto o nekoj od njih?"

Sve što sam mogao bilo je da slegnem ramenima. "Znam ono što sam učio u školi", rekoh. "Ja, lično, uvek sam bio vezan za proizvodnju. Prodavao sam robe, a ne neke maglovite ideje."

Pogledao me je tako da pomislih kako uopšte ne bi bilo loše da se vratim na kurirski posao; međutim, on je već odlučio da mi da posao, i to posao koji je on hteo da mi da. "Ukoliko nemate ništa protiv", nastavi on, "najbolje bi bilo da odete na mesto gde nam je pomoć trenutno najneophodnija - a to je religija. Vi možda ni ne shvatate kakav dobar posao predstavlja religija?" Zbilja nisam shvatao, ali ne rekoh ništa. "Vi govorite o proizvodima. Robama. U redu, Tarbe, razmislite i o ovome. Ako nekome prodate pakovanje Najkafe, za to ćete dobiti otprilike dolar. Od toga četrdeset centi pripada prodavcu i posredniku; na ambalažu i etiketiranje otpada pet centi, dok za sadržaj morate da utrošite, možda, tri centa."

"Tu može da se profitira", rekoh odobravajući.

"E, tu grešite! Saberite sve troškove. Gotovo polovina novca odlazi

na prokleti proizvod. Ista stvar je i sa nameštajem, odećom i ostalim materijalnim stvarima. Ali religija", reče on meko, dok mu je lice blistalo sjajem punim poštovanja, "u religiji proizvod ne košta ni vašljivog centa. Možda potrošimo malo više novca na zemljište i izgradnju - jer je zaista lepo kada nekome možete pokazati hram ili katedralu ili nešto slično tome, ali uglavnom koristimo minijature i procesije. Eventualno naštampamo nekoliko brošura, a ponekad i po neku knjigu. Pogledajte samo P & L izveštaje, Teni, i videćete da je donja granica profit od šezdeset odsto! A pretežni deo ostalog su promocioni troškovi, što je - ne zaboravite - takođe naš novac."

"Nisam o tome imao pojma", odvratih začuđeno zatresavši glavom. "Naravno da niste imali pojma! Svi ste vi koji radite sa proizvodima potpuno isti. Ne znate šta je religija. Sa politikom je slično - čak se može obrnuti i veća gotova para, jer se ne moraju graditi nikakve crkve... Mada je", dodade on uz iznenadni smrknuti izraz lica, "ljude danas teško zainteresovati za politiku. Nekada sam mislio da bi to mogao biti najveći od svih poslova, ali..." On odmahnu glavom: "Eto, zaključite on, "tako stoje stvari. Hoćete li da pokušate?"

A zašto ne bih? Uputio sam se u reklamoautosku sobu vidno uzbuđen, spreman da se suočim sa izazovom - zaboravljajući pri tom da sam još na dužnosti potrčka. To je značilo da su još uvek mogli da me pozovu ako je trebalo da im pošaljem paket ili ako je trebalo doneti odelo mister Damboa sa hemijskog čišćenja, a bio je tu i primerak novog pakovanja Krispi Sneka za Kelposa što ga je trebalo odneti u Proizvodno... Radno vreme je već bilo pri kraju kada sam konačno seo za svoj sto. Sem toga, ispalo je da neću videti Mici ni te večeri. Umesto sastanka sa njom na pisaćoj mašini me je čekala poruka: Nešto je

iskrslo. Izvini. Važi li za sutra uveče?

Poruka me je potresla. Očekivao sam divno večer, a sada je sve to otišlo bestraga.

Dok sam išao kući popio sam priličan broj flaša Moke, i kada je konačno došao moj red na krevetsku kutiju bio sam užasno pospan a misli su mi bile nevesele uprkos tome što sam dobio novi posao. Stvari su se poprilično promenile! Tamo na Veneri, Mici Ku je bila baš srećna kada je imala sastanak sa šefom odeljenja. Čak i polaskana! Sada se svet za nas dvoje okrenuo tumba. Mogao sam da joj zviznem, ali sve dok ne bude raspoložena za to - neće doći. Što je još gore, možda je neko drugi umeo jače i zamamnije da zviždi. Najteže mi je bilo da se pomirim sa činjenicom da su tu bila još dva pauna što su svoje kljunom očišćeno perje usmerili u njenom pravcu. Trebalo je očigledno da uzmem broj i da čekam da budem pozvan. Međutim, nisam mnogo mario za takmičenje. Konkurenciju Vala Damboa mogao sam da razumem - mada ne kažem da mi se dopadala. Sa Hejzldajnom je stvar stajala sasvim drugačije. Ko je bio taj sumo-rvač, sa svim onim svojim silnim mišićima, što se iznenada pojavio u Micinom životu?

S druge strane, i ostale stvari su se takođe dosta izmenile. Kada sam konačno počeo da radim sledećeg jutra - posle samo jednog sata jurnjave za kafom sa šlagom koju je trebalo odneti sekretaricama i ostalima - shvatio sam da je tehnika, koju sam ostavio za sobom kada sam se popeo na šatl za Veneru, u poređenju sa ovom današnjom, bila veoma primitivna. To sam ustanovio čim sam seo za sto i pokušao da radim onako kako sam bio navikao. Nije išlo. Celo jutro sam proveo učeći kako da rukujem radnim stolom, i u tome je morala da mi pomaže devojka iz kancelarije.

Međutim, čovek ne postaje tek tako reklamoautor prve klase, a, sem toga, nisam baš sve što sam znao zaboravio dok sam bio na Veneri. Na brzinu sam pregledao liste i ustanovio, kao što sam i mislio, da je bilo oblasti koje specijalno odeljenje nije istražilo. Nisam odmah mogao da se nosim sa najnovijom tehnologijom. Mogao sam jedino da se vratim nekim od iskušanih i proverenih postupaka iz prošlosti - uvek pouzdanim, a ponekad zanemarenim od ljudi iz nove generacije - i oko četiri popodne okončao sam svoj grubi pregled. Izvadih kalem iz konzole i uputih se u Hejzldajnovu kancelariju. "Pogledaj, Deze", reko, stavljajući kalem u njegov čitač. "Naravno, ovo je samo preliminarna stvar. Još nije u potpunosti interaktivna, pa joj zato ne postavljaš nikakva teška pitanja, a moguće je i da model koji sam koristio nije baš najbolji za ono što hoćemo..."

"Tarbe", zagrme on pretećim glasom, "o čemu to do đavola govoriš?"

"Videćeš, odmah!" odvrati bezbrižno. "Ovde imaš najstariji reklamni postupak! Ovde je čitava nova kampanja, bazirana na najzvučnijim i najbolje proverenim postupcima!"

Pritisnuh dugme i istog časa se pojavi trodimenzionalna slika ozbiljne, mršave osobe u kapuljači koja joj je zaklanjala lice i koja je dobroćudno gledala pravo u Hejzldajнове oči. Na žalost, bila je visoka svega oko dve stope, a oko njene figure videla se silueta od plavičastih iskrica.

"Izgleda da nisam baš dobro pogodio visinu", izvinih se na brzinu, "a ima i interferencija koje treba otkloniti..."

"Tarbe", zabrunđa on, "zaveži, molim te." Međutim, figura ga je sve više zanimala kako mu se približavala i počela da govori:

"Religija, gospodine! Da, to je ono što vam nudim! Spasenje! Mir duše! Brisanje grehova ili jednostavno prihvatanje volje Najvišeg Bića. Mogu vam ponuditi kompletnu listu hrišćanskih religija - rimokatoličke, pravoslavne i dvadeset dve vrste protestantskih sekti - baptističke, scijentološke, metodističke..."

"Svako već ima neku od njih", zapucketa Hejzldajn prstima, gledajući me iritirano. Zlurado sam zurio u njega: bila je to reakcija kakvu sam i očekivao. Mala figura gledala je preko njegovog ramena kao da želi da se osigura da je niko ne može čuti, a onda se poverljivo nagnu napred.

"U pravu ste gospodine! Trebalo je da vidim da vi niste tip osobe koji prihvata ono što i svi ostali. Dakle, šta mislite o nepovratnoj antici? Ne govorim o Budi ili vašem Konfučiju. Imam na umu Zaratustru! Ahura Mazdu i Ahrimana! Sile svetlosti i tame! Tja, pola religija koje imate danas čisti su plagijati zaratustrizma - čujte, tu nema posta, nema propisa o ishrani, nema ne čini ovo ili ne čini ono. Zaratustrizam je religija za osobe od kvaliteta. I - nećete mi verovati - mogu da vam omogućim da sve to, uključujući i konverziju, imate za manje novca nego što košta obično sklonište ili provod u baru."

Video sam da sam ga zbilja upecao. Gledao je lik sve do kraja. Dok je ovaj postajao bleđi, uz još jedan pljusak plavičastih iskrica - automatski uređaji koje sam koristio nisu baš bili sjajni - on lagano klimnu: "Moglo bi da ide", reče jednostavno.

"Mora da ide, Hejzldajne! Priznajem da je sve to još dosta grubo. Moram, razume se, da razgovaram i sa Pravnim o potpisivanju ugovora, a nisam siguran treba li ostaviti kapuljaču ili mu možda staviti umesto nje neku vrstu opreme što je koriste indijske devojke za

igranje...?"

"Tarbe", prekide ne on odlučno, "ne kvari to što si napravio. Sasvim je dobro. Samo doteraj visinu i otkloni interferenciju, pa ćemo za sutra zakazati sastanak osoblja i pokrenuti stvar." Nakon toga izvukoh kalem iz njegovog uređaja i ostavih ga da zuri u prazno. Čudno mi je bilo to što nije izgledao zadovoljan - pa ipak, priznao je da je ideja dobra! Međutim, kad sam se vratio do svog stola našao sam na njemu poruku, koja je sve takve brige izbacila iz mojih misli:

Završila sam posao u kancelariji. Ne bi bilo loše da dođeš do mene. Čekam te oko osam.

Kada sam se vratio u stan, da se malo uredim, Nelzon Rokvel me je već čekao: "Teni", reče on ulagujući se, "da li bi hteo da mi pozajmiš nešto novca da platim..."

"Nikako, Nelzone! Ti ćeš to svakako ovako ili onako da središ sa San Hasinto Kovnicom."

"Kovnicom? Ko je uopšte pomenuo Kovnicu?" upita me. "Ovo je nešto najnovije - pogledaj!" I on izvuče iz džepa sličicu u jevtinom plastičnom okviru. "Ovo je Serija Uramljenih Litografisanih Portreta Sekretara Državne Blagajne na Najfinijoj Hartiji za Novčanice!" izjavi on ponosno. "To je samo suvo zlato, a potrebna mi je samo stotka da bih mogao da se pretplatim. Kad bih imao dvesta mogao bih da se nađem na spisku pretplatnika za Sve Metalne Delove Čuvenih Američkih Visećih Mostova Kabinetske Veličine..." Ostavio sam ga da priča, a ja se uputih u kupatilo. Stavih Tikli-Talk na bradu, Voli Me pod pazuhu - dugo vremena nisam imao sastanak s njom. Mislio sam da treba da ponesem nešto, tako da se usput zaustavim i kupih par pakovanja Moke. Supermarket je, prirodno, bio krcat. Razume se samo

po sebi da su blagajne radile na principu beskonačne trake. Izabarao sam red u kome je bilo najmanje kupaca, ali se on uopšte nije pomerao. Nagnuh se, stoga, napred, pored jedne krupne gospođe što je sa punim kolicima stajala ispred mene i videh da se blagajnica duboko unela u silna računanja sa kuponima za popust specijalnim i ostalim čekovima, kao i lozovima interne lutrije; što je još gore, pomenuta matrona me je najmanje dvaput munula svojom malom bucmaštom pesnicom. Zastenjah bolno, a ona se okrete i pogleda me sa simpatijom: "I vi sigurno mrzite stajanje u ovim redovima? Bogami, i ja! Zato neću nikada više doći da kupujem u Ultimaksi-tržnicama." Ona prezrivo pokaza rukom na holoreklame: "Brza usluga! Bez čekanja na blagajni! Činimo sve da vam kupovina kod nas pričinii zadovoljstvo!

"Stvar je u tome", objasnih, "što žurim na sastanak."

"Au", odseče ona saosećajno, "pa vi, onda, naravski, žurite. Znaete šta? Pomozite mi da sredim ove kupone, pa ću brzo završiti sa plaćanjem na blagajni. Stvar je, vidite, u tome što ovih trideset centi mogu da utrošim samo na Kelpi Krisps, kupon važi jedino za kupovinu tube Daje Sjaj Vašim Zubima i Dvostruko Zaštićuje: od Karijesa i Bola od deset unci, a ovi ovde imaju samo tube od četrnaest unci. Mislite li da se neće buniti? Naravno da neće. Bio je to proizvod T. G. & Š. i ja znam da mi nikada ne bismo izdali takve kupone da proizvodnja tube od deset unci nije bila obustavljena. Međutim, bio sam pošteđen objašnjavanja. Upalilo se crveno svetlo, začuo se zvučni signal, pregrada je bučno tresnula ispred moje matrone zatvorivši joj prolaz i pojavila se slika na monitoru sa sledećim obaveštenjem:

Veoma nam je žao što moramo da zatvorimo ovu blagajnu. Molim vas da odnesete vašu robu do neke od susednih blagajni, gde će vam

naši ljubazni kasiri bez odlaganja ukazati pažnju.

"Sto mu gromova", zaječah, zureći s nevericom u ovo obaveštenje. Bila je to greška. Neću uspeti da stignem na vreme.

Jedna od uzrečica koje sam upoznao baratajući oko Religije bila je i - "Poslednji će biti prvi". Moje oklevanje ju je, u ovom slučaju, u potpunosti opravdalo. Ceo red iza mene se raspao i rasturio, a ja sam i dalje zurio u monitor. To su trenuci kada se fino izbrušene potrošačke navike, koje ste razvijali čitavog života, nađu na proveru. Bez ikakvog upozorenja morate da donesete odluku u deliću sekunde: kome redu da se priključite? Treba dobro da izvežbate odo desetak nezavisnih varijabla, i to ne samo onih očiglednih, kao što su broj ljudi u redu, broj stavki u računu za svaku pojedinu mušteriju, faktor za broj kupona po stavkama. Eto o čemu sve čovek mora da razmišlja dok visi na repu Momovih kola sa palcem u ustima i kutijom slatkiša zbog koje je morao da više iz petnih žila da bi je strpao u svoju grabljivu malu pesnicu. Zatim, na red dolazi proučavanje pojedinih mušterija u redu. Tragate za nečijim nervoznim trzajem prstiju što vam kazuje da je dotična osoba možda blizu prekoračenja sume koju ima na kreditnoj kartici, tako da će se red ozbiljno poremetiti kada je budu odvodili. Ili posmatrate nekog ko kriomice provlači penkalo kroz detektore pokušavajući da promeni dozvoljeni bonus. Potom svakome morate da pripišete određenu vrednost i da ga klasifikujete, a tu je i mogućnost starog trika koji ste nekada praktikovali, a koji se sastoji u tome da se pretvarate da ste u pogrešnom redu, praveći se da ne primećujete kolica koja je neko ostavio da bi sačuvao svoje mesto; takođe se mogu upotrebiti i laktovi. Sve su to standardni štosovi za preživljavanje, ali su godine provedene na Veneri učinile svoje - moja veština u njihovoj

primeni beše zarđala. Odjurih, tako, do zadnjeg kraja reda koji je bio duži nego ikada i videh da se Gospođa Četrnaest Unci već bila ugurala ispred mene.

Nešto je moralo da se učini.

Provirio sam iznad njenog ramena kako bih video korpe onih ispred i razradio taktiku: "Ah, kretenu", obratih se kobajagi sebe, ali dovoljno glasno da bi me svi čuli, "zaboravio si Vita-Smek". Niko nije imao nijedan. Nisu ni mogli da imaju. Proizvodnja je bila obustavljena čak i pre no što sam otišao na Veneru - zbog nekakve nezgodacije sa trovanjem tečnim metalima. Tri koraka ispred mene, jedan postariji čovek sa kolicima na sprat zurio je u mene, uhvativši se na mamac.

Nasmeših mu se, istovremeno mu se obraćajući: "Sećate li se onih velikih starih Vita-Smek reklama? 'Jutarnja Gozba od Sveameričkog Sira, Mekinja i Meda'?"

Gospođa Četrnaest Unci podiže pogled - do tada je pomamno inventarisala kupone: "Održava Vas u Formi - Draži Vam Jezik - U Svakom Zalogaju Nosi Vam Zdravlje, Zdravlje. Zdravlje!" citirala je. "Mmm! Dugo nisam okusila Vita-Smek! Zvali smo ga žitom od meda i mleka." Osim trovanja teškim metalima, patvoreni čvrsti mlečni sastojci uzrokovali su oštećenja jetre, a sintetički šećerni sirup upropašćavao je zube, ali prirodno je bilo što se niko nije sećao takvih pojednosti.

"Mama mi je to svakog jutra davala za doručak", sanjalački reče jedna žena iz reda.

Uspeo sam da ih upecam. Smejući se u sebi, nastavih setno: "Moja, takođe. Strašno bih se uzbudio kada ne bih uzeo kutiju ili dve sa one gomile u Gourmet Fudsu."

Glave iz reda se okretoše. "Ovde nisam video nijedan Vita-Smek", bunio se nezadovoljno postariji čovek.

"Jeste li sigurni? A šta je sa onom velikom gomilom ispod natpisa na kome stoji: 'Kupite jedan - drugi je besplatan?' Red se uskomeša. "A uz to se dobija i specijalni kupon za dve nove iste kupovine!" dodadoh žurno, i to namah dovede do detonacije. Red se bukvalno rasturi. Svi izvukoše kolica iz reda i potrčaše da nabave Vita-Smek. I tako, odjednom sam se našao oči u oči sa blagajnicom. Ona je takođe sve čula, te sam morao da je molim da mi uzme novac pre no što i sama potrča za ostalima.

I pored svega, zakasnio sam. Poslednjih nekoliko blokova do Micinog stana prešao sam maltene kasom. Od smoga i naprezanja bio sam sav znojav i dahtao sam kao pas kada sam konačno stigao do nje - nije mogao više da mi pomogne nikakav Voli Me. Ušavši unutra iznenadio sam se kada sam video u kakvoj gajbi Mica živi. Ne mislim time da kažem da je stan bio fantastično uređen - takvo što se moglo i očekivati, imajući u vidu trenutno stanje na njenom tekućem računu. Naprotiv, ono što mi je odmah, čim me je Mici pustila unutra, palo u oči - bila je njegova skromnost.

Naravno da nije siromaštvo bilo uzrok što je Micin stan izgledao tako neobično jadno. Ne može se dobiti stan od četiri stotine kvadratnih stopa i sa čuvarima (kojima je to postao uslovni refleks) što non-stop paze da neko slučajno ne napadne nekog od stanara, a da se za to ne plati preko glave trebalo je da znam to čak i da mi nije bilo poznato sve o načinu na koji je došla do novca. Iznenadjujuće za mene je bilo to da je samo kvadratura stana bila luksuzna. U gajbi nije bilo Roto-kade. Niti akvarijuma sa tropskim ribama. Ničega. Ničega,

uopšte, što bi ukazivalo na njen status. Nije čak imala ni Nelson Rokvelove patetične biste ili komemorativne medaljone. Samo nekoliko komada nameštaja, mali Omni-V set u uglu - i to je bilo sve. I dekor je bio neobičan. Sve je bilo u toplim crvenim i žutim bojama, a na jednom zidu je bio veliki nepokretni mural - čak nije bio ni od tečnog kristala - koji mi je za trenutak zaokupio pažnju pre no što sam ga prepoznao. Sasvim izvesno, bio je to prikaz one čuvene scene iz venerijanske istorije kada su postavili prvu veliku Hilšovu cev na vrh najviše planine u oblasti Frejza, s ciljem da oduvaju škodljive gasove u orbitu kako bi redukovali atmosferu u nešto što bi ljudi mogli podneti.

"Izvini što sam zakasnio", rekoh zureći u mural, "ali u supermarketu je bio dugačak red." Podigoh Moka-Koke kao objašnjenje.

"Ali, Teni, šta će nam te splachine", usprotivi se ona, ali se odmah ugrize za usnu. "Dođi u kuhinju dok ja ne završim večeru i ispričaj mi kako sada stoje stvari sa tobom."

Na moje iznenađenje upregla me je da joj pomažem dok sam joj govorio. Na moje još veće iznenađenje, trebalo je da ljuštim krompir! Mislim na sirovi vegetabilni krompir - nekoliko komada je čak imalo poprilično prljavštine na sebi! "Gde si nabavila ove stvarčice?" upitah je pokušavajući da shvatim šta je mislila kada je rekla da treba da ih 'ljuštim'.

"Za pare danas možeš sve da nabaviš", objasni ona, pokazujući mi na još neko sirovo neobrađeno povrće, narandžaste i zelene boje. To, u stvari, nije bio nikakav odgovor, pošto ja nisam zapravo pitao gde, ili čak, kako, već zašto?

Međutim, zadržao sam se u granicama pristojnosti. Pojeo sam

dosta toga za večeru, čak i sirovo korenje sa lišćem koje je ona zvala salatom, i nisam stavio nijednu kritičku primedbu. Dobro sam rekao, jer to nije bila kritička primedba. Posle izvesnog vremena, kada je izgledalo da razgovor počinje da posustaje, upitah je da li ona zbilja voli te stvari.

Mici je odlutala nekuda daleko, što se videlo po njenom pogledu koji je bludeo, ali ipak uspe da se sabere: "Da li ih volim? Pa, naravno da ih volim. One su..." Za trenutak zastade, kao da joj se nešto dogodilo. "One su zdrave", reče napokon.

"Mislio sam da je to zbog toga", kazah ućtivo.

"U stvari i jeste! Prema nekim novim, još neobjavljenim ispitivanjima, ispada da je tako. Da li si, ne primer, znao da procesivna hrana može uzrokovati deficijencije u pamćenju?"

"Ma, hajde Mici", nasmejah se. "Niko ne bi potrošačima prodao stvari koje im mogu naškoditi."

Ona mi dobaci upitan pogled. "Pa, nenamerno, možda", složi se ona. "Međutim, ovo su nova saznanja. Znaš šta? Hajde da to sami proverimo!"

To mi baš nije zvučalo kao zanimljiva igra, ali sam i dalje pokušavao da budem ućtiv. "Zašto da ne?" prihvatih. "Hoćeš li, recimo, da ti kažem godišnji prihod Agencije za poslednjih petnaest godina, umanjen za..."

"Ne, to je dosadno", usprotivi se ona. "Znam! Hajde da vidimo kako se sećaš stvari koje su se odigravale u Ambasadi na Veneri. Neke posebne stvari - recimo... naravno! Hajde da čujemo sve čega se sećaš o špijunskoj mreži koju sam tamo vodila."

"To nije fer", počeh se buniti. "Ti si vodila mrežu i sve što ja znam

o tome samo su delići i komadići."

"Samo ti pričaj sve što znaš i ništa ne brini", obeća ona slegnuvši ramenima.

"U redu. E pa, kao startere imala si dvadeset troje aktivnih agenata i oko sto pedeset slobodnih lansera i honoraraca - većina od njih nisu bili pravi agenti, jer nisu ni znali za koga rade."

"Imena, Teni!"

Pogledah je iznenađeno - sve ovo uzimala je nekako odveć ozbiljno. "Pa, bili su tu Glenda Petison iz Park Departmenta, koja je nabavila defektne delove za novu elektranu, Al Tišler iz Lirojd Sitija - ne znam šta je on učinio ali ga se sećam jer je bio prenizak za jednog Venerijanca, Margaret Tučnik, lekarka koja je pomešala antibebi pilule sa aspirinima, zatim Majk Vakaro, zatvorski čuvar sa Polja - recimo, treba li da navedem i Hamida ili ne?"

"Hamida?"

"Grek", objasnih joj. "Onaj što sam ga utrapio starom Harimenu kao bona-fide političkog izbeglicu. Naravno, ti si otišla pre no što je mogao da stupi s tobom u kontakt, tako da ne znam da li treba i njega da stavim u spisak. Međutim, čudi me da ga se ne sećaš", nasmejah se, "Nemoj mi reći da se ne sećaš ni Heja", usudih se da kažem. Neverovatno je, ali ona se i ovog puta začudi. "Hezus Maria Lopez, zaboga!" rekoh razdraženo, a ona me za trenutak tupo pogleda.

Trenutak kasnije, ona reče: "Sve je to ostalo za nama na Veneri, Teni. On je tamo. Mi smo ovde."

"Kakva devojka!" Stvari su sada postajale jasnije. Približih joj se, a ona me pogleda gotovo me pozivajući. Međutim, lice joj je i dalje zadržalo senku srditosti. Ispružih ruku i dotakoh joj bore; izgledale su

kao da su bile uvajane u njeno čelo. "Mici", rekoh nežno, "previše radiš." Ona gotovo besno povuče unazad glavu, ali ja nastavih: "Stvarno. Nekako si - ne znam. Deluješ umorno, ali i zrelije". I bila je; moja bakarna dama sada je imala bronzani ten. Čak joj je i glas bio dublji i mekši.

A što je bilo najzanimljivije - ovako mi se više dopadala. Ona me prekide u mojim sanjarenjima. "Molim te, nastavi da nabrajaš imena!"

Međutim, smejala se dok je to govorila.

"Što da ne? Tajler, Viks, Stroz, braća Jurkevići - kako ti izgleda moje pamćenje do sada?"

Grizla je usnu - uznemireno, pomislih, jer je moje pamćenje stvari koje su bile u vezi sa njom bilo prilično dobro. "Samo produži", reče ona. "Ima ih još dosta."

I ja nastavih sa nabranjem. Pamtio sam zapravo samo desetak imena; međutim, Mici se složi da se kao zapamćeno u vezi agenata računa i to gde su radili i šta su učinili za nju, a kada nisam bio siguran u vezi nekog imena pomagala mi je postavljajući pitanja sve dok se ne bih setio svih okolnosti. Ali stvar se beše veoma odužila! "Hajde da probamo sa nečim drugim", predložih napokon. "Na primer, ko može da se seti više stvari o poslednjoj noći koju smo zajedno proveli."

Ona se odsutno nasmeja. "Važi, Tene, ali najre mi kaži ime one osobe sa Majers-Vajta što je osujetila žetvu pšenice?"

Glasno se nasmejah: "Mici, draga", rekoh, "agent iz Majers-Vajta je gajio pirinač; u Nevindejlu su napravili frku sa žetvom pšenice! Vidiš? Ako ishrana utiče na memoriju, onda bi možda trebalo da se prebaciš na Kelpi Krisp!"

Ponovo se ugrizla za usnu i za trenutak joj izraz lica uopšte nije bio

prijateljski. Smešno. Nikada ne bih pomislio da je Mici osetljiva na gubitak. Ali se ona, ponovo, nasmeši i predade, isključivši magnetofon. "Mislim da si dobio bitku, dragi", reče tapšući po kauču što se nalazio pokraj nje. "Zašto ne dođeš ovamo i ne pokupiš svoje trofeje?" Ispalo je na kraju da smo proveli divnu noć.

3.

Međutim, slična noć se nije tako brzo ponovila. Mici mi više nije ostavljala poruke. Pozvao sam je nekoliko puta - da budem iskren, bila je ljubazna - ali je, isto tako, objasnila mi je, stvarno zauzeta i možda se vidimo iduće nedelje, Ten, dragi, ili odmah posle prvog u mesecu...

Naravno, imao sam i ja pune ruke posla. Radio sam izvrsno na stvari Religije, tako da me je čak i Dezmond Hejzldajn hvalio. Ali ja sam želeo da vidim Mici. Ne zbog, pa, znate već, stvari zbog kojih me je prvenstveno zanimala. Bilo je tu i drugih stvari.

U nekoliko navrata kada sam došao u Hejzldajnovu kancelariju on je tajanstveno telefonirao i meni je padala na pamet smešna ideja da su neki od tih poziva upućeni Mici. Video sam ga zajedno sa Valom Damboa, Mici i samim Matorim u gunguli ekspres-restorana, daleko od Agencije. To nije bilo mesto u koje svraćaju funkcioneri da bi večerali. To nije bilo čak ni mesto u koje često, večere radi, svraćaju mladi reklamoautorski pripravnici. Međutim, stvar je bila u tome što se ono nalazilo blizu Kolumbija Univerziteta (Reklamiranje i Promocioniranje). Kada su me ugledali, to ih je očito potreslo. Bili su, svi skupa, zaokupljeni nekom zajedničkom stvari. Nisam znao kojom. Možda nečim što nije imalo nikakve veze sa mnom - ali me je pogodilo što mi Mici nije rekla o čemu je tu reč. Otišao sam na čas - bio je to čas

kreativnog pisanja - i bojim se da sam čitavo vreme bio prilično odsutan.

To je, s druge strane, bio najbolji od svih kurseva koje sam ikad pohađao. Kreativno pisanje je odista - kreativno. Na početku kursa profesorka nam je rekla da se jedino u naše vreme ovaj predmet uči na razuman način. Nekada su, rekla je, studenti kreativnog pisanja sami odabirali teme, a profesori su morali da se bave razvrstavanjem njihovih pisanija na dobra i loša na osnovu toga kako bi oni prvi izrazili svoje ideje. Sem toga, govorila nam je, imali su primer umetničkih kurseva što su se odvijali stotinama godina i koji su ih usmeravali na pravi put. Kandidati za umetnike oduvek su morali da kopiraju radove Sezana, Rembranta i Vorhola, kako bi upoznali njihov način rada, dok su svi kandidati za pisce nastojali da izraze svoje sopstvene fantazije. Ručni leksički procesori su sve to okrenuli tumbe, tako da je prvi zadatak koji nam je dala bio da preinačimo San letnje noći na savremeni engleski. Dobio sam čistu desetku.

Od tog trenutka postao sam profesorkin ljubimac, pa mi je dozvolila da radim sve vrste neobaveznih tema. Rekla je da imam dobre šanse da položim ispit kod nje sa najvišom ocenom koju je ikada nekome dala, a poznato je da tako nešto može biti samo od koristi kada dođe vreme za dobijanje diplome. I tako sam se ja bacio na neke prilično ambiciozne projekte. Najteži od svih bio je, prema mom mišljenju, preinačivanje Sećanja na prošle stvari u stilu Ernesta Hemingveja, kojom prilikom sam radnju smestio u Nemačku za vreme Hitlera i obradio je kao komad u jednom činu.

Ovakva vrsta posla daleko je prevazilazila kapacitete opreme koju sam imao u svom zajedničkom stanu, a da i ne pominjem da su me

moji cimeri svaki čas prekidali, tako da sam često ostajao posle radnog vremena kako bih mogao da koristim velike mašine u konzolama za kopiranje. Dužinu rečenice sam sveo na ne više od pet procenata i programirao format rukopisa komada i upravo se spremao da pustim program kada ustanovih da sam ostao bez Moke. Aparat za osvežavajuća pića imao je samo Agencijine vrste, naravno. Već sam ih sve isprobao; nisu bili u stanju da utole želju. Učinilo mi se da sam jedanput bocu Moka-Koke video u korpi za otpatke u Hejzldajnovoj kancelariji - pretpostavljam da je to bio samo plod moje mašte - tako da se uputih u tome pravcu.

Neko je bio u njegovoj kancelariji. Čuli su se glasovi; svetla su bila upaljena; procesori sa podacima bili su uključeni i obrađivali su neku vrstu finansijskih programa. Tiho bih se udaljio i vratio do svoje konzole za kopiranje da jedan od glasova nije bio Micin.

Zadržala me je radoznalost.

Zastao sam da pogledam programe što su se odvijali na procesorima. U prvi mah sam pomislio da je reč o projekciji neke vrste investicionog plana, jer je sve bilo u vezi sa akcijama i procentima ukupnog udela dividendi. Međutim, izgleda da je bio u pitanju čitav sistem. Ustao sam, odlučivši da odem odatle ...

...I pogrešio, pokušavajući da prođem neprimetno kroz mračne kancelarije sa druge strane procesora. Bile su zaključane. Ništa me nije sprečavalo da uđem. Međutim, bile su postavljene zamke za uljeze. Začuo se šupalj, šištavi zvuk poput onog što ga proizvode Hilšove cevi oko Port Ketija, i ogroman beli oblak svega me obavi. Bio sam sav u peni! Nisam ništa mogao da vidim. Pena mi je dopuštala da dišem, ali ne i da vidim - bio sam potpuno zaslepljen. Nekoliko trenutaka sam

posrtao unaokolo, nalećući na fotelje i sudarajući se sa stolovima.

Onda odlučih da se predam peni i jednostavno stadoh, iščekujući. i dok sam čekao - razmišljao sam.

U trenutku kada sam začuo da se neko približava, već sam bio smislio.

Bili su to Mici i Hejzldajn; raspršivali su penu dispergantnom hemikalijom dok su prilazili - mogao sam da čujem šištanje: "Tene", povika Mici. "Šta, do đavola, radiš ovde?"

Ne odgovorih joj; barem ne direktno. Obrisah ostatke pene sa lica i ramena i nacerih se.

"Ja pođoh do tebe", rekoh.

Ove moje reči proizvedoše neobičan efekat na njih. Prirodno, bili su zaprepašćeni što me vide ovde. Mici je držala dispergantni sprej poput nekog oružja, a Hejzldajn se nije odvajao od teškog dispenzera za trake, kao da ga je poneo s namerom da njime lupi nekog u glavu - što i nije bilo posebno iznenađujuće, pošto sam bio uključio alarmni uređaj i aktivirao penu. Međutim, ni Mici ni Hejzldajn nisu imali apsolutno nikakav izraz na licu; izgledalo je kao da su umrli i ostali tako čudno nepokretni nekoliko sekundi.

Konačno Mici progovori: "Ne znam šta hoćeš da kažeš, Tenisone."

Ja se zakikotah. "Stvar je savršeno jasna. Video sam programe koje ste obrađivali. Nameravate da preduzmete ponudu, zar ne?"

I dalje su im lica bila bezizražajna. "Mislim", objasnih, "da vas dvoje, a možda i Damboa, takođe, planirate da preuzmete kontrolu Agencije pomoću svojih investicija. Zar nisam u pravu?"

Lagano, sasvim lagano, Hejzldajново lice povrati izražajnost, a odmah potom i Micino. "Baš smo malerozni", grmeo je Hejzldajn.

"Uhvatio nas je na legalu, Mici."

Ona proguta pljuvačku, a potom se nasmeja. Nije to baš bio neki naročiti osmeh - bilo je previše napetosti u njenim viličnim mišićima, a i usne su joj bile previše sužene: "Izgleda da je tako", složi se ona.

"Dobro, Tene, šta ćeš sada da uradiš?"

Osećao sam da neće valjati ako ova situacija duže potraje. Čak mi je i Hejzldajn izgledao kao bezopasan i meni naklonjen debeljko - uopšte nije ličio na besnog monstruma. Stoga rekoh prijateljski: "Ništa što ne bi htela da uradim, Mic. Ja sam ti prijatelj. Sve što želim je malo vašeg prijateljstva."

Hejzldajn pogleda Mici. Mici pogleda njega. Potom se oboje okrenuše ka meni. "Pretpostavljam Tarbe", nakašlja se Hejzldajn birajući pažljivo reči, "da bismo sada morali da porazgovaramo o tome u kojoj meri želiš da ti budemo prijatelji."

"Sa zadovoljstvom", odvratih ja. "Ali mi najpre reci imaš li Moku kod sebe."

4.

Sledećeg dana u Agenciji je došlo do otopljanja atmosfere. Sredinom popodneva klima je bila prava tropska, jer mi se Mici nasmešila. Niko nije tačno znao šta je to tako iznenada načinilo Mici Ku toliko moćnom; međutim, iz kuolarskih šaputanja bilo je jasno da ona to odista jeste. Nije bilo govora da i dalje budem potrčko.

Čak je i Val Damboa našao da sam vredan ljubavi. "Teni, momče", zagrme on, prevaljujući veliku razdaljinu do mog malog mestašca u Specijalnom, "zašto si dopustio da te strpaju u ovakvu rupu? Zašto im, do đavola, nisi nešto rekao?" Nisam ništa rekao zato što nisam mogao

da prođem pored njegove sek3, glasio je odgovor, ali nije bilo smisla da mu pričam o nečemu što je on i sam znao. Što je bilo bilo je - od sada će biti drukčije. Tih dana sam bio sušti oproštaj - u meni nije bilo ni trunke bilo kakve mržnje; bio sam oličenje pravog trgovačkog duha. Uzvratih osmeh Valu Damboa i pustih ga da me zagrlji dok me je vodio natrag do Upravnog odbora. Doći će vreme, znao sam, kada ću moći da ga ščepam kandžama za gušu - a do tada mu je sve bilo oprošteno i zaboravljeno.

Čak su sredili i to, da mi nisu pri tom rekli ni reč, da se u moju kancelariju postavi dispanzer za Moku. Bez ikakve zvanične procedure. Aparat se jednostavno pojavio tog popodneva.

To me je navelo da debelo razmislim. Konzumiranje Moke bilo je sasvim bezopasno - do đavola, dokazao sam to! Ali da li je to odista odgovaralo mom imidžu reklamoautora prve klase, koji je trebalo da prezentiram pred svetom? Bio je to čisto potrošački manir - a što je najgore, taj potrošač bio sam ja sam, ja koji sam radio za Agenciju. Razmišljao sam o tome sve vreme dok sam se vozio kući Agencijskim kolima. Kada sam vozaču dao napojnicu misli su mi se do kraja iskristalisale; pre no što ju je uzeo i dotakao prstom kapu u znak pozdrava primetio sam krajnju uvređenost u njegovim očima. Do pre tri dana delili smo u tandemu isto peditaksi vozilo. Mogao sam da razumem njegovu ogorčenost. Ono što je ta kivnost nagoveštavala bilo je da će me, ako mi se ponovo dogodi da budem bačen u niže sfere, on i ostale ajkule sačekati.

I tako ja umarširah u stan i stadoh da kucam po kutiji za spavanje: "Rokvele", viknuh, "probudi se! Hoću nešto da te pitam!"

Nije bio loš momak taj stari Nelson Rokvel. Trebalo je da u kutiji

provede još šest sati i svako na svetu bi mu dao za pravo da mi je u tom trenutku kada sam ga izvlačino napolje otkinuo glavu. Međutim, kada je čuo šta želim od njega postao je sušta ljubaznost. Možda je bio malčice zbunjen. "Želiš da postaneš trezvenjak, Teni?" ponavljao je, još bunovan. "Pa, naravno, to ti je pametno - nećeš da propustiš svoju veliku šansu. Ali ja zbilja ne znam kakve to veza ima sa mnom."

"Kako da nema, Nelz, zar mi nisi jednom rekao da si bio u Konzum Anonu?"

"Bio sam, naravno. Pre dosta godina. Međutim, batalio sam to čim sam se sredio i počeo da se bavim kolektibilnim stvarima. "Oh!", uzviknu on, a oči mu zasjaše. "Shvatio sam! Hoćeš da ti ispričam ono što znam o Konzum Anonu, pa bi ti na osnovu toga odlučio da li da i sam pokušaš."

"Nelz, ja samo želim da odem u Konzum Anon. I hteo bih da me ti tamo odvedeš."

On žudno pogleda u toplu, zamamnu kutiju za spavanje. "Zaboga, Teni. Tamo može da ode ko god hoće. Ne mora niko da te odvede."

"Bolje bih se osećao kada bi neko sa mnom pošao", priznadoh, odmahujući glavom. "Molim te. Hajdemo što pre. Sutra noću, recimo, ako se održava sastanak..."

Na ove moje reči on se nasmeja. Kada je konačno prestao da se smeje, potapša me po ruci: "Moraćeš mnogo toga da naučiš, Teni. Tamo se sastanci održavaju svake noći. Tako to funkcioniše. Dodaj čarape..."

Nelz Rokvel je bio takva vrsta momka. Sve vreme dok se oblačio ja sam razmišljao o tome kako da ga umilostivim. Prvo ću, naravno, morati da raskrstim sa ovom odvratnom deobom vremena. Šta je

moglo da me spreči da, recimo, unapred platim za dva ili tri meseca svoj udeo i da njega pustim da to uzme; tako bi Nelz mogao da koristi svoje sopstveno vreme za spavanje. Znao sam da će zagristi mamac zbog svog rasporeda spavanja; mogao sam da isprobam i neki drugi trik - recimo, još više novca...

Međutim, učini mi se da sam prekardašio. Potrošačima se ne čini nikakva usluga, rekoh sebi, ako im se u glavu stavljaju razmišljanja o njihovom položaju. On je sasvim dobro prolazio, ovakav kakav je bio. Ako bih se umešao, možda bih napravio gadnu zbrku u njegovoj glavi.

Stoga ne rekoh ništa u vezi plaćanja unapred moje rente, ali sam u dubini duše bio istinski zadovoljan.

Ispostavilo se da je Konzum Anon predstavljao lošu ideju. Ustanovio sam to za dva minuta. Mesto u koje me je odveo Rokvel bila je - crkva. To samo po sebi nije bilo tako loše. U stvari, bilo je na svoj način zanimljivo - nikada pre toga nisam bio u crkvi. Sem toga, sve to je moglo da se posmatra i kao jedna vrsta istraživanja za moj posao u Specijalnom, što je značilo da sam mogao da uzmem račun za moju i Rokvelovu vožnju peditaksijem i da ga kasnije naplatim (mada je Nelz insistirao da idemo autobusom).

Ali - ti ljudi! Ne mislim pri tom samo na to da su bili potrošači. Bio je to poslednji sloj potrošačke klase - pogrbljeni mali stari ljudi sa facijalnim tikovima; debele, namrštene devojke sa savršeno neprivlačnim licima. Bio je tu i jedan mladi par što je zaneseno međusobno šaputao, sa malim detetom koje je neprimećeno sedelo između njih i pomamno plakalo. Video sam i nekog čoveka sa licem lasice koji se skanjivao kraj vrata ne mogavši se odlučiti da li da uđe ili

ne. Uostalom, i sa mnom se zbivala ista stvar. Ti ljudi bili su gubitnici. Dobro - istrenirani potrošač je jedna stvar. I svi oni su to bili. Svi su oni bili odgajani i obučavani tako da rade ono što svet od njih očekuje, a to je - da kupuju ono što im mi iz Agencije ponudimo na prodaju. Međutim - oh, Bože! - kakve tupave i bezizražajne face! Dosada je bila najbolje sredstvo za pravljenje dobrih potrošača. Ljudi su odvrćani od čitanja; biti u kući nije predstavljalo nikakvo zadovoljstvo - šta su drugo mogli da rade u životu sem da kupuju? Ali ti ljudi su izvrgli ruglu taj uzvišeni - pa, recimo, prilično uzvišeni - poziv. Oni su bili opsednuti. Malo je nedostajalo da odem po Moku kako bih zaboravio na ovu grozotu oko sebe, ali ne odoh - odlučio sam da ostanem i sačekam sastanak kad sam već bio tu.

Bila je to moja druga velika greška, pošto je ono što je usledilo odista postalo mučno. Prvo su krenuli sa molitvom. Potom su počeli da pevaju himne. Rokvel me lako munu laktom u rebra - nukajući me da se pridružim pevanju; pri tom se cerio i graktao iz sveg glasa. Međutim, nisam mogao čak ni u lice da ga pogledam.

Zatim postade još gore. Jedan za drugim ovi nesrećnici počеше da ustaju i da, ridajući, pričaju svoje neukusne priče. Bože, kakve sam odvratne stvari čuo! Jedna je upropastila život duvajući Niko Žvake, četrdeset pakovanja dnevno, sve dok joj zubi nisu poispadali i dok je poslodavci nisu najurili pošto nije bila u stanju da i dalje obavlja svoj posao - radila je, naime, kao operator u telefonskoj centrali. Drugi je stradao zahvaljujući prekomernoj upotrebi dezodoransa i osveživača daha; u tolikoj meri je odstranio svaki trag normalnih telesnih eksudata, da mu je koža ispucala, a sluzokoža se totalno osušila. Što se tiče mladoga para što je šaputao - oni su, kao i ja, bili Mokci! Buljio

sam zaprepašćeno u njih. Kako su mogli da padnu tako nisko? Naravno, i ja sam imao problema sa Mokom. Međutim, čak i to što sam bio ovde, značilo je da sam nešto preduzeo da ih rešim. Ni na koji način ne bih dopustio sebi da postanem takva grozomorna olupina! "Hajde, Teni", mrmljao je Rokvel, gurkajući me laktom. "Iznesi svoj slučaj."

Ne sećam se šta sam mu rekao, ali znam da se među mojim rečima nalazilo i: "Zbogom." Progurah se pored njega i prođoh kroz vrata, žudeći za otvorenim prostorom. Dok sam stajao ispred ulaza, teško dišući i pročišćavajući pluća, čovek sa licem lasice dopuza za mnom: "Čuo sam šta vam je rekao vaš drugar", reče on, prepredeno se cereći. "Rado bih se menjao s vama."

Nema tog čoveka koji voli da čuje kako je njegova nevolja što mu upropašćuje život manje strašna od nevolje nekog stranca. Nisam bio nimalo srdačan. Uzvratih mu dosta kruto: "Moj problem je, već, u dovoljnoj meri nezgodan, hvala". Iz nekog razloga um mi baš tada beše pun protivrečnih misli: komešalo mi se u glavi barem pet-šest različitih stvari - očajnička potreba za Mokom, gnušanje spram onih Konzum Anonskih lutki, užasna odbojnost u odnosu na čoveka sa licem lasice, bolna čažnja za Mici Ku koja me je obuzimala s vremena na vreme... a u pozadini svega toga bilo je još nešto što nisam mogao u potpunosti da identifikujem. Neko sećanje? Neka inspiracija? Neka odluka? Nisam bio u stanju da odredim šta je bilo u pitanju. Imalo je nekakve veze sa onim što se dešavalo unutra, ne, sa nečim što je rekao Rokvel?

Shvatih iznenada da mi čovek sa licem lasice nešto brzo sikće u uvo. "Šta?" zarežah.

"Rekao sam", ponovi on sa rukom na mom uvu, gledajući okolo, "da znam momka koji ima ono što vama treba. To su Moka-iliz pilule. Uzimaju se triput dnevno, po jedna posle svakog obroka i nakon njih čovek nikad više ne zaželi Moku."

"Gospode Bože, čoveče!" zaurlah iz sve snage. "Da mi slučajno ne nudiš droge? Te stvari ne konzumiram. Ja radim za Agenciju! Kad bi samo tu negde bio pajkan prijavio bih te..." I ja odista počeh da se osvrćem unaokolo, tražeći poznatu Brinksovu ili Vekerhatovu uniformu; ali svima je to poznato, policajaca nikad nema kada su potrebni čoveku; uostalom, kada sam skrenuo pogled u stranu video sam da je čovek sa licem lasice već nestao.

A sa njim i moja ideja. Ma šta da je to bilo.

Ljudski bubreg nije podešen za konzumiranje četrdeset Moka-Koka na dan. Povremeno sam se tokom sledeća dvadeset četiri časa pitao nije li možda, na kraju krajeva, čovek sa licem lasice ipak bio u pravu. Izvesna oprezna ispitivanja na agencijskoj Klinici (o, kako su mi sada bila cakana!) učvrstila su blede pojmove koje sam o tome imao. Pilule su bila rđava novost. Imale su efekta, ali posle određenog vremena - možda posle šest meseci, možda više ili manje od toga - nervni sistem pogođen stresom bi kalibirao i definitivno otišao u aut. To nisam želeo. Istina, gubio sam na težini, a moj lik u ogledalu prilikom brijanja pokazivao je svakog jutra nove bore na mom licu; međutim, ja sam i dalje dobro funkcionisao.

Ma, do đavola, treba reći istinu. Funkcionisao sam veličanstveno. Svaki sat bih saznao za novu turu podataka. Iz njih se videlo da je Religija u usponu: brojanice za tri stota; sveće za dva stota; brojanjem posetilaca na izlazima tri stotine pedeset nasumice izabranih

zaratustrijanskih hramova ustanovljeno je povećanje od blizu jedan posto zahvaljujući novim poklonicima. Matori me je s toga pozvao k sebi: "Mnogo si pomogao Odboru za planiranje", grmeo je onim svojim glasom. "Skidam ti šešir, Tarbe! Šta mogu da učinim kako bih ti olakšao posao? Hoćeš li da ti dam jednog saradnika?"

"Izvrсна ideja, gospodine!" rekao sam i dodao, kao uzgred: "Čime se trenutno bavi Diksmajster?"

I tako je moj stari drugar ponovo bio u mom timu. Bojažljiv, pomirljiv, krajnje uslužan - satrven radoznalošću. Baš onakav kakvog sam ga želeo.

Nije on bio jedini u Agenciji koga je proždimala radoznalost, pošto je svako osećao da se nešto krupno dešava, ali niko nije znao šta. Najveći štos je bio u tome što niko od njih nije pojma imao koliko malo i ja sam znam.

Zaposleni i odgovorni za reklamoautorstvo, počev od devete pa sve do petnaeste klase, prodefilovali bi na kratko, pet-šest puta dnevno, kroz moju kancelariju. Samo ih je obična pristojnost terala da prestanu da me tapšu po leđima i da govore kako svako zna kakvim se velikim poslom bavim... kao i da govore da bi zbilja trebalo da odemo zajedno na ručak ili na piće, ili na nešto slično. Ja sam se samo smeškao i nisam prihvatao pozive. Nisam smeo nijedan odlučno da odbijem, jer kada bi me pritisli saznali bi u kolikoj sam meri i sam neupućen u stvar. Tako sam najčešće pritom govorio: "Naravna stvar", i: "Uskoro, stvarno!" U slučajevima kada bi baš previše insistirali, podigao bih slušalicu i šaputao u nju sve dok oni ne bi, sa osmehom na licu ali jedući se iznutra, otišli. Za to vreme bi me Diksmajster netremice gledao, sav zabrinut i cepteći od uzbuđenja, sve dok mu ne bih

uzvratio pogled, a onda bi mu se na licu pojavio onaj pseći, cvileći osmeh.

Ah, kako mi se to sviđalo.

Razume se, zdrav razum me je opominjao da ne preterujem.

Ja sam bio samo sićušni zavrtnj u preuzimanju ponude što su je zajednički ostvarili Hejzldajn i Mici. Više su me trpeli nego što sam im bio potreban. Ne. Nisam im uopšte bio potreban, sem što je za njih bilo lakše da me stalno imaju na oku nego da ne znaju gde sam.

Sve što sam morao da radim bilo je da im tu stvar i dalje olakšavam... a onda... a onda će nastupiti vreme kada će preuzimanje vlasti biti okončano, kada će Mici i Hejzldajn konačno postati vlasnici Agencije. A uz malo sreće, Teni Tarb bi se mogao naći u njihovom timu. Kao viši službenik? Ne, pomislih, ispijajući Moku, nešto bolje od toga. Kao G. I. Č! Bio je to divan san. Svi znaju ko je kralj? Reći ću vam ko je on. U poređenju sa Glavnim Izvršnim Činovnikom velike Agencije, kralj nije ništa.

A tada bi, pomislih otvarajući još jednu bocu Moke, moglo da se razmišlja o budućnosti. Bilo bi sjajno kada bismo Mici i ja ponovo ostvarili pređašnju potpunu vezu. Mogli bismo čak i da se venčamo. A šta ako ne postanem Glavni Izvršni Činovnik, već jedan od suvlasnika Agencijine imovine? Opojni snovi! Snovi koji su učinili da moj mali Koka-problem počne da liči na beznačajnu stvar. Sa takvim parama mogao bih da priuštim sebi najbolji detoksikacioni postupak na svetu. Mogao bih čak... samo trenutak ... šta to beše? Da, bila je to ideja, što mi se vrzmala u podsvesti na sastanku, u Konzom Anonu.

Uspravih se i gotovo prosuh Moku. Diksmajster hrupi unutra, sav preplašen: "Mister Tarbe, je li sve u redu?"

"Bez brige Diksmajsteru", reko mu. "Čujte, zar nije Matori maločas prošao kroz hodnik? Dajte, pronađite ga i zamolite da bude tako ljubazan da svrati do mene za trenutak."

Ponovo sedoh u iščekivanju Matorog, dok je ideja u mom umu poprimala savršen oblik.

Matori se nikada nije mogao videti bez svog jata pratilaca, od kojih bi se trojica ili četvorica prilepili za njega poput flastera i načičkali se na vratima dok bi on sa nekim razgovarao. Svi su oni imali zvučne titule, zarađivali su godišnje četiri puta više od mene. Međutim, bili su neznalice i ja sam ih ignorisao. "Mnogo vam hvala, gospodine, što ste svratili", reko ozareno. "Izvolite, sedite. Ovde, na moje mesto!"

Čovek nije mogao da počne da priča sa Matorim bez pet minuta preliminarnog familijarnog ćaskanja. On sede i počeo da mi priča o starim danima, o tome kako je došao do para, odvrćući pri tom pogled od mog dispanzera za Moka-Koku baš kao da je u pitanju bila veštačka vilica ostavljena na toaletnom stočiću. Ponovo mi je ispričao sagu o tome kako se vratio sa Venere sa svim svojim milionima dobijenim na lutriji i kako ih je sve uložio u beznadežan posao vaskrsavanja dve mrtve Agencije i njihovog pretvaranja u veliki uspeh. "Uspeo sam, Tene", zastruga on, "zbog proizvoda! To je ono na čemu je T. G. & Š. izgrađen - proizvod. Nemam ništa protiv Specijalnog; međutim, robe su ono što ljudi žele da se prodaje, zbog samih sebe i zbog čovečanstva uopšte!"

"U pravu ste, šefe", odvratio ozbiljno, pošto nikakav drugi odgovor nije dopušten kada moć govori. "Međutim, imam jednu malu ideju sa kojom bih hteo da vas upoznam. Čuli ste za Konzum Anon?"

Na ove moje reči on se namrgodi, poput olujnih oblaka. Njegove vertikalne bore bile su isto tako duboke kao i Micine, samo što ih je on imao više. "Kada vidim te ljude", saopšti on, "uvek mi se čini da gledam one budale od Venerijanaca. U najboljem slučaju, liče mi na naprsle lonce!"

"I jesu naprsli lonci, ali to je takav tržišni potencijal da je to nešto neverovatno. Vidite, ti ljudi su potpuno van kontrole. Oni piju po pedeset Najkafa dnevno, imaju naviku na Memento koja bi upropastila i prvoklasnog kupca vremena i kod njih se sreću sve vrste mega-hipertrofije normalne, umerene potrošnje. Zatim odlaze u Konzum Anon. I šta tada biva? Dva dana uspeju da apstiniraju. Možda čak ni toliko. Potom ponovo padaju. Kroz nedelju dana osećaju se gore nego ikad. Postaju institucionalni slučajevi, zauvek izgubljeni za potrošnju. A tada se i naši uspesi pogoršavaju. Mozgovi su im podešeni za ekonomisanje. Pa, čak i za štednju.

"Uvek sam govorio", objavi Matori važno, "da Konzumer Anon vodi u Konzervacionizam."

"Tačno! Ne smemo da izgubimo te ljude. Sve što treba da uradimo jeste da ih preusmerimo. Ne mislim na apstinenciju, već na supstituciju."

Matori se ugrize za usnu. Razume se da je i celo njegovo jato uradilo to isto. Međutim, niko od njih nije shvatio ideju - i razume se, niko nije bio spreman da to prizna.

Zato odlučih da im prekratim muke. "Osnovali bismo samopomažuće grupe za svaki oblik prekomerne potrošnje", objasnih, "i trenirali ih da nađu zamenu! Ako su zavisni od Najkafe - usmeravamo ih na Nik-O-Žvake. Ako su navikli na Nik-O-Žvake -

skrećemo im pažnju na San Hasinto Kovnicu..."

Sa vrata se začu kako neko pročišćava grlo: "San Hasinto Mint nije među našim klijentima", dobaci Ajkula broj 2.

Imao sam, naravno, spreman odgovor: "Onda na nekog ko je naš klijent, naravno - mi smo Agencija širokog spektra, imamo po nešto za svaku potrošačku jedinicu, zar ne? Računam da potrošač koji, recimo, pet godina pije Najkafu i koji namerava da je ostavi, još ima dosta godina korisnog života pred sobom sa, recimo, Starcelijusovom Dijetalnom Hranom." Matori samo baci pogled na Ajkulu br. 2 i ovaj trenutno začuta. Ja sam, naravno, bio uporan: "A sada o onome", dodadoh zvučno, "gde mislim da leži najviše novca. Reč je o tim samopomažućim grupama. Zar one ne bi mogle da budu pravi klubovi? Poput loža? Plaćali bi članarinu. Morali bi da kupuju nameštaj i ostale potrepštine - satove, prstenje i tako dalje. Odeću za ceremonije, koja bi bile posebnog dizajna za svaki stepen na hijerarhijskoj lestvici i tako napravljena da ne bi mogla da se prodaje kao roba iz druge ruke..."

"Proizvod", prošapta Matori, a oči mu zablistaše.

Bila je to magična reč; uspeo sam da ga ubedim. Pratnja je to, naravno, shvatila pre mene, i atmosfera je bila puna čestitanja i planova. To je značilo čitavo novo odeljenje unutar Specijalnog. Prvo je trebalo tokom dve nedelje proveriti ostvarljivost ovog plana, tek toliko da se osiguramo od nepredviđenih smetnji i da ustanovimo glavne oblasti za pravljenje profita. Posle toga, stvar je trebalo proslediti Odboru za planiranje, a tada - "Kada se to dogodi, Teni", - blistao je Matori - "sve je tvoje!" I on izvede obredni akt što su ga pre toga činila pokolenja njegovih prethodnika, kako bi pokazali svoje iskreno divljenje: Matori skide šešir i stavi ga na sto.

Bilo je to slavno vreme. Srce mi je bilo puno. Teškom mukom sačekao sam da izađu iz kancelarije, jer je to bila velika shema od koje će njen pronalazač imati vrlo malo koristi. Novac, da. Napredovanje i prestiž, da. Međutim, supstitucija nije mogla da izleči od Kembelove limbičke prisile... i, oh Bože, kako sam želeo Moku!

Čak mi je polazilo za rukom da povremeno vidim i svoju bakarnu damu, mada ne tako često. Pojavila se u mojoj kancelariji povodom dopisa što sam joj ga poslao u vezi mog novog projekta. Gledala je rasejano uokolo, dok sam joj se izvinjavao što sam najpre upoznao Matorog sa ovom stvari, umesto da sačekam sa tim do ostvarenja njene namere. "Bez brige, Teni", dobacila mi je veselo - i odsutno duhom. "To neće naškoditi našim planovima. Vidimo se? U najskorije vreme bićemo u kontaktu - čao". Ali ne videsmo se u najskorije vreme. Nije svratila u moj stan i nije me pozvala u svoj, a kada sam pokušao da je dobijem telefonom ili nije bila kod kuće ili je previše žurila, pa nije imala vremena za razgovor. Zapravo, bilo je to zanimljivo. Sada kada sam znao čime je bila zaokupljena mogao sam shvatiti da nema vremena za običnije stvari.

Međutim, i dalje sam želeo da je vidim, pa mi je jedan iznenadni poziv pred sam kraj radnog vremena dobro došao da otrčim pravo do njene kancelarije, da sačekam sek2 i da mi bude dopušteno da lično pozovem Mici sa stola sek1. "Upravo sam okončao razgovor sa Honoluluom", rekoh. "Zvala je tvoja majka. Nosim ti poruke od nje."

U prvi mah mi ništa ne reče, a onda progovori: "Teni, hajde da se vidimo za jedan sat i da odemo na piće u bife Upravnog."

Ispalo je to, na kraju, maltene dva sata, ali mi uopšte nije bilo teško da je čekam. Mada sam bio na dobrom putu da postanem

cenjena ličnost, moj zvanični status još nije dostigao onaj nivo na kome se imaju sve privilegije člana Upravnog odbora. Bilo mi je milo što sam mogao da uđem na osnovu Micinog poziva, da sednem sa svojim Drambujeom i da posmatram oblačni grad pun smoga, sa svim njegovim čudesnim bogatstvom i obećanjima, u društvu sebi ravnih - mislim, gotovo ravnih. Uostalom, moje prisustvo im nije smetalo. Štaviše, kada se Mici konačno pojavila i namršteno počela da se osvrće po prostoriji, tražeći mene, imao sam dosta teškoća da ih se oslobodim i pronađem miran sto za dvoje.

Mrštila se - neprestano se mrštila tih dana - i činilo se da je uzrujana. Međutim, sačekala je da joj naručim piće, njene omiljene Mimoze sa gotovo pravim šampanjcem i rekonstruisanim sokom od pomorandže, pre no što me je upitala: "A sada, kaži mi šta ti je rekla moja majka?"

"Pozvala me je, Mic. I rekla da pokušava da te dobije sve vreme otkad si se vratila, ali da nije imala sreće."

"Razgovarala sam s njom!"

"Jedanput, u redu", klimnuh potvrdno, "dan nakon povratka sa Venere. Kaže da ste pričale tri minuta..."

"Imala sam posla!"

"I posle toga joj uopšte nisi telefonirala?"

Na njenom licu se pojavi najmanje pola tuceta bora koje me upozoriše da se nešto sprema, i Mici reče ledenim glasom: "Tarbe", započe ona zapucketavši prstima, "raščistimo već jednom s tim. Ja sam odrasla devojka. Tebe se uopšte ne tiče moj odnos sa majkom. Ona voli da se petlja u tuđe stvari i velikim delom je bila uzrok moga odlaska na Veneru, i ako ne želim s njom da razgovaram niko me na

to ne može prisiliti. Nadam se da si ukapirao?" Piće stiže i ona gotovo zgrabi svoje; prinevši ga na pola puta do usana, ona dodade:

"Nazvaću je sledeće nedelje". I sruči pola čaše Mimoze u grlo.

"Stvari i ne stoje tako loše", priznade preko volje.

"Ja mogu i da ih poboljšam", predložih. Lagano, napregnuto pri tom razmišljajući. Do đavola, bolje bi mi bilo da pod hitno odem iz ovog zajedničkog stana; ne mogu da očekujem da mi Mici svaki put nudi svoj. Bilo je kao da sam naglas izrekao misao. Ona se nasloni i pogleda me zamišljeno. Većina bora nestala joj je sa čela sem dve koje su se, izgleda, već napola odomaćile; međutim, ona me je posmatrala analitičnije nego što sam očekivao.

"Teni", obrati mi se ponovo, "ima nešto kod tebe što mi se veoma dopada..."

"Hvala, Mic."

"Tvoja zanemelost..." nastavi ona, ne obraćajući pažnju na ono što joj rekoh. "Da. To je to. Nem si i bespomoćan. Podsećaš me na izgubljenog kućnog miša."

Na to ja ipak pokušah: "Samo na miša? Zar baš nimalo na mače, koje bi da se mazi?"

"Mačići rastu i postaju mačori. Mačori su grabljive životinje. Mislim da je ono što mi se zaista najviše sviđa kod tebe to što si negde izgubio kandže." Više nije gledala u mene - posmatrala je zamagljena svetla grada što su se videla kroz prozor. Mnogo toga bih dao da saznam kakve su joj se rečenice upravo tada oblikovale u glavi; imao sam utisak da je stavljala veto na njih pre no što bi joj stigle do usta. Ona uzdahnu. "Htela bih još jedno piće", dodade, vraćajući se natrag u svet u kome sam i ja bio.

Pozvah kelnera i šapnuh mu narudžbinu u uvo dok je ona izmenjivala osmehe i naklone glavom sa desetak ostalih iz Upravnog odbora. "Izvini što sam trpao nos u to sa tvojom majkom", obratih joj se ponovo.

Ona odsutno slegnu ramenima: "Rekla sam da ću je nazvati. No, pustimo to." Potom odjednom živnu: "Kako napreduje posao? Čujem da tvoj novi projekt lepo izgleda."

Skromno slegoh ramenima. "Treba da prođe još izvesno vreme pre no što od toga nešto ispadne."

"Ispašće, Tene. Da li ćeš do tada nastaviti da se baviš Religijom?"

"Pa, naravno", odgovorih, "sasvim sam se dobro u to uklopio. Mislio sam da uzmem nekoliko dopunskih časova kako bih ubrzao stvar sa magistraturom."

Ona klimnu kao da se slaže sa mnom, ali ipak reče: "Da li si možda razmišljao o tome da predeš na Politiku?"

Ovo me zaista zaprepasti. "Politiku?"

"Ovog trenutka ti ne mogu mnogo reći", reče ona zamišljeno, "ali možda bi bilo korisno da se i u tome oprobaš."

Mene niz kičmu prodoše žmarci. Govorila je o onome posle! "Što da ne, Mic? Prepustiću sutra Religiju mome Broju Dva! A sada - imamo čitavo veče pred sobom..."

Ona odmahnu glavom. "Ti da, Teni - ja imam nešto drugo što treba da uradim." Videla je kako mi je lice bilo kljoknulo. Izgledalo je kao da se i ona zbog toga rastužila. Pratila je pogledome kako kelner donosi drugu turu pića, a onda pokuša da objasni: "Teni, znaš i sam da mi je ovih dana glava puna..."

"Savršeno te razumem, Mic!"

"Zbilja?" Ona me zamišljeno pogleda. "Ti, naravno, shvataš da sam obuzeta poslom. Ne znam da li razumeš šta osećam prema tebi?"

"Sve najlepše, nadam se."

"I najlepše i najgore, Teni", ispravi me ona, "i dobro i loše. Ako uopšte imam bilo kakva osećanja..."

Međutim, nije mi rekla šta bi učinila kad bi imala neko osećanje uopšte, a pošto sam osnovano sumnjao da znam šta bi to bilo, pustio sam da rečenica ostane da visi u vazduhu. "Za tebe", reče ona, posmatrajući novu čašu Mimoze kao da je lek pre no što je ispi.

"Za nas", rekoh ja, podigavši svoju čašu. Nisam pio Mimosu, niti Irsku Kafu, mada je piće ličilo na nju. Na vrhu je bio sloj penušave Nir Kreme, a ispod njega ono zbog čega sam poslao kelnera da odjuri u moju kancelariju i da mi donese: četiri unce čiste Moka-Koke.

5.

Prva stvar koju sam uradio sledećeg jutra bila je da pucnem prstima. Diksmajster se odmah pojavi na vratima, čekajući bilo na naređenje bilo na poziv da uđe i sedne. Ali ja ne učinih ni jedno ni drugo. "Diksmajstere", rekoh, "sa Religijom sam se u priličnoj meri upoznao, tako da je sada prepuštam - kako se ono zvaše..."

"Vrocjek, mister Tarb?"

"Tačno. Imam nekoliko slobodnih dana, tako da ću se prvenstveno baviti Politikom."

Diksmajster zauze neudoban položaj na vratima. "Znate, mister Tarbe", reče on, "otkako je stari mister Sarms otišao, ja sam se zapravo prilično angažovao na tom poslu."

"To je baš ono što ćemo da utanačimo, Diksmajstere... Želim da

vidim na svome monitoru sve tekuće poslove i nacрте planova kako bih mogao da ih odobrim i sprovedem u delo, i želim to još danas popodne. Ne, za jedan sat... Ne, ipak, kad razmislim o tome, čini mi se da je bolje da to odmah uradimo."

On počе da muca. "Ali..." Znao sam u čemu je problem: bilo je najmanje pedeset posebnih skladišta podataka koje je trebalo obraditi i sažeti, i da bi se napravio iole pristojan izveštaj trebalo je pola dana rada. O tome sam malo, odnosno nimalo brinuo.

"Uradite to Diksmajstere", rekoх dobroćudno, naslonih se na fotelju i zatvorih oči. Oh, kako sam se lepo osećao!

Gotovo sam zaboravio da sam Mokac.

Priča se da posle izvesnog vremena Moka-Koka u tolikoj meri spetlja čoveka da zbog toga postaju ugrožene i same njegove odluke. To ne znači da se odluke ne mogu donositi. To čak ne znači ni da su one pogrešne, kada se donesu. Reč je o tome da se čovek oseća tako usper, tako prenapet da mu samo jedna odluka nije dovoljna. Donese se jedna, pa onda druga, pa onda još jedna bing-beng-bif, tako da to običan čovek ne može da prati - što je, inače, redovan slučaj - i vi gubite svoju stalozhenost. Diksmajster je verovatno pomislio da se pravo to sa mnom zbiva, jer sam mu se često obraćao oštrim tonom. Međutim, nisam se zbog toga brinuo. Znao sam da to treba da se dogodi, ali se nisam nimalo plašio da će mi se sada dogoditi. Da, svakako, posle dužeg vremena - možda posle deset, pet godina - dosta daleko u budućnosti, u svakom slučaju, tako da zbog toga nisam morao da brinem, pošto sam nameravao da veoma brzo ostavim Moku. Imao sam i prvu priliku. U međuvremenu sam pročešljao sve do temelja i uspostavio novu radnu atmosferu. Čak je i Diksmajster morao

to da prizna. Dva dana sam se baktao sa tekućim projektima i planovima i, ljudi moji, brujalo je kao u košnici!

Prva stvar sa kojom sam se upoznao bilo je KPD-odeljenje. Poznato je šta je Komitet-za-političko-delovanje. To je skupina ljudi sa posebnim interesima, koja je voljna da upotrebi novac za podmićivanje zvaničnika - odnosno, lepše rečeno: za uticaj na njih - kako bi ovi ozakonili propise i pravila koji pogoduju ostvarenju pomenutih interesa. Nekada je KPD većinom pripadao poslovnim ljudima i onome što se nazivalo radničkim sindikatima. Sećam se da sam gledao one velike stare romanse sa Američkim Lekarskim Društvom i dilerima starih automobila - odlučni mladi lekari slavili su oslobođenje od poreza za konferenciju na Tahitiju; prodavci starih kola su se borili za neotuđivo pravo da stavljaju strugotinu u prenosni mehanizam. Ta vrsta predstave je zanimljiva kad je čovek mlad; međutim, kako postaje stariji i ciničniji, prestaje da veruje da su ljudi tako dobri i fini... Uostalom, te bitke su, naravno, odavno dobijene; međutim, KPD-ei još postoje. Oni su gotovo isto tako dobri kao i religija. Čovek ih organizuje i prikuplja njihov novac, a na šta ga oni troše? U krajnjoj liniji - na reklamiranje! Bilo za svoje sopstveno, bilo za finansiranje izbornih kampanji kandidata koji im se sviđaju. Tako sam tokom jednog dugog dana osnovao desetak novih KPD-a. Među njima je bio i KPD za Objekt-d'Art (ideju sam dobio od Nelzona Rokvela), KPD za Nož Švajcarske Armije ("Potrebni su nam za čišćenje noktiju - zar smo mi krivi što ih kriminalci koriste u druge svrhe?"), KPD za Peditaksi-Vozače, KPD za Stanare kako bi se ozakonilo više sati za spavanje pre no što se dnevni korisnici umuvaju unutra - oh, potpuno sam ih obarao!

Bilo je gotovo isuviše lako. Na kraju teškog dana preostalo mi je toliko energije da nisam znao šta sa njom da radim. Mogao sam da nastavim sa školom, ali kakva vajda od toga? Koliko bih se više ispeo u svetu nakon diplomiranja? Mogao bih da pređem na bolje mesto, ali pomisao da bih nekoga morao pre toga da oteram, bacila me je u depresiju... a bilo je tu još i nešto drugo. Osećao sam se sigurnim. Način na koji su se stvari odvijale davao mi je sve razloge da budem siguran. Međutim, ja sam već jednom pre bio odista siguran dok me majušni oblak Sudbine, ništa veći od čovečje pesnice, nije sustigao i oborio... Stanovao sam u zajedničkom stanu. I razgovarao sa Nelzonom Rokvelom kada bi se desilo da istovremeno budemo budni, i gledao Omni-V sve vreme kada ne bismo pričali. Gledao sam sportske prenose, humorističke serije i većinu vesti. Sudan je upravo bio obnovio civilizaciju, koristeći isti onaj Kembelov metod koji sam i ja iskusio - čovek se osećao ponosnim što se svet poboljšava svakog dana; međutim, podilazili su me mali bockavi žmarci žaljenja zato što Kembelov metod, na kraju krajeva, nije ništa specijalno poboljšao moj sopstveni svet. Sa Pahaine je viđen kit, ali je daljim ispitivanjem ustanovljeno da je to bio samo izgubljeni tank jojoba-ulja. Prolećne Olimpijske igre održavale su se u Taksonu i došlo je do velikog prevrtanja na takmičenju unickla. Gospođa Mici Ku je u intervjuu datom na ulazu u T. G. & Š. Kulu odbacila kao neosnovane izveštaje prema kojima napušta Agenciju...

Izgledala je tako lepo i tako umorno na malom ekranu; poželeo sam da... Ne. Nisam poželeo nešto određeno. Samo sam poželeo. Bilo je previše toga između mene i Mici da bi čovek mogao nešto posebno da želi.

Nije odgovarala kada sam pokušao da je nazovem kod kuće.

Da bi se sve moje želje u vezi Mici ostvarile, rekoh sebi, moraću da dam sve od sebe u poslu sa politikom; i tako sam sledećeg jutra priredio pakao jadnom malom Diksmajsteru: "Stvar je upropašćena", vrisnuh na njega, "jer u Odabiralištu spavaju na poslu!" On je, razume se, bio direktno odgovoran za Odabiralište.

"Činim sve što mogu", namrgodi se on, ali ja samo odmahnuh glavom.

"Odabiranje kandidata", objasnih mu, "jedna je od najvažnijih funkcija u političkoj kampanji". On je i dalje bio namrgođen, ali se napravi da me svesrdno podržava i klimnu. Svako je to, naravno, znao. Još sredinom dvadesetog veka stvar je bila sređena tako da kandidat ne treba previše da se znoji; morao je da bude barem pet procenata viši od proseka, tako da mu nije bila potrebna kutija na kojoj bi stajao tokom debate. Kosa je mogla da mu bude proseda, ali zato nije smeo da bude ćelav. Nije smeo da bude previše debeo, ali - takođe - ni previše mršav, a iznad svega je morao da iznosi svoj program kao da i on sam odista veruje u njega.

"Apsolutno, mister Tarb", reče Diksmajster s indignacijom. "Stalno to govorim Centralnom Odabiralištu; cela lista..."

"Sve je to nedovoljno Diksmajstere. Od sada pa nadalje ja ću lično praviti preliminarni izbor."

Vilica mu se opusti. "Ali mister Tarbe, mister Sarms me je uvek puštao da ja to obavim."

"Mister Sarms ne radi više ovde. Sutra u devet izjutra u velikoj sali sastaće se Odabiralište. Ispunite je." Rukom mu pokazah vrata i zatvorih ih čim je izašao, jer sam već pola sata kasnio sa svojom

sledećom Mokom.

I zbilja je ispunio veliku salu - svih devetsto sedišta bilo je zauzeto, sem prvog reda. On je bio moj - tu je trebalo da sednemo ja, moja sekretarica, moj šminker i moj direktor. Siđoh niz centralni prolaz ne gledajući pri tom ni levo ni desno, mahnuh skupu rukom da sedne i skočih na podijum. Iznenada sa strane, poskakujući, priđe Diksmajster i viknu: "Tišina! Saslušajmo mister Tarba!"

Stajao sam na podijumu gledajući preko njihovih glava, i čekao da me dotakne osećanje prisutnih. Oni su, zapravo, već bili dovoljno tihi, jer su znali gde se nalaze. U ovoj sali je Matori držao plenarne sastanke sa odgovornima i tu su obavljane glavne prezentacije, uz deobu zaduženja. Svako od devetsto sedišta imalo je naslone za leđa i ruke, jastuče i diktafon. Odgovorna lica Agencije putovala su prvom klasom! Gotovo svih devetsto prisutnih osoba u Centralnom Odabiralištu bili su potrošači na početku svojih karijera.

Čutali su u strahu i čim sam prokljuvio njihova osećanja znao sam kako treba da im se obratim. Najpre napravih rukom krug oko velikog auditorijuma. "Sviđa li vam se ono što ovde vidite?", počeh. "Želite li ovu vrstu stvari za svoje sopstvene živote? To je lako. Treba samo da mi se dopadnete. Svako od vas će biti pozvan na podijum i dobiti deset sekundi za prezentaciju. Deset sekundi! To nije mnogo, zar ne? Ali toliko sekundi ima u fleš-spotu, i ako ne uspete za deset sekundi pred ovim auditorijumom, onda niste sposobni da radite za T. G. & Š. Dakle, šta treba da uradite za tih deset sekundi? Što god hoćete. Možete da pevate. Da pričate priču. Da kažete koja vam je omiljena boja. Da me zamolite za moj glas - bilo šta! Međutim, ono što kažete

nije bitno - stvar je u tome da se zainteresujem za vas i da vam pomognem da budete izabrani. Treba samo da mi se dopadnete."

Klimnuo sam Diksmajsteru. Dok mi je šminker pomagao da odem do svog sedišta, Diksmajster istupi napred i zareža: "Prvi red! Počnite sleva. Vi, s kraja, dođite na podijum!"

Diksmajster skoči dole na sedište pored moga, zabrinuto gledajući čas mene čas glumca ispred mene. Ovaj beše visok, kuštrave kose, svetlih očiju ispod čupavih obrva. Dopadljivo lice, u redu. Terao je vodu na tu vodenicu. "Ja imam poverenja u sve vas", grmeo je, "a vi možete imati poverenja u Marti O'Lojra, jer vas Marti O'Lojr voli. Molim vas, pomozite Marti O'Lojru svojim glasom na Dan Izbor!"

Diksmajster pritisnu štopericu i na monitoru se pojavi rezultat 10.0 sekundi, Diksmajster klimnu. "Odlično vreme i triput ponovljeno ime." Proučavao mi je lice, pokušavajući da spoji dobar nastup sa dobrim vremenom. "Dobar kandidat za šerifa?" nagađao je. "Čvrst, solidan, topao..."

"Pogledajte kako mu se ruke tresu", rekoš ljubazno. "Nema šanse... Sledeći!"

Visoka veštačka plavuša, sa podlaktičnim mišićima kakve imaju samo oni koji dugo igraju stoni polo... "Takođe gornja klasa. Sledeći!"

Dva brata blizanca sa identičnom belegom u obliku srca iznad desnog oka. "Ovi su sjajno pojačanje, Diksmajstere", nastavljao sam predavanje. "Dobri za opštinske odbornike. Sledeći!"

Mršava, bleđa, sa odsutnim pogledom i ne više od dvadeset i tri godine. "Ja znam šta znači biti nesrećna", počeo ona, gotovo ridajući... "Ako mi pomognete, daću sve od sebe da vam se dostojno odužim..."

"Previše plačljiva?" zapita Diksmajster.

"Za Kongres niko nije previše plačljiv, Diksmajstere. Pribeležite njeno ime. Sledeći!"

Otkriće dana bio je golobradi mladić oštih crta lica koji je stenjući izgovorio svoju kratku tiradu, dok su mu oči plašljivo šarale u svim pravcima. Bog zna kako je dospeo na primarnu listu za Centralno Odabiralište, jer očito nije bio pripremljen, a njegova 'prezentacija' sastojala se u isprekidanom pričanju o dečaćkom putovanju do Prospekt Parka. Sem toga, prekoračio je vreme. Diksmajster ga je prekinuo u pola rečenice i pogledao u mene, podigavši obrve u znak prezira. Taman se spremao da ga otperja kad ga ja zaustavih, jer mi se nešto motalo u glavi: "Samo, trenutak". Zatvorih oči pokušavajući da vratim bludeći lik. "Mislim... Da! Setio sam se! Jučerašnje unicklističke trke - jedan od pobednika imao je baš takav pogled pohlepne gluposti. Koristoljubiv pogled."

"Zapravo, mister Tarbe", odazva se dečko, "ja baš i nisam neki sportista. Radim kao sorter pošiljaka u Starcelijusovom Odeljenju za pošiljke."

"Sada si unicklist", dobacih mu. "Javi se Odeljenju za odela i mister Diksmajster će ti ovde pronaći trenera za unickl. Diksmajstere, pribeležite reklamnu temu: "Moji prijatelji su pomislili da sam neka vrsta čudaka zato što sam počeo da učim da vozim unickl, ali ja na to gledam sasvim drugačije. Možda sam tvrdoglav. Hoću da se iskušam na teškom poslu bez obzira na to šta je u pitanju - voženje unickla ili rad u kancelariji. Da vidimo da li je to..."

"Kongres, mister Tarbe"? usudi se Diksmajster, zadržavajući dah.

Velikodušno mu odgovorih: "Tačno, Kongres. Mogućno." Zapravo, jadnik je bio previše dobar za Kongres; mislio sam o nečem mnogo

višem, možda o mestu Pot-Predsednika. Mogao sam odabiranje da završim i kasnije, a u međuvremenu me nije ništa koštalo da pustim Diksmajstera da se za trenutak dobro oseća. "I, oh, da", reko, prisetivši se, "pozovite unickl-klub i sredite da dečko pobedi na nekoliko trka."

"Ali mister Tarbe", pokuša Diksmajster, "ne znam da li će hteti da unapred..."

"Recite im Diksmajstere. Recite im kakvu će lepu korist od toga izvući unicklistički sport. Prodajte im. Da li ste me razumeli? Dobro. Da vidimo sledećeg!"

I sledećeg. I sledeeg. I sledećeg. Svih devet stotina. Međutim, bilo nam je potrebno dosta kandidata. Mada je postojalo blizu desetak Agencija sa jakim političkim odeljenjima, bilo je puno posla za sve nas. Šezdeset jedno državno zakonodavno telo. Devet hiljada gradova i naselja. Tri hiljade oblasti. I savezna vlada. Kada se sve to sabere, u proseku je bilo četvrt miliona izbornih mesta koje je svake godine trebalo popuniti. (Naravno, samo je deo njih bio dovoljno značajan - pod tim podrazumevam: dovoljno skup - da opravda vreme T. G. & Š.). Otprilike pola tog vremena otpadalo je na reciklisanje zaduženja, ali smo i pored toga svake godine morali da pronađemo pet ili deset hiljada ambicioznih osoba koje je trebalo obučiti, poslati na probe, usmeriti... a možda i izabrati. Obično smo ih izabirali. Nije bilo toliko bitno ko je na kakvim izborima pobedio, već nam je bilo važnije da T. G. & Š. zadrži reputaciju Agencije koja štiti i čini sve za svoje kandidate. I tako smo se borili za njih svim silama, baš kao da je između pobede ili poraza bilo neke stvarne razlike.

U vreme kada smo završili sa svih devet stotina kandidata termos

za 'kafu' na ručnom naslonu moje stolice bio je već dvaput napunjen Mokom i moj stomak beše počeo da ispoljava prve znake gladi. Broj od devet stotina redukovali smo na osamdeset dva moguća kandidata, a ostale smo poslali kući. Ponovo se ispeh na podijum, pozivajući rukom one što su ostali. "Pridite", naredih. Žustro me poslušашe; znali su da su na oštrici brijača. Dakako, pojačah im to saznanje. "Dajte da popričamo o novcu", rekoh, a mrtva tišina što nastade posle mojih reči svedočila je da me pažljivo slušaju. "Za posao kongresmena plaća se isto kao i za mlađeg reklamoautora. Čak ni opštinski odbornik ne dobija mnogo manje." Začu se zvuk - nije to bilo dahtanja, već pre zaustavljanje disanja, kao da je svako od njih razmišljao o plati koja će ga namah izdići iz potrošačke klase u jednom skoku. "Ali to je samo plata. Tek početak. Kajmajk se bere od konsultacija, direktorovanja, saveta" - mito nisam morao ni da pominjem - "to ide sa položajem. I ti prihodi mogu biti odista veliki. Koliko veliki? Recimo, ja slučajno poznajem dva senatora koji zarađuju isto toliko koliko i naše poslovođe." U gomili nastala uzbuđenja i dahtanja je ovog puta bilo stvarno. "Neću vas pitati da li želite to, jer mislim da danas nema u ovoj prostoriji nikog ko je lud. Reći ću vam kako da to ostvarite. Potrebne su tri stvari. Ne zabadajte nos u sumnjive stvari. Dajte sve od sebe. Činite što vam se kaže. I onda, ako vas posluži sreća..." Pustio sam da mi misao za trenutak lebdi u vazduhu pre no što ih udostijih osmehom. "Za sada, idite kući. Javite se sutra u devet ujutro, radi daljnijeg postupka."

Pogledah na sat dok su hrlili ka izlazu. Čitava stvar je trajala nešto malo više od četiri sata. Diksmajster mi se ulagivao: "Kakav veliki posao ste obavili za samo jedan dan, šefe! Sarms bi oko ove gomile

izdangubio nedelju dana. A sada" - on poče da žmirka - "ukoliko se previše ne istrčavam, znam mesto gde služe Pilencetovo meso i gotovo sve vrste neutralnih alkohola od žitarica koje postoje. Šta kažete na dobri stari tri-martini..."

"Ručak će se", završih umesto njega, "sastojati od sendviča koji treba da mi pošaljete u kancelariju; to važi i za vas, pošto želim da se ova sala ponovo napuni za devedeset minuta!"

I bila je gotovo puna. Izabrali smo još sedamdeset i jednog eventualnog kandidata. Međutim, kada sam naredio da se ista stvar pripremi za sledeće jutro, Centralno Odabiralište je moglo da pošalje samo oko stopedeset ljudi. Iscrpljivali smo njihove resurse brže nego što su mogli da ih popune. Stoga sam bio prinuđen da izađem napolje i da lutam ulicama, od jednog do drugog Moka-Koka dispanzera i da proučavam lica, hod, gestove. Prisluškivao sam razgovore. Tu i tamo bih otpočeo raspravu da bih video kako će sagovornik reagovati. Zatim sam odlazio kući ili natrag u kancelariju i gledao Omni-V vesti, ne bih li saznao za nekog talentovanog momka koji je stradao u saobraćajnoj nesreći ili video kako jeca majka nekog ko je upravo bio opljačkan, pošto sam jednog od svojih najboljih kandidata za Kongres pronašao prilikom izveštaja iz policije nakon pokušaja oružane pljačke. I prilično sam opteretio Diksmajstera da bih video da li je u stanju da se snađe u svemu tome. Pripremio mi je traku sa Agencijinim tekućim obavezama i ja sam brzo pregledao sekvence s ciljem da markiram dobar deo poslova ili manirizama kojih treba da se oslobode ukoliko žele da ih ponovo vidimo.

Jedna scena mi je, međutim, zadavala probleme. Reč je bila o našem predsedniku Sjedinjenih Država, simpatičnom starcu sa dva

pramena dlaka što su se pružali od brade do ključnjače i licem mumije, uz čiji su lik odrasle tri četvrtine birača. Igrao je taticu u komadu Otac zna najbolje prerađenom za dečji uzrast - sećate se toga, to je bio onaj što uvek nagazi na pseći izmet ili poljubi patos kada se sagne da podigne ispalu maramicu. U pomenutoj sceni u vestima on je intervjuisao novog Visokog Glavnog Sekretara Slobodnotržišne Republike Sudan. Sve je to trajalo ne više od dvadesetak sekundi, ali u tom kratkom intervjuu Sudanac je uspeo da zapali dve Verili-cigarete, da popije šolju Najkafe i da, kada se nakašljao, pola prospe na novo Starcelijusovo odelo. "Oh, da, Gospodine Predsedniče, vama hvala puno što nas sačuvati!" Osetio sam vreli nalet patriotizma i ljubavi u dnu svoga stomaka dok sam razmišljao o toj maloj guki i njegovom narodu koji su sada blagoslovljeni istinskim merkantilnim društvom... Međutim, osetio sam takođe još nešto. To nije bilo u vezi sa Sudancem, reč je bila o Predsedniku. Nije se pomerio dovoljno brzo i pola Najkafe je pokvasilo njegovo zvanično dnevno odelo... i ja sam došao do nove ideje.

"Diksmajstere!" viknuh, i za tri sekunde on je već visio na vratima, čekajući na moja naređenja. "Kako napreduje momak sa uniciklom?"

"Jutros je pao pet puta", odgovori natmureno Diksmajster. "Bojim se da nikad neće naučiti da ga vozi. Ukoliko želite da se to i dalje nastavi..."

"Naravno da želim!"

On proguta pljuvačku. "Nema nikakvog problema, mister Tarbe. Držim tu stvar pod kontrolom. Uzećemo jednostavno par drugih uniciklista, a njegovu glavu staviti u..."

"Deset minuta", zapovedih, i bilo je tako. Za devet minuta i trideset

sekundi bio je ponovo u mojoj kancelariji da mi kaže da su sekvence spremne. "Prikažite ih", zapovedih, a on ponosno poče da prikazuje svoj izbor trka.

Morao sam da priznam da su sve bile dobre. Bilo ih je ukupno četiri. U svakoj od njih pobednik je podosta nalikovao našem momku i u svakoj od njih pobednik bi se, smejući se i dahćući, uneo licem u kameru, tako da smo mogli, za simulacionu traku, da stavimo u usta našem izabraniku reči reklame za njegov izbor. Međutim, jedna je bila bolja od ostalih, jer je na njoj bilo upravo ono što sam tražio.

"Vidite li?" upitah ga. Naravno da nije video. Uperih, dakle, prst: "Onog što je pao", rekoh pokroviteljskim tonom. U jednoj od sekvenci četvrti unicklist je u finišu naglo skrenuo, kako bi izbegao sudar sa trećim. Videlo se lepo da se sav ugruvao i polomio. Kamera je u jednom kratkom trenutku zumirala njegovo zlovoljno i poniženo lice, pre no što se hitro vratila da uhvati pobednika.

No, on i dalje nije to video. "Ubacićemo momka u preliminarnu predsedničku trku", objasnih mu napokon.

Diksmajsteru zastade dah. "Ali, on nema... On nije... Nema načina..."

"Uradićemo to", objasnih, "a ima još jedna druga stvar. Jeste li приметili unicklistu koji je pao? Da li vas na nekoga podseća?"

On vrati traku, zaustavi sliku i zabljuje se u nju. "Ne", priznade on. "Ne, zapravo, sem..." On odjednom poče ubrzano da diše.

"Predsednik?" Ja potvrdno klimnuh. "Ali... ali, on je naš. Nećemo valjda da pobedimo našeg sopstvenog čoveka..."

"Ono što mi hoćemo, Diksmajstere", zapucketah prstima, "jeste da naš čovek ne izgubi - ma ko to bio. Rekao sam - preliminarnu

Predsedničku trku. Ukoliko pobedi Predsednik, odlično, dobija još jednu priliku. Ali ukoliko ovaj novopečeni unicyklista uspe da ga nadvlada, što da ne? Iskoristićemo ovu traku! Stavite Predsednikovo lice onome što pada - samo jedan fleš - tek toliko da se sugerije njegova nesposobnost da pređe liniju cilja - a onda treba da usledi momkova reklama."

Diksmajster me je za trenutak gledao sa nevericom. Onda je počeo da shvata i izraz lica mu toliko smekša kao da je pred sobom imao heroja koga obožava.

Uzbuđenim glasom, on se prodera: "Mudro! Delovaće subliminalno! Pa, to je remek-delo, mister Tarb!"

Uistinu je i bilo. Plovio sam punim jedrima.

Pa ipak, nisam bio srećan.

U petak sam se osećao veoma satrveno. Kada je Mici prošla pored mene u hodniku, šokirala se: "Slabiš Teni! Više spavaj. Jedi bolju hranu." Međutim, tada je Hejzldajn nervozno povuče za lakat i ona uđe u lift, gledajući me zabrinuto.

Istina je bila da sam gubio kilograme. I da nisam spavao koliko je trebalo. Mogao sam da osetim kako mi slabi raspoloženje, a izgledalo je da čak ni Nelson Rokvel ne želi sa mnom više da razgovara.

Trebalo je da budem srećan. Činjenica što nisam bio veoma me je uznemirila, jer mi nikad pre u životu vidici nisu bili tako sjajni. Mici i Hejzldajn su se pripremali za preuzimanje vlasti. Svakog trenutka sam dokazivao da sam neko sa kim mogu računati u tom poduhvatu. Prisilio sam sebe da sanjarim o vremenu kada ću biti tamo gore na 55. spratu i imati prozor na svojoj kancelariji u uglu, a možda i zaseban tuš... A onda su, konačno, tu stvar i uradili. I to baš tog petka, u četiri

i petnaest posle podne. Ja sam tada bio u domu za rehabilitacijupsihoneurotičara, tragajući za kandidatom za apelacionog sudiju, i kada sam se vratio u Kulu video sam da je Agencija u metežu. Svi su se međusobno došaptavali i sva lica su izgledala kao gromom pogođena. Dok sam se upisivao čuo sam sa donje platforme ime 'Mici Ku'. Kada sam izišao sačekao sam mlađeg AE, koji je sa njom razgovarao i glupo joj se smešio: "Mici je novi šef ovde, zar ne?"

Mici ne uzvрати osmeh, samo me čudnovato pogleda: "Novi šef, da. Ali ne ovde", reče ona i prođe pored mene.

Sav uzrujan, konačno uspeh da dođem do kancelarije Vala Damboa. "Val, momče", upitah ga, "šta se to dešava? Je li to prevrat?"

On me ledeno pogleda! "Ruke", siknu on, "sklanjaj ih sa moga stola. Prljaš polituru."

Očito je došlo do velike promene! "Molim te, Vale, reci mi!" Gotovo sam ga preklinjao.

Damboa mi odgovori sa gorčinom u glasu! "Učinili su to tvoja devojka Mici i onaj teškaš Hejzldajn, ali to nije prevrat. Uostalom, sve su nas napravili budalama. Bio je to stari Ajkenmanepar."

"Ajken!" upitah zadihano. On klimnu.

"Školski primer. Potpuno isto kao što je uradio i stari Ajken."

Isprepadao je Matorog i ovaj je pomislio da je u pitanju preuzimanje ponude - otkupio je akcije od vlasnika po deset puta nižoj ceni - uzeo novac i kupio drugu agenciju!

A ja nisam uopšte posumnjao.

Nasumice se oteturah do vrata, gotovo nesvestan šta radim, kada iza mene Damboa izgovori magične reči:

"Ima još jedna stvar. Otpušten si."

Ovo me natera da se okrenem. Rekoh mu sav potresen: "Ne možeš to da mi učiniš!" On se samo podrugljivo nasmeja. "Zbilja ne možeš. Moj Konzum Anon projekat..." On slegnu ramenima: "U dobrim je rukama. Slučajno su u pitanju moje."

"Ali... Ali..." Tada se prisetih i uhvatih se za to kao što se davljenik hvata za slamku. "Zvanje! Ja sam prva klasa - imam zvanje - ne možeš me otpustiti!"

Nekoliko trenutaka se teško zagleda u mene, a onda se ugrize za usnu. "Hmmm", reče i coknu jezikom. Potom probuši karticu sa mojim ličnim podacima i za trenutak proučavaše ekran.

Napokon mu lice poprimi prijatniji izraz. "Tarbe", reče on s toplinom u glasu, "ti si patriota! Nisam pojma imao da si Rezervista. Ne mogu te otpustiti, ne, ali", objasni on, "ono što mogu da učinim to je da te pošaljem na godinu dana ili dve u vojsku - upravo je u toku nekakva kampanja..."

Ustadoh, osećajući prazninu u želucu. "Pa, to je apsurdno. Ja još uvek imam zvanje, znaš li to? Kad se ta kampanja završi..."

On pobedonosno slegnu ramenima. "Uvek gledam svetlu stranu stvari, Tarbe", zaključio on. "Na kraju krajeva, možda se nikada nećeš vratiti."

Treći deo: TARBOV PAD

1.

Znao sam da nije trebalo da potpišem te papire kad sam bio u koledžu, ali ko je mogao pretpostaviti da će to neko jednog dana ozbiljno da shvati? Kad sam imao deset godina učlanio sam se u Mlade reklamopisce. Kad sam imao petnaest, upisao sam se u Malu Trgovačku Ligu. U koledžu sam postao rezervista, kao i svi ostali. Dva rezervistička kursa računaju se kao jedan semestar, a, pored toga, čovek ne mora da se bakaće sa engleskom književnošću. Svim pametnim studentima bio je dovoljan jedan kurs.

Ali za nekoga ko je imao slabu petlju, poput mene, jedan kurs nije bio dovoljan.

Da nisam izgubio svu svoju dovitljivost, našao bih način da pobegnem - možda je trebalo naći Mici i puzati pred njom za posao - možda sam mogao da pronađem prijateljski nastrojenog lekara koji ne bi pustio da prođem lekarski pregled. Možda, samoubistvo. Ono što sam odista uradio bilo je najbliže Opciji 3. Naljoskao sam se Moke, usput sam pio i Vod-kor. Probudio sam se u trupnom transportu. Uopšte se nisam sećao da sam se javio na dužnost, kao ni bilo čega što se dešavalo četrdeset osam sati pre toga. Totalna amnezija.

I totalni mamurluk. Nisam imao vremena da ocenim užasne nevolje putujućeg vojničkog načina života, jer sam isuviše bio zaokupljen svojim unutrašnjim nevoljama. Upravo sam počeo da bivam sposoban da bez većih teškoća otvaram oči kada nas, mene i pet stotina ostalih, istovariše u Kemp Ribikenu, u Severnoj Dakoti, kako bismo tokom obuke u trajanju od dve nedelje osvežili svoje znanje. Obuka se,

uglavnom, sastojala u tome što su nam govorili da obavljamo najčasniji društveni posao i gotovo pravom drilu. Jer, trebalo je spakovati svoju tastaturu, obesiti torbu u obliku diska o rame i otići na egzercir.

Egzercir na terenu. Bilo mi je nepodnošljivo da se uključim u sve to.

Prvi trupni transport bio je pravi pakao. Ovaj je bio gotovo isto takav, s tom razlikom što je trajao nekoliko sati duže i što sam tokom njega morao da budem potpuno trezan. Nije bilo hrane. Ni toaleta. Nikakvog mesta napolju gde bi čovek mogao da ode, osim čaure u kojoj je trebalo da se 'odmara'. Nije bilo ničega za piće osim vode - a 'voda' je bila bliska najčišćoj slanoj vodi iz okeana, pa je čovek mogao doći do nje bez ikakvog kršenja zakona. Najgore od svega bilo je to što nismo znali koliko dugo je to trebalo da traje. Neki od nas su mislili da je sve to uvertira za Hiperion, gde je kopačima gasa trebalo očitati lekciju. To bih i ja pomislio da transporter nije imao samo krila i mlazni pogon. Nije bilo nikakvih raketa. Dakle, putovanje u Svemir nije dolazilo u obzir; stvar je morala da se obavi negde na Zemlji.

Ali gde? Prema glasinama što su plovile kroz smrdljivi vazduh od jednog do drugog mesta za spavanje, reč je bila o Australiji - pogrešno; Čileu - sasvim pogrešno; pričalo se da je dežurni oficir rekao pilotu da je definitivno odredište Island.

Obreli smo se u pustinji Gobi.

Nagnuli smo napolje iz transportera sa celokupnom opremom i bešikama što su htele da eksplodiraju i stali u vrstu kako bi nas izbrojali. Prvo što smo zapazili bila je užasna vrelina. Drugo što nam je palo u oči bila je suša. Kad to kažem ne mislim na našu prosečnu

vrelo-očaravajuću sušu - mislim na pravu sušu. Vetar je svuda nanosio finu belu prašinu. Dospevala nam je među prste. I pored zatvorenih usta prolazila je čak i kroz zube, tako da bi škripala kada je čovek pomerao vilicu. Trebalo im je sat vremena da nas prebroje, a potom su nas natovarili na deset trupnih transportera sa prikolicama i vukli duž onih prašnjavih belih puteva do naših odredišta.

Zvanični naziv bio je Ksinijanska Ujgurska Autonomna Oblast, ali ga svi zovu Rezervatom. Tu su živele poslednje preostale grupe nekonsolidovanih domorodaca (Ujguri, Hui i Kazaci). Bili su to ljudi koji su ostali izvan tržišnog društva, čak i nakon što mu se priključila ostala Kina. Svuda oko njih bila je civilizacija; na Severu - Rus Korp, Indijastrijski Jug i čitava Kina - Han kompleks na njihovim kapijama.

Međutim, Iger Vigersi su jednostavno tamo sedeli i terali po svome. Dok smo se vukli putem, kašljući i gušeći se, viđali smo ljude kako čuču u krugu pored sporednih puteva, ne udostojavajući nas ni pogleda. Beda je bila neopisiva. Kuće od blata propadale su naočigled, a u svakom dvorištu iza kuće nalazila se gomila cigala od blata. Cigle su se sušile kako bi bile spremne za građanje sledeće kuće kada se postojeća sruši. Ispred svake kuće nalazila se stara zarđala kapija koja se više ni na koji način nije mogla upristojiti... Tu je uvek bilo dece, na stotine, koja su se smejala i mahala nam - što su to pa imali da bi bili tako srećni? Zbog kuća svakako nisu. Posebno ne nakon što smo mi došli i rekvirirali najbolje od njih - te kuće su, pretpostavljam, bile niz turističkih motela (zamislite nekoga ko bi ovde dobrovoljno došao?), sa pravim erkondišnima u prozorima i pravim vodoskokom u dvorištu. Razume se, vodoskok nije funkcionisao. Ista stvar je bila i sa erkondišnom i sa svim ostalim stvarima; jeli smo - ukoliko se to može

nazvati jelom - odreske od soje i nekakvu imitaciju mleka, uz svetlost sveća. Oficirima među nama obećali su bolji smeštaj u toku sutrašnjeg dana, nakon što nas komandiri razvrstaju; međutim, za sada, ako nemamo ništa protiv...

Imali mi nešto protiv ili ne, bilo je svejedno, jer nismo nigde mogli da se smestimo sem u motelskim sobama. U njima i ne bi bilo tako loše spavati, samo da je intendant stavio madrace na krevete pre no što smo pošli da legnemo da spavamo na njima. Snašli smo se tako što smo raširili po krevetu onoliko odeće koliko smo mogli i pokušali da spavamo - u vrućini, u prašini, uz posvudašnje kašljanje i čudne zvuke što su dolazili izvana. Najgori od svega bio je nekakav mehanički zvuk poput automobilske trube - 'Aaaah', a povremeno i 'Aaah-ii!' Zaspao sam pitajući se kakvu to primitivnu mašineriju puštaju da radi čitave noći. Pitajući se da li ću se ikada više vratiti u Kulu, makar to bilo i ispod 55. sprata. Pitajući se, najviše od svega, kakve su mi šanse da nabavim par Moka-Koka sutra ujutro, pošto je dvanaest pakovanja koje sam stavio u torbu već prošlo kroz moj želudac.

"Ti si Tarb?" Grub glas mi zapara uvo. "Napolje iz vrste! Za pet minuta da si doručkovao, a za deset minuta da budeš kod pukovnika."

Otvorih jedno oko. "Šta?"

Lice što se naginjalo ka mome nije se povlačilo. "Ustaj!" zaurla ponovo, i kada sam konačno otvorio oba oka primetih da ono pripada mračnom namrgođenom čoveku sa majoskim epoletama i nizom vrpca koje su bile prišivene na njegovu kamuflažnu uniformu.

"Razumem", promrmljah i pokušah da se setim da dodam - 'gospodine'. Major nije izgledao zadovoljno; međutim, ipak ode. Sedoh na ivicu kreveta i obrnuh se na stranu, pokušavajući da izbegnem

najoštriji i najzardaliji feder - pola tela bilo mi je pokriveno ubodima nastalim usled prevrtanja i okretanja tokom noći - i počeh da rešavam problem oblačenja košulje i kilota. Uspeo sam da izađem na kraj sa njim, mada mislim da sam ga rešavao spavajući. Problem nalaženja kantine uopšte nije bio problem - trebalo je samo slediti sporo kretanje ostalih koji su svi odreda bili neobrijani, zacrvenjenih očiju i imali podočnjake - išli su prema Trpezariji. Ako ništa drugo, barem su imali Najkafu. Što je još bolje, imali su i aparate sa Moka-Kokom, s tim što ovi nisu bili pod vladinom jurisdikcijom, tako da sam izgubio dragocene trenutke moljaka jući za sitniš jednu ili dve malo poznatije face, što su besno jurišale na svoje Om-Lete i Hlebb. Razume se da mi je aparat progutao prva tri novčića bez da mi je zauzvrat ispljunuo Moku; međutim, pri četvrtom pokušaju izišla je jedna - topla, da se razumemo - i, zahvaljujući tome, suočih se sa zaslepljujućom svetlošću spolja sa nešto malo više hrabrosti.

Daleko teže bilo je pronaći pukovnikovu kancelariju. Izgleda da niko od pridošlica nije znao gde se ona nalazi. Pokazalo se da su pametnije stare kajle i dalje srećno spavale u svojim vrećama, čekajući da popusti navala novajlija u menzi kako bi kasnije mogli da doručkuju na mnogo mirniji i opušteniji način. Nekoliko domorodaca motalo se unaokolo - nosili su metle i kofe sa zaskramljenom vodom - ali nisu davali nagoveštaje da će ih i upotrebiti - i sa zadovoljstvom su mi pokazivali kuda da idem; međutim, budući da smo govorili različitim jezikom, nisam imao pojma gde su me uputili. Nađoh se uskoro na kraju naselja, i prilikom prolaska kroz kapiju, odvratan miris ispuni mi nozdrve, a u istom trenutku ono grozomorno 'Aaah!' zabruja mi u ušima.

Misterija mehaničkih šumova u noći bila je razrešena. Na svoje beskonačno gnušanje otkrio sam da to uopšte nisu bili šumovi neke mašine. U pitanju su bile životinje. Žive životinje! Nisu to bile životinje iz zoološkog vrta, ili one što se preparirane nalaze u pojedinim muzejima - ove su stajale na ulicama, vukle vozila, pa čak i deficirale na mestima po kojima su ljudi hodali. Našao sam se u nečemu što je bila neka vrsta parkirališta za ova bića... Moram priznati da je malo nedostajalo pa da povratim Moku koju sam maločas popio.

Najzad mi je, naravno, ipak pošlo za rukom da pronađem pukovnikovu kancelariju, ali sa najmanje dvadeset minuta zakašnjenja; međutim, uspeo sam da upoznam izvesne otrežnjavajuće činjenice o ovom svetu u koji su me gurnuli. Životinje koje su se onako bučno drale zvale su se magarci. Manju, rogatu vrstu magarca nazivali su kozama, a takođe su imali piliće, konje i jakove. Sve ove životinje smrdele su gore jedna od druge, a isto su se tako odvratno i ponašale. Kada sam se konačno doteturio do objekta sklepanog od blatnih cigala označenog sa 3d Bn Hg & Cy, znao sam da sam na dobrom putu da zaradim svoj prvi strogi ukor, ali za to uopšte nisam mario. Unutra je bio erkondišn koji je odista funkcionisao i kada mi je prvi narednik, sav namrgođen, rekao da ću morati da pričekam i da će me pukovnik pojesti, došlo mi je da ga poljubim, jer je vazduh bio svež, spoljašnji bolni zvuci prigušeni - a kraj vrata nalazio se i dispenzer za Moku.

Narednik je pravi prorok. Pukovnikove prve reči bile su: "Zakasnili ste, Tarbe! Loš početak! Reći ću vam istinu - od takvih kao što ste vi spopadne me muka!"

U normalnim okolnostima ne bih otrpeo ovakvu vrstu razgovora i uzvratio bih ravnom merom; međutim, ovo nisu bile normalne

okolnosti. Mogao sam pukovnika da čitam kao knjigu: iskusni stari borac, grudiju punih vrpca za pohode na Sudan, Papuu, Novu Gvineju i Patagoniju. Nesumnjivo je krvavo došla do ovog položaja, jer je zadržala svu pređašnju potrošačku mržnju spram viših klasa. Progutah, dakle, reči što su mi dospele do usana, zadržah najveći stepen pažnje za koji sam bio sposoban i jedino rekoh: "Da, gospođo."

Ona me osmotri istim onim pogledom punim neverice i odvratnosti kojim sam, ubeđen sam, ja udostojio magarce. Zatim zatrese glavom. "Dakle, Tarbe, šta da radim sa vama? Umete li da radite još nešto osim onoga što piše u vašem kartonu sa ličnim podacima? Umete li da kuvate, da popravljate instalacije, da vodite oficirski klub?"

"Gospođo! Ja sam reklamoautor prve klase!" odgovorih joj s indignacijom.

"Bili ste", ispravi me ona. "Ovde ste samo jedan od mnogih slučajnih oficira kojima moram da nađem posao."

"Ali, dosta... moje sposobnosti - moja veština je da organizujem promocionu kampanju..."

"Tarbe", reče ona umorno, "sve te stvari rade se tamo u Pentagonu. Ovde na terenu ne bavimo se strategijom. Mi je samo sprovodimo u delo." Ona sa sumornim izrazom lica baci pogled na uskladištene podatke - za trenutak zastade - pa nastavi - okrete se i brzo pogleda jednu liniju na Organizacionoj Tablici.

"Kapelan", reče najzad zadovoljno.

Izbuljih oči na nju. "Kapelan? Ali ja nisam nikad... hoću da kažem da ne znam ništa..."

"Vi nemate pojma ni o čemu, poručniče Tarbe", odbrusi ona. "Međutim, posao kapelana nije težak. Vi to nikada nećete shvatiti."

Imaćete pomoćnika koji se razume u te stvari - i koliko mogu da vidim, to je mesto na kome ne možete da napravite mnogo štete. Voljno! Pokušajte da se ni u šta ne petljate dok se ovaj pohod ne završi, a onda ćete postati problem za nekog drugog."

I tako počeh da obavljam dužnost kapelana u Glavnom štabu trećeg bataljona i Štabnoj Kompaniji - pričao sam o paklenim mukama i nebeskom blaženstvu - što nikako nije najbolja dužnost na svetu - ali je kudikamo bolja od beskrajnog kontakta sa pešadijom. Pukovnik mi je obećala iskusnog pomoćnika kapelana i zaista je ispunila obećanje. Štabni narednik Gert Martels je na svojim poprilično istaknutim grudima nosila vrpce čak iz vremena pohoda na Kampučiju.

Dok sam po prvi put ulazio u svoj domen, ona me dočeka ne baš srdačnim pozdravom, ali joj je zato osmeh bio savršen: "Bro' jutro, poručniče", otpeva ona. "Dobro došli u Treći!"

Odmah sam video da će S/Sgt Martels biti najbolja stvar tokom moga službovanja u svojstvu kapelana - u stvari, druga najbolja stvar. Što se same kancelarije tiče, mogu reći da je bila do zla boga ofucana. Bila je to vešernica u motelu i još su se na mestima gde su stajale mašine za pranje veša ocrtavale mrlje od deterdženta i sapunskog praška. Otvorene cevi su još stajale duž zidova. Međutim, u prostoriji se nalazio erkondišn. Bio je smešten u tom zgodnom motelu sa vodoskocima i senovitim drvećem, samo što su ovde vodoskoci funkcionisali - a mi slučajni (ili privremeni) otpremljeni u 'regularne' nastambe, tako da je oslobođeni prostor služio za štabne kancelarije. Mislim da je erkondišn bio treća najbolja stvar; najbolja od najboljih stvari bio je automat za Moku, a način na koji je počeo da prede govorio mi je da će iz njega izaći Moke hladne kao led. "Kako ste

znali?", upitah a zgodno lice sa ožiljcima zasja još jednim od svojih izvanrednih osmeha.

"Posao kapelanskog pomoćnika je da zna takve stvari", odgovori ona. "A sada, ako bi poručnik bio ljubazan da sedne za svoj sto, bilo bi mi drago da odgovorim na njegova pitanja..."

Ispalo je čak i bolje od toga. Nisam morao da joj postavljm nikakva pitanja, jer je S/Sgt Martels znala ono što je poručnik trebalo da zna bolje od nje. Ovo je bio put do oficirskog kluba. Ovo su bile blanko propusnice za koje sam imao ovlašćenje da ih potpisujem. To na zidu bio je interfon, koji je koristio jedino prijatelj u pukovnikokvoj kancelariji da nas upozori kada pukovnik dolazi ovamo. A u slučaju da se poručniku ne sviđa hrana u Trpezariji, uvek je imao privilegiju da izjavi kako je bio zauzet neodložnim obavezama za vreme redovnih obroka u privatnoj trpezariji kantine terenskih oficira. Poručnik, dodade ona nevino, takođe ima privilegiju da, ako hoće, u tim intervalima povede sa sobom i svog pomoćnika.

I zašto sam, pitao sam se sav presrećan, tako nerado ostavio Agenciju kada je trebalo da dođem u ovaj zemaljski raj?

Zapravo, to i nije bio raj. Noći su i dalje bile pravi pakao. Ispostavilo se da su 'regularne' nastambe napravljene od porozne morske pene sa uzanim prorezima. Jedini 'erkondišni' koje su imale bili su sićušni ventilatori što su se pokretali preko solarnih baterija; a zidovi od pene upijali su svaku kaloriju plamtećeg sunca i vraćali nam ih noću. Bilo je i stenica. Sem toga, životinje su po svu noć urlale u svojim ograđenim staništima van zidova. Bilo je sati tokom kojih nisam mogao da spavam, jadno se pitajući šta sada radi Mici ili ko je preuzeo moj posao kod Tontona, Gečvajlera i Šokena. Bila je tu, takođe,

činjenica da je pustinjska vreline isparavala iz moga tela Moku istom onom brzinom kojom bih je popio i svakim danom sam postajao sve slabiji i nesigurniji. Drugog dana Gert Martels me panično pogleda: "Poručnik", primeti ona, "radi previše." Opipljiva laž, naravno. Još mi nijedan vojnik nije došao radi utehe ili pomoći. "Preporučujem poručniku da napiše sebi propusnicu i da ostatak dana provede bez obaveza."

"Kuda da odem u ovoj paklenoj rupi?" zarežah i zaustavih se. Nisam li već jednom pre vodio ovakav razgovor na Veneri - sa Mici? "Pa", rekoh, preispitujući stvar, pretpostavljam da ću kroz deset godina žaliti ukoliko sada ne vidim ono što ovde ima da se vidi. Samo, pođite i vi sa mnom."

I tako smo dvadeset minuta kasnije sedeli naslonjeni leđima jedno o drugo u nekoj vrsti vozila sa četiri točka, sa zastorom prebačenim preko naših glava, kloparajući duž puta zastrtog belom prašinom i idući u glavni grad - Urumki. Pored nas su tutnjali vojni kamioni, podižući tragove prašine od šest stopa. Kakva zabava! Razgovarati gotovo uopšte nismo mogli, ne samo zato što smo bili okrenuti leđima jedno drugom, već i zato što smo pola puta proveli iskašljavajući prašinu iz pluća sve dok Gert nije napravila neku vrstu belih hirurških maski kojima smo pokrili noseve i usta.

Na svu sreću, Urumki - oni su ga izgovarali 'Uu-ruumčii', što mnogo toga kazuje o Ujgurima - nije bio daleko. Međutim, nije bio ništa naročito. Na glavnoj ulici bilo je pravog drveća u dvostrukim drvoredima; međutim, ispod drveća se nalazila samo gola žuta prljava prašina. Nigde trave. Ni cveća. Videlo se samo desetak Ujgura sa maskama od gaze na nosu i ustima kako podižu lišće sa gole zemlje.

Čovek bi pomislio da je bilo dovoljno prašine u vazduhu za svaku normalnu osobu, međutim, ne, bili su to Vigsovi što su podizali velike oblake prašine u slučaju kada smo morali da prođemo pored njih. "Voleo bih da popijem Moku", zaškripah, a Gert okrete glavu da bi mi rekla:

"Strpите se, poručniče!"

"Zovem se Teni."

"Strpите se, Teni, gotovo smo stigli. Pogledajte tamo dole niz blok. To je Divizijski R & R i tamo imaju sve Moke koje želite."

I zaista su imali, i ne samo to - imali su i bar, kao i prodavnicu kafe gde su se mogle nabaviti sve vrste roba, uključujući i prvoklasnu hranu; imali su i oficirski klub sa Omni-V. I toalete sa obiljem tekuće vode! I - daću vam ideju o tome kakav je to božanstveni luksuz bio nakon četrdeset osam sati što sam ih proveo na terenu - tek kada sam zapazio sve pomenute stvari, primetio sam da u celoj zgradi postoje erkondišni. "Koliko propusnica mogu sebi da napišem?" upitah je.

"Koliko god hoćete", odvrati Gert zadovoljno i mi se prvo uputismo u prodavnicu kafe. Kada sam rekao da je častim začudi se, ali se nije protivila. Naručili smo Tur-Ki sendviče sa salatoma i pravim Hlebbom i pola tuceta Moka i udobno se smestili za našim stolom kraj prozora, buljeći u Vigsove što su se muvali napolju. "Ima i gorih dužnosti od ove, Tarbe", izjavi Gert naručujući još jednu Najkafu.

Ispružih ruku i dodirnuh njene vrpce. Ona ne uzmaknu.

"Pretpostavljam da ste ih upoznali?" upitah je.

Lice joj se smračilo. "Mislim da je Papua, Nova Gvineja bila najgora", odgovori ona kao da ju je sećanje bolelo.

Klimnuh potvrdno. Svi su čuli šta je bilo na Papui, Novoj Gvineji i

kako je na stotine domorodaca poginulo za vreme buna prouzrokovanih pojavom Najkafe i Pilencetovog Mesa.

"Bio je to dobro obavljen posao", rekoh utešno. "Nije ostalo još mnogo urođeničkih rezervata. Pobune moraju da se uguše - posao je prljav, ali neko mora da ga obavlja." Ona ne odgovori, već samo srknu malo Najkafe, izbegavajući da me pogleda u oči. Ja nastavih: "Znam da se ono što sam ja uradio ne može ravnati sa poslom koji ste vi, veterani, obavili. Međutim, znate li da sam tri godine bio na Veneri?"

"Vice-Konzul i odgovoran za moral", klimnu ona glavom. Znala je.

"Onda znate i to da Venerijanci zapravo nisu ništa bolji od tih Vigsova. Protiv su prodaje, protiv progresa, fanatici - oduzmite im ono malo tehnologije što je imaju i sasvim bi lepo pristajali u ovaj rezervat!" Pokazah rukom napolje, na ulicu. Nekoliko ovlašćenih prodavaca dangubilo je kraj hotelskog stepeništa, pokušavajući da namame Ujgure da kupe Moke, Nik-O-Žvake i još neke stvari. Međutim, Vigsovi bi se samo nasmejali, odmahnu li glavom i produžili svojim putem. "Sumnjam da većina ovih urođenika uopšte zna da postoji civilizacija. Nisu se menjali hiljadama godina."

Ona pogleda na ulicu sa izrazom lica koji je bilo teško protumačiti. "Više od toga, Teni. Mi nismo prvi zavojevači sa kojima su se suočili. Pre nas su bili Mandžurci, Mongoli i Huni, i oni su ih sve istrpeli."

Zakašljah se - ali ne zbog prašine. "Zavojevači nije baš reč koju bih izabrao, Gert. Mi smo civilizatori. Ono što ovde radimo veoma je važna misija."

"Važna, to je tačno", odvrati ona energično, a u glasu joj je bilo nešto oštro, što samo nesvesno osetih. "Poslednja pre Velikog udara, a? Da li ste ikad razmišljali da tu postoji logično napredovanje - Nova

Gvineja, Sudan, Gobi? A onda..." Iznenada zastade i osvrnu se po prostoriji, kao da se pita ko bi nas mogao čuti.

Mogao sam da je razumem, jer je govorila stvari koje bi je skupo koštale kada bi ih čuli pogrešni ljudi. Bio sam siguran da to nije ozbiljno mislila; barem, ne previše ozbiljno. Ne možemo kriviti borbene trupe ako s vremena na vreme čudne ideje prodru u njihove umove, tamo na granicama civilizacije. Ovakva vrsta razgovora donela bi im dosta nevolja u civilizaciji. Ovde... "Ovde, ste", rekoh ljubazno, "pod pritiskom, Gert. Uzmite još jednu Najkafu, to će vas smiriti."

Ona me za trenutak ćutke pogleda, a onda se nasmeja. "U redu, Teni", reče, pozivajući kelnericu. "Znate šta? Postaćete veliki kapelan."

Bilo mi je potrebno izvesno vreme da joj na ovo odgovorim - nekako mi nije zvučalo kao kompliment. "Hvala", rekoh konačno.

"A da biste to zaista postali", dodade ona, "mislim da bi bilo dobro da vas uvedem u vaše dužnosti. Imaćete posla sa dve vrste ljudi, koji će vam dolaziti da im pomognete. U prvoj vrsti će biti oni koji su zbog nečega zabrinuti - zbog pisma što su dobili od Drage Džejn ili zato što misle da im je bolesna majka ili stoga što su ubeđeni da će poludeti. S njima treba da postupite tako što ćete im reći da ne brinu i što ćete im dati propusnicu od 0-24 sata. U drugoj vrsti biće nevaljalci. To su oni što izgube formaciju, prespavaju prozivku ili izbegnu pregled. Sve što treba da uradite sa njima jeste da javite prvom naredniku da im zabrani izlaske tokom nedelje i da im kažete da bi bilo dobro da počnu da brinu. Ponekad će vam doći neko sa pravim problemom i vi treba da..."

Slušao sam je, klimao glavom i, istinu govoreći, u potpunosti uživao. U tom trenutku nisam znao da se u mom društvu nalaze dve

osobe sa pravim problemima.

Odnosno, da obe sede za mojim stolom.

Posao kapelana nije bio težak. Ostajalo mi je puno vremena za duge, kasne ručkove u kantini terenskih oficira i večernje izlaske u Urumki. Takođe mi je nedostajalo vremena da se pitam, u početka prilično često, šta ja zapravo radim ovde, pošto se činilo da operacija zbog čijeg smo izvođenja bili movani od hemisfere do hemisfere nikako ne počinje... ma šta da je bilo u pitanju. Kada sam upitao Gert Martels, ona je samo slegla ramenima i rekla da je to samo stara dobra tradicija požurivanja i čekanja, pa sam prestao da brinem o tome. Živeo sam od danas do sutra. Stari Urumki hotel koji je bio namenjen za divizijski R & R postao mi je isto tako blizak kao i Dodeljeni mi šator (od morske pene) za spavanje; u stvari, hotel je bio taj u kome sam provodio noći kad god sam mogao, ne samo zbog erkondišna, već zato što je svaka dronjava stara gostinska soba imala svoj posebni toalet sa tekućom vodom, kadu i tuš. Često su sve tri ove stvari funkcionisale. Osim toga, u oficirskom odmaralištu nalazio se Omni-V.

Međutim, nije sve bilo tako zadovoljavajuće. Jedina stvar koju sam odista želeo bile su vesti. Da bih mogao da ih gledam morao sam da se borim sa oficirima koji su bili upravo ljudi za civilizacijom. Većina njih imala je više činove od mene i očajnički su voleli da gledaju sportske prenose, varijetske predstave i reklame - pretežno reklame. Vesti koje su me zanimale nisu bile u vezi sa običnim stvarima - par iz Detroita, što je treptao, kolutao očima i cerio se, zbog osvojene nagrade 'Potrošači Meseca'; ili Predsednikovi govori; ili priča o šest uništenih

peditaksija; i jedanaest izgubljenih života kada je šiljak sa tornja stare Krajslerove zgrade pao i sruvio sa zemljom pola bloka 42. ulice. Mislio sam na prave vesti: na izveštaje Svet reklame, Dnevni pregled i slično. Te vesti su išle u šest ujutro, jer smo se nalazili na drugom kraju sveta, tako da nije bilo nikakve nade da ću ih videti, pa sam morao da se uzdam u sreću i da provodim silne noći u divizijskom R & R i da se, naravno, snalazim po pitanju buđenja, pošto se trebalo probuditi na vreme i sići u klub. To nije bilo lako. Svakog jutra sam se sve teže i teže budio. Jedina stvar koja me je na kraju mogla dići iz kreveta bila je da nemam nijednu Moku u sobi, tako da sam, čim bih otvorio oči, morao da ustanem iz kreveta i odem da nađem koju bocu.

Ni ono što sam video na vestima nije bilo baš zadovoljavajuće. Jednog dana prikazali su čitav desetominutni spot posvećen mome Konzum Anon planu. Bio je lansiran sa promocijnim budžetom od šesnaest megadolara. Postigao je veliki uspeh. Međutim, nije bio moj.

Bio sam pripremljen na to. Ono, međutim, na šta nisam bio pripremljen, bio je komentator koji je imao snishodljivi, dodvoravajući osmeh što ga ljudi nabace kada govore o nečijem velikom uspehu. Svoj izveštaj okončao je pohvalom te dinamične nove agencije što se pojavila niotkuda da bi izazvala gigante ... Hejzldajn i Ku.

Kapetan koji je upravo tada ušao u klub, mlatarajući raukama i nogama, u potpunosti spreman za svoj jutarnji redovni egzercir, nije ni znao koliko je srećan. Ostavio sam ga na životu. Da ga nisam u tolikoj meri preplašio svojom eksplozijom besa kada je pokušao da promeni kanal on bi mi svakako očitao bukvicu zbog ponašanja nedostojnog jednog oficira; međutim, mislim da nikada nije video toliko jarosti na nečijem licu. Zalepio sam se za birač kanala. Nisam se čak ni okrenuo

kada se postideno odšunjao, prestavši da mlatara rukama i nogama. Pritiskao sam dugmad, loveći vesti, crkavajući za informacijama. Bilo je to kao da sam tražio iglu u plastu sena, budući da je bilo dve stotine pedeset kanala. Nisam mario za pikanterije. Klik, i upoznavao sam se sa koreanskom vremenskom prognozom; klik - reklame, klik - program za decu; klik - pritiskao sam dugmad. Uhvatio sam kraj Bi-bi-si noćnog programa i rane jutarnje vesti Rus-Korpa iz Vladivostoka. Nisam znao čitavu priču. Nisam bio siguran da li sam sve delove dobro uklopio. Međutim, Hejzldajn i Ku su bili u vestima širom sveta i u globalu mi je sve bilo jasno. Damboa mi nije rekao celokupnu istinu. Mici i Desmond Hejzldajn uzeli su svoje profite i osnovali sopstvenu agenciju. Međutim, oni nisu uzeli isključivo novac. Uzeli su i čitavo Specijalno odeljenje od T. G. & Š. - opljačkali osoblje - odneli račune.

Ukrali moju ideju.

Postao sam svestan svojih postupaka tek kada sam bio na pola puta do štaba, idući duž te bedne, vrele, prašnjave ulice.

Nikada nisam osećao toliki bes. Bilo je to sasvim blizu ludila - zbilja sasvim blizu, jer šta je drugo sem ludila moglo da me natera da hodam kroz taj pakao, kada su čak i Vigsovi jahali svoje magarce i jakove, što su ih nosili od mesta do mesta? Sem toga, bio sam žedan. Žestoko sam se napio Moka - ne samo čistih Moka-Koka, već u mešavini sa alkoholnim pićima koja su se mogla naći u oficirskom klubu. Međutim, sve je to tokom hodanja izvetrilo iz mene, a ono što je preostalo bio je koncentrovani, kristalizovani bes.

Na koji način sam mogao da se vratim u civilizaciju? Da se vratim i zadovoljim pravdu; da uzmem od Mici Ku ono što mi je dugovala! Mora da postoji način. Bio sam kapelan. Da li da dam sebi milosrdno

odsustvo? Ako to ne budem mogao da učinim, da li da odglumim nervni slom ili da odem do nekog sklonog mi lekara koji me može snabdeti pilulama za ubrzavanje srčanog pulsa? A ako mi se sve to izjalovi - kakve su mi šanse da se prokrijumčarim kao slepi putnik na sledeći teretni avion koji sleti ovde? Ako mi ni to ne bi pošlo za rukom...

Razume se, nisam mogao da uradim ništa od svega toga. Video sam šta se događalo cmizdravim jadnicima koji bi dolazili u moju kancelariju, sa svojim zbrda-zdola sklepanim pričama o nevernim ženama ili nepodnošljivom bolu u donjem delu leđa; nije bilo milosrdnih odsustava iz Rezervata i nikakve šanse da se prokrijumčarim kao slepi putnik.

Nasukao sam se.

Počinjao sam takođe da se dosta loše osećam. Mnogo pića i neprospavane noći nisu nimalo pomogle mom telu sviklom na Moku. Sunce je bilo nemilosrdno, i svaki put kada bi prošlo neko vozilo mislio sam da ću iskašljati pluća. Napolju je inače bilo puno vozila, jer je najzad trebalo da se ostvari naša operacija. Trebalo je da otpočne svakog trenutka. Teška napadačka oruđa bila su na svojim mašinama. Trupama su dati određeni napadački ciljevi. Sve je bilo spremno za dejstvo.

I tako, stadoh i ukopah se poput mrtvaca nasred drumu, njišući se zbunjeno dok sam pokušavao da saberem misli. Ovo je imalo smisla, ukazao mi se tračak nade... naravno! Kada se operacija okonča, svi ćemo biti vraćeni u civilizaciju! Biću i dalje na vojnoj vežbi, razume se, ali u nekom od logora u blizini državne granice, odakle ću bez teškoća moći da dobijem četrdesetosmočasovni izlaz, što će mi biti sasvim

dovoljno da odem do Njujorka kako bih se suočio sa Mici i njenim ružnim postupkom...

"Teni", povika neko. "Oh Teni, hvala Bogu što sam vas pronašla - ali, momče, jeste li u nevolji?"

Naprezao sam oči pokušavajući da prozrem zaslepljujuću prašinu i bleštanje. Ujgurski 'taksi' sa dva točka zaustavio se kraj mene i iz njega iskoči Gert Martels, a na njenom mršavom licu punom ožiljaka ogledala se zabrinutost. "Pukovnik je iskopala ratnu sekiru. Moramo vas pokupiti pre no što vas pronađe!" Zateturah se prema mestu sa kojeg je dolazio njegov glas: "Do đavola sa pukovnikom", zagraktah.

"Molim vas, Teni", zamoli me ona, "uđite u taksi. Sagnite se, tako da, u slučaju da naiđe, vojna policija neće moći da vas vidi."

"Neka me vide!" Najsmešnija stvar u vezi S/Sgt Martelsove bila je ta što sam je gledao iz dva različita ugla. Čas bi mi ličila na magličastu figuru od crnog dima, što je bila neprozirna spram zaslepljujućeg neba - čas bih je video krajnje oštro, tako da sam mogao, čak, da joj vidim izraz lica: zabrinut i napregnut, a potom (zanimljivo) pun olakšanja.

"Strefio vas je toplotni udar!" povika ona. "Hvala Bogu! Pukovnik ne može ništa protiv toplotnog udara! Vozaču! Znate li gde je vojna bolnica? Odvezite nas tamo najbrže što možete!" I snažne ruke Gert Martels uvukoše me u vozilo.

"Ko želi bolnicu?" upitah ratoborno. "Ne treba mi nikakva prokleta bolnica! Hoću samo Moku..." Međutim, nisam je dobio. Nisam dobio ništa. A i da sam dobio ne bih bio u stanju ma šta da uradim, jer se upravo tog trenutka nebo smračilo i obmotalo oko mene poput omotača od crne vune, tako da sam bio izvan sveta sledećih deset sati.

2.

Međutim, za to vreme desilo se dosta toga. Recept za toplotni udar bio je: rehidriranje, biti na hladnom; odmaranje u krevetu. Srećom, bio je to isti recept kao i za akutni mamurluk, te sam postupao prema lekarskim uputstvima. Istina, jedno vreme nisam znao da to činim, pošto sam u početku bio u nesvesti, a posle toga uspavan nekim od hipnotika. S vremena na vreme bi mi se u svesti pojavile maglovite slike igala i špriceva sa fiziološkim rastvorom i glukozom što su mi ih ubrzgavali u ruku; takođe su me namamljivali da ispijam ogromne količine vode. Povremeno bih bio svestan i snova. Oh, da, snova. Ružnih snova. Snova o Mici i Dezu Hejzldajnu kako uživaju u svojim luksuznim stanovima i kako se ludački smeju kada se sete jadnog starog blesavog Tenisona Tarba.

I kada sam se konačno probudio mislio sam da još sanjam, jer se prvi narednik izvijao nada mnom s prstom na usnama: "Poručniče Tarb? Čujete li me? Ne dižite buku - samo klimnite ako me čujete."

Pogrešio sam što sam ga poslušao. Klimnuo sam. Bolje da nisam - glavobolja je bila užasna; mislio sam da će mi se lobanja raspasti.

"Čini mi se da ste prilično mamurni? Nezgodna stvar... No, slušajte, imamo problem."

Činjenica da postoji problem nije bila novina za mene. Jedino pitanje je bilo na koji je problem mislio? Na moje iznenađenje, bio je to problem sa kojim nisam bio upoznat. Bilo je to nešto potpuno novo, i ticalo se ne toliko mene koliko Gert Martels. Krajičkom oka posmatrao je dežurnu sestru, a usta je toliko približio mome uvu da mi je njegov dah golicao ušne dlačice; šapćući, objasnio mi je: Gert ima onu ružnu naviku, mislim da znate..."

"Kakvu ružnu naviku?" upitah.

"Zar ne znate?" Izgledao je iznenađeno, a potom se odista zbuni. "Pa", nastavi on nevoljno, "znam da to zvuči zbilja vašljivo, međutim, većina momaka, znate, tamo na terenu, izložena je svim vrstama uticaja..."

Uprkos svoj razboritosti i želji, ne izdržah: "Naredniče", rekoh, "nemam pojma o čemu to pričate. Budite određeniji."

"Napolju je sa Vigsima, poručniče", izbaci on. "I nema svoju zaštitnu opremu. A reč je o T-minus dva sata i odbrojavanju."

Ovo me zaista pogodi. "Hoćete da kažete da operacija počinje noćas?" razderah se.

On se trgnu. "Molim vas, stišajte se. Tako je. Operacija počinje u ponoć, a sada je tačno deset."

Zurio sam u njega. "Noćas!" ponovih. Gde sam to bio? Kako sam propustio to obaveštenje? Naravno, bila je to, tehnički, tajna informacija; međutim, sigurno je da su je svi u trupi prokljuvili još pre mnogo sati.

Prvi narednik klimnu. "Počinje noćas jer je vreme savršeno." Sada kada sam znao šta treba da tražim mogao sam da vidim kapuljaču od polarizovanog materijala što mu je bila obešena o ramena i ogromne ušne uloške za prigušivanje zvuka koji su mu visili ispod brade. "Stvar je..."

Odjednom se začu zvuk sa kraja odeljenja, otvoriše se vrata i upali se svetlo.

"Oh, do đavola", zapucketa on prstima. "Čujte, imam još neke stvari da posvršavam, a vi idite po nju, poručniče, hoćete li? Dole vas čeka jedan Vigs sa zaštitnom opremom za vas i za nju - on će vas

odvesti do nje, i on..." Neki koraci su se približavali. "Izvinite, poručniče", dodade on zadihano, "moram da idem".

I ode.

Čim je sestra završila sa obilaskom i otišla, sišao sam sa kreveta, obukao svoju odeću i odšunjabo se iz odeljenja. U glavi mi je bubnjalo, te sam znao da je poslednja stvar koja mi je potrebna upravo to što sada činim. Samovoljni odlazak iz bolnice biće još jedan dodatni minus među ostalim minusima prabeleženim u mom ličnom kartonu. Najsmješnije od svega bilo je to što nisam oklevao ni trenutka.

Nisam, čak, oklevao dovoljno dugo da shvatim da je to čudno. Tek kasnije sam razumeo da je bilo mnoštvo slučajeva u prošlosti kada je ovaj ili onaj stavljao svoj rep u procep kako bi me od nečega sačuvao. Nekada sam bez problema zaboravljao da se dobro dobrim vraća. U pameti mi je bilo samo to da sam Gertin dužnik i da sam joj potreban da bih je izvukao iz nevolje. I tako odoh... zastavši samo za trenutak na vratima bolnice kako bih pokupio nekoliko boca Moke iz automata. Uistinu sam pomislio da bih čak i da nisam našao Moku otišao i bez njih.

Vigs je čekao kao što je bilo dogovoreno, ne samo sa kompletnom opremom za dvoje već i sa magarcem i sa dvokolicama. Jedino što je nedostajalo bilo je njegovo znanje engleskog. Međutim, pošto je izgledalo da zna kuda treba da ide i bez mojih instrukcija, to nije predstavljalo nikakav problem.

Bila je topla, mračna noć, toliko mračna da je čoveka nehotice obuzimao strah. Moglo se videti nebo! Ne mislim na dnevno nebo, niti čak na noćno, kada svetla odozdo daju onaj nejasni crvenkasti sjaj - mislim na zvezde. Svi su čuli za zvezde; međutim, koliko ljudi ih je

zapravo videlo? Bilo ih je na milione, po čitavom nebu; bile su dovoljno sjajne da ih vide...

Dovoljno sjajne da bi ih i magarac video, jer je izgledalo da bez problema pronalazi svoj put. Išli smo po sporednim putevima u pravcu obližnjih brda. Između nas i brda nalazila se dolina. Čuo sam za nju; bila je neka vrsta kurioziteta u ovim krajevima zbog toga što je bila plodna. Ono što Gobi čini Gobijem - to jest, peščanom pustinjom - to su suvoća i vetar. Suvoća preobraća zemlju u prašinu a vetar je oduvava sve dotle dok ne ostanu samo beskrajne kvadratne milje kamenite pustinje. Tu i tamo, izuzetno, na nekoliko izolovanih mesta - dolina, zaklonjenih strana brda - ima malo vode, a - samim tim - i plodnog zemljišta. Neki oficiri su mi pričali da su ta mesta gotovo nalik na italijanske vinograde sa svojim čokotima loze i, čak, žuborećim potocima. Nisam smatrao da čovek treba da ih po svaku cenu poseti. Nisam planirao ni da ih sada posetim, posebno ne noću, posebno ne sada kada je trebalo da nastane pakao - kriomice pogledah na sat, što je blistao u mračnoj noći - za otprilike sat i pet minuta. I odista ih nismo posetili ovog puta. Vigs krenu stazom što je išla oko vinograda, zaustavi dvokolice, pomože mi da siđem i pokaza na brdo.

U svetlosti zvezda mogao sam jedva da razaznam nekakvu građevinu od drveta. "Hoćete da kažete da treba da se popnem tamo?" upitah ga. Vigs slegnu ramenima i ponovo uperi prst na isto mesto. "Da li je narednik Martels u toj daščari?" On ponovo slegnu ramenima. "Do đavola", prasnuh, okrenuh se i, s uzdahom, počeh da se penjem uz brdo.

Naravno, svetlost zvezda nije omogućavala da se baš najbolje vidi. Posrtao sam, a nekoliko puta sam i pao pokušavajući da se popnem uz

to slabo izvinjenje za stazu, uz tu prokletu, prljavu prašjavu stazu, tako suvu da sam se prilikom okliznuća vraćao samo jard ili dva naniže. Najmanje dvaput sam se pošteno ogrebao. Drugi put, dok sam teškom mukom podigao i drugu nogu, nešto iza brda zakašljalo je vamp, a trenutak kasnije vamp... vamp... vamp dolazilo je duž čitavog obzorja i na nizu mesta zvezde se zaprijaše sporoširećim oblacima tame. Niko nije morao da mi kaže šta je to: nebeski ekrani - operacija je trebalo da počne.

Nanjušio sam daščaru jardima pre no što sam stigao do nje. Služila je za sušenje grožđa i bazdila je na teški miris vina. Međutim, osećao se tu još i nekakav kudikamo jači - malo je reći jači - miris. Bilo je to gotovo zastrašujuće. Podsećalo je pomalo na hranu - Pilencetovo meso, možda, ili Ćur-ku, s tim što nešto nije bilo u redu sa njim. Nije to bio miris pokvarenog mesa. Bilo je to nešto gore od toga. Želudac me je opminjao da ga je maltene revoltirao. Progutah pljuvačku i napipah ulaz u daščaru.

Unutra je nešto plamsalo. Pomislih da su naložili vatru da bi videli dok jedu ukradene vojničke obroke. Bila je to pogrešna pretpostavka. Kao i ona druga po kojoj je 'ružna navika' Martelsove bilo nešto poput zbližavanja sa domorocima ili, možda, opijanje njihovim pićima. Bio sam pravi naivac! Oko vatre u daščari okupilo se pola tuceta ljudi iz trupe, a ono što su radili sa njom, iznenadilo me je - iznad plamena su držali životinju. A što je još gore, jeli su uginulu životinju. Gert Martels se izbulji u mene otvorenih ustiju, a u ruci joj se nalazilo parče životinjskog mesa. Držala ga je za kost...

To moj želudac nije mogao da izdrži. Morao sam da izađem napolje da povratim.

Jedva sam uspeo. Kada sam ispovraćao sve što sam pojeo tokom protekla dvadeset četiri sata, duboko sam udahnuo i vratio se unutra. Bili su uplašeni; lica su im bila bleđa i zabrinuta u odsjaju vatre.

"Gori ste od Vigsova" reko im, dok mi je glas podrhtavao. "Gori ste od Venerijanaca. Naredniče Martels! Obucite ovo. A vi ostali, sagnite glave, zapušite uši prstima i ne otvarajte oči sledećih šezdeset minuta. Operacija počinje za deset minuta!"

Nisam sačekao da čujem njihove bolne žalopojke, niti da li Gert Martels čini ono što joj bejah naredio. Izišao sam iz ove đavolske jazbine što sam brže mogao, spotičući se i klizeći deset jardi niz stazu pre no što sam zastao na nekoliko trenutaka kako bih stavio prigušivače zvuka na uši, a preko toga navukao kapuljaču. Posle toga, naravno, nisam apsolutno ništa mogao da čujem, a ponajmanje to da je Gert Martels stala tik kraj mene. Nismo mogli da razgovaramo, što i nije bilo tako loše. Tog trenutka nisam želeo ništa da joj kažem, niti da čujem bilo šta od nje. Krenusmo niz brdo do mesta gde nas je čekao Vigs sa svojim magarcem, pritegnutim za vozilo, koje je bilo okrenuto prema logorištu. Vigs podiže uzde...

I tada poče.

Prvi korak je bio vatromet - prosta, jednostavna stara pirotehnika. Eksplozija zvezda. Zlatna kiša. Pljuskovi dijamantno blistavih vodopada. Međutim, nisu bili dovoljno sjajni kako bi aktivirali instant-senzore u našim kapuljačama. Ipak, bili su dovoljno blistavi da bi izazvali zaprepašćenje - naš kočijaš je gotovo ispustio uzde, buljeći unezvereno u nebo. Sve to je bilo prošarano eksplozijama vazdušnih bombi, prigušenim i oslabljenim zahvaljujući našoj zaštitnoj opremi; međutim, zvuk se obrušavao niz brda. Vazdušne eksplozije osvetljavale

su predeo, a to je bio tek početak. Ovo je trebalo da probudi Vigsove i da ih istera na otvoreno.

Tada kembelijanske brigade stupiše u dejstvo.

Ovog puta se nije čulo mnogo eksplozija; međutim, one koje su se čule bile su poput tutnjave što je odjekivala između naših ramena i ušiju. Neverovatno bučno. Čak i kroz prigušivače je to bilo do bola bučno - da ih nismo imali pola vojske bi ogлуvelo. Što se Vigsova tiče, mislim da ih je poprilačan broj ogлуveo. Kasnije sam saznao da su se usled ove tutnjave aktivirala dva glečera na dalekim planinama i da je lavina oslobođenog snega zatrpala meštane jednog ujugurskog sela koji su zurili u nebo. Međutim, buka je bila samo polovina toga. Drugu polovinu činila je svetlost. Dospevala je do očiju - čak i kroz instant-senzore na kapuljačama. Čak i kroz zatvorene očne kapke. Nikada ranije nisam video ovakvu predstavu. Mada zaštićena, i naša čula su u velikoj meri bila onesposobljena.

A onda su, naravno, balon-zvučnici počeli da izvikuju svoje komande i naš projekcioni bataljon ispunio je gasne ekrane živim, prijatnim, zadivljujućim slikama šolja Najkafe što su se pušile, Keri-O karamel šipki, Nik-O-Žvaka, Starcelijusovog Verili donjeg rublja i suspenzorija za atletičare - i zamamnim slikama sočnih kocki Pilencetovog Mesa sa komadima što su od njih odvajali, tako bogatim i izvanrednim da ih je čovek mogao gotovo okusiti - zapravo mogao ih je omirisati, jer Ekpa Za Hemijsko Pojačanje nije bila lenja, tako da su njihovi generatori izbacivali miris Najkafe i aromu Burgera Od Pilencetovog Mesa i, što je bilo od svega najgore po mene, povremeno sam osećao čokoladni oštri miris Moke - a iznad svega toga i bez prestanka čuli su se zaglušujući zvuci od kojih se gluvelo i videla se

prodorna zaslepljujuća svetlost... "Ne gledajte!" viknuh ponovo u uvo naredniku Martels. Međutim, kako je mogla da ne gleda? Iako sam bio zaštićen od limbičkih stimulansa ulošcima za uši i kapuljačom, slike su same po sebi izazivale takav apetit, takvu želju koja se graničila sa potrebom, da mi je voda pošla na usta a ruke same od sebe pošle u džepove da bi dohvatile kreditne kartice. Naravno, većina bazičnih kompulsija ovog pohoda prošla je mimo nas. Bili smo pošteđeni kembelijskih pojačivača. Verbalne poruke što su grmele od brda do brda bile su na ujgurskom dijalektu, koji mi nismo razumeli. Međutim, naš vozač je sedeo sav ushićen, zabačene glave; uzde su mu ispale u krilo, oči sijale, a na licu mu je bio izraz takve neizrecive čežnje da me je namah ganuo. Mašio sam se za džep i pronašao pola Keri-O Šipke; i kada sam mu je dao uzvratilo mi je takvom provalom zahvalnosti da sam, ne razumevajući ni reči, shvatio da sam stekao njegovu doživotnu naklonost.

Jadni Vigsovi! Nisu imali nikakvih šansi.

Ili tačnije rečeno, popravih se afektirano, konačno su stupili u bogatu i hvalevrednu merkantilnu zajednicu. Tamo gde nisu uspeali Mongoli, Mandžurci i Hani, trijumfovali su moderni kulturni imerativi.

Srce mi je bilo puno. Zaboravio sam sve brige i tragedije poslednjih nekoliko dana. Ispružih ruku ka Gerti Martels - dok smo sedeli u našoj nepokretnoj dvokolici, i dok su poslednje slike nebeske parade iščezavale, a odjeci noćne akustike zamirali - i stavih je na njeno rame.

Na moje iznenađenje, videh gde plače.

Sledećeg jutra u jedanaest sati prodajna mesta bila su totalno prazna. Kazaci, Ujguri i Hui tražili su, kraj svojih praznih rafova, priliku

da kupe Popsije Kelpi Kripsa. Čitava operacija bila je besprekoran trijumf. Značilo je to pojedinačno odlikovanje za svakog ko je uključen i Poslovodno odlikovanje za poneke.

Značilo je to - a moglo je i da znači - priliku da iznova počnem.

3.

Međutim, ispostavilo se da to nije odmah značilo ono što sam ja mislio. Odveo sam Gert, crvenih očiju i još tajanstveno šmrkutavu, u njen NKO-štab, a ja sam se odšunjao natrag u bolnicu bez ikakvih problema - polovina pacijenata i gotovo celokupno pomoćno i medicinsko osoblje bili su još napolju; kapuljače su zbacili na ramena, uzbuđeno čavrljajući o napadu. Nađoh se među njima za trenutak, prokrčih put kroz gužvu, dođoh do svog kreveta i ponovo zaspah; bio je to težak dan.

Sledećeg jutra bila je repriza prvog dana ovde, pošto je došao major, probijajući se kroz odeljenje i vukući za sobom lekare, da mi kaže da sam otpušten sa odeljenja i da treba da budem u štabu za dvadeset minuta. Jedina dobra stvar beše to što pukovnik nije bila tamo; otišla je u Šangaj, čim je operacija bila završena, da raportira Glavnom štabu. "Ali, Tarbe, to ne znači da se niste zakačili za udicu?" držao mi je predavanje potpukovnik koji ju je zamenjivao. "Vaše ponašanje je šokantno. Osramotili biste uniformu čak i kao potrošač; međutim, vi ste reklamopisac. Pazite šta radite, jer ćete biti pod mojom paskom!"

"Razumem." Pokušao sam da zadržim ravnodušan izraz lica, ali mislim da mi to nije pošlo za rukom, jer on opet zareža: "Mislite da ćete kući, zar ne, tako da ne morate više da brinete o ovim stvarima?"

Upravo to sam i mislio. Pričalo se da će trupa početi da se raspušta istog dana.

"Ne dolazi u obzir", reče on odlučno. "Kapelani su deo Službenog sastava. Službeni sastav ima zadatak da pošalje sve ostale kući pre nego što njegovi pripadnici počnu o tome da razmišljaju. Vi nikuda ne idete, Tarbe, sem možda do stočnog dvorišta ukoliko niste raščistili neke stvari!"

Dopuzao sam do svoje kancelarije i svoje postidene S/Sgt Gert Martels. "Teni", poče ona zbunjeno.

Prekidoh je: "Poručniče Tarb, naredniče!"

Lice joj buknu tamnocrvenom bojom i ona poče ponovo, ali strogo zvanično: "Da, gospodine. Htela bih samo da se izvinim poručniku za moje, ah, moje..."

"Vaše nedolično ponašanje, hoćete da kažete!" Bio sam zaista neumoljiv. "Naredniče, vaše ponašanje je šokantno. Osramotili biste uniformu čak i kao - ah - kao privatno lice, ali vi niste odgovorni starešina..." Zaustavih se pošto je u sobi odjekivalo. Ili u mojoj glavi. Za trenutak sam je ćutke gledao, a onda se stropoštah u fotelju. "Oh, do đavola, Gert", procvileh najzad. "Zaboravite to. Mi smo u istom sosu."

Rumenilo joj iščeznu s lica. Stajala je neodlučno preda mnom i premeštala se s noge na nogu. Konačno reče tihim glasom: "Mogu da objasnim ono što se dešavalo na brdu, Teni..."

"Ne, ne možete. Ne smem to da slušam. Donesite mi Moku."

Potpukovnik Hedli je možda i mislio da će moći da me drži pod prismotrom; međutim, nije bio baš tako mnogo dalekovid. I on i

pukovnik dobili su premeštaj. Celokupna limbička oprema bila je spakovana i natovarena na transportere, a jurišni odredi odmarširali su, nakon toga, u zalive i više ih nisam video. Međutim, transporteri prilikom povratka nisu bili prazni. Bili su puni pripadnika Službe za snabdevanje, a ponajviše trgovačkom robom. A roba se topila poput snega. Svakog jutra su se mogli videti Vigsovi u redovima na prodajnim mestima kako čekaju da se ova otvore i kako posrću prilikom povratka u svoje jurte sa rukama punim karamel-šipki i obrocima hrane i amuletima Tomasa Džefersona Od Čiste Imitacije Srebra što su ih poneli ženama i deci. Operacija je predstavljala potpuni trijumf. Nikada nisam video takve gomile zagriženih potrošača kao što su bili željni Vigsovi i osećao bih se ponosnim zbog svog učešća u tom velikom pohodu da je u mome duhu preostalo bar malo ponosa. Međutim, Služba za snabdevanje mi to nije mogla priuštiti.

Bilo bi mnogo lakše da sam imao nešto da radim. Kapelanova kancelarija bila je najmirnije mesto u Rezervatu. Stare kajle nisu imale zbog čega da dolaze i da se žale jer su se ionako spremali da idu kućama: pripadnici Službe za snabdevanje bili su prezaposleni. Gert Martels i ja smo, bez da smo progovorili reč o tome, napravili ad hoc podelu posla. Ja bih svakog jutra sedeo sam u praznoj kancelariji, neumereno pijuci Moke i želeći da sam - sve - sve drugo samo ne ono što sam i gde sam sada. Bolje bi bilo da sam mrtav. Popodne bi ona preuzela kancelariju, a ja bih odlazio u oficirski klub u Urumkiju, bučno se prepirući oko toga koji kanal da se gleda na Omni-V i čekajući bezuspešno satima na svoje beskonačne pokušaje da telefoniram Mici, Hejzldajnu ili Matorom... ili Bogu. Čak sam se nekoliko puta usudio da uđem u potpukovnikovu kancelariju, pokušavajući da izradim

otpuštanje. Heroji bi trebalo da idu kućama, pre nego što svi zaborave zbog čega su postali heroji - operacija Gobi je već počela da nestaje iz Omni-V vesti. Nisam imao sreće. Sem toga, i dalje je bilo vrelo. Bez obzira na to koliko Moka polokao, izgledalo je da one putem znoja iščile brže nego što sam mogao da ih nadoknadim. Nisam se više uopšte merio, jer su brojke što su se pojavljivale na vagama počele da me plaše.

Petkom je bilo najgore, i stoga nismo čak ni pokušavali da držimo otvorenom kapelanovu kancelariju. Odlazio bih u Urumki prolazeći kraj mnoštva Vigsova što su se vozili u teretnim kolima, dvokolicama, na biciklima; svima je potrošačka svetlost sjala u očima, dok su putovali ka bazarima velikog grada. Zatim bih rezervisao sobu, nabavio Moke i uputio se u oficirski klub gde sam vodio bučne prepirke oko Omni-V i pokušavao (bezuspešno) da telefoniram.

Međutim, Gert Martels me je čekala ispred kluba. "Teni", obrati mi se ona, gledajući unaokolo kako bi bila sigurna da nema nikog u blizini ko bi mogao da nas čuje, "grozno izgledate. Potreban vam je vikend u Šangaju. Kao i meni."

"Za tako nešto nemam odobrenje", odvratih smrknuto. "Idite i pokušajte sa potpukovnikom Hedlijem, ako baš želite. Možda će vam dopustiti da odete. Meni neće. Siguran sam." Zaustavih se, jer ona izmahnu dvema propusnicama ispred mojih očiju. Iznad magnetske trake video se Hedlijev potpis.

"Ne bi bilo nikakve svrhe", primeti ona, "biti prijatelj sa prvim narednikom kada on ne bi bio u stanju da kada želi gurne par propusnica u pukovnikovu kutiju za potpisivanje. Avion poleće za četrdeset minuta, Teni. Želite li da budete u njemu?"

Šangaj! Dragulj Istoka! U deset sati te noći bili smo u avionu. Ljuštio sam desetku ili, može biti, dvadesetu Moku, zagledajući pri tom tamnokose male stjuardese sa njihovim lepršavim frizurama i pitajući se da li treba da se povežem sa nekom od njih pre no što postanem isuviše oduzet a da bih mogao da učinim nešto po tom pitanju. Gert je pila čisti GNS i sa svakim gutljajem postajala je sve obazrivija i pažljivija prilikom razgovora, dok su joj oči poprimale staklasti sjaj. Bila je to zanimljiva stvar u vezi sa Gert Martels. Nije izgledala loše, ne uzimajući pri tom u obzir ožiljke što su se pružali celom levom stranom njenog lica - od uva do vilične kosti. Međutim, nikad ništa nisam pokušao sa njom, niti ona sa mnom. Pretežno, čini mi se, zbog vojnih propisa i zbog problema do kojih dolazi kada se previše intimizuju odnosi između oficira i građanskih lica na službi u vojsci; međutim, priličan broj oficir i građanskih lica iskoristio je svoju šansu i izašao na kraj sa svim tim. Sem toga, sve to se dešavalo dugo, dugo vremena posle Mici. "Kako to da nismo?" upitah, mašući kelnerici.

Ona se zakašlja i štucnu na način na koji to čine dame i pogleda me. Trajalo je to sekund-dva i izgledalo je da ima problema sa fokusiranjem. "Kako to da nismo - šta, u stvari, Tenisone?" upita me brižljivo odmeravajući ton.

Odgovorio bih joj na pitanje da u tom trenutku nije došla kelnerica, tako da sam morao da naručim još jednu Moku-sa-Džinom za sebe i neutralni alkohol od žitarica za damu. Trebalo mi je nekoliko trenutaka da se setim. "Oh, da", konačno odgovorih, "hteo sam da te upitam kako to da ti i ja nismo uradili tu stvar."

Ona mi se dostojanstveno osmehnu. "Ako ti to želiš, Tenisone."

Ja, međutim, samo odmahnuh glavom. "Ne, ne mislim u tom

smislu, hoću da kažem kako to da se ti i ja, mislim, znaš i sama, nismo spetljali?" Nije mi odmah odgovorila. U međuvremenu su stigla poručena pića i kada sam platio račun kelnerici i dao GNS Gert, video sam da ona plače.

"Ovaj, slušaj", rekoh, "ja nisam ništa potencirao, zar ne?" upitah je, gledajući oko stola i tražeći odobravanje! Ne sećam se tačno kako se to dogodilo, ali izgleda da nam se pridružilo četiri ili pet ljudi. Svi su se smejali i odmahivali glavama - što je možda moglo da znači: ne, nisi, a možda i: ne, mi ne razumemo engleski. Međutim, jedan od njih ga je razumeo. Građanin. Nagnuo se preko stola i nadvikujući galamu oko bara reče: "Dozvolite mi da platim sledeću turu."

"Zašto da ne?" Zahvalio sam mu se sa osmehom i okrenuo ka Gert. "Izvini, šta si rekla?" upitah je.

Ona se za trenutak zamisli nad mojim rečima, a građanin se ponovo nagnu ka meni:

"Vi, momci iz Ulumčija, zar ne?" Bilo mi je potrebno nekoliko trenutaka da shvatim da on pokušava da kaže Urumki, no tada sam priznao da je u pravu. "Možete uvek da kažete. Vi ste glavne fore. Plaćam i drugu turu!" I svi mornari iz Vengpu Rečne Patrole se naceriše i počеше da aplaudiraju; toliko su i oni znali engleski.

"Mislim", javi se Gert zamišljeno, "da ću ti ispičati priču o svom životu." Prihvatila je sledeće piće, kurtoazno klimnula i pijuckala ga između rečenica bez da je gubila nit priče. "Kada sam bila devojčica", poče ona, "srećno sam živela. Šta je sve Mama uspevala da napravi od Soje, Čelou-Vita i malog MSG! A kad bi došao Božić imali bismo Ćur-Ku, pravo rekonstruisano meso i Dezert od Želatina sa ukusom brusnice i razne druge stvari."

"Božić", povika građanin ushićeno. "Super ste sa vašim Božićima!"

Ona mu se učtivo nasmeši, ali nekako sa distance i posegnu za sledećim pićem. "Kad mi je bilo petnaest godina, umro mi je Tata. Rekli su mi da je imao bronhio... tako nešto. Kašljao je dok nije umro!" Ona zastade za trenutak i proguta knedlu, a stari debeli građanin iskoristi priliku.

"Znate li da sam i ja išao u misionarsku školu?" upita nas. "I da smo tamo, takođe, slavili Božiće. Mi zbilja mnogo dugujemo vama misionarskim momcima!"

Nije mi bilo lako da pratim jednu životnu priču, a kamoli dve. Za barom je bila sve veća gužva, postajalo je mnogo bučnije i mada je stari izletnički parobrod bio čvrsto privezan za stubove na molu, mogao sam se zakleti da se njihao na talasima. "Dalje", rekoh neodređeno.

Gert je bila brža od građanina. "Jesi li znao, Teni", upita me, "da su fabrike nekada imale filtere na dimnjacima? Zadržavale su sumpor i pepo. Vazduh je bio čist, a prosečna dužina života bila je osam godina više nego što je danas."

"Ovde takođe!" povika građanin. "Kad sam bio mlad i u misionarskoj školi..."

No, ona ponovo bi brža od njega. "Znaš li zašto su prekinuli s tim? Zbog smrti. Želeli su što više mrtvih ljudi. Na smrti se može dobro zaraditi. Delimično je bila u pitanju računica osiguravajućih društava - njihovi činovnici su izračunali da ih manje košta ako isplate životno osiguranje nego godišnje anuitete. Sem toga, bile je tu čista zarada od bolničkog osiguranja - pedesetogodišnjak koji je čitav život proveo u smogu dobro zna da će većinu preostalog vremena provesti po bolnicama, tako da, hteo-ne hteo, mora da kupi polisu - i ako brzo

umre, eto čistog profita. Naravno, tu su takođe oni koji umru. Nećeš poverovati koliko se zarađuje na sahranjivanju pokojnika. Međutim, većinom", ona pogleda oko stola, ljubazno se smeškajući, "većinom je to pravi pakao. Kada potrošač okonča svoj radni vek, koliko ima novca za kupovinu stvari? Prokleta malo. I kome je on još potreban?"

Rekoh joj nervozno: "Gert, dušo, možda ne bi bilo loše da udahnemo malo svežeg vazduha?"

Stari građanin se cerio i klatio glavom; napio se toliko da nije mario šta drugi pričaju. Međutim, jedan od mornara se mrštio baš kao da je, na kraju krajeva, razumeo nešto malo engleski. Izgleda da Gert to nije primećivala.

"Da je bilo svežeg vazduha, moj Tata", objašnjavaše ona, "verovatno ne bi umro na taj način, zar ne?" Ispružila je praznu čašu, proprativši to slatkim osmehom male devojčice. "Mogu li dobiti još samo malo?"

Daleko od toga da sam bio trezan; međutim, nisam bio toliko pijan da ne shvatim da se Gert nakresala gore od mene. Pokušah da promenim temu. "Dakle, vi volite misionare, a?" srdačno se obratih našem dobročinitelju.

"Oh, đavolski dobri momci, da! Puno im dugujem!"

"Mislite, zato što su doneli hrišćanstvo u Kinu?"

On se začudi. "Kakvo hrišćanstvo? Zbog Božića. Zna li šta znači Božić? Reći ću vam! Ja prodajem na veliko sve vrste odevnih predmeta - a Božić znači četrdeset pet posto prodaje na malo, gotovo pedeset osam odsto. To znači Božić! Buda, Mao - oni nam nisu dali ništa slično tome!"

Na nesreću, njegove reči ponovo aktiviraše Gert. "Božić", nastavi

ona sanjalački, "nije bio isti nakon Tatine smrti. Srećom, imao je jedan stari pištolj, tako da sam odlazila na smetlište - u to vreme smo živeli u Baltimoru, blizu luke - i ubijala galebove i onda ih donosila kući. Naravno, nisu bili kao Ćur-Ka, ali Mama..."

Gotovo prosuh svoje piće: "Gerrt", povikah, "mislim da bi bilo dobro da krenemo!" Međutim, zakasnio sam.

"Mama ih je tako dobro spremala da smo mislili da je to Pilencetovo Meso i uvek bi nam bilo muka ukoliko bismo se najeli, a..."

Nije stigla da završi. Vengpu mornara je skočio na noge, sav besan i sa izrazom gađenja na licu. Nisam razumeo šta je rekao, ali mi je smisao njegovih reči bio sasvim jasan. Žderači životinja. To je bila Kapeljišnikov u prepunoj čaši vode.

Ne sećam se baš sasvim dobro svih pojedinosti tuče; znam samo da sam video MP-ijevce kraj nas dok sam se izvlačio ispod stola. Adrenalin i panika učinili su da dosta pića ispari iz mene; međutim, pomislio sam da sam još pijan, halucinatorno pijan, DTS-pijan, kada sam video ko ih predvodi. "Šta, pukovnik Heksčer!" proderah se. "Fantastično je što vas vidim ovde."

I tako dobih premeštaj.

U stvari, bio je to jedan od načina da se dođe kući. Maltene kući. U Arizonu. Tamo je odlazila pukovnik Heksčer, a pošto smo mi i dalje normalno bili pod njenom komandom, nije imala nikakvih problema da nas zajedno sa sobom prebaci kako bi nas izvela pred vojni sud.

Tako sam otišao iz jedne peščane pustinje u drugu. Činilo se kao da je pola jurišnih odreda iz Urumkija dospelo tamo pre mene. Iz svoje usamljene sobe u BOK - Gert je bila unutar ograđenog prostora, dok

sam se ja (budući da sam bio oficir) nalazio u kućnom pritvoru - mogao da vidim njihove balone kako se u lepim redovima pružaju ka obzorju, a na samom kraju logora video se niz svemirskih šatlova. Nisam proveo mnogo vremena gledajući u njih. Većinu vremena provodio sam sa oficirom iz pravne službe, koga mi je sud namenio za branioca. Za branioca. Nije imala više od dvadeset i njeno glavno službeno svedočanstvo bilo je to što je radila u Reklamootorskom Trejd Mark Odeljenju jedne manje agencije iz Hjustona, dok je čekala da bude primljena na prava.

Međutim, imao sam moćnog prijatelja. Kineski građanin nije zaboravio svoje stare drugove sa kojima je pio. Nije hteo da svedoči protiv nas i ispostavilo se da je potplatio celu Vengpu družinu pošto su svi do jednoga, kada su bili pozvani na video-svedočenje, pod zakletvom izjavili da nisu govorili engleski, da ne znaju da smo Gert i ja bilo šta rekli i da čak nisu bili sigurni da smo mi ti Zapadnjaci koji su bili u baru one noći. Tako da je sve što su mi mogli nakalemiti bilo ponašanje nedostojno jednog oficira, a to je značilo ne više od otpuštanja zbog nedoličnih postupaka.

A ni manje od toga. Pukovnik Heksčer se za to pobrinula.

Međutim, imao sam sreće. Gert Martels je zaradila isto, ali pošto je bila građansko lice na službi u oružanim snagama i imala podoficirski čin ipak je to bilo malo drugačije nego sa mnom; i samo zato, da bi joj ostavili u što neprijatnijem sećanju otpuštanje zbog nedoličnih postupaka, prethodno je dobila dva meseca strogog.

Četvrti deo: TARBA U ČISTILIŠTU

1.

Kada sam otišao u Tonton, Gečvajler & Šoken da ih zamolim da me vrate na moj stari posao, uplašio sam se da me Val Damboa neće ni primetiti. Nisam bio u pravu. Primetio me je. Bio je zadovoljan što me vidi. Dok smo razgovarali, sve vreme se smejao. "Ti jadna budalo, ti jadna, kolebljiva, demoralisana olupino", govorio je. "Na osnovu čega misliš da nam je potreban jedan takav, prilično loš, peditaksista?"

"Moje zvanje..." započeh.

"Tvoje zvanje, Tarbe", dobaci mi on gustirajući, "okončano je sa tvojim otpuštanjem zbog nedoličnog ponašanja. Završili smo. Gubi mi se sa očiju. Ili još bolje, ubij se." Silazeći pešice niz četrdeset tri sprata do stražnjeg izlaza - Damboa nije našao za shodno čak ni to da mi da propusnicu za lift - pitao sam se koliko će još vremena proći pre no što njegov predlog počne da predstavlja logičnu opciju.

Postojala je čak i osoba koja mi je rekla da to već učinim. Naime, prilikom poslednjeg lekarskog pregleda lekarka je čitala moje nalaze i rezultate različitih pregleda uz rastuću zabrinutost na licu, sve dok nije probušila moja otpusna dokumenta i videla da sam otpušten zbog nedoličnog ponašanja. "Ah, ništa ne mari", rekla je tada, "mislim da to nije bitno. Međutim, rekla bih da ste na dobrom putu da tokom sledećih šest meseci doživite potpuni psihofizički kolaps." I ona napisa velikim crvenim slovima preko dugačke liste mojih pogoršanih fizičkih karakteristika legendu Nesposoban za službu, tako da se čak ni Administracija Veterana po svoj prilici ne bi zainteresovala za ono što je ostalo od Tenisona Tarba. A Mici? Ponos me je zadržavao pet dana

da joj ne postavim to pitanje. A onda sam joj poslao poruku, svetlu i pozitivnu, koja je sadržavala poziv na piće starih vremena radi. Nije mi na nju odgovorila. Takođe mi nije odgovorila ni na manje svetle i sve-samo-ne-pozitivne poruke što sam ih joj uputio desetog, dvanaestog, petnaestog dana...

Izgledalo je da Tenison Tarb nema više nijednog prijatelja.

Osim toga, nije više imao ni prebijene pare.

Otpuštanje zbog nedoličnog ponašanja povlačilo je za sobom gubljenje svih plaćenih troškova i naknada, što je između ostalog značilo da su svi moji računi načinjeni za barom u oficirskom klubu u Urumkiju prispeli u Agenciju za naplatu dugova. Svi ostali zaboravili su na moje postojanje; međutim, ljudi iz ove Agencije su bez problema pronašli i mene i ono što je ostalo od mog bankovnog računa. Kada su otišli sa svotom koju sam dugovao, plus interes, plus njihov honorar, plus porez - plus napojnice! - jer su mi objasnili da im mušterije uvek daju napojnice - mahali su pendrecima dok su mi to objašnjavali - od Tenisona Tarba nije preostalo ništa ni na finansijskom planu.

Pa ipak, još sam imao svoj blistavi, originalni, kreativni um! (Ili je i moj um otišao u aut, kao i sve ostalo, tako da su mi se trivijalni uvidi i beslovesne ideje činile briljantnim.) Gledao sam Doba reklame svaki put kada sam imao priliku da uhvatim Omni-V kanal, prilikom čekanja u nekom od hodnika Biroa za zapošljavanje, na intervju za radna mesta koja nikad neću dobiti. Klimao sam odobravajući glavom gledajući pojedine kampanje, dok sam se s gađenjem mrštio posmatrajući druge - ja bih to uradio daleko bolje!

Ali niko mi nije pružao šansu. Nisam mogao ništa da učinim; bio sam na crnoj listi.

Čak je i najjeftiniji zajednički stan bio preskup za mene, tako da sam bio prinuđen da se javim na oglas što ga je dala jedna potrošačka porodica iz Bensonharsta - hteli su sa nekim da dele prostor, a cena je bila umerena.

Upustio sam se u dugo putovanje podzemnom železnicom, pronašao zgradu, popeo se stepenicama do trećeg subnivoa i zakucao na vrata. "Dobar dan", rekoš ženi koja mi otvori - delovala je umorno, a na licu je imala izraz zabrinutosti - "ja sam Tenison Tarb", i na kraju rečenice udahnuh vazduh. Do đavola! Bio sam zaboravio. Zaboravio sam kako žive potrošači, a ponajviše od svega sam zaboravio u šta se potrošačka hrana preobraća u digestivnom sistemu. Istina je da proteini iz biljnog tkiva odista nalikuju mesu - zapravo, ne baš previše - uostalom, više liče na Pilencetovo Meso poreklom od kulture ćelija - međutim, čak i u slučaju kada se obmane čulo ukusa, intestinalna flora ostaje nepotkupljiva. Ona zna kako treba da postupa sa takvom hranom. Oslobađa je se - pretežno u vidu gasova. Mislim da ću najbolje opisati atmosferu što je vladala u ovom potrošačkom domaćinstvu iz predgrađa ako kažem da je to slično onome kada čovek zaglavi u suseda koji se nalazi na dnu društvene lestvice i mora da koristi zajedničke WC-prostorije u poslednjih pola sata pre jutarnjeg ili večernjeg ispiranja. Samo, ovoga puta sam morao da u takvom nečem živim.

Ni oni baš nisu bili presrećni kada su me ugledali - primetio sam da je moja mala torba sa Moka-kontejnerima uzrokovala pojavu još jedne bore na ženinom zabrinutom licu. Međutim, bio im je potreban novac, a meni mesto za spavanje. "Možete, takođe, da jedete zajedno sa

nama", reče ona gostoprimitljivo. "To vas ne bi mnogo stajalo."

"Možda, kasnije", odgovorih. Deca su im već spavala u kolevkama. Pomogli su mi da poslažem nameštaj unaokolo, kako bih napravio prostor na koji ću da prostrem svoj ležaj. I dok sam tonuo u san moj blistavi, originalni, kreativni um nalazio je inspiraciju čak i u nesreći. Novi proizvod! Antigasni dezodorajzeri koji bi se stavljali u hranu. Hemičari bi mogli da naprave nešto po tom pitanju u dogledno vreme - gotovo je nevažno, razume se, da li će ta stvar odista funkcionisati ili ne; bitno je bilo da je to moglo da nam omogući novu snažnu reklamnu kampanju i izbaciti na tržište još jedan prvoklasni proizvod...

Kada sam se ujutro probudio kampanja se i dalje jasno ocrtavala u mom umu; međutim, nešto nije štimalo. Kud se denuo onaj smrad od sinoć? Nisam ga više osećao! I ja shvatih da potrošači ne osećaju svoj sopstveni smrad.

Naravno, kazah sebi, to je jedino značilo da im se o tome mora nešto reći. U tome i jeste veličina reklamiranja - ne samo ispunjavati potrebe, već ih i stvarati.

Naučio sam nešto tog jutra dok sam išao ka sledećoj Agenciji za zapošljavanje. Naučio sam da briljantne ideje ne vrede ni pišljivog boba ukoliko padnu na pamet pogrešnim osobama. U T. G. & Š. bi se ova moždana oluja, u vreme kada sam bez teškoća ulazio u kancelariju Matorog i Odbor za planiranje, pretvorila za tri meseca u zaradu od deset megadolara. Dok sam se vozio podzemnom železnicom na putu ka još jednom intervjuu u vezi zaposlenja, nezaposlen, gotovo slomljen - cela moja mreža asocijacija i veza beše isparila i to više nije bila moždana oluja. Bila je to fantazija, i ukoliko pre prestanem da fantaziram i prilagodim se svom novom položaju u životu utoliko će mi

biti bolje, ili u svakom slučaju, malo manje loše.

Ali, ah! Bio ponosan ili ne, Mici Ku, moja dama bakarnog tena, užasno mi je nedostajala.

Te noći donesoh odluku. Nisam se vratio svojim novim sustanarima na večeru. Uopšte nisam večerao. Sedeo sam ispred svog bivšeg stana, ispijao Moke i čekao da se probudi Nelzon Rokvel. Umorni starac sa poslužavnikom Kelpi-Krisp uzoraka dao mi je instant-obroke u zamenu za Moke; ružni mladi Brinks policajac dva puta me je pomerio; hiljade namrgođenih potrošača žurno su prolazili pored mene, ignorišući me čak i kad bih im se našao na putu - imao sam puno vremena na raspolaganju za razmišljanje, ali ne i puno prijatnih stvari o kojima bih razmišljao. Bio sam daleko od Mici Ku.

Kada je konačno Rokvel izašao i spazio me kako stojim naslonjen na kontejner za smeće - donja čeljust mu se opusti, ali ne mnogo, jer je bila čvrsto stegnuta. Glava mu je bila sva u zavojima; istinu govoreći, izgledao je đavolski loše. "Teni", vrisnu on, "baš lepo što te vidim! Šta si to sa sobom uradio, izgledaš užasno!" Kada sam mu uzvratio kompliment, on zbunjeno sleže ramenima. "Nije ništa ozbiljno, samo sam malo zakasnio sa plaćanjem. Šta ti radiš napolju? Što nisi ušao pravo unutra i probudio me?"

Pa, zapravo, jedini razlog je bio taj što nisam želeo da vidim osobu koja je preuzela moj termin od deset do šest u kutiji za spavanje. Ostavih njegovo pitanje bez odgovora. "Nelz", rekoḥ, "hteo bih da te zamolim za jednu uslugu. U stvari, mislio sam na istu onu uslugu. Da li bi hteo da ponovo da me odvedeš u Konzum Anon?"

On dvaput zinu i dvaput zatvori usta a da pri tom nije izustio ni

reći. Prva stvar koju je hteo da mi kaže bila je da mogu i bez njega da idem, ali to mi je već rekao. Druga stvar koju je imao na umu, bio sam prilično siguran, bila je da je možda prekasno sada se uzdati u Konzum Anon; možda bi bolnica bila daleko bolja ideja. Treći pokušaj je njegova mentalna cenzura odobrila. "Pa, ovaj, Teni, ne znam. Grupa više nije tako kompaktna - sada je u modi samopomažući postupak samostalnog izbora, znaš, i dosta članova se bacilo na supstituciju umesto na apstinenciju." Nisam otvarao usta, a lice mi je bilo bezizražajno. "Sem toga", zausti on, a onda ozareno izbaci: "Ma, do đavola, Teni, čemu služe prijatelji? Naravno da ću te povesti!" Ovoga puta insistirao je na duplom peditaksiju, kao i na tome da on lično plati vožnju.

Da se razumemo, nisam tražio takvu vrstu ljubaznosti od Nelzona Rokvela. Sve što sam od njega želeo bila je jedna mala usluga, tako mala da on nije čak zapravo ni znao šta je u pitanju. Ponašanje puno obzira, takta i velikodušnosti bilo je više nego što sam želeo i više nego što sam se stvarno starao da prihvatim; ako uzmete više ljubaznosti nego što vam je onaj koji je daje može pružiti stvara se dug koji ja nisam želeo da vraćam. Stoga sam ga pustio da utroši svoj takt na ne toliko bitne stvari - osmehe, srdačnost, rezervisanost, predusretljivost; međutim, odbio sam njegovu velikodušnost. Ne, hvala, ne treba mi dvadesetica, bar dok se ne sredim. Ne, zaista, upravo sam jeo, nema smisla da se bilo gde zaustavljamo radi sojaburgera s nogu. Davao sam učtive, ali negativne odgovore na njegove predloge; jedino se nisam nećkao kada smo komentarisali oronulost susedstva kroz koje smo prolazili ili hramanje žene-peditaksiste u levu nogu do kojeg je došlo dok se penjala uz ne baš mnogo strmo brdo (u sebi sam se pitao

da li će morati da napusti posao, i ako se to desi kome treba da se obratim za upražnjeno mesto).

Crkva je bila turobna kao i pre, a pastva mnogo proređenija; moja mala shema očigledno je poprilično smanjila broj vernika. Međutim, sreća mi nije baš sasvim okrenula leđa. Osoba za koju sam se nadao da će biti u crkvi - bila je u njoj. Posle deset minuta slušanja pridika sa propovedaonice i grozničavih zaklinjanja na apstinenciju, izvinio sam se za trenutak, a kada sam se vratio imao sam ono što mi je trebalo.

Sve što sam tada želeo bilo je da odem odatle. Međutim, nisam mogao. Nisam namerno napravio dug ljubaznosti u odnosu na Nelzona Rokvela. Međutim, on je bio tu, zabeležen u knjigama.

I tako sam ostao sa njim sve do strašnog, mučnog kraja, i čak sam ga pustio da kupi sojaburgere kada se sve završilo. Mislim, ipak, da je to bila greška. Time sam ga samo ohrabrio da opet počne da mi nudi pomoć. "Ne stvarno, Nelz, ne želim da pozajmim nikakav novac", rekoh, i tada me nešto natera da dodam: "Posebno zato što ne znam kada bih mogao da ti ga vratim."

"Da", odvrati on važno, ližući sok od burgera sa prstiju, "teško je dobiti dobar posao." Slegoh ramenima kao da je problem bio u tome što nisam znao za koju ponudu da se odlučim - međutim, uistinu je postojala samo jedna - da budem poslužitelj u ustanovi za brigu i staranje o onima kojima je uništen mozak; naravno, bez ikakvih problema sam je odbio - ko uopšte želi da se bakaće sa četrdesetogodišnjim kriminalcem koji je raskinuo ugovor? "Slušaj", nastavi on, "možda bih mogao da te ubacim u posao što ga ja radim. Razume se, nije baš bog zna kako plaćen; mislim, za nekoga sa tvojom zaleđinom..."

Nasmešio se na izvinjavajući način. Delovao mi je zbunjeno. "Mislim, imaš izgleda u Agenciji, a, Teni? Ta tvoja devojka. Čuo sam da sada ima svoju sopstvenu Agenciju. Mislim da sada, kada si u Konzum Anonu i kada svoj problem počinješ da stavljaš pod kontrolu, uskoro ponovo možeš da budeš tamo."

"Razume se", odgovorih gledajući ga kako umače poslednju koricu svoje sojaburger-zemičke u Najkafu. "Međutim, za sada ne bi bilo loše da mi kažeš koliko bih mogao da zarađujem tamo kod tebe?"

I tako sam u trenutku kada sam se vraćao podzemnom u Bensonharst imao obećanje za posao. Ne za dobar posao. Čak ni za približno dobar. Već za jedini na koji sam mogao da računam.

Pri čkiljavoju svetlosti što je dolazila sa treperavih sijalica u tunelu podzemne izvukao sam pljosnatu plastičnu kutiju koju sam kupio ispred crkve od čoveka sa licem lasice. Vetar mi je strujao kroz kosu i ja pažljivo otvorih kutiju. Njen sadržaj me je koštao premnogo, da bih pustio da ga vetar oduva.

Sa njim ću, mislio sam, verovatno imati taj problem pod kontrolom. Barem, izvesno vreme.

Dugo vremena sam gledao u malu zelenu tabletu. Rekli su mi da u toku šest meseci čovek mentalno oboli, a da za godinu dana umre.

Duboko udahnuh i progutah je.

Ne znam šta sam očekivao. Možda nešto posebno. Osećanje oslobođenja. Ili prijatnosti.

Dobio sam veoma malo. Najbolje ću objasniti ako kažem da je bilo kao da su mi ubrizgali novokain po čitavom telu. Prvo sam osetio slabo zujanje u ušima, a onda više ništa nisam osećao. Iako su prošla tri sata od moje poslednje Moke, nisam više osećao potrebu za njom.

Međutim, ah, svet je bio siv!

"Mi to jevtino prodajemo", reče mister Zemlvajs. "To znači da se ništa ne odbacuje. To znači da ne smemo dopustiti zastoje u ovoj proizvodnji, jer je isuviše toga u pitanju!" Bacio je neodobravajući pogled na moj personalni karton sa podacima. Sa mesta na kome sam stajao nisam mogao da vidim ekran, ali sam znao šta tamo piše. "S druge strane", dodade on, "Rokvel je jedan od mojih najboljih ljudi, i ako on kaže da ste u redu..."

I tako dobih posao. Iz tog razloga i iz još dva druga. Prvi razlog: plata je bila bedna. Daleko bolje bih prošao, finansijski govoreći, u ustanovi za brigu i staranje, mada ovde, naravno, nije postojala opasnost da moji prsti posluže kao kašika prilikom hranjenja tamošnjih pacijenata. Drugi razlog: Zemlvajsa je uzbuđivalo da pokazuje posetiocima svog nameštenika - reklamoautora. Odnosio sam pune kutije, a prazne vraćao na mesto, dok bi on sedeo u svojoj staklom ograđenoj kancelariji na kraju prostorije i upirao prstom u mene, smejući se pri tom. Ljudi koji su bili sa njim, mušterije ili akcionari ili ma koji drugi, cerili bi se s nevericom onome što je on govorio.

Nisam obraćao pažnju na to.

Ne, nije tačno, obraćao sam, i te kako. Ali ne toliko koliko sam obraćao pažnju na to da zadržim posao, bilo koji, sve dok ne smislim kako da se vratim u život. Male zelene pilule bile su možda prvi korak u tom pravcu. Možda. Istina je da više nisam pio Moku. I to je bilo sve što sam mogao da kažem o tome. Nisam uopšte dobijao na težini, niti sam se oslobodio onog pritiska (bilo je to kao da vas neko vuče za kosu) koji je činio da mi se prsti trzaju i da se valjam i prevrćem na

svome ležaju sve dok, ponekad, ne bih probudio neko od dece, a roditelji počeli da se sašaptavaju i gundaju. Međutim, većina toga nalazila se unutra, gde se nije pokazivala, a moj um je bio zaposleniji i bistriji nego ikad. Sanjao sam o velikim sloganima, kampanjama, proizvodnim kategorijama. Obilazio sam jednu po jednu Agenciju sa spiska, pisao rezimee, molio za intervju, obraćao se rukovodiocima personalnih odeljenja. Na rezimee nisam dobijao odgovore. Spuštali su mi slušalice. Odlaske na razgovore okončao sam kada su me izbacili napolje. Pokušao sam sve - i veliko i malo. Sem jedno.

Približih joj se, najzad. Došao sam čak do trotoara ispred prilično neugledne male zgrade blizu starog Linkoln Centra u kojoj se nalazila novopečena Agencija Hejzldajn & Ku...

Međutim, nisam ušao unutra.

Nisam siguran šta me je to zapravo održavalo; izvesno je da nije bila ambicija u pitanju, a sasvim sigurno ni kvalitet moga života. Sivo mrtvilo čuvalo me je od bola i želje, ali je isto tako uspešno delovalo i protiv zadovoljstva i radosti. Spavao sam. I jeo. Radio sam na svojim rezimeima i uzorkovao knjige. Sličan trik sam pokušao da primenim i na svoj posao. Dani su prolazili jedan za drugim.

Izvesno je da na mome novom poslu nije bilo ničeg inspirativnog. Bio je dosadan, a ispostavilo se i da proizvodnja odumire. Nikada nismo videli gotov proizvod. Naši proizvodi slati su u mesta poput Kalkute i Kampučije kako bi ih koristili onako kako nađu za shodno - Indusima i Kampučijancima se više isplaćivalo da ih kupuju od nas nego da ih sami izrađuju; međutim, ipak nisu bili mnogo jeftiniji, tako da posao nije baš cvetao. Tokom prve nedelje dana koju sam tamo proveo zatvorili su odeljenje za proizvodnju plastičnih žica, mada su

profilisani aluminijum i emajlirani bakar i dalje imali dobru prođu. Na gornjim spratovima sa postrojenjima bilo je puno neiskorišćenog prostora, i kada bi posao jenjao ja bih se muvao unaokolo. Na stratigrafiji starog postrojenja mogao se videti istorijat proizvodnje: na stropu gde su nekada stajale prese za sabijanje videle su se rupe u obliku klina... izbrazdane ožiljcima nastalim usled visokobrzinskih ekstruzivnih linija... zakopane ispod ostatka uobičajenih mašina što su bile kontrolisane pomoću mikroprocesora... i sada ponovo zamenjivane pojedinačnim presama za sabijanje. I sve to je bilo pokriveno prašinom, rđom i mašću. Na stropu su se nalazile sijalice. Međutim, kada sam okrenuo prekidač upalilo ih se svega nekoliko (bile su to stare fluorescentne sijalice), i gotovo sve su divlje žmirkale. Čitava regimenta onih što spavaju po stepenicama mogla je ovde da se nastani; međutim, mister Zemlvajs je fantazirao o 'poželjnijim' stanarima; čak je gajio još fantastičniju nadu da će ova grana proizvodnje ponovo doživeti procvat i da će celokupan stari neiskorišćeni prostor ponovo biti ispunjen proizvodnom bukom.

Fantazije, nasmejah se podrugljivo - i zavidljivo, jer male zelene pilule nisu samo odstranile moju želju za Mokom već su takođe uništile i moje sopstvene fantazije. Užasna je stvar probuditi se ujutro i shvatiti da dan što se upravo zabeleo neće biti ništa bolji od onoga što je prošao.

2.

Šta je, ipak, promenilo stvari? Ne znam. Ništa ih nije promenilo. Nisam doneo nikakve odluke; nisam postavljao pitanja na koja je bilo nemoguće odgovoriti. Međutim, jednog jutra sam rano ustao, preseo u

voz na drugoj stanici, izišao iz njega tamo gde nisam bio dugo, dugo vremena, i našao se pred zgradom u kojoj je bio Micin stan.

Spravica na vratima je otvorila svoju njušku kako bi mi pomirisala prste i pročitala otisak dlana. Uspeh je bio osrednji. Nije me pustila da uđem, ali nije mi priklještila ni zglobov, kako bi me zadržala dok ne dođe policija. Ubrzo se na ekranu pojavi bunovno Micino lice. "To si, zbilja, ti", reče ona, zamislivši se za trenutak a onda dodade: "Mogao bi, najzad, da se popneš gore."

Vrata se otvoriše sasvim dovoljno, tako da sam mogao da se uguram kroz njih; i sve vreme dok sam se vozio liftom pokušavao sam sebi da objasnim šta je to tako neobično bilo u njenom izgledu. Razbarušena kosa? Da, ali ja sam je očigledno digao pravo iz kreveta. Čudnovat izraz lica? možda. To, očito, nije bio pogled nekoga ko želi da me vidi.

Odgurnuo sam to pitanje u ugao svoga uma - tamo gde je bila zatvorena rastuća planina nerazrešenih sumnji i pitanja na koja nije bilo odgovora. Kada me je pustila u stan, već se bila umirila, a preko glave je nabacila maramu. Jedini izraz koji je imala na licu bio je - ućtiva radoznalost. Ućtiva, distancirana, radoznalost. "Ne znam šta ću ovde" rekoš, "možda sam došao zato što zbilja nemam nikuda drugde da odem." Nisam nameravao to da kažem. Zapravo, nisam bio ništa planirao; međutim, dok su mi reči izlazile iz usta i dok sam ih slušao, shvatih da govorim istinu.

Ona pogleda moje prazne ruke i neiuspupčene džepove. "Teni, nemam nijednu Moku ovde."

"Više uopšte ne pijem Moke", odgovorih odlučno. "Ne. Nisam ih išutirao. Uzimam pilule."

Kao da se šokirala. "Pilule, Teni? Onda nije nikakvo čudo što tako grozno izgledaš."

Mirno joj reko: "Mici, nisam lud i ne mislim da mi bilo šta duguješ, ali ipak, mislim da bi trebalo da me saslušaj. Potreban mi je posao. Posao koji će apsorbovati moje sposobnosti, jer ono što sada radim u tolikoj meri je blisko smrti da jednog jutra odista nisam želeo da se probudim i stvarno ne bih bio u stanju da ti kažem u čemu je razlika. Ti znaš da sam na crnoj listi. Nisi ti zbog toga kriva, ne kažem to. Međutim, ti si mi jedina nada."

"Oh, Teni", započe ona i izraz ućtve radoznalosti na njenom licu splasnu i za trenutak mi se učini da će zaplakati. "Oh, do đavola, Teni", dodade ona. "Dođi u kuhinju i pojedi nešto za doručak."

Čak i onda kada čoveku sve na svetu izgleda sivo i kada su okolnosti u tolikoj meri drugačije od onoga što je čovek radio ranije, tako da se deo njegovog uma gubi u circulus vitiosus, navike i rutina pomažu mu da prebrodi sve teškoće. Posmatrao sam Mici kako gnječi pomorandžu (prave pomorandže! I još ih gnječi!) radi soka i melje pasulj za kafu (pravi pasulj za kafu!) i za sve to vreme sam joj podilazio isto onako poverljivo i odlučno kao što sam uvek činio i sa Matorim. "Proizvodi, Mici", reko. "Tu sam ja kod kuće; sem toga, smislio sam velike kampanje za nove proizvode. Čuj, na primer, ovo: 'Da li vam se ikada desilo da imate problema prilikom upotrebe dispozibilnih džepnih papirnatih maramica, žileta, češljeva, četkica za zube? Morate da imate pri ruci zalihe tih stvari. Dok, u slučaju ako imate permanentne primerke...'"

Ona nabra čelo - bore su bile veoma duboke i upadljive. "Ne

shvatam šta hoćeš da kažeš, Teni."

"Permanentna zamena za, recimo, džepne maramice. Proučio sam tu stvar; nekada su se nazivale maramicama. Luksuzna stvarčica, zar ne shvataš? Cenjena zbog prestiža."

"Međutim, to je bespovratan posao, zar ne?" upita ona sumnjičavo. "Hoću da kažem, da ako su permanentne..."

Odmahnuh glavom. "Permanentne su sve dotle dok potrošači žele da ih zadrže. Stvar je u obliku. Prve godine bi se prodavale kvadratne; sledeće godine bi mogle da budu, recimo, trouglaste. A onda bi mogao da im se promeni i dizajn, otisak, boje, pa čak i ukrasni vez. Prema mojim proračunima tu bi se daleko više zaradilo nego sa dispozibilnim."

"Nije loše, Teni", složi se ona, stavljajući šolju ove neobične kafe preda me. Mogu reći da nije imala loš ukus.

"To je tek jedna sitnica", dodadoh, ispivši prvi gutljaj. "Imamo i kudikamo veće planove. Veoma velike. Val Damboa je pokušao da mi ukrade samopomažuće supstitucione grupe, ali je u tome samo delimično uspeo."

"Zar ima još toga?" upita ona, gledajući na sat.

"Budi ubeđena u to! Nisu me pustili da tu stvari razradim do kraja. Gledaj, nakon što se formiraju grupe, svaki njihov pripadnik odlazi i vrbuje nove članove. Za svakog novajliju dobija proviziju. Neka ih dovede deset; znači, svaki novi te košta pedeset dolara, a ti za svakoga od njih dobijaš proviziju od deset posto - i tako ti se isplati ono što si uložio."

Ona poče da grize usne. "Mislim da je to dobar način da se posao razgrana."

"Ne samo da se razgrana! Kako ćeš da regrutuješ te nove članove? Organizuješ prijem u stanu. Pozoveš svoje prijatelje. Daš im hranu i piće, i sve pogodnosti koje uz to idu - prodaćemo im te pogodnosti. A onda" - duboko uzdahnuh - "dolazi najbolji deo: član koji upiše nove članove biva unapređen. Postaje Starešina grupe, a to znači da mu se primanja penju na sedamdeset i pet godišnje. Za dvadeset novih postaje Savetnik, i prima stotku godišnje. Za trideset, ne znam, neka postane, recimo, Veliki Uzvišeni Selektor Teta Klase, ili tako nešto. Vidiš, mi smo uvek ispred njih, tako da uopšte nije važno koliko oni zarade sa novajlijama - polovina od toga nam se vraća - i mi nastavljamo da im prodajemo robu!"

Zavalih se u fotelju, držeći šolju kafe u ruci i posmatrajući izraz njenog lica. Pomislio sam da bi to moglo biti divljenje, ali nisam bio baš sasvim siguran. "Teni", uzdahnu ona, "ti si pravi pravcati trgovac."

Ne mogoh to da izdržim. Spustih šolju tako naglo da se izvesan količina kafe prosu po tanjiriću. Još jedanput sam slušao kako reči izlaze iz mojih usta i, mada nisam nameravao da ih izgovorim, shvatih da su istinite. "Ne", rekoh, "nisam. Koliko znam, ja sam pravo pravcato ništa. Razlog zbog kojeg želim da se vratim reklamoautorstvu je u tome što osećam da treba to da želim. Ono što odista, jedino želim..."

I tu se zaustavih, jer sam se plašio da ću završiti rečenicu rečima: "si ti..." kao i zbog toga što sam primetio da mi glas podrhtava.

"Želeo bih", rekoh očajničkim tonom i zamislih se za trenutak pre no što nastavih, "želeo bih da je ovaj svet drukčiji."

Šta mislite, šta sam time hteo da kažem? To nije samo retoričko pitanje. Nisam znao odgovor na to pitanje ni tada, a ne znam ga ni sada; moje srce je izreklo nešto što glava uopšte nije htela da uzme u

obzir. Mislim da smisao pitanja nije toliko bitan. Važno je bilo osećanje; koliko sam mogao da vidim ono se dotaklo Mici. "Oh, do đavola, Teni", uzdahnu ona i spusti oči.

Kada ih je ponovo podigla pogledala me je za trenutak ispitivački pre no što je progovorila. "Znaš li", reče ona - čudno, koliko meni, pomislih, toliko i sebi - "da zbog tebe ne mogu noću da spavam?"

Sav šokiran, počeh: "Nisam imao pojma..." Međutim ona je bila uporna.

"Glupo je to", razmišljala je ona dalje. "Ti si pravi trgovac. Istina, trenutno si izgubio poziciju i razmišljaš o stvarima o kojima pre nekoliko nedelja uopšte ne bi razmišljao. Ali ti si trgovac."

Potrudih se da odgovorim, ne svadljivo već objašnjavajući joj: "Ja sam reklamoautor, da, Mici." Nije ličilo na nju da upotrebljava takav način izražavanja.

Izgleda, međutim, da je prečula moje reči. "Kada sam bila devojčica, Tata-san mi je govorio da ću se zaljubiti i da neću biti u stanju da pomognem sebi i da je za mene najbolja i jedina stvar da izbegavam one muškarce koji me mogu učiniti bespomoćnom. Volela bih da sam poslušala Tata-sana."

Srce je htelo da mi iskoči iz grudi. Uzviknuh samo promuklim glasom: "Oh, Mici!" I ispružih ruke ka njoj. Međutim, nisam uspeo da je dotaknem. Lagano, bez imalo žurbe, Mici ustade; ipak, učinila je to dosta brzo tako da je uspela da korakne unazad i da izbegne moje hrleće ruke. "Sačekaj me tu, Teni", naredi mi blago i nestade u svojoj spavaćoj sobi. Zaključala je za sobom vrata. Odmah potom začuo se zvuk tuša. Sedeo sam, proučavajući Micine neobične ideje o unutrašnjoj dekoraciji i pokušavajući da predočim sebi šta bi se

drugima dopalo na ovim slikama sa venerijanskim motivima. Sem toga, pokušavao sam da osmislim ono što mi je rekla.

Ostavila mi je dosta vremena na raspolaganju. Međutim, nisam uspeo. Kada je izišla bila je kompletno obučena; sredila je kosu, doterala lice i to je sada bila neka sasvim druga osoba. "Teni", obrati mi se bez okolišenja, "slušaj. Mislim da sam luda i sigurna sam da ću zbog ovoga imati problema. Ali moram ti reći tri stvari:

Prvo, ne interesuju me tvoje ideje o proizvodima, kao ni ta stvar sa Konzum Anonom. Agencija se bavi drugim stvarima.

Drugo, ovog trenutka ne mogu ništa da učinim za tebe. Verovatno ne bih, čak i kada bih mogla. Verovatno ću za dan ili dva doći k sebi i onda te uopšte neću videti. Međutim, sada nema mesta za još jednog reklamoautora u našim kancelarijama - kao ni vremena u mom životu.

Treće - i tu za časak zastade, a onda slegnu ramenima; - treće, možda ipak ima nečeg o čemu bismo kasnije mogli da porazgovaramo. Reč je o Specijalnom, Teni. Politička stvar. Specijalni projekt. Zato ćuti, ne bih to smela čak ni da ti pominjem. Možda od toga neće biti ništa. Neće, u svakom slučaju, sve dok pre toga ne sredimo puno stvari - čak nam je potrebno i neko skrovito mesto za to, jer je reč o zbilja škakljivoj stvari. Može se desiti da čak i posle toga odlučimo da vreme nije sazrelo i da popričekamo do daljnjeg. Vidiš li kako je to sve još uvek pod velikim znakom pitanja, Teni? Međutim, ako se to ostvari, onda ću, možda - dobro kažem, možda - naći mesto i za tebe u svemu tome. Nazovi me za nedelju dana."

Nakon ovih reči ona žustro koraknu ka meni. Sa srcem u očima ispružih ruke da je zagrlim, ali se ona izmače u stranu, nagnu se i poljubi me nevino i čvrsto u obraz i produži prema vratima. "Ne idi

odmah za mnom", naloži mi. "Sačekaj deset minuta, pa onda pođi."

I ode.

I mada se činilo da mi ove male, zelene tablete bistre misli, mogu da kažem da uopšte nisu učinile jasnim ono što sam pokušavao da mislim o Mici. Ponavljao sam u sebi svaku reč našeg razgovora i prevrtao se na ležaju dok su bebice cvilele, a roditelji hrkali ili se tiho svađali. Nisam shvatao smisao toga, kao što nisam mogao da shvatim ni Micina osećanja spram mene (oh, učinila bi sve, samo ne bi izrekla reči 'ljubav' i 'volim te' - barem se nije pretvarala!). Nisam mogao da dovedem u vezu onu Mici koju sam znao samo površno i telesno na Veneri i koja se tamo bavila isključivo špijunažom, sa sve tajanstvenijom i nepredvidljivijom Mici ovde na Zemlji.

Uopšte ništa nisam bio u stanju da razumem - osim jedne stvari koja mi je jasno odzvanjala u sećanju. I tako završih svoju smenu, očistih se, očešljah kosu i dođoh do staklene kancelarije na kraju prostorije. Zemlvajs nije bio sam; čovek koji je bio sa njim dolazio je tu barem jedanput nedeljno i ostajao bi ponekad satima, išao sa njim na ručak i vraćao se sa bocom tri-martinija. Znao sam o čemu razgovaraju: ni o čemu. Nakašljah se pre no što uđoh i rekoh.

"Izvinite, mister Zemlvajs."

On me besno pogleda i progundā u stilu zar-ne-vidiš-da-razgovaram: "Odmah ću, Tarb!" I okrete se ka svome prijatelju. Razgovarali su o svojim pedivozilima.

"Ubrzanje? Slušaj, imao sam stari Ford sa spoljašnjim odgurivanjem, prvo pedivozilo koje sam uopšte posedovao, iz druge ruke, nije bilo loše - međutim, kada bih čekao da se promeni svetlo

isturio bih to staro dest stopalo napolje - i zum! Svašta bi se tu dešavalo!"

Ponovo se nakašljah. Zemlvajs baci očajnički pogled put nebesa, a onda se okrete ka meni. "Zašto niste pored svoje mašine, Tarb?"

"Moja smena je završena, mister Zemlvajse. Želeo bih samo nešto da vas zamolim!"

"Tja", odbrusi on gledajući u svog prijatelja, dok su mu obrve bile prezrivo podignute - prezirao je mene koji sam nekada posedovao bicikl na baterijski pogon! A onda dodade: "O čemu je, do đavola, reč?"

"O višku prostora, mister Zemlvajs, Mislim da poznajem nekoga ko bi ga iznajmio. U pitanju je jedna Agencija."

Njemu zasjaše oči. "Do đavola, Tarb! Što mi tako ne reče?" I posle toga je sve bilo u redu. Bilo je u redu za mene da Mici i Hejzldajnu pokažem prostor. Bilo je u redu što sledećeg dana nisam radio, kako bih ih doveo tamo. Bilo je u redu i to što sam ih prekinuo, do đavola. Tarb, naravno da je u redu, u svako doba. Sve na svetu je bilo u redu... sem, možda mene, i svih onih briga, strahova i nedoumica koje nisam mogao čak ni da imenujem.

3.

Kada sam konačno uspeo da razgovaram sa Mici preko telefona, bila je veoma razdražena, baš kao da je ludela u sebi što me je uopšte ohrabrivala - i upravo je to, bio sam siguran, bilo u pitanju. Dvoumila se, oklevala i konačno izrekla to 'da', što je značilo da im je potrebno skrovište. Međutim, moraće da proveru to sa Dezom Hejzldajnom.

Kada sam je ponovo nazvao desetak minuta kasnije, da bi mi dala

instrukcije, Mici reče: "Bićemo tamo." I bili su.

Kada sam se sreo sa njima na prljavom pločniku ispred Postrojenja, Hejzmajn je izgledao daleko razdraženiji od Mici. Ispružih ruku i rekoh učtivo: "Zdravo, Dez."

On neučtivo prenebregnu moju ruku. "Izgledaš grozno", primeti neprijatno. "Gde je ta mišja rupa koju pokušavaš da nam prodaš?"

"Ovuda, molim", rekoh u stilu vratara i uvedoh ih unutra. Nisam im rekao da pripaze na prljavštinu. Mogli su i sami da je uoče. Nisam im se zbog toga izvinio, kao ni zbog kašljanja, lajanja, a povremeno i mitraljeskog štektanja mašina što su bubnjale milione proizvoda na sat; nisam im se izvinio ni zbog Zemlvajsovog neprijatnog mahanja iz staklene kancelarije, ni zbog smrada, ni zbog okoliša. Ni zbog čega, uopšte. Trebalo je da oni odluče. Nisam hteo nikoga da molim.

U svakom slučaju, bilo je malčice bolje kada su se popeli gore. Te stare zgrade bile su solidno zidane; čule su se mašine što su dole radile, ali samo kao daleko i ne mnogo neprijatno gundanje. Sijalice su i dalje ludački žmirkale, a Mici je zbog prašine kijala i teško disala. Međutim, činilo se da oni to uopšte ne primećuju. Daleko više su ih zanimale stražnje stepenice i teretni lift, kao i sve one neupotrebljavane mišje rupe označene kao Izlaz, koje niko decenijama nije otvarao. "Zbilja ima puno ulaza i izlaza", primeti Dezmond neblagonaklono. Klimnuh potvrdno, ali ga zapravo nisam slušao. Bio sam sa svojim mislima. Čudno. Iako je Mici bila u istoj prostoriji sa mnom, činilo se da sam udaljeniji od nje više nego ikad. Pretposatvljam da sam bio iscrpljen. Pilule nisu bile bez efekta, i mada sam uspeo da usporim gubitak težine kilogrami su i dalje odlazili, a nesanice su me i dalje mučile. Sem toga, bilo je tu nešto veoma

čudno...

"Tarbe!" pozva me ljutito Hejzldajn. "Saberu se, čoveče! Pitao sam vas o transportu."

"Transport?" Računao sam na prste. "Da vidimo - tu su dve linije podzemne železnice, svi autobusi Sever-Jug, gradski autobusi, gradski pedistripovi. I peditaksiji, naravno."

"Kako stoji stvar sa energijom?" upita Mici, kijajući.

"Naravno da je tu i energija. Kako bi se bez nje pokrenule mašine ovog postrojenja", objasnih im.

"Ne to, do đavola. Mislim, da li je ona pouzdana? Ima li prekida?"

Slegnuh ramenima. To odista nisam znao. "Mislim da nema", reko najzad.

Nisam shvatio da je bila više nego ja na ivici nerava. "Ti misliš", raspali se Mici. "Bože, Teni, čak si i za jednog Mokca - ap! ap! - prilično glup - ap... ćiha!" Žestoko je kinula. Odmah je rukama pokrila lice i oči. "Oh, do đavola!" progundā. Stajala je sa šakama i kolenima na prašnjavom podu i pipajući nešto tražila; besno me je pogledala, a ja primetih da je jedno od Micinih plavih očiju smeđe.

Pretpostavljam da bi mi sve u vezi s njom bilo odavno jasno - da nisam bio Mokac. Jedenje salate. Kontaktna sočiva kojima je oštro prikrivala boju očiju. Izbegavanje majke koja je očajnički želela da vidi svoju ćerku. To što me je nazivala 'trgovcem' kada bi se razbesnela. Bilo je tu desetak stvari koje nisu štimale.

I samo jedno objašnjenje za sve njih.

Pretpostavljam, prvo, da nisam bio Mokac, a onda ni piluloman, da bih reagovao na sasvim drugačiji način. Mislim da bih pozvao policiju. Ili pokušao da je pozovem, mada bi to, veoma lako, moglo da me

košta života. Međutim, bilo mi je dosta ovog paklenog života. Možda je ono što je ona radila bilo užasno loše. Ali nisam mogao da joj suprotstavim nikakvu bolju alternativu.

Činilo se da posedujem sve vreme ovoga sveta. Izvadih iz džepa notes, brzo napisah ono što sam hteo, a zatim otkinuh stranicu i presavih je. "Mici", rekoh, koraknuvši ka njoj, ne obazirući se na njena izgubljena kontaktna sočiva, "ti nisi Mici, zar ne?"

Sledila se. Buljila je u mene sa jednim smeđim i jednim plavim okom.

"Ti si varalica, zar ne?" upitah je. "Venerijanski agent. Zamena za pravu Mici Ku."

Hejzldajn poče lagano da ispušta vazduh iz pluća. Osetio sam kako ide prema meni, spreman za akciju. "Pročitaj ovo", rekoh i gurnuh mu hartiju u ruku.

Gotovo se nije ni zaustavio, ali tada baci pogled na belešku, namrgodi se i sa zaprepašćenim izrazom na licu pročita glasno ono što sam napisao: "Svima Kojih Bi Se To Moglo Ticati: ne mogu više da živim kao Moka zavisnik. Samoubistvo je jedini izlaz! Potpis, Tenison Tarb. Šta ovo do đavola znači, Tarbe?"

Odgovorih mu krajnje jednostavno. "Iskoristite to ukoliko želite da me se oslobodite. Ili me pustite da vam pomognem. Pomoći ću vam najbolje što umem, na svaki mogući način, sve što bude trebalo. Ma šta da je u pitanju. Znam da ste Venerijanci. Ali svejedno mi je."

I još dodadoh:

"Molim vas."

Peti deo: LAŽNA MICI KU

1.

Nekada je živeo čovek koji se zvao Mičel Kortni, i po njemu je, izgleda, bila nazvana polovina ulica na Veneri. Oni tamo ga smatraju herojem; međutim, kad nam je u školi, na času istorije, nastavnica pričala o njemu, izgovarala je njegovo ime sa odvratnošću. I on je kao i ja bio reklamoautor prve klase. Isto kao i ja, i on je pretrpio krizu svesti koju nikada nije želeo i koju nije znao da razreši.

I on je, kao i ja, bio izdajnik.

To je reč koju čovek ne želi da čuje kada se na njega samog odnosi. "Tenisone Tarbe", urlao sam koliko me je grlo nosilo u grmljavini tunela podzemne železnice dok sam čekao poslednji lokal za Bensonharst, tamo gde niko nije mogao da čuje ni reč, čak ni ja sam - "Tenisone Tarbe, ti si izdajnik."

Nije bilo čak ni odjeka. A ako ga je i bilo izgubio se u tutnjavi podzemne železnice. Reč koju sam izgovorio nije mi nanela nikakav bol, iako sam znao da bi to bilo pošteno i pravedno.

Pretpostavljam da su male zelene pilule otupile taj kao i sve ostale bolove koje uopšte više nisam osećao. Bila je to moja dobra sreća; međutim, s druge strane, nisam osećao nikakvu radost što sam ponovo postao reklamoautor. Gore, dole, gore, dole. Nisam mogao da pogodim koliko ću ovoga puta ostati gore - no, bitno je bilo da sam bio tamo. Mogao sam i da likujem da svet nije bio tako siv. Ali da svet nije bio tako siv, još bih morao da se borim sa strahom, jer mi je to bila veoma bliska stvar, tamo gore u potkrovlju iznad postrojenja. Mogao

sam da vidim kako se pojavljuju primisli, jedna za drugom, u klasifikatorskom umu Dezmonda Hejzldajna: da ga lupim po glavi i stavim pod presu, kako bih sakrio dokaz? Ili da ga dovučem do prozora i bacim na pločnik? Da nabavim malo Moka-ekstrakta - to bi ga dotuklo, a najlakše je i najsigurnije od svega? Međutim, nije učinio ništa od svega toga. Mici je izjavila da želi da mi pruži šansu, a Hejzldajn se složio s tim.

Međutim, nije mi vratio belešku o 'samoubistvu'.

Kada sam pogledao u život što me je čekao u budućnosti video sam dve zjapeće provalije pred sobom. S jedne strane, bio je tu Hejzldajn koji je mogao da iskoristi belešku o samoubistvu i Tenison Tarb bi zauvek skončao. S druge strane bilo je tu otkriće, hapšenje, uništenje mozga. Između toga dvoga nalazila se uzana oštrica brijača kojom sam se nadao da ću hodati - vodila je u budućnost u kojoj će moje ime biti večno kuđeno pred novim pokolenjima đaka.

Veliki je blagoslov bilo to što sam imao zelene pilule.

Pošto sam krenuo oštricom brijača, pomirio sam se s tim. Obrijao sam se, ispegla i doterao koliko sam mogao s obzirom na novac što mi je preostao i olakšice što su mi stajale na raspolaganju u Bansonharstu - kada bih uspeo da prođem pored roditelja što su hodali u snu i ćudljive dece kako bih dospeo do njih. Tokom dugog putovanja podzemnom železnicom moje ispeglano odelo je upilo toliko pare da se više nije videla nijedna ivica na njemu, a oprana kosa mi je bila puna čađi. Međutim, svejedno sam bio u razumnim granicama reprezentativan, kada sam se pojavio u hodniku zgrade Hejzldajn & Ku. Tu je Vekerhat policajac proverio moje otiske dlanova, prikačio privremeni magnetski bedž za posetioce na moju kragnu i hitro me

odveo do Micine kancelarije. Zapravo, do vrata Micine kancelarije, gde me je zaustavio njen novi sek2. Nisam ga poznavao, ali on mene jeste, jer mi prilikom pozdravljanja pomenu ime. Trebalo je da obavim izvesne formalnosti. Sek2 je vrlo temeljito vodio Personalno; imao je pripremljeno jastuče na koje sam pritisnuo palac; otisak palca bio je namenjen ugovoru o zapošljavanju i čim sam ga zvanično potpisao dao mi je permanentni Agencijin I.D. i dvonedeljnu akontaciju plate.

I tako, sa parama u džepu, konačno prođoh kroz vrata i stupih u Micinu kancelariju. Bila je to prvoklasna šefovska prostorija, isto tako pretrpana i užasna kao i ona što je pripadala Matorom u T. G. & Š. Od nameštaja je imala pisaći sto i kauč za konverzaciju, bar i video-ekran i dve fotelje za posetioce. Prostorija je imala, takođe, tri prozora. Međutim, unutra nije bilo Mici Ku. Na njenom mestu sedeo je Dez Hejzldajn, blistajući iza pisaćeg stola - nikada mi nije izgledao veći. "Mici je zauzeta, i ja ću ovo obaviti umesto nje", reče on.

Klimnuh mu, mada tako nešto nije bilo među mojim najdražim snovima. "Možemo li ovde da razgovaramo?" upitah ga.

On strpljivo uzdahnu i mahnu rukom ka prozorima. Soba je bila sigurna - na svim prozorima i vratima blistali su i nejasno treperili skriveni zastori; dok su oni bili tu, ništa iz ove prostorije nije moglo procuriti napolje. "Odlično", rekoh. "Šta je moj posao?"

Čudno, ali oklevao je sa odgovorom. "Mi zapravo nemamo mesto za vas", progundā on najzad.

Bilo je to sasvim jasno. Nisu računali sa mnom, sve dok im ne postanem koristan. Nisam mogao da smislim ništa što bih mogao da mu predložim i što bi mu zvučalo kao dobra ideja; on je mogao da sluša Mici, ali ne i mene. Svejedno, pokušao sam da na lakši način

progutam pilulu. "Mici je pomenula Politiku - mogu da probam đavolski puno stvari iz te oblasti", predložih mu.

"Ne!" Lavež je bio glasan, ljutit i definitivn. Šta li ga je to tako pogodilo? Slegnuh ramenima i pokušah ponovo.

"Ima tu i drugih specijalnih stvari - recimo, Religija. Ili ma koja vrsta proizvoda..."

"Ne uklapa se u naš profil posla", progundā on, tresući ogromnom glavom.

Odmah potom podiže ruku kako bi presekao svaki moj dalji beskorisni predlog. "To bi moralo da bude kudikamo značajnije od ovoga", reče on nedvosmisleno.

Meni teek sada sinu! "Ah", rekoh, "razumem. Vi mislite na otvoreni nastup. Hoćete da stavim glavu u torbu, kako bih dokazao svoju lojalnost. Da izvršim pravi zločin, zar ne? Jer povratka mi više nema. Šta hoćete da učinim - da ubijem nekoga?"

Rekoh to tako lako! Možda je to bila posledica uzimanja pilula, ne znam; u svakom slučaju, kada sam shvatio smisao njegovih reči, moje su već počele da kuljaju bez problema. Međutim, Hejzldajn nije uzimao nikakve pilule. Njegovo ogromno lice sabra se u granitni pogled potpune odbojnosti. "Za koga nas vi, do đavola, smatrate?" upita me sa odvratnošću. Slegoh neodređeno ramenima. "Mi se uopšte ne bavimo takvim stvarima!" Sačekao sam da mu se gnev stiša. Potrajalo je to izvesno vreme, jer je izgledalo da ima problema sa sabiranjem misli.

"Postoji jedna mogućnost", reče on najzad. "Bili ste pripadnik limbičkih snaga u pohodu na Gobi?"

"Da, bio sam kapelan", potvrdih. "Otpušten sam zbog nedoličnog

ponašanja." "To se može lako ispraviti", odvrati on nestrpljivo. Bila je to istina - čovek je mogao sve da sredi uz podršku Agencije.

"Pretpostavimo da vas postavimo na mesto na kome ćete imati kembelijansku opremu pod svojom komandom - nadam se da znate da rukujete tim stvarima."

"Bez brige, Dez!" otpevah veselo. "To je tehnička stvar. To se ne uči, već se angažuju tehničari."

On nastavi, tvrdoglavo. "Ali da li biste mogli da rukovodite tehničarima?"

"Naravno da bih. To bi svako mogao. Zbog čega?"

On tada rasprši sve moje sumnje u to da je možda improvizovao, i to ne baš naročito dobro, dok mi je sve to govorio. "Radi trijumfa venerijanske stvari!" zagrme on. "Da nateramo proklete trgovce da nas ostave na miru!"

Pogledah ga odista zaprepašćeno. "Ta, vi se šalite? Zaboravite to!"

Grmljavina njegovog glasa je sada bila slabija i manje opasna.

"Zašto?"

"Ah, Dez, sada mi je apsolutno jasno da ste venerijanski agent, jer očigledno niste reklamoautor. Stimulisanje limbusa, samo po sebi, nije tehnička stvar. Ono samo intenzivira stvari i čini ih ekspeditivnijim."

"Dakle?"

"Dakle, ono mora da se pokorava osnovnim zakonima sveukupnog reklamiranja. Ljudi se, Dez, mogu jedino naterati da žele stvari. Nije problem ubediti potrošača da kupi ovo ili ono, ili ga načiniti gladnim. Međutim, za ime Boga, Dez, ne može se reklamiranje koristiti za to da se ljudi učine boljim!" Napipao sam istinu. Nije poznavao metode reklamiranja. Bilo je pravo čudo kako je uspevao da tako dugo sačuva

tajnu svog neznanja u jednoj velikoj Agenciji - mada je ono što sam upravo bio rekao bila istina. Čovek nije morao da uči ono za šta je mogao da angažuje druge. Gledao me je mirno dok sam nastavljaao da mu objašnjavam. "Za tu vrstu stvari, ukoliko vam se odista žuri, potreban vam je Benačin, i tu se ne postavlja nikakvo pitanje - organizuju se samo male zatvorene skupine slušača. Dez, vama ne treba nikakvo reklamiranje."

"Ne treba mi?"

"Publicitet", nastavih da objašnjavam. "Usmena reč. Vi, u stvari, hoćete da stvorite predstavu o nečemu. Za početak startujte sa pričama o 'dobrim Venerijancima'. Stavite par venerijanskih likova u sitkome i postepeno ih pretvarajte iz odvratnih klovnova u simpatične ekscentrike. S tim u vezi napravite nekoliko reklama sa venerijanskom zaleđinom - 'Venera voli Keri-Os', i tome slično."

"Venera to šalje do đavola", eksplodira on.

"Naravno, određene pojedinosti bi mogle biti i drugačije. Razume se da biste tu stvar morali da obavite krajnje oprezno. Sukobili biste se sa duboko ukorenjenim predrasudama, znate, a da i ne pominjem eventualno izvrđavanje zakona. Međutim, sa dosta novca i vremena na raspolaganju, to se može ostvariti. Bilo bi potrebno pet-šest godina."

"Mi nemamo tih pet-šest godina."

"Nisam ni mislio da ih imate, Dez", nacerih se. Bilo je to, međutim, čudno - uhvatih sebe kako uživam zbog njegove razdraženosti i to prilično; baš kao da nisam ja taj trn što ga nervira - i kao da on nije imao lak i jednostavan način da s tim prekine, pošto je posedovao moju 'samoubilačku' belešku. Došlo je dotle da jednostavno nisam mario za ono što mi se događalo. Čitava stvar bila je van mog

domašaja. Mici je bila jedini prijatelj koga sam imao na svetu. Bilo da me spase... ili ne.

Ostavio sam uzbuđenog Deza Hejzldajna osećajući se tako bliskim onom ugodnom raspoloženju u kakvom nisam bio mesecima. Te noći sam izišao iz stana i potrošio popriličnu svotu novca što sam ga dobio kao akontaciju; kupio sam novo odelo. Birao sam ga tako pažljivo i bezbrižno baš kao da sam bio siguran da ću dovoljno dugo poživeti da mogu da ga iznosim.

Kada sam sledećeg jutra došao na sastanak u Micinu kancelariju - ona je bila unutra. Oči su joj bile crvene; izgledala je kao da nije dobro spavala - bore između očiju bile su joj dublje nego ikada. Čutke mi pokaza na fotelju, brzim pokretom uključivši antiprisluškivački uređaj i sede stavivši laktove na sto a bradu među šake. Netremice me je gledala, i napokon reče: "Kako da mi se to desi s tobom, Tarbe?"

Namignuh joj. "Mislim da me to čini srećnim!"

"Ne zavitlavaj se!" prasnu ona. "Nisam te tražila. Nisam želela da se zalju... zalju..." Ona duboko udahnu i konačno izgovori: "Da se zaljubim u tebe, do đavola! Jesi li svestan koliko je sve ovo opasno?"

Ustao sam kako bih je poljubio u čelo, pre no što rekoh ozbiljno: "Savršeno svestan, Mic. Kakva je vajda brinuti se zbog toga?"

"Sedi tamo gde ti je mesto!" Dok sam se povlačio u fotelju, dodade nešto blažim tonom: "U stvari, nisi ti kriv zbog zbrke u mojim žlezdama. Ne želim da te povredim. Ali, Teni, ako ikada budem morala da biram između tebe i naše, venerijanske stvari ..."

Podigoh ruku da je zaustavim. "Znam, Mic. Neće ti se nikada pružiti prilika za to. Bićete zadovoljni što sam sa vama, jer - pošteno rečeno,

Mici - vi klovnovi ne znate šta radite."

Ona se ozbiljno zagleda u mene, a onda zlovoljno reče: "Istina je da nas cela ta stvar isuviše revoltira, da bismo mogli dobro da je obavimo. Kada bih mogao da nam obezbediš neke stručne..."

"Mogu. Znam da mogu."

"Da", potvrdi ona nevoljno. "Znam da možeš. Rekla sam Dezu da je ideja sa stimulacijom limbuse beznadežna, ali on nije hteo da te upozna sa pravim planom. U redu. Preuzimam odgovornost na sebe. Ono što činimo, Teni, politička je stvar i ti ćeš to obaviti za nas. Vodićeš čitavu kampanju - pod mojom i Dezovom komandom."

"Odlično", rekoh iskreno. "Ovde? Ili..."

Ona obori oči. "Za početak, u svakom slučaju, ovde. Imaš li kakvih pitanja?"

Pa, bilo ih je, naravno. Mogao sam da je pitam zbog čega je to trebalo da bude ovde a ne u potkrovlju iznad postrojenja, ali činilo se da je to jedno od pitanja na koja nije želela da odgovori. Stoga, rekoh otežući: "Bilo bi lepo da me detaljno upoznaš sa onim što se dešava..."

"Da, svakako." Rekla je to tako kao da sam je upitao gde se nalazi muški WC. "Rečeno u globalu, cilj nam je da uništimo zemaljsku ekonomiju, a način na koji to treba da ostvarimo je - stavljanje vlada pod našu komandu."

Klimnuh, čekajući sledeću rečenicu koja bi sve to učinila jasnijim. Pošto se očekivana rečenica nije pojavljivala, ja je upitah: "Šta?"

"Da, da, dobro si čuo - o vladama je reč". ponovi ona odlučno. "To te iznenađuje, zar ne? A tako je očigledno. No, i pored toga - niko od vas trgovaca nije imao dovoljno pameti da to uvidi; čak ni

Konzervacionisti."

"Ali, Mic? Zbog čega vam je potrebno da stavite vlade pod svoju komandu? Niko ne obraća pažnju na te marionete. Prava moć se nalazi ovde, u Agencijama."

Ona klimnu. "Tako je, de facto. Ali u smislu de jure vlade još imaju istaknuti položaj. Zakoni se nikada nisu menjali. Stvar je u tome da Agencija ima u svojoj vlasti ljude koji pišu zakone. Oni dobijaju njihove instrukcije. Niko to ne dovodi u pitanje. Jedina je razlika u tome što će oni biti u našoj vlasti. Marionete će primati naređenja, a to što im mi budemo naređivali strovaliće ovu planetu u najgrozniju i najužasniju depresiju sa kojom se čovečanstvo ikada suočilo - pa da onda vidimo da li će i dalje moći da obleću oko Venere!"

Izbuljih se u nju. To je bila gotovo najluđa ideja koju sam ikada čuo. Čak i u slučaju da se ostvari, a zdrav razum mi je govorio da je to nemoguće - da li je to bilo ono što sam želeo? Ekonomska depresija? Masovna nezaposlenost? Uništenje svega onoga što su me učili da duboko poštujem...

Sem toga, govorila je uniženost - ko sam bio ja - bankrot i Moka-zavisnik da bih mogao da kritikujem bilo šta? Nebo mi je svedok da su moji pricipi u poslednjih nekoliko meseci kotrljanja nizbrdicom bili toliko istumbani i isprevrtani da nisam mogao tvrditi da išta znam. Grizla me je savest, a Mici je delovala tako sigurno.

Rekoh joj, stoga, uz protivrečna osećanja: "Slušaj, Mic, pošto niste baš previše upoznati sa našim načinom..."

"Upoznati!" raspali se ona. "Ta, vi ste truli! Vaš način života je zločinački i bolestan."

Raširih ruke, hoteći da kažem: "Nemam argumenata" - posebno

stoga što je izgledalo da menjam strane u ovom sporu. "Postavlja se pitanje - kako možeš biti sigurna da će to funkcionisati?"

"Misliš li ti da smo mi neobrazovani varvari?" odvrati ona besno. "Sve je to provereno i ispitano stotinama puta. Imamo input vrhunskih venerijanskih mozgova - psihologa, antropologa, ratnih stratega i ostalih naučnika... Do đavola" dovrši ona natmureno. "Ne znamo da li će funkcionisati. Ali to je jedina stvar koju je izmudrovao naš trust mozgova."

Zavalih se u fotelju i zagledah u svoju bakarnu damu. Dakle, to je bilo ono čemu sam se priklonio - jedna velika i smrtonosna zavera, koju su isplanirali vrhunski umovi i koju treba da izvedu zeloti. Bila je to komična, beznadežna, prava pravcata farsa, s tim što nije bila mnogo smešna kada bi čovek pomislio šta je od nje moglo da ispadne. Izdaja, raskidi ugovora, nekorektni reklamni postupci. Ukoliko bi takvo stanje potrajalo, najbolje čemu bih se mogao nadati bilo bi još jedno putovanje do Polarne Kažnjeničke Kolonije, s tim što bih se ovog puta našao na suprotnoj strani rešetaka.

Mogućno je da je izraz Micinog lica nekada pripadao Jovanki Orleanki. Izgledalo je kao da blista; oči je podigla ka nebu, njeno bakarno lice preobrazilo se, kroz bronzano, u čisto, toplo zlatno lice, a blizanačke bore isticale su joj se između očiju.

Krenuh rukama preko stola i dodirnuh ih. "Plastična hirurgija, pretpostavljam", upitah zainteresovano.

Brzo je došla k sebi, zarumenela se (lažne bore joj se pojačale sada pravim borama) i stala gristi usne. "Pa, do đavola, Teni", odvrati ona, "naravno da sam morala da prođem kroz izvestan plastično-

hirurški tretman. Nisam baš mnogo ličila na Mici Ku."

"Da", složih se klimajući. "Pretpostavljao sam da je bilo tako. Dakle, ideja je bila", dodadoh razgovorljivo, "da nas oboje ubijete na tramvajskoj stanici, zar ne? A onda da udarite na sva zvona kako ste zahvaljujući natčovečanskim naporima uspjeli da spasete Mici Ku? S tim što je to trebalo da zapravo budeš ti?"

"Nešto slično tome", odvrati ona pomalo grubo.

"Da. Reci mi", raspitivao sam se zainteresovano, "koje ti je u stvari pravo ime?"

"Idi do đavola, Teni! Kakve to ima veze?" Za trenutak se namrgodi, a potom reče: "Sofi Jamaguči, u slučaju da ti to nešto znači."

"Sofi Jamaguči", ponovih, kušajući ime. Nekako mi nije bilo po ukusu. "Ako nemaš ništa protiv i dalje bih te zvao Mici."

"Što bi mi to smetalo? Ja jesam Mici Ku! Provela sam sedam meseci vežbajući da postanem ona - proučila sam je do detalja, imitirala sam sve njene manire, izmemorisala sve podatke o njenoj prošlosti i životnoj situaciji. Čak sam uspjela i tebe da nasamarim, zar ne? Sada mi je strahovito teška i sama pomisao na Sofi Jamaguči. Baš kao da je umrla Sofi umesto..."

Na tom mestu zastade, i ja se smesta ubacih: "To, onda, znači da je Mici mrtva."

Lažna Mici Ku odgovori, kao preko volje: "Da, mrtva je. Ali nije je ubio tramvaj. Veruj mi, Teni, bilo mi je milo! Mi nismo ubice, znaš. Ne želimo nikoga da povredimo - bez potrebe. Objektivne okolnosti, situacije su... Bilo kako bilo, odvedena je na prevaspitavanje."

"Ah", klimnuh glavom, "u Anti-Oazu."

"Naravno da su je tamo odveli! I trebalo je da sve bude u redu - ili

bi se priklonila našem načinu razmišljanja ili bi je, ako ništa drugo, držali tamo u izolaciji, živu i zdravu. Međutim, ona je pokušala da pobegne. Ostala je u pustinji bez kiseonika, ili tako nešto. "Teni", dodade ona ozbiljno, "to nije bila ničija krivica."

"Ja to nisam ni rekao", pokušah da je smirim. "A sada mi reci šta bi trebalo da uradim."

Kada stvari dotle dođu, mislim da niko ni za šta nije kriv; odnosno, da svako misli da on lično nije kriv. Čovek mora da uradi ono što mora da uradi.

Pa, ipak, vraćajući se u Bensonharst te noći posmatrao sam umorna, tužna lica radnika što su se oslanjali na svoj alat dok su kraj nas jurili prljavi zidovi tunela, šibao vetar pun smoga, a svetla treperila. I pitao se. Da li ja odista želim da ionako težak život ovih potrošača učinim još težim? Uništenje zemaljske ekonomije nije bila apstrakcija, pod tim su se podrazumevale konkretne stvari; konkretan gubitak posla za arhivskog službenika ili Brink-policajca. Konkretno degradiranje za jednog reklamoautora. Konkretno kresanje izdataka za ishranu za porodicu sa kojom sam živeo. U redu, slažem se, sada sam verovao da Zemlja nije u pravu što pokušava da sabotira i nadvlada Veneru i bilo je u redu ujediniti snage sa Mici, lažnom Mici, zapravo, i zaustaviti tu nepravdu. Međutim, koliki nivo nepravde je bio potreban da bi se postigao taj pravedni cilj?

Nisam želeo da svim svojim nevoljama, brigama i dilemama pridodam još onu jedinu stvar od koje nisam previše patio - osećanje krivice.

Bez obzira na sve...

Bez obzira na sve obavio sam posao koji mi je Mici poverila. Obavio sam ga đavolski dobro, da se razumemo. "Teni, tvoj posao su izbori", uputila me je ona. "Nemoj mnogo da komplikuješ stvari. Ne ubacuj nikakvo načelo u kampanju. Jednostavno, daj sve od sebe kako bi naši ljudi pobedili."

Dobro, Mici. Dao sam sve od sebe i pokušao da ne osećam grižu savesti. Jedan od ljudi koje je ukrala od Tontona, Čegvajlera i Šokena bio je Diksmajster, ta stara ulizica; bio se nameračio da preuzme moj posao i nije baš bio previše raspoložen mojim ponovnim dolaskom; međutim, pomirio se sa sudbinom imajući u vidu moto: daj šta daš. Sav se ozario kada sam mu rekao da će njegove kompetencije ovoga puta biti daleko veće; prepustio sam mu sve one poslove što sam ih prošli put ja lično obavljao. Međutim, nisam mu rekao da sam pratio svaki njegov korak preko interne TV u svojoj kancelariji. Doduše, bila je to bespotrebna predostrožnost - prepušten samom sebi i imajući moj svetli primer pred sobom, momak je izvrsno obavio posao.

Što se mene tiče, morao sam da obavim mnogo važnije stvari. Tražio sam teme. Slogane. Kombinacije reči koje su mogle, ali nisu morale, nešto da znače (to nije bilo toliko važno), i koje bi bile kratke i lake za pamćenje. Upregao sam Istraživačko odeljenje u posao - trebalo je iskopati sve teme i slogane koji su ikada bili korišćeni u političkim kampanjama, tako da je moj monitor bio preplavljen njima: Pravedna stvar. 54-40 ili Borba. Moralna većina. Zaboravljeni čovek. Skinite Vladu sa Grbače Američkog Naroda. Kuba je Devedeset Milja od Nas. Hoću Da Idem u Koreju. Istinu u Reklamiranje - ne, nikako, ovo nije zvučalo na pravi način. Ja Nisam Varalica - to ne bi išlo. Rat Siromaštvu. Ovo je već zvučalo nešto bolje, mada ova parola - činilo se

- nije dobila rat. Bilo je na stotine sličnih stvari. Naravno, većina ih se nije odnosila na vreme u kome sam živeo - i, šta sam mogao da učinim sa tim? Kao što sam imao običaj da govorim novajlijama u ovom poslu, nije bitno šta slogan kazuje, već kako kazuje, odnosno kako se to što ljudi pročitaju dotiče njihove podsvesti. Bio je to težak, mukotrpan posao, nimalo olakšan činjenicom da sam nešto bio izgubio. Naime, izgubio sam osećanje da pobeda sama po sebi znači kraj. Ona i jeste to značila - u ovom slučaju Mici mi je tako rekla. Međutim, ja to više nisam osećao.

Bilo kako bilo, uspeo sam da dođem do nekoliko 'lepotica'. Pozvao sam Diksmajstera da ih vidi - sve su bile umetnički kaligrafisane i ornamentisane, sa muzičkom temom i multisenzualnim fonom Proizvodnje. Sav u čudu, zinuo je u monitor.

"Dalje ruke od Hiperiona? To je odista sjajno, mister Tarbe", reče on refleksno, a onda, oklevajući, dodade: "Međutim, čini mi se da se to ne slaže sa našim nazorima? Hoću da kažem da mi ne želimo da izgubimmo Hiperion kao tržište - nisam li u pravu?"

"Nije reč o nama, Diksmajstere", rekoš ljubazno, "već o Venerijancima. Mi želimo da ih Venerijanci ostave na miru. To znači da ne treba da bude nikakvih pokušaja cenzure reklamiranja, zar ne? Skinite Vladu sa Grbače Naroda!

To znači dokidanje potrebe za stavljanjem obaveštenja na stubove u kembelijanskim područjima", objasnih mu.

"Pa, to je genijalno!" I ja ga otposlah da iskuša slogane na prinosu kandidata dobijenom toga dana, kako bi video koji će od njih moći da ih izgovori bez zastajkivanja ili bez izražene konfuzije, dok sam ja bio zauzet postavljanjem špijunskog sistema u cilju provere drugih

Agencijskih kandidata. Bio je to zametan posao! Radio sam dvanaest, četrnaest sati dnevno, gubeći na težini polako ali sigurno; ponekad bih gotovo zaspao, i izgubio svoje mesto na rukodržaču prilikom onih dugačkih putovanja podzemnom železnicom do Bensonharsta. Nisam, međutim, obraćao pažnju na to. Obavezao sam se da uradim tu stvar i morao sam da je okončam po svaku cenu. Ako ništa drugo, pilule su i dalje bile delotvorne; dugo vremena uopšte nisam osećao želju za Mocom.

Nisam, takođe, osećao ni neku posebnu želju za nečim drugim - tako reći ni za čim - sem za jednom stvari, zapravo, a ta stvar nije spadala među telesne prohteve i žudnje, koje su zelene pilule tako dobro anestizirale. Bila je to žudnja svesti i želja - uspomena, čežnja da ponovo osetim onaj slatki dodir tela dok bismo spavali i šum disanja što je dolazio od toplog, nežnog tela koje su moje ruke grlile. Želeo sam Mici.

Nisam je baš često viđao. Jedanput dnevno bih joj podneo izveštaj u šefovskoj kancelariji. Ponekad ne bi bila tamo, jer bi otišla na neki sastanak - umesto nje našao bih Deza Hejzldajna koji bi se razdražljivo vrpeljio u fotelji i namršteno odslušao moj izveštaj, koji mu nikada nije bio potpun ili je bio prebrzo iznesen da bi ga zadovoljio. Često se dešavalo da se sastanci veoma oduže. Znao sam da se dešava puno toga u šta nisam bio upućen, pošto su se oni trudili da isprave i pojačaju klimavu shemu kojoj sam se ja u potpunosti posvetio. Bilo je to kao da sam anestezičan. Pilule nisu uspevale da me sasvim sačuvaju od mučnih noćnih mora o jurišnim odredima Fer Reklamne Prakse koji su besneli u mojoj kancelariji ili Bensonharstu, ali su mi omogućile da pomoću njih živim.

Čak i kad je Mici bila tu nismo se dodirivali. Jedina razlika između podnošenja izveštaja Mici i podnošenja izveštaja Dezu bila je u tome što bi me Mici ponekad oslovila sa 'dragi'. Dani su prolazili...

Kasno jedne noći uvežbavao sam sa jednim od naših kandidata tradicionalne gestove koji se koriste prilikom debata: podignuta obrva kao znak humornog skepticizma; stegnuta vilica kao znak odlučnosti; indignantna namrštenost u stilu olujnog oblaka kao znak neverice - iznenadan začuđeni pogled uz istovremeno sklanjanje u stranu baš kao da je oponent upravo tog trenutka neoprostivo i prostački - pustio vetar. Dok sam svojoj marioneti objašnjavao svekolike pogrešne načine izgovaranja oponentovog imena u cilju da se ovaj napravi smešnim, uđe Mici. "Neću da te prekidam, Tarbe", reče čim je ušla. A onda, približivši mi se, reče nežnim glasom u moje uvo, tako da je marioneta nije mogla čuti: "Kada završiš... Uostalom, previše radiš i naporno ti je da se svake noći otiskuješ na taj daleki put u Bensonharst. Kod mene ima dovoljno mesta za oboje."

Bilo je to ono za šta bih se molio - da sam se molio.

Na žalost nije ispalo sasvim zadovoljavajuće. Pilule ne samo da su učinile sivim svet oko mene, već su i mene samog posivele. U meni nije bilo strasti, vatrenosti, neodoljive seksualne gladi; bilo mi je milo što smo činili ono što smo činili; međutim, izgledalo je da to, zapravo, i nije značilo toliko mnogo, jer je Mici bila nervozna i napeta.

Pretpostavljam da svi bračni parovi prolaze kroz razdoblja kada su oboje umorni i razdraženi - ili, poput mene, prenapeti - tako da ono što čine, čine zato što tog trenutka nemaju ništa pametnije da rade.

Zapravo, činilo se da smo nas dvoje imali pametnija posla. Pričali

smo. Puno smo pričali. Bila su to šaputanja na jastuku, ali ne u onom smislu. Pričali smo zato što nijedno od nas dvoje nije spavalo kako treba, kao i zato što je posle samo povremeno zadovoljavajućeg seksa bilo bolje pričati nego se praviti da spavamo i slušati partnera kako čini to isto.

Naravno, bilo je stvari koje u našim razgovorima u krevetu nismo pominjali. Mici mi nikad nije pomenula skrivenu masu ledenog brega, tajanstvene sastanke na koje nisam imao pravo pristupa, niti dopuštenje da znam šta se na njima dešava. Što se mene tiče, nikada više glasno nisam izrekao svoje sumnje. Bilo je jasno da se venerijanski zaverenici spotiču o svoj klimavi plan. Znao sam to od onog trenutka kada je Dez Hejzldajn počeo da se raspituje o limbičkoj presiji. Tu stvar nisam razmatrao.

S vremena na vreme razmišljao sam o uništenju mozga. Kada se Mici trznula, i viknula u snu, znao sam da i ona, takođe, o tome razmišlja.

Ono što sam joj govorio većinom su bile poverljive stvari, i ja sam ih odavao. Rekao sam joj sve ono šta sam mislio da bi moglo biti od koristi - svaku Agencijinu tajnu za koju sam znao, svaku potajnu operaciju što ju je bilo kad izvela Ambasada, svaku pojedinost o pohodu na pustinju Gobi. Ona je svaki put uzdisala i govorila nešto poput: "Tipična nemilosrdna trgovačka tiranija", i ja sam tada morao da razmišljam o nekom drugom visokokotirajućem podatku koji bih mogao da joj odam. Čuli ste za Šeherezadu? Isti je slučaj bio i sa mnom - pričao sam priču svako veče kako bih ostao živ do sledećeg jutra, pošto nikako nisam smetao s uma da sve zavisi od toga koliko ću biti u stanju da rastegnem priču.

Prirodno je da me je ovo hendikepiralo u više intimno značajnih oblasti.

Međutim, ruku na srce, nije baš sve bilo poput toga. Pričao sam joj o svome detinjstvu i o tome kako mi je Mama sama sašila uniformu kada sam se učlanio u Mlade Reklamatore; o školskim danima i prvim ljubavima. I ona je meni pričala - zapravo, rekla mi je sve. U stvari, sve o sebi, ako ništa drugo. Ne toliko o tome šta zaverenici nameravaju da učine - no, tada to nisam ni očekivao od nje. "Moj Tata-san došao je na Veneru prvim brodom", govorila bi mi i ja sam znao da mi priča o tim stvarima kako bi izbegla rizik da mi kaže nešto mnogo opasnije.

Svejedno je bilo zanimljivo to što mi je pričala. Otac joj je bio zanimljiva ličnost. Pripadao je grupi samozvanih revolucionarnih Konzervacionista starog Mičela Kortnija koji su tako mrzeli ispiranje mozga i manipulisanje ljudima, što je sine qua non merkatilnog društva, da su naprosto skočili iz Zemljinog tiganja u čistu Venerinu paklenu vatru. Kada me je upoznala sa Tata-sanovim pričama o ranim danima na Veneri zvučalo je to, uistinu, kao prikaz samog pakla. Njen otac nije bio velika zverka. Bio je pravo dete. Ispostavilo se da mu je glavni posao bio da golim rukama kopa rupe u kojima je trebalo da žive i da iznosi ostatke hrane iz broda, između smena radnika, kako bi ih zakopao. Dok su konstrukcione grupe sastavljale prve velike Hilšove cevi kako bi se kanalisalo najveće blago što ga je Venera posedovala - ogromna energija, što se nalazila u njenim vrelin, snažnim i divljim vetrovima - Tata-san je menjao dijapere prvom pokolenju dece u jaslicama. "Tata", dodade ona vlažnih očiju, "nije bio samo nevešto dete već i fizički oronuo. Tome je najviše doprinela loša ishrana u

detinjstvu, a sem toga, nešto nije bilo u redu ni sa njegovom kičmom sve to vreme; međutim, on nikada nije dopustio da ga te stvari spreče da pruži sve od sebe!"

Nekako u vreme kada su počeli da izazivaju tektonske poremećaje kako bi aktivirali vulkane, on je našao dovoljno vremena da se oženi i da dobije Mici. U to vreme je bio i unapređen, ali je ubrzo umro. Čitava ideja o vulkanima, naravno, sastojala se u tome da oni predstavljaju najbolji način na koji se podzemni kiseonik i vodena para mogu izvući napolje i delatno iskorišćavati. Zemaljski okeani i vazduh su se baš na takav način i pojavili; međutim, Venerijanci sebi takav luksuz nisu mogli da priušte, pošto bi na takvo nešto morali da čekaju četiri milijarde godina. Stoga su odlučili da pokriju vulkane. "Bio je to težak i opasan posao", napomenu Mici, "a kada su negde pogrešili i kada je zbog te greške jedan od pokrivača eksplodirao - moj Tata-san je poginuo. Imala sam tada tri godine."

Budući da sam bio onako prenapet, malaksao i iscrpljen - dirnula me je u srce. Moje ruke pohrlile ka njoj.

Ona se okrete. "Eto šta je ljubav", izgovori ona u jastuk. "Voliš nekoga i budeš povređen. Nakon Tata-sanove pogibije svu ljubav dala sam Veneri - nikada nisam poželela da zavolim neku drugu osobu!"

Malo posle toga ustadoh nesigurno. Nije me pozvala natrag.

Svanjivalo je; dolazio je još jedan loš dan. Pristavio sam njenu 'kafu' i počeo da zurim kroz prozor u ogromni grad, pun smoga, po kome su vrveli trgovci, pitajući se šta ja to činim sa svojim životom? Sa fizičke tačke gledanja odgovor je bio lak - uništavam ga. Slabi odraz na staklu ukazivao mi je kako svakog dana moje lice postaje sve mršavije, a oči svetlije i upaliye. Začuh njen glas iza leđa: "Dobro se pogledaj,

Teni. Izgledaš grozno."

E, pa, već je počinjalo da me zamara da to neprestano slušam. Okrenuh se. Sedela je na krevetu, očiju uprtih u mene. Još nije bila stavila kontaktna sočiva. "Mic, dušo, žao mi je..." započeh.

"Dojadilo mi je da to neprestano slušam!" prekide me ona, kao da mi čita misli. "Žao ti je, u redu. Gotovo da nikada nisam videla nekoga ko toliko žali. Teni! Umrećeš viseći o meni!"

Pogledao sam kroz prozor da vidim ima li slučajno nekoga u tom prljavom, starom gradu ko bi mogao da mi da odgovor na to. Nije bilo nikoga. Pošto je ono što je ona rekla izgledalo kao neverovatna mogućnost, činilo mi se da će biti najbolje da njenu primedbu zanemarim.

Međutim, Mici to nije dopustila. "Umrećeš od tih prokletih pilula", nastavi ona besno, "a ja ću onda morati da se nosim sa nesnosnim bolom, sa nesnosnom brigom i nesnosnim strahom."

Vratih se natrag do kreveta i dodirnuh njeno golo rame, kako bih je umirio. Nisam uspeo da je umirim. Pogledala me je poput uhvaćene divlje mačke.

Dejstvo anestezije je prolazilo.

Maših se za svoju jutarnju pilulu i progutah je, moleći se pri tom da mi ovog puta podari bodrost umesto ukočenosti, kao i mudrost i saosećanje kako bih mogao da joj odgovorim na način koji bi olakšao njen bol. Mudrost i saosećanje ne dođoše. Uradih kako sam najbolje mogao sa onim što sam imao bez toga; rekoh joj pomirljivo: "Mic, možda bi najbolje bilo da se obučemo i odemo na posao pre no što kažemo nešto što ne bi trebalo... Oboje smo prilično iscrpljeni, možda ćemo noćas uspeti malčice da odspavamo ..."

"Da odspavamo!" prosikta ona. "Da odspavamo! Kako mogu da spavam kada se svakih petnaest minuta budim misleći da momci iz Odeljenja za Fer Reklamnu Praksu provaljuju unutra!"

Trgoh se, imao sam iste takve noćne more; mnogo sam razmišljao o uništenju mozga. Stoga odvratih nesigurnim glasom: "Zar to nije vredno toga, Mic? Mi smo odista počeli da upoznajemo jedno drugo ..."

"Znam više nego što želim, Teni! Ti si Moka-zavisnik. Fizički si olupina. Nisi čak ni u krevetu dobar..."

Tu zastade, jer je znala - kao što sam i ja znao - šta to znači. Bila je to presudna reč. Posle toga nije imalo šta drugo da se kaže, sem: "Prekidamo našu vezu." U posebnim okolnostima našeg odnosa postojao je samo jedan način da se to učini.

Čekao sam na njene sledeće reči, koje je trebalo da budu: "Odlazi odavde! Odlazi iz mog života!" Nakon što me izbacij, razmišljao sam apstraktno, najbolje će biti da odem pravo do džetporta i da se odvezem onoliko daleko koliko mi to novčane mogućnosti dozvole, pa da se izgubim u kipućoj masi potrošača u Los Anđelisu ili Dalasu ili negde još dalje. Možda me Dez Hejzldajn tamo ne bi pronašao. Mogao bih jednostavno da odsedim sledećih nekoliko meseci, bilo da udar uspe ili ne. Posle toga, naravno, stvari bi krenule na gore - ma koja strana da pobedi, pobednici bi sasvim sigurno došli da me potraže...

Zapazih da nešto od ovoga nije rekla. Sedela je na krevetu usredsređeno slušajući slabi šum što je dolazio sa vrata. "Oh, moj Bože", uzviknu ona očajavajući, "vidi koliko je sati, stigli su!"

Neko je odista bio na vratima Micinog stana. Nisu ih razvalili. Otvorili su ih ključem - ne, to nisu bili jahači apokalipse iz Fer Prakse.

Bilo ih je troje. Ženu muđu njima nikada ranije nisam video. Za dvojicu što su sa njom ušli mogao sam se zakleti u sve na svetu da su poslednji za koje bih očekivao da će tako ući u Micin stan - bili su to Val Damboa i Matori.

Kada sam ih ugledao, zaprepastio sam se. Uleteli su poput oluje i bili su besni. "Do đavola, Mici!" besno je rekao Damboa, "zbilja si sve upropastila. Šta Mokac radi kod tebe?"

Mogao sam mu reći da više nisam Mokac. Nisam ni pokušao. Potrošio sam sva svoja šokirana i užasnuta razmišljanja na to šta bi njihovo prisustvo ovde trebalo da znači. Uostalom, i da sam hteo ne bih uspeo bilo šta da mu kažem, pošto Matori podiže ruku. Lice mu je bilo kao od granita. "Ti, Vale", naredi on, "ostani ovde i pazi na njega. Vi ostali pođite sa mnom."

Gledao sam ih kako odlaze - Mici, Matorog i ženu što je došla sa njima dvojicom. Žena je bila niskog rasta i zdepasta. Učinilo mi se da je ono što je promrmljala kada me je ugledala bilo sa akcentom. "Ona je Rus-Korp, zar ne?" upitah Damboa, a on mi odgovori na način koji sam i očekivao, režući:

"Zaveži!"

Klimnuh. Nije morao to da mi potvrdi. Sama činjenica da su se on i Matori ušunjali u Micin stan na takav način govorila mi je sve što sam želeo da znam. Zavera je bila daleko veća no što mi je to Mici rekla. I daleko starija. Kako je Matori dobio svoje parće? Na Veneri. Zahvaljujući 'lutriji', kojom prilikom je 'slučajno' izvukao premiju. A Mici? Zahvaljujući 'naknadi štete'. Sve je poticalo sa Venere. Niko sa Zemlje to nije proverio.

I sve je bilo korišćeno u istom cilju.

A ako je i Rus-Korp bila u to umešana, znači da stvar nije bila ograničena samo na Ameriku; morao sam da prihvatim činjenicu da se zavera proširila na čitav svet. Morao sam, takođe, da prihvatim da se iza svake mrvice obaveštenja što ju je Mici tako nerado davala nalazila skrivena čitava vekna. "Postoji izvestan dokaz da mi možete verovati", napomenuh Damboi. Na kraju krajeva, sve do sada o tome nikome nisam rekao ni reči." Razume se da je sve što je imao na to da mi kaže bilo:

"Zaveži!"

"Dobro", složih se mirno, klimnuvši. "Imaš li nešto protiv da uzmem još malo kafe?"

"Sedi mirno", reče on odlučno, a potom, razmislivši za trenutak, dodade preko volje: "Ja ću ti je doneti, ali da ne mrdaš odavde." I ode preko do lončeta držeći me neprestano na oku - Bog zna šta je očekivao da ću da učinim. Nisam se ni pomerio, sedeo sam mirno, kao što mi je naredio, slušajući podizanje i spuštanje besnih glasova iz Micine spavaće sobe. Nisam mogao ni reč da razaberem. S druge strane, nisam ni morao; bio sam u priličnoj meri siguran da znam o čemu raspravljaju.

Kada su se ponovo pojavili dobro sam ih osmotrio. Sve troje su bili ozbiljni. Mici je delovala nedokučivo. "Doneli smo odluku", saopšti mi ona namršteno. "Sedi da popiješ kafu i reći ću ti o čemu je reč."

Bio je to prvi zračak nade u beznadežnoj situaciji. Pažljivo sam je slušao. "Pre svega", poče ona polako, "priznajem da sam pogrešila. Trebalo je da te izvedem odavde još pre sat vremena. Znala sam da dolaze na sastanak."

Klimnuo sam, kako bih joj pokazao da je slušam, dok sam istovremeno bacao poglede oko sebe ne bih li odredio izraz njihovih lica. Nijedno nije bilo čitljivo. "Da?" upitah živahno.

"Bilo bi, dakle, pogrešno, sa moralne strane pogrešno", nastavi ona, a svaka pojedina reč izlazila joj je iz usta posle dužeg razdoblja, baš kao da je svaku posebno merila, "reći da si za bilo šta od ovoga kriv." Zastala je kao da očekuje odgovor od mene.

"Hvala ti", odgovorih, nervozno ispijajući kafu. Međutim, ona nije nastavljala. Samo me je netremice gledala i, smešna stvar, izraz njenog lica se nije promenio, ali samo lice jeste. Postalo je nejasno. Crte su mu se stopile. Čitava soba se zamračila i činilo se kao da se smanjuje... Dugo mi je, odista, trebalo da shvatim da je kafa imala pomalo čudnovat ukus.

Ah, strahovito sam se kajao što sam napisao tu prokletu belešku o samoubistvu. Svim svojim bićem sam se kajao i iz sve snage - sve do tačke kada je volja potpuno prestala da mi funkcioniše, kao i oči, kao i uši, kao i - posred nemog vriska užasa, kojim sam preklinjao za još jednu priliku, za samo još jedan dan života - kao i mozak.

Svet je otišao i napustio me.

2.

Mora biti da se Mici čak i tada žestoko borila za mene. Na kraju krajeva, ono što su mi sipali u kafu nije bilo smrtonosno. Srestvo me je samo uspavalo - dugo vremena sam proveo bespomoćan, u dubokom snu.

Čuo sam, dok sam spavao, kako neko viče: "Prvi poziv - pet minuta!" i probudih se.

Više uopšte nisam bio u Micinom stanu. Nalazio sam se u majušnoj spartanskoj ćeliji sa samo jednim vratima i jednim prozorom; bacivši pogled kroz prozor, ugledao sam mrak.

Čim sam poverovao u čudnovatu činjenicu da sam živ počeo sam da gledam unaokolo. Na svoje veliko iznenađenje ustanovih da nisam vezan, a izgledalo je da me nisu ni tukli. Ležao sam sasvim udobno na uzanom ležaju, sa jastukom i tankim ćebetom prebačenim preko mog - ispostavilo se - golog tela. Odmah pored kreveta nalazio se sto. Na stolu je bio poslužavnik sa nekom vrstom žita i čaša Vita-Voća, a između njih je bio koverat poput onih što se lukavo koriste za najtajnije Agencijine poruke. Otvorio sam ga i brzo mu pročitao sadržinu, boreći se protiv vremenskog tesnaca. Sadržina mu je bila sledeća:

Teni, dragi, kao Moka-zavisnik nisi dobar ni sebi ni nama. Ukoliko izideš čitav kroz detoksikaciju ponovo ćemo razgovarati. Srećno!

Nije bilo potpisa, ali je zato tu bio P.S.

Imamo ljude u centru koji će nas izveštavati o tome kako napreduješ. Moramo ti reći da imaju ovlašćenja da preuzmu sve što sami nađu za shodno.

Za trenutak sam utonuo u razmišljanje o tome šta bi mogao da znači izraz 'sve što nađu za shodno' - međutim, ispostavilo se da je taj trenutak bio previše dug, jer mi je trikpapir oprljio prste dok se samouništavao nakon što je obavio što je trebalo da se obavi. Bacio sam žurno tinjajući pepeo i pogledao po sobi.

Nisam imao šta da vidim. Vrata su bila zaključana. Prozor je bio od

neprobojnog stakla u zakovan. Očito je da momci iz ovog centra za detoksikaciju nisu želeli da se muvam unaokolo. Sve to je bilo poprilično zloslutno, a bio sam, naravno, bez zelenih pilula koje bi zatomile moja sumračna osećanja. Međutim, na stolu se nalazila hrana, a ja sam umirao od gladi. Bilo je očito da sam prespavao nekoliko obroka. Posegnuh za Vita-Voćem i u istom se oslobodi čitav pakao. Glas iz mog sna što je vikao uopšte nije bio san. Sada je urlikao: "Poslednji poziv - svi napolje". Nije bio usamljen. Trubile su i sirene. Čuo sam okretanje ključeva u bravi i trčanje po hodniku, praćeno udaranjem o svaka vrata. "Napolje!" urlikala je izvesna živa ljudska individua, sevajući očima i pokazujući mi pravac ogromnim palcem.

Shvatio sam da nema nikakve potrebe da se sa njim raspravljam, pošto je bio dvaput krupniji od Deza Hejzldajna.

Na sebi je imao plavu trenerku. Potpuno isto je bilo obučeno i desetak drugih osoba - od kojih je i poticalo svekoliko urlikanje. Nađoh par šorceva i zgrabih ih u poslednjem trenutku - osećao sam se očajno neodevenim - ali nisam bio sam. Pored trenera-tiranina nalazilo se dvadesetak drugih ljudskih bića, koja su se uputila ka izlazu iz zgrade - svi su bili neodgovorajuće obučeni kao i ja, a izgledali su i nesrećno poput mene. Isterali su nas na vlažni vazduh pun smoga - još je bilo mračno, mada se na jednom krajičku neba pomaljao obeshrabrujući crveni sjaj. Stajali smo napolju, u gomili, čekajući da nam kaže šta da radimo. Ovo liči, pomislih, na najgori bazični trening.

Nisam bio u pravu. Bilo je to kudikamo gore od bilo kog bazičnog treninga. Bazični trening je, gotovo po pravilu, uvek počinjao prilično zdravim sirovim materijalom. Među mojim kompanjonima nije bilo

ničeg sličnog tome. Bili su sve, samo ne dobri. Nalazila se tu i jedna žena koja mora da je težila preko tri stotine funti i nekoliko drugih, oba pola, koji su verovatno bili lakši od nje, ali su se doimali kao i ona jer su bili znatno niži rastom, tako da su maltene glavom dodirivali svoje ispupčene stomake. Bilo je tu i strašila mršavijih od mene i barem isto tako ofucanih. Bilo je i postarijih ljudi i žena koji baš i nisu izgledali tako beznadežno neljudski, sem što su imali tikove koje nisu mogli da kontrolišu - prinosili su neprestano ruku ustima u beskrajno ponavljanim gestovima pušenja, jedenja i pijenja. Međutim, ruke su im bile prazne. I, ah, da, padala je kiša.

Ljudi u trenerkama su nas umuvali i nagurali u neuređenu gomilu nasred cementiranog prostora četvorougaoanog oblika, okruženog niskim barakama nalik zgradama. Iznad vrata zgrade iz koje smo bili upravo izašli stajao je natpis:

Odeljenje za Potpomaganje
Detoksikacionog Napora
Akutnih Zavisnika.

Jedan od instruktora dunu u pištaljku blizu mog desnog uva. Kada je pisak prestao da trešti unutar moje lobanje videh kako se jedna amazonka, obučena poput ostalih predvodnika, ali sa zlatnim bedžom prišivenim na žaket, šepuri pred našom skupinom. Gledala nas je sa gnušanjem. "Bože", obrati se ona ludaku sa pištaljkom, "svakog meseca su sve gori. U reedu, ti!" razdra se ona odjednom, dok se pela na sanduk kako bi nas bolje osmotrila i naglašavajući svoja naređenja duvanjem u sopstvenu pištaljku, čiji je zvuk bukvalno otkinuo gornji deo moje glave i zavitlao ga iznad baraka. "Obratite pažnju! Pogledajte onaj natpis! Odeljenje za Potpomaganje Detoksikacionog Napora! Tu

je bitna reč napor. Mi ćemo učiniti napor. Vi, takođe. Obećavam vam da hoćete. Uprkos svim vašim ogromnim naporima obično ne uspevamo. Objasniću vam i zašto. Četvoro od vas deset izići će napolje čisto - i onda će se kroz mesec dana opet vratiti staroj navici. Troje će ispoljiti diskvalifikujuće fizičke ili psihoneurotske simptome, što zahteva dalji tretman - pod daljim se podrazumeva sav vaš preostali život, koji obično nije baš previše dug. A dvoje od vas uopšte neće izdržati ovaj tretman. Ljubazno se nacerila - pretpostavljam da je mislila da se ljubazno smeši. Prošlo je šest sati od moje poslednje pilule, tako da mi u tom trenutku ni sama Madona ne bi ljubazno izgledala.

Zatim je usledio još jedan rasturajući zvižduk pištaljke. Za trenutak je zastala, ali nikako nas nije puštala da sanjarimo. "Vaš tretman", objasni ona, "sastojaće se iz dve faze. Prva je neprijatna. U njoj vas vraćamo na minimalnu dozu, hranimo vas tako da vam organizam izgradi otpornost i vežbamo vas kako biste razvili mišićni tonus; takođe vas učimo novim načinima ponašanja, s ciljem da napustite obrasce telesnih kretnji koje pojačavaju vašu naviku - uz još nekoliko stvari - i ta faza počinje upravo sada. Lezite svi na stomake i napravite pedeset sklekova - a onda skinite odeću i pravo pod tuševu!"

Pedeset sklekova! S nevericom smo buljili jedni u druge u tom mračnom zagušljivom praskozorju. Nikada u svom životu nisam napravio pedeset sklekova i mislio sam da je to nemoguće... sve dok nisam saznao da nema ni tuširanja, ni doručka, ni odlaska na vežbališta - a pre svega, ni pilula - ako ih ne uradim.

Ispostavilo se da smo ih svi uradili, čak i teškaši među nama.

Dama nas zaista nije slagala. Faza Jedan nije bila prijatna. Jedini

način na koji sam mogao da prisilim sebe da izdržim sve te napore bio je da mislim na blagoslovene zelene pilule što sam ih dobijao na kraju dana. Nisu nam ih uskraćivali, samo su nas terali da ih zaslužimo. Užasna stvar, pri tom, bila je u sledećem: što sam se više trudio da ih zaslužim, manje sam bivao nagrađen; krajem trećeg dana počeli su da smanjuju veličinu pilula; šestog dana bile su upola manje nego na početku. Nas troje koristilo je pilule za odvikavanje od Moke. Ostali su posedovali sve moguće navike. Debela dama (ispostavilo se da se zove Mari) nije mogla bez džank-hrane; za nju je trčanje preko prepona predstavljalo krajnji napor, koji je morala da učini jer nije bilo drugog načina za dospevanje do menze. Mali crnomanjasti čovek po imenu Džimi Paleolog bio je po zanimanju kembeljski tehničar, koga su vojne službe pozajmile od njegove Agencije s ciljem da uči novozelandske Maore civilizovanim načinima ponašanja. Bio je isuviše iskusan da bi sam upao u zamku kembelijanskih stimulansa, ali je neobjašnjivo postao rob navike u odnosu na Najkafu. "Sve je počelo sa lutrijskim lozom", objašnjavao mi je smeteno dok smo ležali na blatnjavoj zemlji i teško dahtali u pauzi između čučnjeva i penjanja uz konopac. "Prva nagrada bila je trosoban stan i ja sam počeo da razmišljam o ženidbi..."

Osujećen i žalostan, jedva se vukući na začelju trke duge tri milje, nije više uopšte o tome razmišljao.

Centar se nalazio u jednom od udaljenih predgrađa, na mestu zvanom Ročester, gde je nekada bio smešten koledž. Zgrade su još uvek nosile uklesane stare natpise na svojim cementnim zidovima - Kabinet za psihologiju, Odeljenje za ekonomiku, Primenjena fizika, i tako dalje. U podnožju Centra nalazilo se prilično parče muljevite vode

koja se neprestano izlivala, i što se tiče prirodnog okoliša bio je to njegov najgori deo. Zvali su ga Ontarijskim jezerom. Kada bi dunuo severac, smrad sa jezera je bio nepodnošljiv. Neke od starih zgrada bile su barake, neke su služile kao prostorije za terapiju, kao kancelarije i kao menza; sem toga, na samom kraju Centra bilo je nekoliko zgrada u koje nas nisu puštali. Nisu bile prazne. S vremena na vreme primetili bismo nekakva jadna stvorenja slična nama koja su instruktori uvodili i izvodili napolje; međutim, nismo znali ko su oni bili. "Teni", reče mi Mari zadihano, naginjući se ka meni, dok smo prolazili kraj njih idući na popodnevnu terapiju, "šta misliš šta to oni rade tamo unutra?" Žena u ružičastoj trenerci - čak su i njihovi instruktori bili odvojeni od naših - nagnula se kroz vrata jedne od zgrada kako bi nas osmotrila dok je bacala nešto u kantu za smeće. Kada je ušla unutra, nas dvoje se približismo kanti.

"Hajde da pogledamo", predložih, gledajući unaokolo kako bih se uverio da plavaca nema u blizini. Nisam mislio da ću unutra među smećem naći ma i jednu odbačenu zelenu pilulu, a siguran sam da ni Mari nije očekivala da će iskopati neki ekstra zalogaj hrane. Na naše razočaranje, bili smo u pravu. Sve što smo našli bilo je samo par zlatno obojenih čizmica i polomljeni revolver-igračka sa drškom od lažne slonovače. Te stvari mi ništa nisu značile; međutim, Mari ispusti iznenada krik.

"Oh, moj Bože, Teni, to su kolektibli! Moja sestra je imala ovakve! Oni su iz Minijaturnih Autentičnih Republika Bronzanih Dečijih Cipelica Dvadesetovekovnih Gangstera - ovaj je Bagz Moranov, čini mi se - a gotovo sam sigurna da je drugi iz Kolekcije Revolvera Loun Star Skrimšo. Ovde provode averzionu terapiju - najpre te nateraju da

prestaneš da želiš ono zbog čega si tu, a onda te prisile da tu stvar zamrziš! Da nije to, možda, Faza Dva?"

U tom trenutku iza nas zagrme instruktorov glas: "U redu, vas dvoje pametnjakovića - ako imate vremena da švrljate okolo i da brbljate, onda ga imate i za nekoliko dodatnih sklekova. Uradite ih pedeset, smesta! I to što brže možete - nadam se da niste zaboravili šta biva kada se zakasni na terapiju!"

Nismo zaboravili.

U vreme kada ne bih skakao i peo se uz konopac ili radio sklekove - jeo sam. Činilo se da sam svakih deset minuta jeo. Jednostavnu, zdravu hranu poput Hlebba ili Pilencetovog Mesa, i to bez ikakvog protesta. Svaki put bih počistio tanjir. Pomislićete da sam to činio kako bih izbegao pedeset dodatnih sklekova za dezert. Zapravo, pedeset sklekova više ili manje ništa mi nije značilo. Svakog dana uradio sam ih četiri-pet stotina, plus čučnjevi, plus ostale gimnastičke izmotacije. Sem toga, bilo je tu i plivanje u uzanom bazenu. Uporedo je moglo samo troje da pliva, a tako su nas hendikepirali da smo svi troje bili maltene podjednako vešti - pogađate li šta je bilo sa onim ko ne bi uspeo? Naravno, pogodili ste. Sa četrdeset spali smo na trideset jedan, pa na dvadeset pet, pa na dvadeset dva... Najteže me je pogodilo ono što se desilo sa Mari. Izgubila je negde oko četrdesetak funti i taman počela da biva u stanju da bez jadikovanja jede svoje obroke - vitamine i proteinske štangle i to ne u prevelikim količinama - kada je dvanaestog dana penjući se uz mreže stala teško da diše i da se guši - samo se skotrljala na zemlju. Činilo se da je gotova. Ali to nije bio slučaj sa njom, jer su odmah dovukli srčani stimulator i strpali je u pneumatsko vozilo. Međutim, bila je u tako lošem stanju da je uopšte

nisu vratili u našu grupu.

A za sve to vreme nervi su mi gmizali unutar kože, i više od svega sam želeo da raspalim po glavi sestru zaduženu za lekove, pa da joj uzmem ključeve i da uđem u sobicu u kojoj su bile zelene pilule.

Međutim, ništa od toga nisam uradio.

Najsmešnije od svega bilo je to što sam, posle dve nedelje, uz samo četvrt pilule dnevno, odista počeo malo bolje da se osećam. Nisam rekao dobro. Samo malo manje loše, malo manje napeto, malo manje u stilu onoga Bože-ubio-bih-za-jednu-pilulu. "Lažno poboljšanje", uzdahnu mudro Paleolog kada mu ovo pomenuh, nakon što smo izmiledli iz bazena, čekajući na početak trčanja dugog dve milje. "Postigao si privremeni napredak, ali to nije ništa. Viđao sam i pre takve momke sa kembelijanskim sindromom ..."

Osmehnuh se. Znao sam bolje od njega; u pitanju je bilo moje sopstveno telo, zar ne? Mogao sam čak i da priuštim sebi nešto malo slobodnog vremena za razmišljanje o nečemu što nije bilo vezano za zelene pilule - čak sam bio dotle dogurao da sam jedanput dospeo do jedne javne govornice sa samo jednom mišlju u glavi: da nazovem Mici. To bih i učinio da me jedan od onih napada mučnine nije prinudio da odem do toaleta - i tako sam propustio priliku.

Prošle su još dve nedelje, i to je bio kraj Faze Jedan. Kraj neprijatnog dela.

Baš sam bio šašav. Nisam pitao instruktora kako će izgledati Faza Dva. Pretpostavljao sam, pun nade i poverenja, da će Faza Dva - pošto je Faza Jedan bila opisana kao neprijatna - biti opisana nečim poput okej. U najmanju ruku.

Bilo je to pre no što sam se susreo sa averzionom terapijom i

sinalnim postupkom. Saznao sam da Faza Dva, izvesno, nije ništa od onoga što bi se moglo nazvati neprijatnim. Bila je kudikamo gora od neprijatnosti. Najbolji izraz kojom bih je mogao označiti je - čisti pakao.

Mislim da nikada više neću pomenuti Fazu Dva, jer svaki put kada to učinim počnem da se tresem; no, bitno je da sam je izdržao. Izgledalo je kao da su otrovne materije prilikom izlaska iz mog tela izišle, takođe, iz moje glave. Kada mi je direktor stegao ruku i otposlao me natrag u svet osećao sam se - ne, nisam se još uvek osećao dobro - bolje rečeno bio sam više tužan nego što mi je bilo dobro - zapravo, bio sam više ljut nego tužan - međutim, po prvi put, možda, u svome životu osećao sam se razumno.

Šesti deo: PRAVI TENISON TARB

1.

U Fazi Dva čovek izgubi pojam o godišnjim dobima, odnosno o njihovom redosledu. Kada sam se vratio u grad iznenadio sam se ustanovivši da leto još nije prošlo, mada je drveće u Centralnom Parku već počelo da poprima jesenje boje. Znoj se slivao niz leđa mog peditaksiste. Groznu saobraćajnu buku u kojoj su se čuli različiti uzvici, dranje i škripanje zuba i kočnica upotpunjavalo je neprekidno kašljucanje mog peditaksiste nastalo usled čađi. Trebalo je, naravno, voditi računa o smogu. Razume se, takođe, da moj peditaksista na licu nije imala filter, jer se kroz filter ne može uneti dovoljno vazduha

potrebnog da bi se održala potrebna brzina u gustom saobraćaju. Negde u blizini Brodveja, na raskrsnici sa kružnim tokom saobraćaja, iznenada nahrupi na nas - pošto je naglo skrenulo u stranu - oklopno teretno vozilo koje je guralo šest ljudi; pokušavajući da izbegne sudar sa njim moj peditaksista skliznu na prljavi pločnik i za trenutak mi se učini da ćemo se prevrnuti. Ona me preplašeno pogleda. "Izvinite, gospodine", dahtala je, "čovjek gotovo da nema nikakvih izgleda pored ovih prokletih teretnih vozila."

"Nema veze", odvratih, "dan je, u stvari, tako lep da ću ostatak puta preći pešice." Naravno, pogledala me je kao da nisam baš sasvim čitav, posebno kada sam joj rekao da ide pored mene sa praznim peditaksijem, u slučaju da se predomislim. Kada sam je isplatio i dao joj veliku napojnicu ispred zgrade Hejzldajn & Ku bila je potpuno ubeđena da sam lud. Jedva je čekala da se izgubi. Međutim, znoj joj se osušio na leđima i gotovo da više uopšte nije kašljala.

Nikada ranije nisam uradio ništa slično.

Mahnuh kolegama koje sam prepoznao dok sam ulazio u zgradu. Gledali su me sa različitim stepenima čuđenja; međutim, moram priznati da sam i ja bio začuđen. Nešto se sa mnom dogodilo u Detoks Centru. Vratio sam se iz njega sa nečim što je bilo daleko značajnije od modrica uzrokovanih vitaminskim sprejem ili od gađenja prema zelenim pilulama. Vratio sam se sa nečim novim, unutar glave. Ne znam tačno čega je sve tu bilo, ali mi se činilo da, između ostalog, sada posedujem i ono što se označava rečju 'savest'.

Kada sam ušao u svoju kancelariju, Diksmajster baš izbeči oči. "Za ime Boga, mister Tarbe", čudio se, "izgledate tako zdravo! Mora da vam je odmor zbilja doneo puno dobra."

Klimnuh mu nemarno. Govorio mi je upravo ono što su mi vaga i ogledalo govorili poslednjih nekoliko jutara. Dobio sam dvadeset funti na težini. Nisam se tresao. Niti sam bilo šta slično osećao; čak ni svetleće reklame ni svetlucavi posteru nisu u meni probudili nikakvu želju dok sam išao ka kancelariji. "Nastavi", reko mu. "Moram da podnesem izveštaj Mici Ku pre no što stupim na dužnosti."

To, međutim, nije bila laka stvar. Prvi put kada sam pokušao nije bila u kancelariji. Isto se ponovilo i drugi put. I kada sam već počeo da se uznemiravam, uspeh iz trećeg puta. Našao sam je u kancelariji, ali se upravo spremala da ode iz nje.

"Mister Hejzdajn vas čeka", upozori me njena sek3; međutim, Mici to preču. Zatvorila je vrata. Poljubili smo se. Zatim se ona malčice izmaknu.

Gledala me je. Gledao sam i ja nju. Onda ona reče, istinski iznenađena: "Teni, izgledaš izvrsno."

Ni ja nisam bio lenj. "Mici, i ti, takođe, izgledaš izvrsno", i dodadoh istine radi: "Barem meni". Jer, što jeste jeste, Micino lice nije izgledalo baš previše sjajno. Delovala je, zapravo, objektivno gledano, strahovito iscrpljeno. Međutim, subjektivno gledano, uopšte nisam mario za njen izgled; važno mi je bilo samo to što sam s njom. S obzirom na crte njenog lica, podočnjaci joj nisu bili previše naglašeni. Ali su bili tu: bila je neispavana, možda je čak propustila i nekoliko obroka.

...Pa ipak mi je izgledala savršeno.

"Je li bilo grozno, Teni?"

"Osrednje grozno." To je bilo sve što sam joj rekao o svom boravku u Centru i pri tom mi knedla zastade u grlu, dok mi se lice

zgrčilo. "Mici", reko, "imam dve važne stvari da ti kažem."

"Dobro, Teni, samo ovo je sada vreme najveće gužve..."

Prekidoh je. "Mici, hteo bih da se venčamo."

Ona stisnu pesnice. Telo joj se ukoči. Oči joj se u tolikoj meri raširiše da pomislih kako će joj ispasti sočiva.

Nisam se zbunio. "Imao sam puno vremena za razmišljanje o toj stvari, tamo u Centru. Zbilja bih to želeo."

Spolja se odjednom začu mrzovoljno Hejzldajново urlanje: "Mici! Hajdemo!"

Ona se ćutke, automatski, ponovo povratila u život, uze svoju tašnu, otvorila vrata i zagledala se u mene. "Hajde", grmeo je Hejzldajn.

"Dolazim", odazvala se ona; dok meni reče, idući ka liftu: "Teni, dušo, ne mogu sada da govorim. Nazvaću te."

A onda, posle dva koraka, Mici se okrete i vrati do mene. I poljubi me, naočigled svih. Pre no što je ušla u lift, prošaputa: "I ja to želim."

Međutim, nije me zvala. Uopšte mi se nije javila toga dana.

Pošto nikada pre nikome nisam predložio brak, bio sam bez ličnog iskustva koje bi moglo da mi kaže da li je to bio razuman odgovor. Nije mi ličilo na to. Ličilo mi je to na način na koji se Mici samo osećala - zapravo, ne samo Mici, ne ova Mici, već ona druga, tamo na Veneri - na način na koji mi je rekla kako se oseća kada smo prvi put vodili ljubav i kada sam mnogo pre nje svršio i kada me je upozorila da ću sledeći put morati da budem daleko bolji, inače... U svakom slučaju, bio sam na mukama. Neizvesnost me je raspinjala.

Sem toga, nisam stigao da joj kažem onu drugu važnu stvar.

Na svu sreću, bilo je dosta posla. Diksmajster je dobro obavljao

stvari, kao što sam i očekivao, ali on nije bio ja. Zadržao sam ga dugo te noći, upozoravajući ga na greške koje je načinio i naređujući mu kako da izvrši izmene. Bio je crn kao zemlja i sav natušten kada mu konačno rekoh da može da ide kući. Što se mene tiče, zavrteo sam novčić ne mogavši da odlučim gde bih proveo vreme - i izgubio. Noć sam proveo u jednom hotelu nedaleko od kancelarije i već rano ujutro bio sam na poslu. Kada sam otišao do Micine kancelarije, njena sek3 mi je rekla da joj je sek2 kazala da gospođa Ku neće biti tu čitavo prepodne, zajedno sa svojom sek1. Proveo sam vreme predviđeno za ručak - svih dvadeset pet minuta, pošto jedan dan nije bio dovoljan da bi se stvari preokrenule i usmerile kako valja - sedeći u Micinom predsoblju i služeći se telefonom njene sek1 kako bih držao Diksmajstera na oku. Mici se nije pojavljivala. Njene prepodneve obaveze su se proširile i na popodne.

Te noći sam otišao u njen stan.

Stvarčica na vratima me je pustila unutra, ali ona nije bila u stanu. Nije je bilo u deset kada sam ušao, ni u ponoć, ni u šest ujutro kada sam se probudio, pričekao izvesno vreme, obukao se i vratio se u kancelariju. Oh, da, Mister Tarbe, reče mi njena sek3, gospođica Ku je nazvala tokom noći i kazala da će biti odsutna iz grada neodređeno dugo. Rekla je i da će lično stupiti u vezu sa vama, Mister Tarbe. Uskoro.

Međutim, nije bilo tako.

Deo mene prihvatio je tu stvar bez komentara i nastavio sa onim što je do tada radio. Naime, trebalo je izvršiti dobijena naređenja. Mici je želela da odaberem kandidata. Već je bio septembar i do 'izbora' je ostalo još samo nekoliko nedelja. Imao sam pune ruke posla oko toga i

taj deo mene obilato je iskorišćavao svaki minut koji je imao na raspolaganju. Iskorišćavao je, takođe, svaki minut što su ga imali Diksmajster i svi ostali u Specijalnom (Političkom) odeljenju. Kada sam prolazio kroz hodnike ljudi iz drugih odeljenja izbegavali su da me pogledaju i sklanjali su mi se s puta - jer su se plašili, pretpostvaljam, da bi ih mogao zakačiti dvanaestočasovni radni dan.

Drugi deo mene, onaj novi, koji sam, izgleda, otkrio u Detoks Centru - nije bio baš najzadovoljniji. Bio je povređen - ne samo zbog Mici, već usled bola uzrokovanog onom drugom stvari koju nisam stigao da joj saopštim. U tom trenutku međukancelarijski kurir ulete kao strela u moju kancelariju; munjevitom brzinom baci koverat od sjajnog papira na moj sto i nestade u vidu lastinog repa.

Pismo je bilo od Mici. Evo šta je pisalo:

Dragi Teni, sviđa mi se tvoja ideja. Ako izađemo živi iz ovoga nadam se da ćeš i tada imati istu želju, jer ja sasvim sigurno hoću. Ali sada nije vreme za priče o ljubavi. Ja sam pod revolucionarnom disciplinom, Teni, kao i ti. Molim te da vodiš o tome računa...

Volim te beskrajno. Za sada su to samo reči, ali posle...

Tvoja Mici

Ponovo je papir zaplamsao i oprljio mi prste pre no što sam ga ispustio. To mi nije smetalo. U njemu je bio odgovor! I to pravi odgovor.

Ostalo je još pitanje one druge stvari koju je trebalo da joj saopštim.

I tako sam gnjavio sek3 sve dok mi konačno nije rekla: Da, gospođica Ku se vratila u grad jutros, ali je odmah otišla negde na hitan sastanak. Kada sam to čuo nisam više mogao da čekam.

Sem toga, mislio sam da znam gde bih mogao da je nađem.

"Tarbe", povika Zemlvajs, "hoću da kažem mister Tarbe, milo mi je što vas vidim! Odista dobro izgledate!"

"Hvala", odgovorih gledajući po prostoriji. Prese su kloparale i čegrtale oblikujući milione novih okruglih stvarčica. Buka je bila ista, prljavština ista; međutim, nešto je nedostajalo. "Gde je Rokvel?" upitah.

"Ko? Oh, Rokvel", uzviknu on. "Da, bio je tu nekada. Desio mu se nekakav smešan nesrećan slučaj. Morali smo ga pustiti da ode." Njegovo smešenje postade nervozno kada vide izraz moga lica. "U stvari, on zapravo više nije bio u stanju da radi, zar ne? Obe noge slomljene, a onda i izgled njegovog lica... Uostalom, pretpostavljam da želite da odete gore? Samo napred, mister Tarbe! Mislim da su gore. Čovek nikad nije načisto sa svim tim silnim ulazima i izlazima; svejedno, uvek govorim da ne želim da postavljam pitanja nekome ko plaća najamninu na vreme."

Ostavih ga dole. Nije bilo ničeg drugog da se kaže o Nelzonu Rokvelu kao ni o Zemlvajsovima stanarima - nisam želeo da mu dozvolim radoznalost. Jadni Rokvel! Dakle, Kolekcionarska Agencija konačno ne mora više da čeka. Dok sam gurao vrata zakleh se da ću morati da učinim nešto za njega...

A onda za izvesno vreme prestah da mislim na Nelzona Rokvela, jer se nađoh u klopki - tu više nije bilo ni traga od starog prljavog

potkrovlja. Vrata iza mene s treskom se zatvoriše. Ispred sebe ugledah još jedna vrata - bila su sa polugom. Svuda oko čelični zidovi. Osvetljenje sa stropa me svega preplavi. Ništa nisam čuo, ali sam znao da me posmatraju.

Iznad moje glave neko zagrme glasom Deza Hejzldajna: "Bilo bi dobro, Tarbe, da imaš prokleta dobar razlog za ovo što si učinio." Vrata ispred mene se otvoriše, a ona iza mene izguraše me pod pritiskom iz ovog čeličnog zagrljaja i ja se nađoh u prostoriji punoj ljudi. Svi su gledali u mene.

Bilo je odista izmena u starom potkrovlju. Svuda unaokolo videlo se mnoštvo uređaja visoke tehnologije i sve je odisalo luksuzom. Bio je tu i ekran TV-monitora koji je duž jednog zida bljuvao obaveštenja o trenutnoj situaciji; ostali zidovi bili su uređeni daleko lepše nego što je to bio slučaj sa kancelarijom Matorog u T. G. & Š. U središtu ove ogromne prostorije nalazio se veliki ovalni sto - činilo se kao da je bio obložen pravim tankim drvenim daščicama - a oko njega su stajale fotelje (od kojih je svaka imala svoj posebni bokal i čašu, ekran za pisanje i telefon) u kojima je sedelo više od deset ljudi - i to kakvih ljudi! Nisu to bili samo Mici, Hejzldajn i Matori. Bilo je tu pretežno onih koje nikada ranije nisam video, sem na TV-vestima - bili su to šefovi Agencija iz Rus-Korpa i Indijastrije, kao i iz Južnoameričkog J. A. - Namac, Englez, Afrikanac - polovina onih što su drмали svetom reklamiranja bila je dovedena i smeštena u ovu prostoriju. Na svakom koraku sam bio zaslepljen neprestanim otkrićima o ogromnoj raširenosti i ogromnoj snazi podzemne venerijanske organizacije. Konačno sam preduzeo poslednji korak i uspeo da prodrem do samog njenog srca. Nije trebalo biti previše pametan pa zaključiti da je taj

korak prevršio meru.

Mora da je i Mici tako mislila, jer poskoči, dok joj je lice bilo u šoku, i upita me: "Teni! Do đavola, Teni, zašto si došao ovamo?"

Spremno joj odgovorih: "Rekao sam da ima jedna stvar sa kojom sam hteo da te upoznam. Tiče se svih vas ovde, tako da je dobro što sam vas našao na okupu. Male su šanse da vam plan uspe. Nemate vremena. Svakog trena treba da krene zemaljska flota na Veneru - sa kompletnom kembelijanskom artiljerijom."

Pored Mici, na samom čelu stola, nalazila se prazna fotelja. Strovalih se u nju i pričekah da počne bura.

I počela je. Pola njih nije mi poverovalo. Druga polovina imala je različita mišljenja po tom pitanju; međutim, najvažnija stvar koju su imali na pameti bila je da sam ja dospeo na njihovo najtajnije mesto. Diže se grozna graja u potkrovlju. Međutim, nisu samo na mene vikali. I Mici je bila potkačena - čak i više od toga. Posebno je u tome prednjačio Dez Hejzldajn. "Upozorio sam te da ga se rešiš", grmeo je. "Sada više nema izbora!" Dama iz J. A2: "Mislim da je ovde reč o velikom problemu!" Čovek iz Rus-Korpa dobaci, udarivši pri tom pesnicom o sto: "To je, bespogovorno, problem! Jedino se postavlja pitanje kako da ga rešimo? Vaš problem, Ku!" Umeša se i čovek iz Indijastrije. Dlanove je priljubio jedan uz drugi, kao i prste obeju šaka. Govorio je: "Da se razumemo, nije reč o tome da se žrtvuje nečiji život; međutim, u određenim vrstama neugodnih situacija teško se mogu naći alternative koje..."

Bilo mi ih je dosta. Skočih sa stolice i nadnesoh se nad sto. "Hoćete li da me saslušate?" prasnuh. "Znam da bi za vas najlakše bilo da me se rešite i zaboravite ono što sam vam rekao. Ali to bi značilo da je

Venera izgubljena."

"Ućutite!" dobaci mi osorno žena iz Nemaćke; međutim, niko je ne podrža. Ona pogleda prisutne oko stola - tih desetak ljudi su se skamenili od besa - a onda dodade zlovoljno: "Pa, dobro, dakle, recite šta imate da kažete. Saslušaćemo vas. Samo, budite kratki."

Široko im se osmehnuh i rekoh: "Hvala". Nisam osećao neko posebno junaćko raspoloženje. Znao sam, između ostalog, da od ovoga zavisi moj život. Međutim, izgledalo je da on više nije tako dragocen. Ovo ovde, na primer, nije bilo isto što i sastanci u Detoks Centru; ako ikada opet osetim potrebu za tim, znajući sada kako to izgleda, zasigurno ću se pre toga X-irati. Bio sam sit svega. Rekoh im:

"Videli ste šta se dešava poslednjih nekoliko godina. Mislim, naime, na privođenje domorodaca u okrilje civilizacije. Da li ste obratili pažnju na nekoliko poslednjih poduhvata. Reć je o Sudanu, Arabiji, Pustinji Gobi. Govore li vam nešto ta mesta?" Pogledah ih sve redom oko stola. Nisu reagovali, ali sam osetio da hoće. "Reć je o pustinjama", rekoh. "Velikim, suvim pustinjama. Ne tako vreli i suvi kao što je Venera, ali ipak je to, što se tiće Zemlje, najpribližnije uslovima koji vladaju na Veneri, a samim tim i najpogodnije mesto za vežbanje. To je pod jedan."

Nakon ovih reći sedoh i nastavih nešto prisnijim tonom. "Posle vojnog suda", rekoh, "držali su me nekoliko nedelja u Arzoni. Dakle, još jedna pustinja. Tu sam video deset hiljada vojnika na manevrima; koliko mi se učinilo, bili su to oni isti momci iz Urumkija. Sem toga, tu je bila i raketna flotila. Odmah do raketa video sam kembelijansku artiljeriju. A sada, da pokušamo da uđemo u srž stvari. Oni su tamo, očigledno, vežbali u uslovima približnim onima na Veneri; imaju

istrenirane borbene trupe koje trenutno uvežbavaju invazionu taktiku, imaju teško kembelijansko naoružanje spremno za ukrcavanje na šatlove. Saberite sve to. Šta dobijate kao rezultat?"

U prostoriji se nije čuo ni najmanji šušanj. A onda se začu glas žene iz J. A.2: "To je tačno. Informisani smo da je veliki broj šatlova, prethodno smeštenih u Venecueli, premešten odatle iz nekog razloga. Pretpostavili smo da je možda u pitanju Hiperion."

"Hiperion", podrugljivo se nasmeja Rus-Korp. "Za Hiperion je i jedan šatl dovoljan!"

Hejzldajn se, ipak, nije predavao: "Ne dajte da vas uspaniči ovaj piluloman! Siguran sam da preteruje. Zemljani su trgovci od papira. Ako mi obavimo naš posao, oni neće imati kad da brinu o Veneri - biće previše zauzeti sisanjem svojih palčeva i razmišljanjem o tome šta im se dogodilo."

"Milo mi je", primeti Rus-Korp mračno, "što ste tako sigurni. Ja, lično, nisam baš tako siguran. Bilo je dosta glasina u tom smislu, koje su stigle i do ovog našeg Veća, ali su sve bile odbačene. Sada mislim da smo to neosnovano uradili."

"Lično bih preporučila", kaže Nemica, ali je Hejzldajn preseče.

"O ovome ćemo raspraviti među sobom", reče on opasnim tonom i sevnu očima na mene. "Ti! Napolje! Pozvaćemo te da uđeš ako nam budeš potreban!"

Slegao sam ramenima, osmehnuo se i izašao kroz vrata, što mi ih je otvorio čovek iz Indijastrije. Nisam se nimalo iznenadio kada sam ustanovio da se kroz njih stizalo jedino do kratkog stepeništa i do spoljnih vrata - koja su bila zaključana. Seo sam na jednu od stolica i čekao.

Kada su se najzad unutrašnja vrata ponovo otvorila i Hejzldajn me pozvao po imenu, nisam ni pokušao da pročitam izraz njegovog lica. Samo sam učtivo skliznuo pored njega i seo u praznu fotelju za stolom. To mu se nije mnogo svidelo; lice mu je bilo crveno, a izraz ubilački. Međutim, nije mi rekao ni reč. Nije, u stvari, imao pravo na to. Nije bio Predsedavajući.

Predsedavajući je trenutno bio Matori. Proučavao me je izvesno vreme, a lice mu je izgledalo kao i uvek - ružičasto, buc masto i izuvijano poput vune, s tom razlikom što sada na njemu uopšte nije bilo srdačnosti. Delovao je hladno. I što je bilo sasvim nekarakteristično za njega, koga sam tako dugo poznavao, izostalo je ono njegovo uobičajeno uvodno familijarno ćaskanje. Kao što sam već rekao, dosta dugo me je bez reči posmatrao. Zatim pogleda ekran svog monitora i žurno otipka nova pitanja na koja dobi loše odgovore. Sa stepenica je dopirala jaka buka - žustro raspravljanje i oštri prodorni krici. Međutim, iznenada sva ta halabuka prestade. Sa mesta na kome je Rus-Korp ćutke pušio lulu dopirao je zagušljivi miris pravog duvana. Žena iz J. A.2 odsutno je nešto gladila u svom krilu - koliko sam mogao da vidim, bilo je to neko mezimče; najverovatnije mače.

Matori je muvao prstima po tastaturi, s ciljem da izoštri sliku na ekranu. Zatim jedva izgovori: "Vesti koje nam donosite nisu dobre. Međutim, moramo ih tretirati kao da su istinite."

"Da, gospodine", uzviknuh po starom običaju.

"Moramo brzo reagovati, kako bismo uspeli da odgovorimo na taj izazov", izjavi on. Bez obzira na svu pompeznost tona, u njegovim rečima osećale su se primese onog dobro poznatog smisla za humor. "Vi ćete, razume se, shvatiti da vas ne možemo upoznati sa našim

planovima..."

"Da, gospodine!"

"...shvatićete, takođe, da se još niste dokazali. Mici Ku jamči za vas", nastavi on, skrenuvši svoj hladni pogled ka njoj. Mici je zurila u vrhove svojih prstiju i nije se usuđivala da ga pogleda u oči.

"Privremeno prihvatamo njenu garanciju." U tom trenutku Mici se trže i ja munjevito shvatih o kojim su to drugim alternativama verovatno raspravljali - privremeno.

"Shvatam", rekoh i pokušah da ne kažem ono 'gospodine', "Šta hoćete da učinim?"

"Treba da nastavite sa svojim poslom. To je naš glavni projekat i ne sme sa zaustaviti. Mici i mi ostali moraćemo sada da se uhvatimo ukoštac sa drugim stvarima, tako da ćete u izvesnom smislu biti prepušteni sami sebi. Nemojte dopustiti da vam to udari u glavu."

Klimnuh, očekujući da vidim ima li još šta da mi kaže. Nije imao. Dez Hejzldajn me odvede do vrata i otprati do stepeništa. Mici ne reče ni reč. U podnožju stepeništa Hejzldajn me gurnu u još jednu sobicu sa čeličnim zidovima. Pre no što je zatvorio vrata, zapucketa prstima i dobaci mi: "Očekuješ da ti budemo zahvalni? Zaboravi to! Zahvalili smo ti tako što smo te ostavili živog."

Dok sam čekao da se otvore spoljašnja vrata, začuh ponovo malopredajne besne povike i krikove. Ono što je Hejzldajn rekao bila je istina: pustili su me da živim. Takođe je bila istina i to da su u svako doba mogli da opozovu tu odluku. Da li sam mogao to da predupredim? Da, rekoh, ali samo na jedan način: tako što ću krajnje dobro obavljati taj posao što su mi ga dali, tako da ću im postati neophodan; ili tačnije rečeno, moram uraditi stvar tako da misle da

sam im neophodan.

Tada se otvoriše spoljna vrata.

Mora biti da je Dez Hejzldajn manipulirao kontrolnim mehanizmom. I ova vrata su posedovala izbacivačke sposobnosti - bukvalno su me hitnula na ulicu. Posrnuh i padoh, ispruživši se preko pločnika i gledajući u stopala užurbanih pešaka. "Jeste li dobro, mister?" drhtavo me upita jedan stari potrošač, zinuviši zbunjeno u mene.

"Nije mi ništa", odgovorih, podižući se. Mislim, međutim, da nikada nisam izrekao veću laž.

2.

Loša je i zabrinjavajuća stvar kada se čovek poveže kao saučesnik sa grupom prestupnika u cilju vršenja zločina koji kao kaznu zaslužuju uništenje mozga. Još je gore kad se shvati da su ti prestupnici nesposobni. Ovaj kružok venerijanskih vrhunskih špijuna i sabotera mogao je, u najboljem slučaju, da računa na toliko veštine i drskosti koliko je potrebno da bi se prokrijumčarila gomila falsifikovanih kupona za kupovinu robe po sniženim cenama na blagajni super-marketa. Oni jednostavno nisu bili u stanju da obave zadatak očuvanja svoga sveta od invazije moćnih Zemljana.

Diksmajster se nije previše umorio toga popodneva. Kada sam dobio ključ do kancelarije zaurao sam na njega da gleda svoja posla i da me ostavi na miru - dok drugačije ne naredim. Zatim sam zaključao vrata i počeo da razmišljam.

Nemajući kao zaleđinu male zelene pilule ili Moku, iza kojih bi mogao da se sakrijem, suočio sam se sa golom stvarnošću. Prizor nije

bio nimalo privlačan, jer je bio pun problema - posebno su se tri isticala:

Prvo, ako ne ubedim Venerijance da sam im potreban i da mi, čak, mogu verovati, dobri stari Hejzldajn će već znati šta treba da uradi sa mnom. Nakon toga ne bih više imao nikakvih problema.

Drugo, ako uradim ono što mi je rečeno, budućnost mi neće biti mnogo svetla. Nisu me konsultovali prilikom planiranja; što sam više o tome mislio, sve sam manje bio siguran da će ta stvar uspeti.

Treće, i najgore od svega: ako to ne uspe, onda smo svi kuvani i pečeni. Ostatak života provešćemo kao idioti ubučeni u dijafore i hraniće nas negovatelji koji nas neće baš previše voleti, a glavni intelektualni stimulans biće nam posmatranje zanimljivih svetlosnih efekata. Svi mi. Ne samo ja. Žena koju volim, takođe.

Nisam želeo da unište mozak, Mici Ku.

Isto tako, nisam želeo da unište mozak Tenisonu Tarbu. Moja, odskora stečena, jasnoća misli trezveno mi je pokazivala izlaz iz ove situacije. Trebalo je samo da podignem slušalicu i da prijavim Venerijance Komisiji za Fer Reklamnu Praksu; najverovatnije bih se izvukao sa Polarnom Kažnjeničkom Kolonijom, a možda bih čak bio degradiran do potrošačkog statusa. Ali to ne bi spaslo Mici...

Pred sam završetak radnog vremena Mici i Dez sazvaše sastanak odgovornog osoblja u sali za sednice. Mici je ćutala, a - takođe - nije me ni pogledala. Sve vreme je govorio Dez Hejzldajn. Rekao je da su iskrsele izvesne, ah, neočekivane prilike za ekspanziju i da bi on i Mici trebalo neko vreme da odsustvuju kako bi ih proučili. U međuvremenu, uspele su da otkupe ugovor Vala Damboa od T. G. & Š. i on treba da dođe u svojstvu privremenog generalnog direktora; Specijalnom

(Političkom) će nezavisno rukovoditi Tenison Tarb, to jest ja, i još dodade kako je siguran da ćemo obaviti posao krajnje efikasno.

Nije bio previše ubedljiv. Sem toga, njegovo izlaganje nije naišlo na dobar prijem. Među auditorijumom su se zapažali sumnjičavi i zabrinuti pogledi. Čim smo svi ustali da krenemo uspeo sam da se približim Mici u dovoljnoj meri da bih joj šapnuo na uvo: "Ostaću u tvom stanu, je li važi?" Ništa mi ne odgovori; samo me pogleda i sleže ramenima.

Nisam imao prilike da nastavim u istom stilu, jer upravo u tom trenutku Val Damboa uđe straga i ščepa me za rame. "Imao bih dve reči s tobom, Teni", reče on i povede me u Micinu kancelariju, odnosno u svoju - od maločas. Zalupivši vrata, on uključi antiprislušivački uređaj i reče: "Nemoj samo da postaneš previše nezavisan, Tarbe. Jesi li u stanju to da obaviš?" upita me. "Osećaš li se dobro?"

Odgovorih mu istim redosledom. "U stanju sam to da obavim", što je daleko više bila želja nego uverenost, i: "Osećam se kao neko ko na svojim plećima nosi čitave dve planete", što je bilo uglavnom tačno.

On klimnu. "Upamti samo jedno", napomenu on, "ako pustiš da jedna od njih padne, uveri se pre toga da je to baš ona koja treba da padne."

"Naravna stvar, Vale", odgovorih mu. "Ali koja planeta je trebalo da padne?"

Pošto Mici nije rekla da ne mogu da ostanem u njenom stanu - ostao sam. Nisam očekivao da će biti u njemu te prve noći, i bi tako. Međutim, nisam bio baš sasvim sam. Val Damboa se pobrinuo da dobijem izvesno društvo. Dok sam na ulici pozivao peditaksi primetio

sam mišićavog muškarca kako se vrzma oko mene; istog tog tipa video sam i ujutro kada sam odlazio iz Micinog stana - muvao se naizgled besposleno ispred zgrade. Bilo mi je svejedno. Barem su me u kancelariji ostavili samog, mada ne bih primetio i da nisu. Toliko sam imao posla. Želeo sam da tu težinu dvaju svetova skinem sa svojih ramena, a jedini način da uspem u tome bio je da im omogućim da dobiju rat... kako znam i umem.

Trebalo je pripremiti deset glavnih reklamnih tema za predstojeće izbore, a na raspolaganju sam imao samo nekoliko dana. Diksmajsteru sam prepustio traganje za najboljim vremenom na kanalima i vozanje društva u proizvodnom odeljenju. Sam sam u potpunosti preuzeo talenat i tekst.

Kada rukovodilac projekta kaže, pod uobičajenim okolnostima, da preuzima talenat i tekst, to znači da ima na raspolaganju oko pet-šest lovaca na glave i barem isto toliko reklamoautora koji izmišljaju tekstove; njegov posao se pretežno sastojao u tome da im stane na rep kako bi se uverio da oni savesno obavljaju svoja zaduženja. Sa mnom je to bilo malo drukčije. Imao sam osoblje i stao sam im na rep. Ali sam, isto tako, imao i svoje sopstvene planove. Bili su još maglvoiti u mome umu. Čak i za mene samoga bili su daleko od toga da budu zadovoljavajući. Sem toga, nisam imao nikoga sa kim bih mogao da ih razmotrim i da utvrdim do koje mere su uspeali. Međutim, oni su bili ono što me je zadržavalo u kancelariji po šesnaest sati dnevno, umesto punih deset ili dvanaest što sam ih inače tamo provodio. To i nije bilo tako loše. Gde bih, inače, mogao da utucam toliko vremena?"

Zapravo, znao sam gde sam želeo da utucam vreme, ali Mici je bila, bila - šta da kažem? Van mog dohvata? Zapravo, ne; spavali smo

zajedno svake noći kada bi došla u grad. U stvari, nije mi pripadala, jer je krevet bio jedino mesto na kome sam je viđao, a to nije bilo često. Zahvaljujući onome što sam im rekao čitava venerijanska košnica počela je da zuji i oni su se uzmuvali u svim pravcima. Kada je bila u gradu, Mici je svaki čas imala tajne sastanke na visokim nivoima; ukoliko nije ovde sastančila, činila je to negde drugde u belom svetu. Ili ako nije sastančila, provodila bi na Mesecu po nedelju dana preuzimajući tajne, kodirane poruke što su stizale sa Venere, iz Port Ketija.

Jedne noći, kada sam sasvim izgubio nadu da će se pojaviti i otišao da spavam, iznenada - usred odista groznog sna o Fer Reklamnoj Praksi i snažnom čoveku koji se ušunjao u krevet do moga - skočih iz postelje i od sveg srca se obradovah kada videh da je to Mici legla kraj mene.

Trebalo mi je dosta vremena da se potpuno rasanim, jer sam bio sav iscrpljen, i kada mi je to pošlo za rukom Mici je već spavala. Posmatrajući je mogao sam da vidim da je bila kudikamo iscrpeljenija od mene. Da sam imao imalo saosećanja zagrlio bih je ćutke i pustio je da mirno prespava noć. Međutim, nisam tako postupio. Ustao sam i skuvao joj onu pravu kafu čudnog ukusa; zatim sam seo na ivicu kreveta i sačekao da joj do nozdrva dopre neodoljivi miris. Tako je i bilo - čim je omirisala kafu počela je da se meškolji. Nije želela da se probudi. Skroz se umotala u ćebe - virio joj je samo nos. Gledao sam je kako diše; topli dah žene koja slatko spava mešao se sa mirisom kafe. Razdraženo se okrenula na drugu stranu kreveta, promrmljavši nešto - sve što sam mogao da razaberem bilo je nešto o 'zamenjivanju spojnice'. Čekao sam. Tada se ritam njenog disanja promeni. Značilo

je to da se probudila.

Najzad je otvorila oči. "Zdravo, Teni", reče ona.

"Zdravo, Mici." Pružih joj šolju sa kafom, ali se ona za trenutak nije na nju obazirala, gledajući me preko nje ispitivački.

"Želiš li ti zbilja da se venčamo?"

"Naravno, ako..."

Nije očekivala od mene da dovršim rečenicu. Klimnula je: "I sa mnom je isti slučaj", reče ona. "Ako." Ona se osloni na jastuke i uze šolju. "Pa", dodade očigledno odlažući tu temu za neku drugu priliku, "kako ide posao?"

Usudih se da joj kažem. "Imam neke prilično vruće teme za reklame. Možda bismo mogli zajedno da ih pretresemo." Dakle, propala je još jedna tema za razgovor. Ispružih ruku i dodirnuh joj rame. Nije se protivila, ali nije ni reagovala sa mnogo entuzijazma. Bilo je tu još mnogo drugih stvari o kojima sam hteo sa njom da diskutujem. Na primer: gde ćemo živeti. Želimo li uopšte decu. Ako želimo - da li da bude muškog ili ženskog pola. Kako ćemo se zabavljati i razonođivati. I stvar koja je uvek draga onima koji se tek venčavaju - koliko i na koje sve načine ćemo voleti jedno drugo...

Međutim, ne rekoh ništa od svega ovoga. Umesto toga, upitah je: "Šta ti znači to 'zamenjivanje spojnice', Mici?"

Ona sede pravo kao sveća i prosu kafu u tanjirić, izbečivši se u mene. "Šta me to, do đavola, pitaš, Teni?"

"To mi zvuči kao da govoriš o sabotiranju opreme kembelijanskih projektor", odgovorih mirno. "Zar nisam u pravu? Verovatno infiltriraš svoje ljude u limbičke jedinice, s ciljem da onesposobe što više mašinerije."

"Zaveži, Ten."

"Ako je tako", nastavih razložno, "bojim se da od te rabote neće ništa ispasti. Gledaj, put do Venere je dug i oni moraju imati nekoliko kompletnih posada, koje regularno smenjuju jedna drugu. Sav njihov posao sastojao se u neprestanom proveravanju opreme. Imaće sasvim dovoljno vremena na raspolaganju da poprave sve što im pokvarite."

Ovo ju je potreslo. Spustila je šolju na pod pored kreveta i zurila u mene.

"Druga stvar koja me brine u vezi s tim", nastavih ja, "jeste sledeće: kada ustanove da je posredi sabotaža, počće da tragaju za počiniocima. Razume se, zemaljske obaveštajne službe su zaparložene, otupele i samozadovoljne - dugo vremena nisu morale ni o čemu da brinu. Međutim, upravo vi ih možete probuditi."

"Teni", razjari se ona, "okani se toga. Radi svoj prokleti posao. Ostavi nas da brinemo o bezbednosti!"

Tada uradih ono što je trebalo da uradim odmah. Ugasih svetlo, uvukoh se u krevet pored nje i uzeh je u naručje. Više nismo pričali. Dok sam tonuo u san, shvatih da ona plače. Nisam bio iznenađen. Bilo je đavolski mnogo načina na koje su tek venčani mogli da provode svoje vreme; međutim, nama je preostajao samo ovaj jedini. Mi jednostavno nismo mogli da razgovaramo bez opterećenja, jer je ona imala svoje tajne koje je bila dužna da čuva.

A ja sam imao svoje.

Šesnaestog oktobra u izlozima prodavnica pojavile se obavezne dekoracije, koje su deset nedelja unapred upozoravale na Božić. Dan

Izbora se primicao.

Računaju se samo poslednjih deset dana kampanje. Spremno sam ih čekao. Uradio sam sve što sam mislio da uradim, i to odista dobro. Tih dana sam se zbilja dobro osećao, ne uzimajući u obzir laku sklonost ka podrhtavanju kada bi se kutija Moke našla u sobi (bila je to averziona terapija), i značajan gubitak na težini. Ljudi su prestali da mi govore kako dobro izgledam. Nisu morali; izgledao sam isto tako dobro kao što bi i svako drugi na mom mestu izgledao kada bi ga noću mučili grozni snovi o uništenju mozga. Diksmajster je igrajući ulazio i izlazio iz moje kancelarije, silno uzbuđen zbog svojih novih odgovornih obaveza i zaplašen novim temama sa kojima sam ga upoznao. "To je zbilja moćan materijal, mister Tarbe", napomenu on sa prizvukom lagodnosti, "ali da li ste sigurni da niste predaleko otišli?"

"Da, jesam", nasmejah se, "misliš li da ih gospođica Ku ne bi stopirala?" Možda i bi, da sam joj rekao o kakvim temama je reč. Međutim, taj trenutak je već minuo. Uradio sam šta sam uradio.

Zaustavih ga dok se žurno okretao ka vratima. "Diksmajstere", rekoh, "žale mi se iz mreže da su slabi signali na našim transmisijama."

"Slabi signali? Za ime Boga, mister Tarbe, nisam video nijedan memos..."

"O tome ćemo kasnije. Ovo su mi ljudi iz mreže rekli u četiri oka. Želeo bih to da proverim. Pribavite mi dijagram mreže ove zgrade. Želim da vidim puteve kojim signali idu od terminala do spoljne telefonske centrale."

"Dobro, mister Tarbe! Vi, naravno, mislite samo na transmisiju reklama."

"Ne mislim, naravno, samo na to. Hoću sve. I to odmah."

"Za to će biti potrebno nekoliko sati", zacvile on. Imao je porodicu i mislio je o tome šta će mu žena reći kada ne bude bio kod kuće za Noć Prvog Poklona.

"Onda, dogovorili smo se", rekoh.

Radio je satima. Nisam želeo da te sate protraći tragajući za ulaznim memosima kojih nije bilo, ili ćaskajući sa nečijim drugim osobljem o tome šta mister Tarb trenutno radi. Kada mi je konačno predočio čitav elektronski sistem zgrade, brzo sam napravio kopiju, strpao je u džep i naterao ga da pođe sa mnom u inspekciju centrale, koja je bila smeštena u suterenu zgrade.

"Nikada nisam bio u suterenu, mister Tarbe", zacvile on. "Zar ne možemo tu stvar da prepustimo telefonskoj kompaniji?"

"Ne, Diksmajstere, ukoliko želimo ponovni prosperitet", odvratih mu ljubaznim tonom i tako se nas dvojica spustismo liftom do kraja, a onda teretnim liftom još dva sprata niže. Suteran je bio vlažan, prljav, mračan, sumoran - i pust. Oko nas je bilo na stotine kvadratnih jardi praznog, ali suviše odvratnog prostora a da bi se iznajmio čak i onima koji tu žele da prespavaju noć. Bilo je to, međutim, upravo ono što sam tražio.

Centrala je bila na kraju dugačkog hodnika punog prašine. Odmah do nje bile su tri prostorije u kojima su se nalazili uskladišteni mikrofilmovi, većinom hitni FCC i direktive Komercijalnog odeljenja, koje se naravno nikada nisu otvarale. Pažljivo sam pregledao svaku od ove tri prostorije, a zatim stao na vrata Centrale i osmotrio je brzim pogledom. Svi telefonski pozivi, faksimili, video trake - emisije, poruke u vezi sa podacima - sve ono što je poticalo iz Agencije prolazilo je

kroz ovu prostoriju. Naravno, sve je u njoj bilo automatizovano i elektronizovano: ništa se nije pomeralo, svetlucalo ili škljocalo. Bili su tu i ručni pomoćni terminali za preusmeravanje poruka u slučaju preopterećenja, kao i za potpuno isključenje mreže ako se ukaže potreba za tim. Za sada to nije bilo potrebno. "Čini mi se da je sve u redu", rekoh.

Diksmajster me namršteno pogleda. "Pretpostavljam da želite da proverite kola na svim razvodnim tablama?"

"Ne, zašto! Problem mora da je 'spolja'. Tek što je otvorio usta s namerom da protestuje, ja mu ih zatvorih sa: "Diksmajstere, povadite svu tu starudiju iz ovih skladišta. Hoću da je prebacim u šefovsku sobu."

"Ali, mister Tarbe!"

"Diksmajstere", rekoh ljubazno, "pošto spadate u prvu klasu razumećete potrebu za tajnošću u vremenima poput ovih. Odmah, ne želim ništa ni da čujem. Jednostavno uradite to što sam vam rekao."

Ostavih ga da svrši tu stvar, a ja se uputih u Micin stan, želeći žarko da je nađem tamo. Imao sam još problem-dva da rešim. Mici nije mogla da ih reši umesto mene, ali je zato mogla - ako ništa drugo - da mi pruži dodir voljene puti i utehu što dolazi od vreline tela... ukoliko se desi da ove noći bude kod kuće.

Međutim, nije bila. Sve što je u stanu bilo od nje držao sam u rukama pazeći da ne oprljam prste - na jastuku sam našao pisamce u kome mi je poručivala da mora nekoliko dana da provede u Rimu.

Nije to bilo ono što sam želeo; međutim, dok sam sedeo zureći u prljavi usnuli grad, sa uncom i po neutrošenog alkohola u šaci, počeh da shvatam da bi to moglo da bude ono što mi je trebalo.

3.

Moji tekstovi bili su spremni. Kandidati koji je trebalo da ih govore pronađeni su i izabrani nakon obimnih traganja po skrovištima grada. Nije ih bilo teško otkriti, jer sam dobro znao koga želim; mnogo teže bilo je dovesti ih u grad i pripremiti ih. No, i to sam sredio. Iz Micinog stana uputio sam zahtev Vekerhat ekipama od po dva čoveka da ih sakupe i dopreme u studija; kada sam stigao u kancelariju oni su već bili tamo.

Pravo snimanje je bilo lako - u stvari, relativno lako. U poređenju sa, recimo, hirurškim operacijama mozga u trajanju od šest sati. Morao sam da upotrebim svu svoju veštinu i da se krajnje koncentrišem dok sam uvežbavao svoje glumce, kao i da visim u šminkeraju dok su ih doterivali za kamere; sem toga, morao sam da nadgledam radnu ekipu i da usmeravam svaki pokret i svaku reč. Lakši deo je bilo izgovaranje teksta, budući da su svi glumci kazivali rečenice bez napora i ubedljivo, pošto sam ih tako doterao za svakoga od njih da su oni morali da daju sve od sebe. Teži deo se sastojao u tome što sam mogao da koristim samo mali broj pomoćnog osoblja, jer što je manje bilo ljudi koji su znali šta se dešava, tim bolje. Kada sam ih gotovo sve (radnu ekipu, šminkeraj i ostalo) otpremio u imaginarnu 'daljinu' u San Antonio, Teksas, sa naredjenjem da se muvaju tamo dok ja ne stignem (uzgred, nisam uopšte nameravao to da učinim) odahnuo sam sa olakšanjem.

Barem tamo u San Antoniju neće imati sa kim da pričaju. Zatim sam poslao glumce u novoadaptirane prostorije u suterenu i spremio se za teži deo. Duboko sam udahnuo, poželeo da smem da progutam

pilulu kako bih smirio nerve i vežbao energično pet minuta tako da sam zbilja bez daha uleteo u kancelariju koja je nekada pripadala Mici Ku. Val Damboa se iznenadi i trže, skrenuvši pogled sa monitora punog cifara dok sam ja dahtao: "Val! Hitan poziv od Mici! Moraš da ideš na Mesec! Agent je pretrpeo srčani udar, komunikaciona veza je prekinuta!"

"O čemu to, do đavola, pričaš?" zareža on, dok mu je punačko lice podrhtavalo. U normalnim vremenima Damboa mi možda ne bi dopustio da ga pređem; međutim, i on je poslednjih nekoliko nedelja bio na ivici nerava.

Nisam prestajao da meljem. "Poruka od Mici! Kažu da je to presudno. Čeka te taksi - moći ćeš na vreme da stigneš do šatlporta..."

"Ali, Mici je u..." On zastade, nesigurno me gledajući.

"U Rimu, tačno!" klimnuh. "Odatle je i zvala. Kaže da je reč o čitavom nizu prioriternih naređenja i da neko mora da ode na Mesec da bi ih primio. Dakle, kreći, Val!" uzviknuh, uzmajuci njegovu tašnu, šešir i pasoš; izgurao sam ga kroz vrata, ugurao u lift i u taksi. Sat kanije nazvao sam šatlport i upitao ih da li je ušao u šatl.

Rekli su mi da jeste.

"Diksmajstere", glasno pozvah. Pojavio se trenutno na vratima, crven u licu, sa pola sojinog sendviča u jednoj ruci dok je u drugoj držao slušalicu. "Diksmajstere, ovi novi spotovi što sam ih upravo snimio. Želim da budu spremni do večeras."

On proguta zalogaj sendviča. "U redu, mister Tarbe, mislim da ćemo moći to da uradimo. Međutim, na redu je jedna druga grupa spotova..."

"Stopirajte ih", naredih. "To su nove instrukcije odozgo. Hoću da

vidim one prve spotove za jedan sat - to je odgovarajuće vreme da ih sve kompletno emitujemo. Sve ostale odstranite; koristite samo nove. Učinite to, Diksmajstere." I on otkasa, žvaćući usput, da izvrši naređenje.

Bilo je vreme da se priligne.

Čim je Diksmajster izašao ustao sam i otišao, zatvorivši prethodno vrata. Neću ih više otvarati, barem ne u ovom istom svetu. Vrlo je verovatno bilo da ih više nikad neću otvoriti.

Moja nova kancelarija bila je daleko manje luksuzna od one stare, posebno zbog mesta gde se nalazila: čak dole, u subterenu šest. Pa, ipak, uzevši u obzir zbilja kratko vreme koje sam im dao, Kućepaziteljstvo je uradilo najbolje što je moglo. Stavili su unutra sve što sam tražio, uključujući i zid sa desetak ekrana za direktno prikazivanje ma kog materijala koji odaberem. Nalazilo se tu i desetak stolova, koje su zauzimali članovi moje nove male radne ekipe. Što je najbolje od svega, Inženjerijsko je zatvorilo nekoliko starih ulaza i probilo nekoliko novih, baš onako kako sam bio naredio. Nije više bilo direktne komunikacije između hodnika i Centrale. Jedini put do mozga Agencije vodio je kroz moju novu kancelariju (bivša skladišta). Prostorijica u kojoj su dežurni inženjeri uobičajavali da dremaju tokom dužnosti bila je prazna, a vrata što su vodila u nju - zabravljena. Što se samih inženjera tiče, oni su već odavno bili otišli, pošto sam im svima dao dopust od nedelju dana na temelju toga što je sistem automatizovan i stopostotno siguran i što sam želeo u to da se uverim ostavljajući ga da funkcioniše određeno vreme bez prisustva kvalifikovanog osoblja. Bili su sumnjičavi sve dok ih nisam ubedio da

ničiji posao ne dolazi u pitanje; posle toga su otišli prilično zadovoljni.

Ukratko, mestašce je bilo onakvo kakvim sam ga i zamišljao, sa svim onim za šta sam mislio da je neophodno kako bi moj projekat uspeo. Sasvim je drugo pitanje bilo da li je sve to bilo dovoljno; međutim, bilo je već isuviše dockan da bih još i o tome razmišljao. Nabacio sam svoj najbolji i najpoverljiviji osmeh kada sam se približio Džimiju Paleologu, koji je sedeo za svojim 'repcionim' stolom u hodniku. "Imate li sve što vam treba?" upitah ga srdačno.

Zatvarao je sporo ladicu u stolu, kako bi mi pokazao revolver koji se gnezdio unutra, a zatim se i on meni osmehnu. Čovek ga nije mogao kriviti zbog toga što se činilo da se u njegovom osmehu nalazi nagoveštaj napetosti; nakon što je prošao kroz Detoks Centar obećali su mu njegov stari posao kembelijanskog tehničara; tada sam ga ja našao i nagovorio ga da prihvati ovaj posao. "Gert i ja smo postavili jednu mrežu kraj vrata, a drugu u vašu sobu", izvesti me on. "Svi su naoružani sem Nelza Rokvela - ne uspeva da u dovoljnoj meri podigne ruku. Kaže da bi voleo da za sebe prikači limbičku granatu, za svaku eventualnost - šta kažete na to?"

"Mislio sam da će nam on predstavljati veću opasnost nego svi ostali", nasmejah se, mada sam pomislio da ta ideja zapravo zaslužuje pažnju. Međutim, limbičke rakete ne dolaze u obzir. Eksploziv, da. Možda, čak, mini-pakovanje. Ukoliko stvari krenu loše svi bismo radosno prihvatili lepo, čisto isparavanje, za razliku od alternative... A onda prestadoh o tome da mislim i krupnim koracima se uputih u subteren.

Gert Martels skoči i obisnu se o mene. Od svih mojih ljudi nju sam najteže regrutovao, čak i nakon što sam upotrebio sav Agencijski

uticaj; konačno sam, ipak, nekako uspeo - i ona mi je bila beskrajno zahvalna. "Ah, Teni", kikotala se i jecala istovremeno, "mi smo to zbilja učinili."

"Već smo pola posla obavili", složih se. "Prvi spotovi treba da krenu svakog trenutka."

"Već su krenuli!" viknu debela Mari sa svoga kauča kraj zida. "Upravo smo videli Gveni - bila je sjajna!" Gvendolin Baltik je bila najmlađa od mojih regruta - imala je petnaest godina i tužnu životnu priču. Pronašao sam je preko Nelzona Rokvela; bila je proizvod razorene porodice - majci su joj uništili mozak zbog brojnih prevara sa kreditnim karticama, a otac joj se ubio, jer nije hteo da se podvrgne detoks-postupku; imao je naviku na Niko-Hajp... Odredio sam je da vodi kampanju Marš Dolara, koja je imala za cilj prikupljanje novca za nove i bolje Detoks Centre. Pustio sam da ona krene prva, jer je to bio probni balon, za koji je bilo najmanje verovatno da će aktivirati ljude iz mreže za prihvatanje sadržaja reklama i njihov kontinuitet. "Bila je izvrsna", blistala je Mari, a mala Gveni porumene.

Ukoliko su već krenuli, onda smo mogli uskoro da očekujemo reakciju. Do nje je došlo za deset minuta. "Društvo dolazi", oglasi se Džimi Paleolog iz hodnika. Kada sam video o kome je reč, naredih mu da ga pusti unutra.

Bio je to Diksmajster. Žurio je dole sa hitnim porukama. "Mister Tarbe", otpoče on, ali ga zbuniše pretrpani stolovi. Zapravo, ne stolovi, već oni koji su bili za stolovima. "Mister Tarbe?" upita me on nezadovoljno. "Vi ovde držite talente. Glumce?"

"U slučaju da nam zatrebaju za neke ispravke u poslednjem momentu", rekoh spremno, gestikulirajući prema Gerti da makne ruku

sa revolvera u fioci. "Tražili ste me zbog nečega?"

"Oh, da, do đavola - hoću da kažem, da, mister Tarbe. Dobijam pozive iz mreže. Pregledali su vaše nove promo-teme za kandidate ..."

"Znam!" rekoh uz najgrozniju grimasu. "Šta je to, do đavola, Diksmajstere? Zar ih puštate da cenzurišu reklamiranje?"

Delovao je šokirano. "Ne, nikako, mister Tarbe! Samo nekoliko ljudi iz Odeljenja Za Prihvatanje Sadržaja misli da tu ima, ovaj, izvesnih nagoveštaja, ah, ko - Ah, Kon..."

"Konzervacionizma, mislite?" zapitah ga ljubazno. "Pogledajte me, Diksmajstere - ličim li vam ja na Konzervacionistu?"

"Oh, ne, zaboga, mister Tarbe!"

"Ili, možda, mislite da bi ova Agencija stavila konzervacionističke ideje u političke reklame?"

"Ne bi, nikada! Međutim, nije reč o reklamama za kandidate. Reč se o toj kampanji prikupljanja novca. O Maršu Dolara!" Znao sam, sam sam to smislio - kampanja za nove i bolje Detoks Centre.

"To, takođe, dovode u pitanje?" upitah ga, smešeci se svojim dakle-opet-su-se-mašili-svojih-starih-trikova osmehom.

"Ovaj, u stvari, da, ali nisam to želeo da vas pitam. Stvar je u sledećem: pregledao sam akta i nigde nisam pronašao naređenje odozgo za otpočinjanje čitave te kampanje."

"Pa, razume se da niste mogli da ga nađete", rekoh raširivši oči od iznenađenja. "Pretpostavljam da Val nije imao vremena da ga dovrši. Verovatno ga je odlazak na Mesec sprečio u tome. Pustite to Diksmajstere", naredih mu konačno. "Čim se vrati, spočitnuću mu to. Lepo je što ste to zapazili, Diksmajstere!"

"Hvala, mister Tarbe", uzviknu on smešeci se i pocupkujući. "Ipak

ću još jednom potražiti naređenje."

"Naravna stvar." Razume se da hoće. Isto se tako razume da ga neće naći, pošto ga nije ni bilo. "I ne slušajte te brbljarije ljudi iz mreže. Recite im da se mi ovde ne igramo klikera. Ne bih želeo da budemo prinuđeni da podnosimo tužbu za Kršenje Ugovora."

On se trže i ode, mada nije mogao, a da još jednom ne pogleda začuđeno Mari i Gert Martels, koje su se gurale oko Marinog stonog monitora.

"Postaje vruće, zar ne?" upita Gert.

"Da", složih se. "Gledate li to nekoga od naših? Prikažite mi molim vas!"

Mari pritisnu dugme na svojoj kontrolnoj tabli i prvi od zidnih ekrana se upali prikazujući materijal iz mreže. Išao je Nelson Rokvel. Oči su mu blistale; glava mu je bila sva obmotana zavojima. Izgovorio je svoj tekst u jednom dahu: "... naprsla petela, to jest kolena čašica, dva slomljena rebra, unutrašnje krvarenje i potres mozga. Eto što su mi učinili kada nisam mogao da platim stvari koje uopšte nisam želeo..."

Gert se zakikota. "Baš je cakan, zar ne?"

"Pravi srcelomac", složih se dobrodušno. "Da li ste svi ostavili svoje revolvare na mestima koja su vam lako dostupna u slučaju gužve?"

Gert klimnu, a osmeh joj se iznenada zarmznu u licu. Više to nije bio osmeh. Bila je to grimasa. Pomislih da su problemi koje sam imao oko njenog dolaska bili vredni truda.

Rokvel skide pogled sa svoje slike na ekranu i zagleda se u mene.

"Misliš li da će doći do frke, Teni?" upita me. Glas mu nije drhtao, ali primetih da mu leva ruka, ona što nije bila u zavojima, visi u blizini

ladice. Šta je moglo biti unutra? Revolver ne; nadao sam se da nije ni granata - još nisam bio doneo odluku po tom pitanju.

"Pa, nikad se ne zna, zar ne?" odgovorih dok sam se bajagi slučajno muvao oko njegovog stola. "Dobro je biti spreman za svaki slučaj, nije li tako?" Svi klimnuše, a ja iskrivih vrat ne bih li video sadržaj njegove ladice. Bilo mi je potrebno nekoliko trenutaka da shvatim da to nije bila granata; bila je to jedna od onih njegovih prokletih Minijturnih Autentičnih Posmrtnih Vodećih Muških Modela Za Donje Rublje Od Imitacije Bakra. Gotovo sam se zagušio od siline sažaljenja koje osetih. Jadni momak! "Nelze", rekoh blago, "ako se izvučemo iz ovoga, obećavam ti da ćeš iduće nedelje biti u Detoks Centru."

Koliko sam mogao da vidim kroz one silne zavoje izraz njegovog lica je bio uplašen, ali odlučan, i učini mi se da je potvrdno klimnuo. Tada se obratih svima: "Ovo će biti duga noć. Bilo bi dobro da svi malo odremamo - u smenama."

Svi se složiše sa ovim mojim predlogom, i dok se ja uputih u svoju kancelariju oni nastaviše da gledaju kraj Rokvelovog spota. "... to je moja priča, i ukoliko biste želeli da mi pomognete da budem izabran molim vas da pošaljete vaše priloge..."

Zatvorih za sobom vrata i odoh pravo do svog stola. Probuših najnovije Doba Reklamiranja i zagledah se u monitor. Nisu čekali na redovno izdanje. Objavili su vanredno. Naslovi su bili u sledećem stilu:

Šokantni Novi Mrežni
Spotovi iz H & K FCC
Istraživačkog Centra

Odista je postajalo toplije.

Nisam bio baš sasvim iskren sa njima. Ponekad se znalo kada će doći do nevolje. I ja sam to znao. Znao sam da će uskoro nastati problemi.

Sledio sam svoje sopstvene instrukcije, ali ne mnogo uspešno. Nisam mogao da zaspim. Kada mi je to konačno pošlo za rukom nisam se previše okrepio, i spavanje se okončalo gužvom - sanjao sam loš san, spolja je dopirala buka koja mi je išla na nerve, a bio je tu i razdražujući poziv od Diksmajstera. Napustio je nadu da će te noći otići kući i svaki čas me je zvao kako bi me obavestio o najnovijim urgentnim žalbama iz Fer Reklamne Prakse i ljudi iz mreže. Nije bilo problema sa njima. Svaki put bih mu naredio da sredi stvar i on je to zbilja dobro obavljao. Tri puta te noći je iz kreveta dizao advokate Hejzldajn & Ku agencije koji su morali da obrlaćuju sudiju da ne izda Nalog za zabranu reklamne delatnosti. Uspeli su da prolongiraju stvar. Za nedelju dana ili manje trebalo je da se obave saslušanja: međutim, za mnogo manje vremena no što je nedelja dana to, na ovaj ili onaj način, neće uopšte imati značaja.

Kada bih s vremena na vreme provirio izvan kancelarije mogao sam da vidim da moja moćna družina ne spava ništa bolje od mene. Probudili bi se uplašeni od čudnih šumova - brzo su se budili, a u san su tonuli sporo i sa nelagodnim osećanjem, jer su svi oni, takođe, imali svoje loše snove. Ne mogu da kažem da su svi moji snovi bili more. Međutim, nijedan od njih nije bio odista lep. Poslednji kojeg se sećam bio je o Božiću, o nekom neverovatnom budućem Božiću što sam ga

provodio sa Mici. Bilo je to poput sećanja na prizore iz detinjstva: čađavi sneg prljao je prozore, a božićna jelka cvrkutala svoje poruke o poklonima... s tim što Mici nije prestajala da trga reklame sa jelke i da baca u klozetsku šolju ukrase i ostale drangulije. Neko je lupao na vrata i ja sam znao da su to Božić-Batini Pomoćnici sa izvučenim revolverima i da su spremni da naprave ršum...

Deo sna je bio istinit. Neko je zbilja bio ispred vrata.

Da sam bio raspoložen za klađenje tipovao bih na Matorog. Bili smo u istom gradu i bez problema je mogao da dođe i da mi zakuca na vrata. Nisam pogodio. Matori mora da je bio u Rimu sa Mici i Dezom - najverovatnije već na pola puta ovamo, kako bi ugasio neočekivani požar - jer je na vratima stajao Val Damboa. Prokleti kučkin sin! Čovek odista nije smeo da poveruje da će on ostati nasamaren i kada ga neko obmane jer je bilo očito da je on mene namagarčio. "Znači, nisi uspeo da uhvatiš brod za Mesec?" rekoš glupo. Pogled mu je bio pun zlobe.

Ali pogled mi ni upola nije bio tako zao kao ono što je imao u ruci. To nije bio revolver - omamljivač, niti, čak, onaj smrtonosni. Bilo je to nešto gore od obe pomenute stvari. Kembelijansko oružje. Civilima je bilo strogo zabranjeno da ga poseduju. Štaviše, moglo je da se koristi samo u određenim oblastima. A najgore od svega bilo je to što je Mari, ostavši sama u kancelariji, zadremala na svom ležaju. Val je prošao kroz zaštitne mreže na vratima pre no što je bilo ko mogao da ga zaustavi.

Tresao sam se. To je samo po sebi bilo iznenađujuće - kad bolje razmislim. Jer, nisam verovao da bilo šta može uplašiti osobu koja je,

poput mene, pre toga već bila poprilično uplašena. Nisam bio u pravu. Gledajući u bleštavu njušku limbičkog projektora osetih kako mi se srce ledi, a kičma pretvara u pihtije. On usmeri projektor u mom pravcu. "Kopile nijedno!" zarezha on. "Znao sam da nešto smeráš, čim si me onako požurivao. Dobra je stvar što se na terminalu uvek nađe neki Mokac koga nije teško ubediti da besplatno putuje, pa sam se tako vratio i sačekao da te uhvatim na delu!"

Val Damboa je uvek previše pričao. To mi je omogućilo da se sredim. Rekoh mu, sa svom hrabrošću koju sam mogao da skupim, sileći se pri tom na osmeh i zadržavajući hladan i ubedljiv ton - ili mi se samo tako činilo, pošto nije zvučalo kako sam se nadao: "Isuviše dugo si čekao, Vale! Sve je gotovo. Reklame se već emituju."

"Nećeš biti živ, da bi mogao da uživaš u njima", povika on podižući cev projektora.

Ipak, zadržah osmeh. "Vale", rekoh strpljivo, "ti si budala. Zar ne znaš šta se dešava?"

Cev projektora malčice zadrhta i on sumnjičavo upita. "Šta?"

"Morao sam da te sklonim s puta", objasnih mu razložno, "jer previše pričaš. Mici mi je tako naredila. Nije imala poverenja u tebe."

"Nije imala poverenja u mene?"

"Jer si nepouzdan, zar ne vidiš? Ne moraš meni da veruješ - uveri se sam. Sledeća reklama je lično Micina..." I ja pogledah na zidni ekran...

Kao i Val Damboa. I pre toga je napravio nekoliko grešaka, ali ova je bila presudna. Nije obraćao pažnju na Mari.

Čovek ne može baš sasvim da ga krivi zbog toga, imajući u vidu činjenicu da je Mari očigledno bila unutra, ali je on imao razloga da

zbog toga zažali. Začu se hitac iz njenog revolvera-omamljivača i limbički projektor ispade iz Valove ruke, a Val se sruši odmah za njim.

Malo kasnije vrata skladišta se otvoriše i ostatak moje družine nahrupi unutra, probuđen iz svog nelagodnog dremeža. Mari se jednim laktom naslonila na svoj ležaj, koji je sadržao njeno mehaničko srce. Bila je vezana za nj, ali je mogla, kada je to bilo potrebno, da oslobodi jednu ruku i da pripuca iz revolvera. Zadovoljno se smeškala. "Ulovila sam ga za tebe, Teni", reče ponosno.

"Odlično si to izvela", rekoh, a onda se obratih Gert Martels: "Pomozi mi da ga odnesemo u skladište."

I tako smo ga odvukli u sobičak u kome su nekada inženjeri prespavljivali svoja dežurstva i ostavili ga da učini to isto. Limbički projektor sam dao Džimiju Paleologu. Nisam mogao da podnesem dodir sa tom stvari, ali sam mislio da će za njega to biti dragocen prilog našem ograničenom arsenalu. Međutim, loše sam mislio. Munjevito je odjurio u hodnik, držeći u ruci projektor. Iz WC-a se začu zvuk tekuće vode i on se vrati sa mokrim projektorom. "Ovaj nikada više neće proraditi", promrmlja i baci oružje u korpu za otpatke. "Šta kažeš, Teni? Hoćemo li da nastavimo sa spavanjem po smenama?"

Odmahnuh glavom. Soba za spavanja trenutno je služila kao zatvor, a - sem toga - svi smo bili budni i relativno bodri. "Mogli biste malo i da se zabavite", rekoh im i ostavih ih da skuvaju Kaf kako bi se sasvim otrgli od dremeža. Želeo sam da bacim pogled na Doba Reklamiranja u svojoj kancelariji, gde sam mogao da budem sam.

Vesti baš i nisu bile tako ohrabrujuće. Trenutno su emitovali isključivo biltene sa naslovima poput ovih:

FCC Upravnik Zahteva
Krivično Gonjenje
i
Uništenje Mozga kao Najverovatniji
Ishod u Slučaju H & K

Protrljah nelagodno stražnju stranu vrata, pitajući se kako to izgleda biti biljka i vegetirati.

Nisam morao dugo da se bavim tim neugodnim umovanjem, jer je izgleda Mici konačno uspela da uhvati noćnu raketu iz Rima. Čula se cika i piska, kao i nekoliko grohotnih osmeha. Kada sam otvorio vrata ugledao sam upravo nju. Uhvaćenu u mrežu što ju je držala Gert Martels. "Šta ćemo sa njom da uradimo?" upita Nelz Rokvel kroz svoje silne zavoje. "U skladištu ima još dosta slobodnog mesta."

Odmahnuh glavom. "Ne, ona slobodno može da dođe u moju kancelariju."

Kada Mari prosu sok na mrežu Mici posrnu i gotovo pade. Brzo se, međutim, sabra i obrecnu na mene: "Tene, budalo!" uzviknu. "Šta to, do đavola, uobražavaš da radiš?"

Pomogoh joj. "Nije trebalo da me lečite, Mici. Uspeli ste u tome u potpunosti."

Donja vilica joj se opusti. Pustila me je da je uzmem za ruku i odvedem do kancelarije. Uz dosta napora ona sede i zagleda se u mene. "Teni", ponovo me upita, "znaš li šta si učinio? Nisam mogla da poverujem kada su mi rekli šta si stavio u mrežu pod firmom političkih reklama - to je nečuveno!"

"Ljudi govore istinu, da", klimnuh potvrdno glavom. "Koliko ja znam, to niko pre mene nije uradio."

"Oh, Teni! Istina! Odrasti već jednom!" A onda ponovo pade u vatru. "Kako možeš pobediti sa istinom?"

Rekoh joj uljudno: "Dok su me detoksikovali u Centru imao sam dosta vremena za samoispitivanje - to je bilo bolje nego preseći sebi vrat. Postavljao sam samome sebi različita pitanja. Dozvoli da ti postavim jedno od njih: na koji način je ono što činimo pravilno?"

"Teni..." Bila je zaista šokirana. "Zar ti da braniš trgovce? Opljačkali su svoju sopstvenu planetu, a sada hoće da učine isto i sa Venerom!"

"Ne", odvratih tresući glavom, "ne odgovaraš na moje pitanje. Nisam te pitao zašto oni nisu u pravu, jer znam zašto nisu u pravu. Želeo sam da znam da li smo mi u pravu."

"U poređenju sa Zemljanima..."

"Ne, ne možeš tako da postaviš stvar. Ne u 'poređenju sa'. Vidiš, nije dovoljno biti manje loš. I manje loš još je loš."

"Nikada još nisam čula takva pobožna naklapanja", poče ona, a zatim zastade osluškujući. Iznenada su se u predsoblju začuli zvuci žučne prepirke: besni muški glas - Hejzldajnov? Zatim glas koji je izdavao naređenja visokim tonom - Gert Martels? Potom se začu zvuk što je poticao od zatvaranja vrata. Zurila je ispitivački u mene. "Nikad nećeš uspeti", prošapta ona najzad.

"Može biti. Međutim", objasnih joj, "ne zaboravi da sam uredio ovo mesto zato što je pored Centrale. Sve Agencijine komunikacione veze prolaze ovuda, tako da je zgrada isključena, a Vekerhati imaju naređenje da puštaju osoblje unutra, a ne napolje."

"Ne, Teni", jecala je, "ne mislim na ovaj trenutak. Mislim na ono

posle. Znaš li šta će učiniti s tobom?" Koža na vratu mi se naježi, jer sam znao. "Verovatno će mi uništiti mozak, ili će me jednostavno ubiti", priznadoh. "Međutim, Mic, to dolazi u obzir samo u slučaju ako ne uspem. Trenutno se emituju dvadeset dve zasebne reklame. Hoćeš li da pogledaš koju?" Okrenuh se ka monitoru, ali me ona zaustavi.

"Videla sam. Tog debelog bogalja što objašnjava kako su je naterali da jede prekomerne količine hrane - ili domoroca koji kaže da je životni stil njegovog naroda uništen..."

"Mari, da. I Sudanac." To što sam ih našao bio je pomalo i srećan slučaj - obavila je to Gert Martels čim sam je na jemstvo izbavio iz pritvora i rekao joj šta želim. "To su samo dve reklame, ljubavi. Ona sa Džimijem Paleologom, koji objašnjava kako deluje kembelijanska tehnika na urođenike i na ljude poput mene, zbilja je dobro. Dobar je, takođe, i Nelz Rokvel..."

"Videla sam ih, kažem ti! Ah, Teni, mislila sam da si na našoj strani."

"Ni s vama ni protiv vas, Mic."

Ona se podrugljivo nasmeja. "Pravi recept za neaktivnost." Međutim, nisam morao ništa da joj kažem na to; nisam nikako mogao da budem okrivljen za neaktivnost, i ona se setila toga čim je izgovorila te reči. "Nećeš uspeti, Teni. Ne možeš pobediti zlo detinjastim milosrđem."

"Možda ne mogu. Možda se zlo uopšte ne može pobediti. Možda su svetske socijalne nevolje toliko uznapredovale da će zlo trijumfovati. Ali vi, Mici, ne morate biti saučesnici u toj prljavoj raboti. I ne smete se predati, poput vašeg heroja Miča Kortnija."

"Teni!" Nije više bila ljuta, kao maločas; šokiralo ju je moje

svetogrđe.

"Ali on je upravo to učinio, Mici. On nije rešio problem. Pobegao je od njega."

"Mi ne bežimo."

Klimnuh. "U redu, vi se borite. I koristite isto oružje. I dobijate iste krajnje rezultate! Trgovci su pretvorili ovu planetu u deset milijardi bezumnih usta - a vi hoćete da ta usta umru od gladi, jer samo tako možete biti ostavljeni na miru! Da se razumemo, ja nisam na njihovoj strani, niti sam na vašoj. Ne želim da se opredelim! Pokušavam sa nečim drugačijim."

"Sa istinom."

"Mici, istina je", rekoh svečano, "jedino oružje koje imamo i koje može obe strane sačuvati od međusobnog uništenja!"

Posle ovih reči zastadoh. Upustio sam se u veliku govoranciju i sam Bog zna do kakvih bi se oratorskih visina vinuo pred mojim auditorijumom koji je bio oličen u jednoj jedinoj osobi. Međutim, ono najbolje sam već bio rekao, i to sam imao snimljeno na traci. Stavih prste na tastaturu s namerom da prikažem svoju sopstvenu reklamu i zaustavih se držeći prst na odgovarajućem dugmetu. "Slušaj, Mici", rekoh, "sve u svemu napravio sam dvadeset dve reklame - svaki od sedmoro ljudi koje sam koristio glumio je u po tri reklame..."

"Kakvih sedam?" zapita me ona sumnjičavo. "Videla sam samo četvoro ovde."

"Dvoje od njih su bili deca, pa sam ih otpremio odavde, zajedno sa Sudancem, koji treba da ih drži podalje od mogućih neprilika. Obrati pažnju, Mic! Ovih dvadeset jedan je tu samo da bi pripremilo auditorijum za dvadeset drugu reklamu. To jest, za moju. U stvari, ja

izlažem stvar - ali to je, zapravo, u vaše ime."

Pritisnuh dugme i ekran ožive. Na njemu sam bio ja - ozbiljan i izmožden problemima. U pozadini se video Port Ketii. "Zovem se", reče moj snimljeni glas, a profesionalni deo mogao uma pomisli: nije loše, nije previše pompezno, mada je malo prebrzo rečeno - "Tenison Tarb. Reklamoautor sam prve klase, a ovo što vidite iza mene je jedan od venerijanskih gradova. Vidite li te ljude? Izgledaju baš kao i mi, zar ne? Međutim, razlikuju se od nas samo u jednoj stvari. Ne žele da im se umovi podvrgnu reklamiranju. Na nesreću, to je svuda pogoršalo stvari, jer su sada svoje umove posvetili nečem drugom. Počeli su da nas mrze. Zovu nas 'trgovcima'. Misle da hoćemo da ih pokorimo i prisilno uvedemo reklamiranje. Stoga su postali isto tako podli kao i ma koji čovek iz ma koje Agencije, a najužasnije od svega je to što su njihove sumnje opravdane. Mi ubacujemo špijune u njihovu vladu. Šaljemo ekipe terorista s ciljem da sabotiraju njihovu ekonomiju. A upravo sada nameravamo da izvršimo invaziju na njih, upotrebljavajući pri tom kembelijansko limbičko naoružanje na potpuno isti način na koji smo ga, što sam video svojim sopstvenim očima, koristili nedavno u Pustinji Gobi..."

Klimnuh mahinalno glavom. "Da, tačno, baš to će učiniti ako ne uspemo."

"Ali, ne možeš da uspeš!"

Stare navike se teško iskorenjuju; mada sam strahovito želeo da do kraja raspravim tu stvar sa Mici, nisam mogao a da ne bacim tužan pogled na ekran - upravo sam počinjao sa najboljim delom reklame! Međutim, rekoh joj... "To ćemo odmah saznati, Mic. Hajde da vidimo šta pričaju." I ostavljajući da ostatak mogao spota prođe nezapaženo,

pritisnuh dugmad na monitoru. Prva polovina naslova koji se na njemu pojavila bile su zloslutne pretnje i nemili nagoveštaji, baš kao i pre, ali tada se pojavi jedan koji učini da mi srce zaigra:

Grad na Nogama, Mase se Okupljaju

A ispod njega još jedan:

Šef Policije Izjavljuje da su Demonstracije 'Van Kontrole'

Tekst me nije zanimao. Otvorih vrata i uđoh u spoljnu kancelariju, gde je mojih vernih četvoro sedelo za svojim stolovima. "Šta je to?" upitah. "Da se možda ne igramo? Proverite kanale sa vestima, brzo."

"Kakvo igranje, Teni! Šta misliš šta upravo gledamo?" odazva se Gert Martels, cereći se. Čim novi zidni paneli oživeše, videh šta je izazvalo smeh na njenom licu. Lokalne stanice su se uključile u centralne programe kako bi dobile snimke o reagovanju masa. Imalo je šta i da se vidi - reakcija masa bila je fantastična.

"Ah, Teni", vikao je Rokvel, "ovo je veličanstveno!" Zbilja je tako i bilo. Kamere su prelazile s jednog kadra na drugi - Tajms Skver, Volstrit, Centralni Park, Riverspejs - i svugde su se dešavale iste stvari. Bilo je to najprometnije jutarnje vreme; međutim, saobaćaj se gotovo potpuno zaustavio, dok su milioni građana izvrveli na ulice i slušali portable ili gledali ekrane na zidovima zgrada - svi oni su slušali jednu od naših reklama.

Jedva sam mogao da dišem od silnog uzbuđenja. "Mreža", povikah. "Šta se dešava u ostalim delovima zemlje?"

"Ista stvar, Teni", reče Gert Martels i dodade: "Vidiš li šta se dešava tamo, u uglu?"

Gledali smo Junion Skver i, da, u daljem uglu videla se skupina ljudi koja nije samo mirno stajala i gledala u ekrane opuštenih vilica. Bili su zapravo veoma zaposleni - metodično i brutalno trgali su i cepali jedan od ekrana.

"Ogorčila ih je naša reklama", rekoh neveselo.

"Ne, ne, Teni! Bio je to Kelpi-Krisp! Pogledaj tamo - limbička zona? Uništili su projektor!"

Dok sam sve to posmatrao osetih kako se Micina ruka prikrada mojoj i kada se okrenuh ka njoj videh da mi se smeška i da su joj oči zamagljene.

"Ako ništa drugo, barem imaš auditorijum", reče ona, a sa vrata jedan drugi glas reče važno:

"Najveći auditorijum svih vremena, mister Tarbe."

Bio je to Diksmajster. Gert Martels je već bila izvadila revolver iz ladice i uperila ga pravo u njegovu glavu. On je čak i ne pogleda. Reče mi samo: "Bilo bi dobro da se popnete gore, mister Tarbe."

Moja prva misao bila je usmerena na ono najgore: "Ljudi iz Fer Prakse?" upitah. "Brišu spotove? Imaju Kontranalog?"

On se namršti. "Ništa od svega toga, mister Tarbe. Zaboga! Nikada pre nisam video takve vesti! Svaki od ovih novih spotova povlači optimum - plus - pedeset odziva; Marš Dolara je preplavljen prilozima - ne, ne, to uopšte nije loše."

"O čemu je reč, Diksmajstere", povikah.

On nesigurno odgovori: "Mislim na sav taj narod. Bolje dođite gore i sami pogledajte."

To sam i učinio. Sa drugog sprata zgrade Agencije imao sam odličan pregled ulice, trga i prozora na susednim zgradama. Nije bilo ni inča slobodnog prostora - sve je bilo krcato ljudima.

Smešno je da čak ni tada, u prvi mah, nisam mogao da poverujem u sve to. Pomislio sam da je to gomila željna linča - sve dok nisam začuo uzvike odobravanja.

A ostali svet? Rus-Korp, Indijastrija, J. A:2 - šta je sa svima njima? I tamo su počeli da se čuju uzvici odobravanja; nisam znao gde će se sve to završiti. Narodi se oslobađaju starih navika isto tako teško kao i pojedinci. Monolite je teško srušiti.

Međutim, počeli su da istovaruju šatlove u Arizoni - i na monolitu su se pojavile pukotine.